

קלקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת ויחי

לקראת שבועת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il: לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 306

פנינים לפרשת ויחי

כמה פעמים עלתה הצעה, שיגידו לנכנסים לבית לחטא את ידיהם באלכוהול, והיו שביקשו ליעץ לרב אהרן-לייב שיפסיק לחלוטין להושיט את ידו למאות הנכנסים מידי יום, אך הוא בשלו, השיב ליועצים לו - כי מצאנו בכמה מקומות בתורה ובחז"ל, שידיים יש להן שייכות לברכה, כמו בסמיכת ידי יעקב אע"ה על ראשיהם של מנשה ואפרים

על ההסתפקות במועט של מרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל

Yaakov Cohen/Flash90

"וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל אֶת יָמִינוֹ" (בראשית מ"ח, י"ד)

רקע: לא ידוע, אם היה כזה בית, במאת השנים האחרונות: הפקר מוחלט. והנס רק גדל והלך מיום ליום, עד גיל 103. לא ידוע היכן נרכשה מערכת חיסונית איתנה כל כך, לגוף של ילוד אשה, צנום, במשקל מקסימום של 50 ק"ג שאנשים נדחקו לידו, נשמו ליד פיו, נישקו את ידו, שוחחו קרוב לרוח אפו, ישבו לצידו זמן ממושך. ולא עוד.

בחדר בו התפלל עם הציבור, עמדו יהודים צפופים ובדוחק, חלקם בריאים, חלקם לא, כולם עמדו לצדו של זקן בשנות המאה, שהושיט להם יד חמה, שוחח איתם מקרוב מאד. והמלאך הישיש, לא נחלה, לא נדבק, ויהי לפלא.

אחד הרופאים החרדים, שנכנס כמה פעמים לבית וראה את אשר נעשה, לא יכול היה לנצור את פיו, והחל צועק בקול: "זה הרי נס!" כמה פעמים עלתה הצעה, שיצוו על הנכנסים לבית לחטא את ידיהם באלכוהול והיו שביקשו ליעץ לרב אהרן-לייב שיפסיק לחלוטין להושיט את ידו למאות הנכנסים מידי יום, אך הוא בשלו, השיב ליועצים לו ואמר - כי מצאנו בכמה מקומות בתורה ובחז"ל, שידיים יש להן שייכות לברכה, כמו בסמיכת ידי יעקב אע"ה על ראשיהם של מנשה ואפרים, וכאשר משה רבינו ע"ה סמך את יהושע

נאמר בתורה "ויסמוך ידו עליו" - כדי שיאציל את רוח הקודש על יהושע, וכך מידי דור בבית דין הגדול היו סומכים עם הידיים, אכן הרמב"ם פוסק שלדורות לא צריך לסמוך ביד, אבל הנה למדים אנו שלידיים יש משמעות, מדוע אם כן שלא להושיט יד חמה ליהודים, לא הצליחו להניע אותו מכך. כף ידו הוגשה לכל דורש.

היו מקרים שאנשים בעלי עבירה ממש, הושיטו ואף נישקו את ידו, היה אפשר להבחין בזעזוע שעבר על גופו, אבל התגבר בכל כוחו להיטיב עם כולם. היו מקרים שראו שפניו מתעוותות כאילו מכאב

האב סיפר כי הוא מחכה כמה שעות ואין נותנים לו להיכנס. "באמת, לא קל להיכנס!", אמר אבא, "אבל אני כבר קבעתי עם הגבאים. בוא איתי!". כאשר הכניסו את אבא אל הבית, החזיק ביד תלמידו ואמר לגבאים: "הוא איתי!". לאחר שיצאו אמר אבא לתלמיד: "הגבאים לא אהבו זאת, שכן הם ראו אתכם קודם בלעדיי, אבל בן לא משאירים בחוץ!".

הרה"ג ר' אלחנן חדש שליט"א, על אביו הגאון רבי משה חדש זצ"ל, ואהבתו לתלמידיו שלא ידעה גבולות

"אֲפָרִים וּמְנִשָּׁה פְּרָאוּבֵן וְשִׁמְעוֹן יִהְיוּ לִי" (בראשית מ"ח, ה')

אהבתו של אבא לתלמידיו לא ידעה גבולות. כבנים היו לו מעת שנכנסו ללמוד בין כותלי הישיבה. כבנים היו לו אף שנים רבות לאחר שעזבו את שעריה. כבנים היו לו גם משהקימו את ביתם או הרחיקו מעבר לים.

דאגתו לתלמידים הייתה כדאגת אב לבניו ממש.

בתפילותיו המשתפכות כלל את תלמידיו, כשם שבן כלול בתפילות אביו. בשנתו האחרונה נסע אבא במיוחד אל רבי יעקב אדלשטיין, לבקש ברכה בעבור תלמידו ותיק שהיה זקוק לישועה בנושא מסוים. בצאתו מהבית הזכירו לו: "כשאתה מבקש ברכה, זכור שישנם גם כמה מבני המשפחה שזקוקים לישועה בעניינים אלו ואחרים." "עכשיו אני הולך לבקש על התלמידים!", השיב אבא...

לעיתים הייתה לנו תחושה, שהתלמידים לדידו אינם רק כבנים אלא אף קודמים להם...

כאשר קרה ואחד מתלמידי הישיבה לא חש בטוב, היה אבא מבקרו בחדרו, ובהתאם לצורך הזמין אליו את הרופא ששכר בעבור הישיבה. תלמידים רבים זוכרים את דאגתו האבהית בעת שנפלו למשכב.

"באחד הימים חשתי ברע ושכבתי בחדרי בפנימייה", מספר תלמיד, "והנה, נכנס ראש הישיבה לבקרני. 'מדוע אינך הולך להיבדק אצל רופא?', שאלני. 'איני מסוגל לצאת למרפאה, אמתין מעט שהחום ירד', השבתי.

"מייד הזמין ראש הישיבה את הרופא, ובבואו נכנס עימו לחדרי והתעניין בכל פרט. הרגשתי שיש לי אבא בישיבה!"

"הייתי בחור צעיר", מספר תלמיד אחר, "ולאחר ניתוח ברגלי הייתי בבית, מרותק למיטתי במשך כמה שבועות. באחד הערבים נשמעו דפיקות על הדלת, והנה בפתח ראש הישיבה והרבנית שתבדלטי"א. הם הגיעו במיוחד לבקרני, כשהרבנית 'חמושה' בליקר השוקולד המפורסם שלה. לא האמנתי למראה עיניי; ראש הישיבה עזב את כל עיסוקיו כדי לבקר בחור צעיר מתלמידיו!"...

הדבר היה בימי שבתה של הישיבה בשכונת 'עזרת תורה'. סערת שלגים השתוללה בחוץ, והרחובות הירושלמיים התכסו בשכבת קרח לבנה. אחד התלמידים המתמידים יצא מבית המדרש וצעד אל הדירה שבה התגורר, ופתאום החליק בשלג ושבר את שתי רגליו. הבחור הובהל לבית חולים, ולאחר טיפול שב לחדרו. אבא ביקש ללכת מייד לבקרו בדירתו. "הרחוב עדיין מושלג ומכוסה בשכבת קרח, והדירה רחוקה", ניסו התלמידים להניאו, "מסוכן לצעוד כעת ברחוב". בחור מהישיבה שוכב חולה בחדרו!, "קרא אבא, "איך ייתכן להתמהמה מלבקרנו!"

כי לא היה זה 'בחור מהישיבה'. זה היה 'בן', וכשבן שוכב כאוב, שום שלג נערם לא ימנע מן האב לבקרו, לעקוב אחר מצבו ולנסות להפיג את כאבו.

השעה שתיים לפנות בוקר. שקט שורר בבניין הישיבה. בית המדרש התרוקן זה מכבר, והבחורים עלו על משכבם. והנה נתקף אחד התלמידים בשיעול חזק. השיעולים נמשכו ונשמעו היטב בחלל הפנימייה...

ליחס מיוחד זכו בני חוץ לארץ שהגיעו ללמוד בישיבה. אבא ידע שהמרחק מבני משפחתם מעיק עליהם, וחש צורך לתת להם יחס אבהי אף יותר מלשאר התלמידים.

ר' בנימין הולנדר, קרוב משפחתו של רבי שמחה וסרמן, הגיע מאנגליה ללמוד בישיבה וזכה מאבא לקבלת פנים מאירה. ואולם התקופה הראשונה לא הייתה קלה... הבחור לא שלט בשפה העברית, והתקשה להשתלב.

לאחר תקופה, בהיותו בחו"ל, התארח אבא אצל סבתו של ר' בנימין, והסבתא תיארה באוזני אבא את קשיי הבראשית של נכדה... אין לתאר את עוגמת הנפש שהסבה ידיעה זו לאבא! "מייד כששב לארץ", מספר ר' בנימין, "קרא לי ראש הישיבה והטיל עלי תפקיד: 'מענה, כל בחור שמגיע מחו"ל - עליך לקרבו, להסביר לו את סדרי הישיבה ולהכניס אותו לעניינים! ששום בחור בישיבה שלנו לא יחוש בודד או זר'".

גם תלמיד הישיבה ר' דוד וייסבארד הגיע מאנגליה. "ההתחלה הייתה קשה מאוד", הוא מספר, "ובשנה הראשונה סבלתי מגעגועים עזים הביתה.

"באחד הימים קרא לי ראש הישיבה והמתיק באוזני סוד: 'הלילה אני טס לאנגליה ליום אחד, לשמחת בר מצווה של ידידי הישיבה. אמנם איני רוצה שבני הישיבה ידעו כי אני עתיד להיעדר, אבל אתה - כדאי שתכתוב מכתב להוריך, ואני אביאו אליהם בעצמי!'" "התרגשות אחזה בי; איך זכר אותי ראש הישיבה בטרדת ההכנה לנסיעה? איך חשב עלי? מיהרתי לכתוב מכתב להורי ומסרתיו בידו. "כשהגיע ראש הישיבה לבית הורי, ביקש מאמי שתאפה במהירות מיני מאפה בעבורי, וכאשר שב ארצה קרא לי, מסר לי דרישת שלום חמה, ובפשטותו הרבה הניח לפני את העוגות הטוריות ממטבח של אמא, אשר מעבר לים...".

תלמיד אחר זוכר איך קיבל אותו אבא, ומציין כי אף שהדבר היה לפני למעלה משלושים שנה, הוא זוכר את המעשה כאילו אירע זה עתה.

"הגעתי מדרום אמריקה, וההתחלה הייתה קשה ומבלבלת. באחד הימים נכנס ראש הישיבה לחדר השיעורים, ולפני שהחל הר"מ

"והנה מגיע לאוזני קולו החם של ראש הישיבה", סיפר התלמיד, "כנראה הוא למד בבית המדרש, ומשמע את קולות השיעול הבוקעים מהפנימייה, קרא לי לעלות אליו, התעניין בשלומי, ואף נתן לי לשאוף מהמשאף שהיה ברשותו, כדי להקל את סבלי".

בתקופה שנערכו שיפוצים בישיבה, עבר אבא באזור הבנייה, נתקל בברזל בולט ונחבל. תגובתו הדהימה את הסובבים: "כמה טוב", אמר, "שהדבר אירע לי ולא לאחד מהבחורים" - - -

בבחינת "מוטב יכנס החץ בי ולא בבני"...

תלמיד מיישבת 'אור אלחנן' לצעירים בטבריה, הגיע לשהות בשמחת תורה בישיבה הגדולה בירושלים. אבא אמר לו בחיבה: "הו, באת לשמוח איתנו בשמחת תורה!"

חלפו כמה חודשים, אבא נסע לביקור בישיבה בטבריה, ושם פגש את התלמיד, זכר אותו ואמר: "באת לבקר אותי בשמחת תורה, והנה - עכשיו באתי אני לבקר אותך"... התלמיד סיפר שההרגשה הנפלאה שקיבל אז מראש הישיבה, נתנה לו כוח ותעצומות עד סוף הזמן!

אחד מבוגרי הישיבה נסע עם שני בניו לקבל את ברכתם של גדולי ישראל. כאשר ניסו להיכנס לביתו של מרן הגרא"ל שטיינמן, סירבו הגבאים להכניסם. האב ובניו לא התייאשו, והוסיפו לחכות שעות ארוכות, בתקווה שבהמשך היום יצליחו להיכנס.

חלף זמן מה, והנה הם רואים את ראש הישיבה עולה במדרגות. כשהבחין בהם אבא, נשא אליהם את עיניו האוהבות ושאל: "מה קורה?"

האב סיפר כי הוא מחכה כמה שעות ואין נותנים לו להיכנס. "באמת, לא קל להיכנס", אמר אבא, "אבל אני כבר קבעתי עם הגבאים. בוא איתי!"

כאשר הכניסו את אבא אל הבית, החזיק ביד תלמידו ואמר לגבאים: "הם איתי!"

לאחר שיצאו אמר אבא לתלמיד: "הגבאים לא אהבו זאת, שכן הם ראו אתכם קודם בלעדיי, אבל בן לא משאירים בחוץ!"...

המשך בעמוד 29

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

לאחר חודש הוא מקבל טלפון מהמיליונר: "סטופ! עצור את העבודה!".
"מה קרה? כבר קניתי הכל! הפועלים התחילו לפרק את המטבח הישן!".
"לא מעניין אותי! אתה יכול לזרוק הכל או לתת למי שאתה רוצה. נכנסתי
כאן לתערוכה באירופה. אני מזמין כאן הכל, והם ישלחו לי לארץ ויבצעו
את ההתקנה". הלם. מה הוא עושה עכשיו?

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א על הזכות הגדולה והעצומה ביותר

"זבולון לחוף ימים ישכן... יששכר חמר גרם" (בראשית מ"ט, י"ג-י"ד)

זבולון זוכה להצלחה רבה, מאחר שהוא מפרנס את יששכר, ובכך
נותן לו אפשרות לשקוד על התורה. הפרנסה שמפרנס זבולון את
יששכר צריכה להיות ברווח ולא בדוחק, בכבוד ולא בביזוי, בהיתר
ולא באיסור.
עלינו לשאוף להגיע למעלה העליונה - להיות גם יששכר וגם זבולון,
גם להגות בתורה יומם ולילה, וגם לתמוך בלומדי התורה. זו הזכות
הגדולה והעצומה ביותר.
משה רבינו ברך את יששכר וזבולון לפני מותו (דברים לג, יח): "שמח
זבולון בצאתך, ויששכר באהליך".
מי שלומד תורה במסירות נפש, מתקיימת בו ברכת שניהם: "שמח
זבולון", בלא שיצטרך לצאת, אלא "יששכר באהליך" - אתה תלמד,
והפרנסה תבוא אליך.

מוסר השכל מ"יורדי הים"

עליתי פעם על צוללת של חיל הים.
עיני ראו ולא זר, והשתוממתי. אינני יודע איך הם חיים שם. זה הבית
שלהם, ואלו החיים שלהם במשך יותר משנתיים.
למדתי מזה מוסר השכל גדול, לגבי המסירות העצומה שצריכה
להיות לנו ללימוד תורה ולקיום מצוות.
אחד המפקדים אמר לי: "המיטות האלה שאתה רואה, קוראים להן
מיטות קבר". ולמה? כי אי אפשר, כמעט, לזוז במיטות האלה. יש
שם ארבע קומות, קומה על גבי קומה, ועל המיטות התחתונות אי
אפשר אפילו לשבת, רק להשתחל בדוחק.
לפני כשלושים שנה עליתי על אונייה, ואני זוכר שהסתובבו שם
חולדות ועכברושים גדולים. בחורים שהיו על האוניה אמרו לי:
"אל תשאל אילו צרות יש לנו מהחולדות והעכברושים האלו. הם
השתלטו על האוניה, ועד כדי כך הגיע המצב שאנחנו צריכים לתת
להם אוכל, לפעמים, כדי שלא יאכלו את הכבלים, ויהרסו לנו הכל.
לנצח אותם - איננו יכולים!".
כשבאתי לבסיס הצבאי שאלתי את הצוות אם יש שם חולדות. אמרו
לי: "לא, פה לא תמצא חולדות או עכברושים, כל הזמן מנקים פה!".

חולדות אין, אבל אלו לא חיים בכלל...
אחד המפקדים שם, שהוא ירא שמים במקצת, אמר לי: "אנשים
נכנסים עם טלפונים ניידים לבית הכנסת, וטוענים שקשה להם
לכבות אותם. דע לך, אנחנו מפליגים, לפעמים, במשך שלושה
שבועות, חודש וחודשיים, ואין טלפון ולא כלום! מנותקים מהעולם.
מי שאומר 'איך אפשר חצי שעה בלי טלפון...' , שיבוא ויראה, וייקח
מוסר השכל!".

משמייים עשו, שהפציר בי סגן המפקד של הצוללת, ובאתי לשם
ולמדתי לימוד חשוב.
אותו מפקד תיאר לפני, עד כמה אנשי הצוות בצוללת, שרובם
אנשים מוכשרים ביותר, מנותקים מהבית ומהמשפחות שלהם
במשך השבועות הארוכים של ההפלגה. הם לא יודעים בכלל, מה
קורה עם האישה ועם הילדים.

זה הזכיר לי, להבדיל, מסירות נפש שהייתה בעבר ללימוד תורה.
הגמרא (כתבות סב ע"ב) מספרת על רבי חנינא בן חכינאי, שלאחר
ימי חופתו הלך ללימוד תורה אצל רבי עקיבא. שהה שם שתיים-
עשרה שנה, ולא ידע כלל מה התרחש עם אשתו. כאשר שב לאחר
כל אותן שנים ובא לביתו, היתה אשתו עסוקה בניפוי קמת. בעת
שנשאה מבטה וראתה בפתאומיות ששב בעלה, לא עמד ליבה

בשמחה, ופרחה נשמתה. התפלל עליה רבי חנינא בן חכנאי ואמר: 'ריבנו של עולם! עניה זו [שהסכימה לשבת בודדה וגלמודה במשך כל השנים הללו, כדי שבעלה יוכל לשבת וללמוד תורה] - זה שכרה?' שמע ה' את תפילתו, וקמה לתחיה.

לא היה זה מוות קליני, ולא סתם עילפון, אלא מוות מוחלט. היא זכתה שהשיבה הקדוש ברוך הוא ממוות לחיים.

אחר כך אנחנו מתפללים איך הצליחו כל כך בלימוד התורה, איך הצליחו לכתוב את התלמוד, שכל חכמות העולם טמונות בו...

ראו, איזה ניתוק מהעולם היה בימיהם, כדי ללמוד את התורה הקדושה!

בלי בית, בלי אישה וילדים, ללא הורים, בלי שום דבר מסביב, רק לימוד התורה. עם מסירות ושקידה כזאת בתורה - מצליחים בעזרת ה'!

מטבח של זבולון לביתו של יששכר

עם ישראל מתקיים בזכות יששכר הסובל עולה של תורה וממית עצמו באוהלה, וזבולון - הוא המאפשר לו להמשיך לשקוד על תלמודו, בהסירו ממנו את עול העולם הזה.

לפעמים גם אדם שאינו יכול להחזיק לומדי תורה בעצמו, יכול לזכות במצווה זו של תמיכה בתלמידי חכמים, בזכות מחשבה טובה ועירנות:

מעשה היה באברך תלמיד חכם ומתמיד גדול, שהמטבח בביתו ידע ימים יפים יותר... הארונות היו שבורים ורצוצים, מכשירי החשמל עתיקים וחורקים, והצנרת מלאה חלודה.

הוא ורעייתו הגיעו למסקנה שעליהם להתקין מטבח חדש, אולם לא היה להם שמץ של מושג מה עליהם לעשות לשם כך. לתכנן את הארונות, לבחור קרמיקות, לעשות סקר מחירים למכשירי חשמל... כל אלו היו רחוקים מעולמם.

"שמע נא", הציעו לו ידידיו. "יש יהודי נבון וירא שמים שלמד עיצוב פנים. גש אליו ובקש ממנו לעשות בשבילך את העבודה, ולקחת אחריות מלאה על תכנון המטבח, העיצוב, הבנייה והאבזור".

האברך סבר וקיבל, וקבע פגישה עם אותו מעצב פנים. בפגישה, הסביר הלקוח הפוטנציאלי כי הוא הגיש תביעה מסויימת לביטוח לאומי, תביעה שאמורה לזכותו בסכום נכבד. "הבטחתי לאשתי שנקדיש חלק מהכסף למטבח חדש, נוח ומרווח. הסכום שאני רוצה להקציב למטבח זה הוא כך וכך. אנא, תכנן לי מטבח שיתאים לתקציב הזה, ועל העיצוב אשלם לך כמובן מראש".

"בחפץ לב", השיב המעצב. "מתי להערכתך תרצו להתחיל בשיפוץ?".

"אין לי מושג... ברגע שנקבל את הכסף מביטוח לאומי".

לאחר תקופה קצרה קיבל האברך טלפון מהמעצב: "הסקיצות מוכנות".

"הו, תודה! הכסף עדיין אינו אצלי. אעביר לך תשלום על העיצוב ואעמוד איתך בקשר כאשר נוכל להתחיל בבנייה".

חלפו חודש ואחריו חודשיים ושלושה. התשלום עבור התכנון הועבר מזמן, אבל את הסקיצות איש לא ביקש, והמעצב לא שמע מן האברך דבר.

לאחר תקופה נוספת, פנה למעצב מיליונר גדול, וביקש עיצוב פנים למטבח ענק. "יש לי כך וכך מטרו', ואני רוצה מטבח הכי חדיש, הכי נוח והכי משוכלל. הא לך תשלום מראש על העיצוב, והנה פנקס צ'קים פתוח בשביל כל הרכישות. תזמין הכל מראש - כי בעוד חודש אני נוסע לחו"ל, ואז אני רוצה שיתחילו לעבוד".

המעצב החל מיד לעבוד, והצדיק את התשלום הנדיב שקיבל: הוא עבד בחריצות ובזריזות, עיצב מטבח מושלם והחל לבצע את ההזמנות. כמובן, הוא בחר בחומרי גלם איכותיים ומשובחים: שיש, קרמיקה, ארונות, פורמייקות, צירים, ברזים, כיורים, מכשירי חשמל - הכל מהחברות הטובות ביותר בשוק.

לאחר חודש וכמה ימים, הוא מקבל טלפון מהמיליונר: "סטופ! עצור את העבודה!".

"מה קרה? עכשיו לעצור? כבר קניתי הכל! הפועלים התחילו לפרק את המטבח הישן!".

"לא מעניין אותי. אתה יכול לזרוק הכל או לתת למי שאתה רוצה. נכנסתי כאן לתערוכה באירופה. אני מזמין כאן הכל, והם ישלחו לי לארץ ויבצעו את ההתקנה".

הלם. מה הוא עושה עכשיו? נזק כספי אמנם לא נגרם לו, כי הוא את משכורתו כבר קיבל, אבל מה יהיה על כל הרכישות שכבר בוצעו והגיעו? הוא באמת ילך וישליך מאות אלפי שקלים לאשפה?

לפתע נזכר: זה לא המטבח הראשון שתכנן לאחרונה, ובסופו של דבר לא הגיע לידי מעשה. הוא הרים טלפון לאברך ושאל מה קורה, והאם התקדם משהו אצלם.

"אל תשאל!", נאנח האברך. "התביעה נדחתה. לא קבלתי כלום. כמובן נאלצתי לוותר על החלום של מטבח חדש".

"לא!", אמר מעצב הפנים. "אינך צריך לוותר. יש לך מטבח חדש, כולל מקרר, תנור, כיריים ואפילו מדיח כלים!".

"למה אתה מתכוון? אני מסביר לך שאין לי אגורה מיותרת!", התבלבל האברך.

"הבנתי, זה לא עולה לך אגורה..."

כן סידרו מן השמים מטבח ליששכר - הישר מביתו של זבולון. אכן, "שמח זבולון בצאתך ויששכר באהליך" (דברים לג, יח)!

(מתוך הספר 'משכנאי')

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? dirshu@dirshu.co.il שלח מייל ל-

האמא החשובה של משפחת טורק, היתה עוקבת מחלון ביתה, וכשראתה את ה'חזון איש' מתקרב, קראה מהר לילדיה בבוקר מוקדם שיבואו אל החלון, לחזות בנועם זיו קדשו של ה'חזון איש' בלכתו ברחוב. במעלה הרחוב התגורר זקן אחד ניצול שואה מהונגריה, שלא הכיר את מרן ה'חזון איש'. הוא היה איש תם וחם מזג...

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, על השפלות והענווה של גדולי וצדיקי עולם

"המלאך הגאֵל אתי מְכַל רַע" (בראשית מ"ח, ט"ז)

יש לפרש בזה בדרך רמז: איך זוכים לברכת "וידגו לרוב"? - רק על ידי "בקרוב הארץ", היינו על ידי שאדם מחזיק את עצמו בשפלות גדולה. וזהו "בקרוב הארץ", שמרגיש עצמו שנמצא בקרב הארץ, בבחינת "בתוך עמי אנוכי יושבת" (מלכים ב' ד, יג) ובקרוב ממש, וכשהוא חושב ומחזיק את עצמו כך - הריהו דואג לכולם ועושה חסד עם כולם, ובגודל ענוותנותו הולך הוא במסורת אבות, ולכך הוא זוכה לברכת "וידגו לרב" (ע"פ טיב התורה).

פשר המופתים הרבים שנעשים על ידו, מחמת שהוא כמו 'מסמר' שתולים עליו 'כתרא דמלכא!'.
שאלו האדמו"ר בחי"ק: "אינני מבין, גם אני רוצה כמו כן להיות רק 'מסמר' בעלמא ותו לא... מדוע עלי לא נתלה הכתר הקדוש?!"
רק אז קלט ר' אליהו, עד כמה הצליח הרבי להסתיר ממנו את גדלותו, והבין שבעצם אף בתשובה זו עצמה שנתן לו - גלומה גדולתו...

סיפר לי איש נאמן ממשפחת טורק החשובה בעיר בני ברק: כידוע, היה מרן ה'חזון איש' זצוק"ל נוהג לצאת לצרכי בריאותו בכל בוקר עם שחר, לאחר שסיים תפילת שחרית כותיקין, לטיול קצר. במהלכו היה צריך לפעמים למתוח את שריריו כדי לחזקם, ולשם כך היה מרים את מקלו למעלה ומחזיקו בשתי ידיו או מעמידו בצורה אנכית מאחורי גבו, וכיוצא באלה.
האמא החשובה של משפחת טורק, היתה עוקבת מחלון ביתה שהיה לא הרחק משם, וכשראתה את ה'חזון איש' מתקרב, קראה מהר לילדיה בבוקר מוקדם שיבואו אל החלון, לחזות בנועם זיו קדשו של ה'חזון איש' בלכתו ברחוב.
במעלה הרחוב התגורר זקן אחד, ניצול שואה מהונגריה, שלא הכיר את מרן ה'חזון איש'. הוא היה איש תם וחם מזג, והנהגה הזו של

לפנינו כמה עובדות בטיב השפלות שנהגו בה גדולי וצדיקי עולם: כאשר החל הרב הצדיק רבי אליהו ראטה זצ"ל, להתקרב אל הרב הקדוש רבי שלומק'ה זוועהילער זצוק"ל, עדיין לא היה רבי שלומק'ה מפורסם בירושלים. היה זה זמן לא רב לאחר שהגיע הזוועהילער לעיר הקודש. הרבי הסתיר היטב את זהותו, והיה מתנהג תמיד בשיא הפשטות, ורק טיפין-טיפין נודע שמו.

לאחר שנוכח ר' אליהו שברכותיו של הרבי מתקיימות, והיה עד לכמה מופתים גדולים שנעשו על ידו, שאלו על כך. ענה לו הרבי בפשיטות ובתמימות, שבאמת הינו אדם פשוט ככל איש ישראל, אלא שלפעמים מחפש המלך מקום נח לתלות עליו את כתרו, וכשמוצא 'מסמר' התקוע היטב בקיר, הרי הוא תולה עליו את הכתר. "אף אני", הסביר הרבי, "אינני אלא 'מסמר' [א טשוואק] בשביל לשאת את כתר המלך, ותו לא!..."

דבריו אלו נאמרו באמת ובתמים, והוא החדיר זאת ללבו של ר' אליהו עד שהשתכנע, שכנראה אם אין רואים בו שום סימני גדלות כנראה שזה נכון, שהוא רק כמו 'מסמר'...

לאחר תקופה הזדמן לר' אליהו להגיע אל העיר תל אביב. שם נכנס לבקר בהיכל קדשו של האדמו"ר הקדוש מזלאטיפולי זצלה"ה, שהיה מנסיכי מלכות בית רוז'ין. האדמו"ר שאלו אודות הרבי מזוועהיל ופעלו, ששמעו הגדול הגיע לאזניו.

אמר לו ר' אליהו: "האמת שהאדמו"ר מזוועהיל הוא אדם פשוט, ולא ניכרים בו שום סימני גדלות מיוחדים, אך בעצמו הסביר לי

יום אחד ניגש הזקן אל ה'חזון איש' באמצע טיולו, והעיר לו בחריפות, שאין זה מן הראוי לאיש זקן לצאת כך לטיול סתמי ברחוב לפני התפילה, ובפרט שהוא מוסיף לפעמים כל מיני תרגילי התעמלות, מרים את ידיו עם מקלו וכו' - יותר חשוב לומר כמה פרקי תהילים לפני התפילה...

למחרת, כשיצא ה'חזון איש' להליכת השחרית שינה את מסלול הילוכו, ומאז לא הלך שוב בדרך אותו רחוב, כדי שלא יפגוש בו אותו זקן.

לאחר תקופה היה לו לאותו זקן חולה מסוכן, לא עלינו, בתוך ביתו. בהיות שהגיע לאזניו שמעו של ה'חזון איש', ביקש להזכיר את החולה לפניו לתפילה. הוא יצא לברר היכן הוא ביתו, וכשנכנס לפניו - חשכו עיניו תכף שראה במי מדובר... הוא החל לרעוד בכל גופו, כאשר נוכח לדעת מיהו האדם אשר הוכיח והעליב. ברם, רבנו ה'חזון איש' פנה אליו מיד בחיבה ובאהבה, והחל לדבר עמו דברי קרוב וריצוי, באמרו לו: "ישר כוחך שעוררת אותי! טוב מאד אמרת! ואכן, מאז מקפיד אני באמירת תהילים כל יום!"... כידוע, היה נוהג ה'חזון איש' לומר פרקי תהילים בכל בוקר.

ללמדנו עד כמה היתה השפלות של גדולי ישראל, עד שהיו שומעים ומקבלים מכל אחד!

הם שוחחו בדברי תורה רבים בהלכה ובאגדה, ובעניינים העומדים ברומנו של עולם, עד שיצאו הדברים מפורשים כשמלה, מאירים ומשמחים.

בסיום הביקור ההיסטורי הלז, ביקש הרבי מסאטמאר ברכה מן המקובל, אך רבי חיים שאול הבין שברצונו של הרבי לברך אותו, ותיכף ומיד התכופף והרכין את ראשו בהכנעה מופלגת, כדי שיניח צדיק ידי קדשו על ראשו ויברכו, כאשר נהוג אצלם להאציל הברכה בסמיכת ידיים על הראש.

הרבי נזדעזע קלות, ואמר בסערת נפש: "חלילה! לא לזה נתכוונתי, אלא בהיפוך! שהרב יברך אותי..." נענה רבי חיים שאול בשיא הפשטות, ואמר: "טוב, אם כן כופף אתה את ראשך!". הוא הניח שתי ידיו הקדושות על ראש הרבי וברכו ברוב התרגשות, ולא היה ניכר אצלו שום נפקא מינה כלל, אם הוא המברך או המתברך...

כשיצאו לדרכם, הפליא הגאון הקדוש מסאטמאר בפני אנשי לווייתו, את ענוותנותו העצומה של המקובל הצדיק, שלא עשה שום עסק כלל מן השינוי ומהמהפך הקיצוני שבין מברך למתברך... ואחת היתה לו בפשטות מוחלטת, אם צריך הוא להרכין ראשו ולהתבטל, או שהשני ירכין ראש בפניו להתבטל אליו... אמר הרבי הקדוש שזו היא תכלית שלמות מידת ההשתוות!!!

(מתוך 'טיב המעשיות')

טיול יומי עם שחר לא מצאה חן בעיניו; הוא חשב לתומו שהטיול הזה נעשה עוד לפני התפילה...

יום אחד ניגש הזקן אל ה'חזון איש' באמצע טיולו, והעיר לו בחריפות, שאין זה מן הראוי לאיש זקן לצאת כך לטיול סתמי ברחוב לפני התפילה, ובפרט שהוא מוסיף לפעמים כל מיני תרגילי התעמלות, מרים את ידיו עם מקלו וכו' - יותר חשוב לומר כמה פרקי תהילים לפני התפילה...

למחרת, כשיצא ה'חזון איש' להליכת השחרית שינה את מסלול הילוכו, ומאז לא הלך שוב בדרך אותו רחוב, כדי שלא יפגוש בו אותו זקן.

לאחר תקופה היה לו לאותו זקן חולה מסוכן, לא עלינו, בתוך ביתו. בהיות שהגיע לאזניו שמעו של ה'חזון איש', ביקש להזכיר את החולה לפניו לתפילה. הוא יצא לברר היכן הוא ביתו, וכשנכנס לפניו - חשכו עיניו תכף שראה במי מדובר... הוא החל לרעוד בכל גופו, כאשר נוכח לדעת מיהו האדם אשר הוכיח והעליב. ברם, רבנו ה'חזון איש' פנה אליו מיד בחיבה ובאהבה, והחל לדבר עמו דברי קרוב וריצוי, באמרו לו: "ישר כוחך שעוררת אותי! טוב מאד אמרת! ואכן, מאז מקפיד אני באמירת תהילים כל יום!"... כידוע, היה נוהג ה'חזון איש' לומר פרקי תהילים בכל בוקר.

ללמדנו עד כמה היתה השפלות של גדולי ישראל, עד שהיו שומעים ומקבלים מכל אחד!

מסופר על הגאון הצדיק המפורסם רבי חיים שאול דוויק הכהן זצוק"ל, מגדולי זקני המקובלים הספרדים בירושלים עיר הקודש ת"ו, בישיבת המקובלים 'בית א-ל', שפעם הגיע לבקר אצלו הגאון הקדוש בעל 'זיואל משה' מסאטמאר זצוק"ל, באחת מנסיעותיו בארץ הקודש.

היה זה בערוב ימיו של אותו זקן, בהיותו 'סגי נהור', והרבי בא לבקרו בבית החולים 'שערי צדק', שם היה מאושפז מחמת מצב בריאותו הרופף. מאחר שלא הכיר המקובל הזקן [שעלה מארם צובה] את שפת ה'ידיש' של יוצאי אשכנז, דיברו ביניהם בסוד שיח שרפי קדש בלשון הקודש. המקובל הזקן היה מדבר בהברה ספרדית כדרכו, ואילו הרבי הקדוש, הגם שדיבר באותה לשון הקודש, הברתו היתה כשל חסידים, בהברה אשכנזית, וכך יצאו כמה עניינים שלא הבינו זה את זה במדויק, עד שהיו חוזרים ומפרשים את עצמם בשפה ברורה, באהבה עצומה, ובהערכת כבוד התורה הדדית, כדרכם של תלמידי חכמים המרבים שלום בעולם (ברכות סד.).

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

הרב ליהמן החל לרוץ לעבר המדרגות, אך האיש אחז בו בחוזקה. "עוד שאלה אחת! איך נקרא לילד?" "איך תקרא לו?", ענה הרב - שהצליח בינתיים להיחלץ מלפיתתו - תוך שהוא מדלג במדרגות בחיפזון וקופץ לתוך העגלה, תקרא לו: "יעקב, משה, אהרן, דוד, יהונתן, גבריאל, לייב או כל שם שתמצא לנכון". טרם נעלמה העגלה, הספיק הרב עוד לשמוע את הזקן קורא לעברו: "כמה חייב אני לשלם לכבודו? כמה יעלה לי הייעוץ...?"

הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א, על ברכותיו של יעקב אבינו

"וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבֹתֵי אֲבָרְהָם וַיִּצְחָק" (בראשית מ"ח, ט"ז)

בפסוק זה תמוהים המפרשים עד למאוד: כיצד מקדים יעקב את שמו לשם אבותיו - כביכול חשוב הוא מהם, וכי זו היא דרכו של יעקב?

כתוב במשנה (אבות פ"ב מ"ב): "על שלושה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים".

כשנתבונן בפסוקי התורה נגלה, כי הראשון בעולם שעסק ב'עבודה', היה אדם הראשון שהקריב קרבן. הראשון שעסק בגמילות חסדים היה נח, שבזמן ששהה בתיבה, מבוקר עד ערב היה עסוק רק בגמילות חסדים. התורה ניתנה אלפיים שנה לאחר מכן, מדוע סידרה המשנה את ה'תורה' לפני עבודה וגמילות חסדים?

רבי חיים מוולוז'ין בספרו 'רוח חיים', לומד ממשנה זו יסוד גדול: יכול היה אדם לעסוק בעבודה ובגמילות חסדים כל ימיו, ולהיות בטוח שבכך יזכה לחיי העולם הבא, אך כשיתחיל ללמוד תורה יתברר לו לפתע כי לא רק שהקרבנות שהקריב לא נחשבו קרבן, אלא אף חטא בכך שהקריב 'שחוטי חוץ'.

הט"ז (יו"ד סי' קס סק"א) אומר שלהלוות בריבית זה גם נקרא 'חסד'. אדם שילווה לחברו מיליון דולר בפריסת תשלומים חודשית לעשרים שנה, עם ריבית זעירה של דולר אחד לשנה, היש בעל חסד גדול ממנו?! אך התורה אומרת: זה לא חסד, זוהי עבירה! כל החסד שהיית סבור שעשית במשך עשרים שנה נחשב לך לחטא.

התורה - היא זו שקובעת מה נקרא עבודה ומה נקרא חסד, ולא הרגשות הטבעיים!

על דרך זו מבאר האדמו"ר ממטרסדורף בספרו 'בית ישראל השלם', את הסיבה שהקדים יעקב את שמו לשם אבותיו: יעקב אבינו נחשב עמוד התורה, אברהם אבינו - עמוד החסד ויצחק אבינו - עמוד העבודה.

כאמור, יכול אדם להרגיש 'קדוש' ולעסוק ב'חסד' כל היום. ובסופו של דבר מתברר שלפי התורה הוא פושע נאלח. דוגמא לכך הוא המושג שהתחדש בדורנו האחרון - 'המתת חסד'. הרופא הנואל

חפץ בכל מאוודו לעשות 'חסד' עם חולה סופני, מה הוא עושה? הורג אותו!

אותם הדברים אמורים גם כלפי המושג 'עבודה' - קרבנות. מי שאין ריח תורה בקרבו יכול לומר לעצמו: אני רוצה להביא קרבן, אך למה להתקמצן ולהביא כבש קטן, אביא פיל גדול...

לכן הקדים יעקב "ויקרא בהם שמיי", קודם צריך את ה'תורה', ולאחר מכן "ושם אבותי אברהם ויצחק" - עבודה וגמילות חסדים.

מאותה הסיבה אנו אומרים בכל יום בתפילה: "כי באור פניך נתת לנו ה' אלוקינו תורת חיים ואהבת חסד". קודם תורה ורק אח"כ חסד!

בכל דבר שעושים, אפילו בחסד ובעבודה - חייבים דבר ראשון את התורה, כיון שבלי 'תורה' אפשר לעוות את המושגים 'חסד' ו'עבודה' ללא גבול!

זהו היסוד אותו חפץ היה יעקב אבינו להנחיל לבניו ברגעים נשגבים אלו.

ברכת יעקב - שבניו ינחלו

את הסגולות שבשמות האבות

רבי יהודה צדקה זצ"ל בספרו 'קול יהודה', באר את משמעותה של

ברכת יעקב לבניו, על פי מעשה שארע עם הרב מאיר להמן זצ"ל, רבה של קהילת החרדים במיניץ.

ביום מן הימים עמד רבי מאיר ליהמן לנסוע עם שניים מראשי קהילתו, לפגישה עם ראש ממשלת גרמניה בנוגע לענין חשוב של הקהילה.

הפגישה החשובה, אשר תוכננה זמן רב מראש, נועדה לשעה אחת עשרה בבוקר, וכיון שידע הרב ליהמן שנסיעה לעיר הבירה ברכבת לוקחת כשעה, סיכם עם ראשי הקהילה, שיצאו יחדיו ברכבת העומדת לצאת בשעה שמונה ארבעים וחמש בבוקר.

הרב ליהמן השכים קום באותו בוקר, ולאחר התפילה פנה לאכול ארוחת בוקר חפוזה בטרם יצא הוא למסע.

כשסיים לאכול, לבש את מעילו העליון, ועמד לצאת אל העגלה אשר המתינה לו בחוץ, והיתה אמורה לקחתו לתחנת הרכבת. אך בטרם הספיק לצאת מן החדר, שמע הוא קול נרגש מבעד לדלת: "אני חייב לדבר דחוף עם הרב!"

"לא תוכל לדבר כעת עם הרב!", שומע הוא את בני ביתו, "הוא נוסע עכשיו, ויחזור רק מחר."

"לא שייך לחכות למחר!", אומר הזר בתקיפות, "מדובר כאן בשאלה של פיקוח נפש!"

כששמע הרב ליהמן שמדובר בעניין של פיקוח נפש, פתח מיד את הדלת והזמין את הזר להיכנס, אל החדר נכנס איש מבוגר.

"האם כבוד הרב מכיר אותי?"

"לא אדוני, לא זכיתי. מה העניין?", שואל הרב בחיפזון.

"כבוד הרב אולי לא מכיר אותי, אולם אני מכירו היטב, לפני זמן רב זכיתי לשמוע את דרשתו..."

"אדוני, תסביר לי בבקשה, ומהר, כיצד יכול אני להציל חיי אדם?"

"מיד, מיד. אבל כבוד הרב דרש אז כל כך יפה, דמעות זלגו מעיני לאחר הדרשה. נחון אני בזיכרון טוב, ברוך ה', וכששבתי לביתי חזרתי על דבריו מילה במילה, האם רוצה כבוד הרב שאחזור עכשיו על דרשתו?"

"אדוני!" - אמר הרב ליהמן שנעמד על מקומו, "אני חייב לנסוע מיד! התעכבתי רק משום שהבנתי שמדובר בפיקוח נפש."

"טוב, אקצר. רציתי לספר לכבודו רק עד כמה עוררה בי דרשתו אמון בו, ולכך באתי כעת עד לכאן. כעת ישמע כבודו למה באתי אליו. נישאתי למזל טוב לפני כשלושים שנה."

"מזל טוב! בנין עדי עד! ומה זה קשור לפיקוח נפש?"

"עשרים וארבע שנים חייתי עם אשתי המנוחה, עד ש... אוי רבי, איזו אשה מיוחדת היתה היא..."

הרב ליהמן שראה כי עומד הוא להפסיד את הרכבת, קם בחופזה ממקומו וניגש לדלת. להוותו, נעמד האיש מלוא קומתו וחסם את הפתח. "הלא אמרתי לרב שמדובר בפיקוח נפש, כיצד חושב הוא לעזוב אותי כך?!"

"מה פיקוח נפש? אני מ-א-ד ממהר! נו, אמור בקיצור, במה מדובר?" "ובכן, נסעתי לאמריקה לאור בקשת בני שאדור לצידו לעת זקנותי, כמה סבל בני זה במהלך המלחמה, אבל על כך אאריך הדיבור במועד

הרב ליהמן שראה כי עומד הוא להפסיד את הרכבת, קם בחופזה ממקומו וניגש לדלת. להוותו, נעמד האיש מלוא קומתו וחסם את הפתח. "הלא אמרתי לרב שמדובר בפיקוח נפש, כיצד חושב הוא לעזוב אותי כך?!"

אחר... בתי אמנם גרה כאן בגרמניה, ואף היא ביקשתני לדור לצידה, אך בני הוא עשיר גדול, ובכן, נסעתי לאמריקה..."

"אדוני!", - קרא הרב בייאוש - "מה בעצם אתה רוצה ממני?"

"מיד אגיע ללב הענין, נסעתי לאמריקה באניה, הנסיעה היתה נוחה, זכינו אפילו לקדש את הלבנה על האניה, אבל כבודו ממהר מה מאריך אני בדיבורים, החיים באמריקה לא מצאו חן בעיני, ועל כן שבתי לגרמניה, ואז שמעתי את הדרשה ההיא..."

"שוב הדרשה?!"

"סבלנות, אני מיד מסיים. כשחזרתי נולד בן לבתי, זו שכזכור דרה כאן. כובדתי בסנדקאות, הכל היה מוכן לברית, אך לפתע איבד התינוק את נשימתו."

"זה סיפור מאד מצער" - אמר הרב ליהמן - "אך במה יכול אני להועיל?"

"בבקשה לשמוע עד הסוף. לפני שבוע ילדה בתי בן אחר"

"אה, באת להזמין אותי להיות סנדק? אני לא יכול להיות מחר סנדק! שלום!"

"לא, לא באתי להציע לרב סנדקאות! מחר - אם ירצה ה' עומד הוא להיכנס בבריתו של אברהם אבינו, האם יכול אני שוב לקבל את הסנדקאות, ואם חלילה... מה אעשה כבוד הרב?"

"אל תקבל על עצמך את הסנדקאות! עכשיו תן לי כבר ללכת!"

הרב החל לרוץ לעבר המדרגות, אך האיש אחז בו בחוזקה. "עוד שאלה אחת! איך נקרא לילד?"

"איך תקרא לו?", ענה הרב - שהצליח בינתיים להיחלץ מלפיתתו - תוך שהוא מדלג במדרגות בחיפזון וקופץ לתוך העגלה, "תקרא לו: יעקב, משה, אהרן, דוד, יהונתן, גבריאל, לייב או כל שם שתמצא לנכון."

טרם נעלמה העגלה בעיקול הרחוב, הספיק הרב עוד לשמוע את

בעוד סבתא, הרבנית הצדקנית ליבא גוטפרב ע"ה, עומדת מתחת לחלון, הבינה כי היא חייבת להתעשת ולעשות מעשה. היא השתחלה דרך החלון פנימה לתוך היקב, וראתה את השודד מניף בשנית את הגרזן, חיפשה אחר דבר מה כדי לעצור אותו, אך לא מצאה כלום. לפתע נזכרה סבתא...

רבה של מגדל העמק, הגאון הרב יצחק דוד גרוסמן שליט"א, על כוחה של עניית 'אמן'

"הַאֲסַפּוּ וְאָגִידָה לְכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים" (בראשית, מ"ט, א')

ר' מרדכי שמעון טפרברג היה איש ישר וירא אלוקים. בכל בוקר, לפני לכתו לבית הכנסת ב'מאה שערים', היה נכנס חרש ליקב המפורסם שלו, ששכן ברחוב 'חיי אדם', ושר בדד את שירת הבורא במתיקות ונעימות. היה מזמר את ברכות השחר וקריאת שמע, מניח את תפיליו ופוסע לבית הכנסת.

מול בית היקב, בשכונת בתי ויטנברג, התגוררה סבתו, הרבנית הצדקנית ליבא גוטפרב ע"ה. היא היתה בעלת חסד וגבאית צדקה בירושלים, ונודעה בכינויה "ליבא די גבאי'טע" - ליבא הגבאית.

בכל בוקר היתה סבתא משכימה קום, ועוד לפני עלות השחר שמה פעמיה אל עבר היקב. שם, מבעד לחלון, היתה מקשיבה לברכותיו של טפרברג ועונה 'אמן' אחר ברכותיו. משם היתה ממשיכה לעזרת הנשים בבית הכנסת, ועומדת שעות ארוכות על רגליה, עונה 'אמן' אחר כל ברכה, ובייחוד 'אמן' יהא שמא רבא' בכוונה ובקול רם.

בכל בוקר היתה עושה את המסלול הזה, אולם באותו בוקר קמה בתחושה לא טובה... משהו בתוכה בישר לה רעות. היא נחפזה לצאת מהבית, עושה דרכה לכיוון היקב, עדיין נועלת לרגליה את כפכפי העץ, ושביס שינה לראשה. כה נסערת היתה, שלא בזבזה רגע מזמנה.

ואז, מול היקב המפורסם, היא הבחינה במחזה בלתי שגרתו: שודד שארב לטפרברג פרץ את דלת היקב ועשה שמות בתוכו. היא שמעה קולות גונחים של בעל המקום, והבינה כי הוא שרוי במצוקה. הקולות השקטים הונמכו באחת, כששודד הדרכים הרים את הגרזן מעל טפרברג כמאיים להורגו.

ואז, באותו רגע, קרא ר' מרדכי שמעון את הפסוק "שמע ישראל, ה' אלוקינו ה' אחד", וקיבל על עצמו ייחוד ה' וקידוש שמו. סבתא עמדה מצונפת ורועדת מתחת לחלון הידוע, מקום שבו עמדה בכל יום, והתבוננה אחר הנעשה בדריכות.

אבא, ראש הישיבה, רבי ישראל גרוסמן זצ"ל, היה מעודד ומשבח את אמא ע"ה, שהמשיכה בדרכי אימה הגדולה לחזק את עניית ה'אמן', והיה מרבה לצטט ולהביא לכך סימוכין מדברי תורה ומפי ספרים וסופרים.

על הפסוק בפרשתנו, פרשת ויחי, שקרא יעקב לבניו: "האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים" - אומרים חז"ל (פסחים נו, א), כי באותה שעה ביקש יעקב לגלות לבניו את קץ הימים, אבל "נסתלקה ממנו שכינה והתחיל אומר דברים אחרים".

מוסיפים חז"ל ואומרים, כי באותה שעה חלשה דעתו של יעקב שמא אין מיטתו שלמה. נענו בניו ואמרו לו: "שמע ישראל, ה' אלוקינו ה' אחד" - "כשם שאין בלבך אלא אחד, כך אין בלבנו אלא אחד". באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". התרגום הירושלמי מוסר את הדברים באריכות יתר, ומביא כי יעקב ענה להם: "יהא שמייה רבא מברך לעלמי עלמין", ומפרשים כי זהו תרגום ל"ברוך שם כבוד מלכותו".

כשחז"ל משבחים (שבת קיט, ב) את העונה "אמן יהא שמייה רבא", הם אומרים כי "קורעים לו גזר דינו", וביתר אריכות כתוב בפסיקתא (מובא בתוספות שם, ד"ה כל) "כשישראל נכנסים לבתי כנסיות ואומרים יהא שמייה רבא בקול רם, מבטלים גזירות קשות".

למדנו מכך, כי בכוחה של עניית "אמן", ובעיקר "יהא שמייה רבא" לבטל גזירות קשות ורעות. וכל כך למה? מה יש ב"אמן" עד כדי כך שאמרו חכמינו כי "גדול העונה יותר מן המברך"?

היה אבא זצ"ל מראה לנו, בניו, את מדרש היכלות רבתי (פרק ו אות ג) ומדקדק במילותיו:

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

ראש הישיבה שהיה שם כבר לא יכול היה יותר להחשות. הוא השתיק את הקהל, ואז אמר לאבא: "אבא יקר! אתה צריך לבוא בשבת לבית הכנסת ולברך ברכת הגומל. תאר לעצמך, אם בנך החתן היקר לא היה חוזר בתשובה, אם היית מוריד לו שתי סטירות תחת החופה, לא היה נשאר ממך שריד ופליט"...

המלחין רבי חיים בנט, מספר על הלחן המרטיט 'מכניסי רחמים' שמרעיד את פעימות הלב של כל יהודי ויהודי

מאת: אשר קליין
"חזק חזק ונתחזק"

בגרסאות רבות ומגוונות, הלחן היכה גלים בצורה חסרת תקדים, וגם כיום כשלושים שנה אחרי, 'מכניסי רחמים' הוא הלחן המזוהה ביותר עם ימי הרחמים והסליחות. אך לא רק, הוא מושר בכל רגעים של התעוררות. תשמעו אותו בפי תשב"ר בתלמודי התורה, כשם שתגלו אותו מושמע בשיאו של 'זיץ' לוהט של עובדי ד'. תשמעו אותו בכינוסי התעוררות של ארגוני קירוב, כמו בישיבות תיכוניות ובתי ספר בציבור הממלכתי דתי. התגובות הן מעל ומעבר לכל דמיון, עד שניתן לעשות סקירה מיוחדת רק על התגובות הללו. בכל זאת ביקשנו מר' חיים לספר לנו שני סיפורים על כך:

מספר ר' חיים: "באחת החתונות שבהן ניגנתי, פגשתי ראש ישיבה חשוב, שסיפר לי שאצלו בישיבה כל שיחת מוסר נפתחת בשיר 'מכניסי רחמים'. פעם אחת, כשהיה צריך לשוחח עם בחור בארבע עיניים, יצא איתו בשעת בין הערביים עם הרכב לגן ציבורי, והשמיע לו את השיר המדובר.

"תוך כדי השמעת השיר, הוא רואה בחור מגודל עם עגילים ותליון שמסתובב סביב הרכב ונראה מתעניין. בסיום השיר ניגש הבחור אל ראש הישיבה, וביקש שישמיע שוב את השיר. לאחר שבא לבקש

לחננו המפורסם ביותר של רבי חיים בנט, 'מכניסי רחמים', נשמע כמעט בכל בית כנסת וכל בית יהודי ברחבי העולם. מבקשים אנו לספר לנו כיצד ואיך נולד הלחן המרטיט הזה, שמרעיד את פעימות הלב של כל יהודי ויהודי באשר הוא:

"הניגון נולד בשנת תשמ"ט, אחר שזמן רב קיננה בי התחושה שמילים נשגבות אלו של 'מכניסי רחמים' ראויות לניגון הולם. עד שיום אחד הגיעה ההשראה. הניגון קרם עור וגידים, כאשר כשבעיים לפני ר"ה הוא הושר לראשונה בעריכת שולחנו של הרבי זצ"ל. כבר באותה הזדמנות ביקש לחזור עליו שוב, כשהוא מביע את התפעלותו מהניגון החדש.

"כעבור כמה ימים זכיתי להיכנס אל הקודש פנימה. כ"ק האדמו"ר ה'חכמת אליעזר' זצ"ל, ביקש להתייחס לניגון החדש, ולחש באוזניי כתוכן הדברים הבאים: 'ידוע לך, כי ניגונים רבים ישנם שאינם זקוקים למילים. תוכל לראות לעיתים מאות אנשים מזמרים יחדיו ניגון עתיק ללא מילים, כל אחד מכוון את מחשבותיו, אך הדבקות וההתלהבות שווה בין כולם. אלו ניגונים שכוחם כה רב, עד שאינם זקוקים למילים! ואמנם, המשיך הרבי ואמר, 'כשם שיש ניגון שאינו זקוק למילים, ישנן מילים שאינן זקוקות לניגון! כאלו הן המילים של 'מכניסי רחמים' שבחרת, כוחן כה יפה וחזק, עד שגם בלי ניגון מסוגלות הן לטלטל את הנשמה. ועתה, אחר שלקחת מילים שאינן זקוקות לניגון, והלבשת להן ניגון כה מרגש שאינו זקוק למילים, וחיברת אותם יחד, הרי שבוודאי שמעו עוד יגיע למרחקים, והוא יפעל גדולות ונצורות!..."

"באותה שעה לא ירדתי לסוף דעתו, ולא שיערתי עד היכן יגיע שמעו של הניגון. כעבור תקופה הופיע הניגון בדיסק שגם נקרא על שמו 'מכניסי רחמים', מכאן יצא שמעו בכל קצוות תבל, כשהוא התקבל בהתרגשות רבתי בכל שכבות העם היהודי".
כידוע לכל, ברבות השנים הוא הופיע בעוד אלבומים רבים,

השמעה נוספת, נתן לו ראש הישיבה את הקלטת ואמר לו שיוכל להחזיר אותה לכתובת שצירף.

"לאחר כמה חודשים, ממשיך ראש הישיבה, כשכבר שכח מכל הסיפור, התקשר אליו אותו בחור וסיפר שהשיר מאוד השפיע עליו, והוא התחיל להתעניין ביהדות, וכבר חודשיים הוא נמצא בישיבה לבעלי תשובה. שערותי סמרו מהתרגשות", מספר ר' חיים, "וראש הישיבה חיבק אותי ונשק לי על שתי לחיי".

ר' חיים מספר את הסיפור, בהרצאות שונות שהוא מעניק ברחבי הארץ בנושא הנגינה. לפני זמן לא-רוב הוא סיפר זאת בסמינר של אחד מארגוני הקירוב, שנערך בים המלח. לאחר שסיים את ההרצאה, ניגשה אליו אשה צעירה בעלת תשובה, ואמרה לו בדמעות: "גם אני חזרתי בתשובה בזכות השיר מכניסי רחמים!!"...

מספרת אותה צעירה, כי כל ימיה גדלה על שנאה לחרדים וליהדות, ופיתחה רגשות עזים נגד. בשנה האחרונה מספר מחברותיה התחזקו, החלו ללכת לסמינרים של ארגוני התשובה, והפצירו בה ללכת גם בעקבותיהן, אך היא התעקשה ונשארה בשלה. חברותיה לא התייאשו, ולאחר לחץ רב היא הסכימה להגיע לסמינר, אך הודיעה מראש כי לא תעשה 'חיים קלים' למרצים...

ואכן היא עמדה בהבטחתה לאורך כל הסמינר. גם ביום האחרון לסמינר, לפני שהמשתתפים קיבלו עליהם קבלה טובה כפי שנהוג בסמינר, היא המשיכה להתעקש ולא רצתה לשמוע משום דבר. אולם בדיוק אז הקרינו על המסך את מילות התפילה של 'מכניסי רחמים', כשברקע הושמע הלחן מרטיט הלבבות, ולפתע חשה בהתעוררות בלתי מוסברת. היא פרצה בבכי שעה ארוכה, ואז עלתה לבמה והכריזה כי מקבלת עליה עול תורה ומצוות, ומאז השתנו כל חייה.

הסיפורים על הלחנים שעוררו אנשים בתשובה, זורמים מפיו של ר' חיים ללא הרף, ויכולים למלאות כרך עב כרס. ר' חיים גם מספר על אישה ששלחה לו מכתב, ובו סיפרה ששמעה את הניגון 'נר לרגלי' באוטובוס, והיות שלא הבינה את מילות השיר, פנתה לרב שהסביר לה גם על משמעות השיר והיכן ניתן למצוא את הקלטת. חייה השתנו לגמרי כשהושפעה מהשירים ומהמילים, והיא הפכה לשומרת תורה ומצוות...

זכה ר' חיים במהלך חמישים השנים האחרונות, לשמח בחתונות רבות בקרב הציבור החרדי. ביקשנו ממנו, אפוא, לספר לנו על חתונה אחת שמאחוריה סיפור מרגש או מעניין, ואשר עומד בזיכרוננו עד היום הזה.

ר' חיים מנסה להיזכר באחת החתונות המיוחדות בהן הוא השתתף, אבל עוד קודם הוא מספר, כי לפני מספר שנים, כשעוד ניגן בחתונה באחת מערי הארץ, הבחין כי שני אנשים מצביעים עליו ומשוחחים זה עם זה שוב ושוב. "חשבתי שמדובר באנשי מס הכנסה..." אומר ר' חיים. "אולם לא חלפו אלא מספר דקות, ואחד האנשים הללו התקרב לבמות התזמורת וביקש לומר מספר מילים. הבנאדם אומר לי בהתרגשות, כי בחתונה שלו עוד ניגן אבי, והטעם הטוב זכור לו

מאז ועד עתה... הוא היה בהלם כשאמרתי לו שאני הוא זה ולא אחר..."

ר' חיים נזכר בחתונה מסעירה ומרגשת כאחד: "היה זה לפני שנים רבות, הגעתי לחתונה ובעודי מתחיל את ההכנות, שמתי לב להתרחשות מסוימת על יד החתן, שכבר החל להתכונן לחופה. מיד הבנתי שמושהו אינה כשורה. משהתקרבתי למקום התברר שמדובר בחתן יקר בעל תשובה, בין יחיד להוריו, שלא השלימו עם דרכו החדשה וכמובן גם לא עם נישואיו. הם באו אמנם להשתתף בחתונה, אך ניסו בכל דרך למנוע את החתונה ברגע האחרון. ואכן, בעוד כולם מתכוננים לחופה, עומדים ההורים ומנסים את כוחו באיזמים ובעונשים. אולם החתן העדין שחוט של חסד היה על פניו, לא השיב לעלבונותיהם, והמשיך להתכונן לרגעים הקדושים ביומו הגדול.

"הגיעה שעת החופה, ראשי הישיבה והרבנים עושים כל שביכולתם להרגיע את ההורים המתוסכלים, כשגם תחת החופה עוד המשיכו במעשיהם... כמקובל, לאחר החופה ניגש החתן לאביו בכדי לקבל את ברכתו ברגעיו הגדולים, אולם לתדהמת הקהל, הוא סטר לו על הלחיים שתי סטירות מצלצלות שנשמעו היטב!!

"הקהל היה בהלם מוחלט, אולם החתן מצידו לא הגיב מאומה, הוא עמד בגבורת נפש עילאית, ולא הוציא הגה מפיו, וגם ניסה להרגיע את הקהל הנסער.

"ראש הישיבה שהיה שם כבר לא יכול היה יותר להחשות. הוא השתיק את הקהל, ואז אמר לאבא: 'אבא יקר! אתה צריך לבוא בשבת לבית הכנסת ולברך ברכת הגומל. תאר לעצמך, אם בנך החתן היקר לא היה חוזר בתשובה, אם היית מוריד לו שתי סטירות תחת החופה, לא היה נשאר ממך שריד ופליט!..."

"בחתונה השתתפו קהל גדול ממשפחת החתן, הם התיישבו לסעודה יחד עם אב החתן, ואז לאחר המנה הראשונה, קמו כולם בבת אחת ועזבו את האולם יחד עם ההורים. היה זה כנראה משהו מתוכנן.

"בחתונה לא נשארו אנשים רבים מידי, אולם השמחה שהייתה במקום הייתה מעל ומעבר לכל תיאור. המשתתפים וכן אנו כתזמורת, עשינו כל מה שהיה אפשר בכדי להרבות את השמחה, שאף נמשכה עוד שעה ארוכה מעבר לזמן שהוקצב לה.

"כעבור מספר שנים, נפגשתי שוב עם אותו החתן שהיה כבר אברך חשוב, והוא סיפר לי כי גם לאחר החתונה המשיך היחס העוין הזה, ולמעשה ההורים ניתקו עמו את הקשר. אולם כעבור שנה נולד לו בן, ואז המכרים לחצו על ההורים שיגיעו להשתתף בבית. הם אכן הגיעו והתרגשו עד מאוד, ומאז נשבר הקרח, ואביו אף קנה לו רכב במתנה, בכדי שיהיה לו נוח יותר להסתדר עם הילדים.

"שוב, לאחר מספר שנים הזדמן לי לפגוש את אותו אברך, ואז סיפר כי אביו חלה ובשעות האחרונות שלו החזיק את ידו כל העת, וביקש שישיר עמו שירים של תשובה והתעוררות, וכך נפרד מהעולם מתוך תשובה וחרטה".

(מתוך כתבה נרחבת של אשר קליין - המבשר)

"אבא שלי כמעט נפל מהרגליים! אני לא אשכח את הבעת הפנים שלו באותם רגעים. הוא היה נראה כמי שחרב עליו עולמו... אמא הרחיקה אותנו קצת..."

הסיפור המדהים על הטיול שהתבטל, ועל 'חינוך בלי לחנך'
- חינוך שחודר ללב, ושכל אחד מאתנו יכול להגיע אליו בהתבוננות

הרב אייזיק רוזנבלום

"הַמְלִאךָ הַגָּאֵל אֶתִּי... יְבָרַךְ אֶת הַנְּעָרִים" (בראשית מ"ח, ט"ז)

כמה אנחנו משתוקקים ומתפללים על ילדים טובים... הכל אנחנו מוכנים לעשות, כדי שנראה את צאצאינו עולים ומתעלים במעלות התורה. אז כיצד באמת מחנכים את הילדים כראוי? רבים סבורים שחינוך הילדים זאת 'עבודה קשה שבמקדש'. מלאכה שצריך להשקיע בה מאמץ רב, מחשבה ולמידה.

זה נכון, אבל לא מדויק!

למה זה נכון? כי אכן על כל הורה מוטלת החובה להתאמץ, ולקנות כלים וידע שיאפשרו לו לחנך את ילדיו בדרך הטובה והבריאה ביותר.

אבל זה לא מדויק, כי עיקר החינוך נעשה דווקא 'בין השורות'. בהבעות הפנים ותנועות הגוף, שעושים ההורים בשעה שהם מגדלים את ילדיהם.

ואת זה רבותי, קשה מאוד לזייף... קשה מאוד להציג הבעות פנים, שמשקפות משהו שלא קיים בפנימיות הלב והנפש.

אני אסביר את הדברים, בסיפור מהחיים בו נתקלתי בעבר הלא רחוק, ושממנו למדתי רבות בעניין החינוך.

כיסא חשמלי

יש לי מכר, יהודי נחמד מאוד, קובע עתים לתורה. בשבת הוא מגיע ל'זיץ' בבית הכנסת, בליל שישי הוא משתתף בשיעור 'אור החיים', ובין לבין הוא נוסע מדי פעם לקברי צדיקים וכדו'. בקיצור, אדם שעובד לפרנסתו, ומשתדל שלא להידרדר ברוחניות.

יום אחד הוא הגיע לבית הכנסת, והתיישב בשולחנות האחוריים, מתחת לעזרת הנשים. בית הכנסת הזה עבר קצת שיפוץ והרחבות, ולכן אותו חלק אינו מרוהט כראוי. שמו שם שולחנות וספסלים רעועים, עד שחליפתו של אחד המתפללים נתקלה במסמר שבלט מרגלו של ספסל. הוא הקים קול רעש גדול במחאה על הריהוט הלקוי, והגבאי נאלץ להחליף את הריהוט במשהו מתקדם יותר.

כסף לריהוט חדש לא היה, ולכן קנה הגבאי ארבעה שולחנות מתפללים, עם כיסאות פלסטיק לבנים, סטנדרטיים, שיהיה לבניתיים...

באותו יום הגיע המכר שלי לבית הכנסת, התיישב על אחד הכיסאות החדשים, פתח גמרא והתחיל ללמוד. בקושי עברו שתי דקות, פתאום הוא קפץ ממקומו כנשוך נחש, כמעט נפל על הרצפה... ברגע הראשון נבהלתי מאוד, אבל הוא התיישר, לקח את הגמרא, עבר כמה שורות קדימה והתיישב על אחד מספסלי בית המדרש, והמשיך ללמוד כאילו לא אירע דבר.

הייתי סקרן, אבל הוא היה באמצע ללמוד ולא רציתי להפריע. למחרת פגשתי אותו שוב, ושאלתי לפרש ההתנהגות המוזרה שלו אתמול: "הכיסא היה רטוב? השולחן היה מלוכלך? ראית שם מקק?? למה קפצת???"

התשובה שלו הפתיעה אותי: "פתאום שמתי לב שאני יושב למרבה הצער על כיסא שמוצר על ידי חברה שמחללת שבת! את הכיסא הזה ייצרו יהודים תוך כדי חילול שבת. איך אני יכול לשבת עליו???"

"הבנתי שאתה לא קונה כיסאות של חברה מחללת שבת", אמרתי לו, "אכן רבים מקפידים על זה, אבל למה קפצת? הרי אין איסור לשבת על כיסא כזה? זה הרי לא איזה 'איסור הנאה' שיש לאו בכל רגע שאתה יושב עליו. אל תקנה כיסאות כאלו ושלוש על ישראל... גם אני לא קונה מהחברה הזאת שום דבר, אבל למה לקפוץ?"

ואז הוא סיפר לי סיפור שהותיר אותי פעור פה... "כשהייתי ילד בן 12", הוא מספר, "נסענו פעם כל המשפחה ללונה פארק גדול, שהודיע שהוא מקדיש מספר ימים במיוחד למגור החרדי, הפעילות תהיה בהפרדה ובאווירה חרדית..."

"אחי הגדול הודיע שגם הוא לא נכנס, הוא יישאר עם אבא בחוץ. אחת האחיות הצהירה גם היא שהיא לא מוכנה להיכנס לפארק של מחללי שבת, וכך הצטרפו כל האחים לאט לאט, וגם אני בכללם. "באותו רגע, החזיק אבא בידיים שלי ושל אחיי, והחל לרקוד איתנו: 'ישמחו במלכותך שומרי שבת'... ראיתי כמה אנשים שנכנסים לפארק במבט מושפל, הם התביישו בכך שהם לא עומדים בניסיון הזה. אחרים הצטרפו אלינו לריקוד, וישבו על עקבותיהם. גם אנחנו חזרנו אל הטנדר, הוא לקח אותנו לאחד היערות בסביבה, שם אכלנו את האוכל שהיינו אמורים לאכול בלונה פארק, לאחר מכן שיחקנו שם בין העצים ונהנינו מאוד."

"אותו מאורע חרט בי רושם עצום", סיפר לי ר' שמואל, "מאז יש לי רתיעה אדירה מכל מגע עם עסק שמחלל שבת. אני לא מסוגל לשבת על כיסא שאולי ייצרו אותו בשבת, אני לא מסוגל להניח על השולחן שלי בקבוק יין שאולי ייצרו אותו בשבת, ואם אני נמצא באירוע ויש שם כזה בקבוק, זה מגרד לי בכל הגוף, אני פשוט לא יכול לשאת את המחשבה שאנשים חיים כך בשוויון נפש, עם העובדה שהם נהנים וצורכים מוצרים שבאו לעולם תוך כדי חילול שבת."

חינוך בלי לחנך

הסיפור הזה מספק לנו המחשה מצוינת ל'חינוך בלי לחנך'. אביו של אותו יהודי לא ניסה להסביר להם כמה חמור חילול השבת, הוא לא עשה 'אקט חינוכי'...

הוא פשוט הזדעזע עד עמקי נשמתו מהרעיון שהוא תמך בחילול שבת.

הוא לא יכול היה לכלוא את השמחה שלו, כשהוא ראה שהילדים שלו מבינים ומפנימים כמה חמור הנושא של חילול שבת.

הוא לא יכול היה שלא לפצוח בריקוד קטן, כשראה שהילדים שלו מוכנים לוותר, על מה שהיה משאת נפשם עד לפני שתי דקות, כדי שלא להיכנס למקום שמחלל שבת, למרבה הצער.

זה לא עניין של אסור ומותר, זה לא עניין של נכון או לא נכון, זה עניין של דוגמה אישית בצורה הכי חזקה והכי מהדהדת שיכולה להיות.

אבל יש בעיה...

הרי הסברנו שאת הבעות הפנים הללו אי אפשר לחקות, את הזעזוע והסלידה אי אפשר לזייף, זה חייב לבוא מבפנים!

מה יעשה מי שהרעיון שהוא יושב על כיסא שייצרו אותו בשבת לא מזעזע אותו עד כדי כך? שיקפוץ מהכיסא בזעזוע מזויף??? זה לא יעזור לו, הילדים לא יפנימו את הזעזוע אם הוא לא יהיה אמיתי. אם כן מה הועילו חכמים בתקנתם, ולמה בכלל אני נותן לכם כלים שאינם מעשיים ושאתם לא יכולים להשתמש בהם לחינוך הילדים???

שאלה שאלתית...

התשובה היא, שבלבו של כל יהודי ירא שמים יש סלידה טבעית מחילולי שבת. אם היית נוסע עכשיו עם מונית, והנהג החילונית היה

"באותם ימים לא היתה מודעות גבוהה כל כך לעניין הזה של אטרקציות שומרות שבת, לא היה פרסום ולא היתה תעמולה בעניין. ההורים שלי לא העלו על דעתם שיש בעיה בהגעה ללונה פארק הספציפי הזה, כי מעולם לא שמעו על כך שהוא מחלל שבת. "אמא שלי הזמינה טנדר, אבא שלי הכין כסף, גם לנהג וגם עבור כרטיסי הכניסה ללונה פארק, האחיות הגדולות שלי הכינו כריכים וקנו ממתקים, היתה חגיגה של ממש."

"כשהגענו ללונה פארק ירדנו בעליצות מהטנדר, ניגשנו אל הקופה ואבא שלי שילם טבין ותקילין על 12 כרטיסים. לא עשו הנחה לקבוצות, ולא התחשבו במשפחות ברוכות ילדים, המחיר היה גבוה מאוד, והורי לא היו עשירים בכלל, אבל הם החליטו להעניק לעשרת ילדיהם את המתנה המיוחדת הזאת, ולא התלוננו על המחיר שהיה גבוה יותר ממה שהם חשבו לשלם."

"כרטיסי הכניסה כבר היו בידינו, כל ילד קיבל כרטיס, והנה אחי הקטן מתחיל לקרוא את הכתוב על הכרטיס כולל האותיות הקטנות, ומגיע לשעות הפתיחה: "ימים א-ו: 17:00 - 08:00. בשבתות ובחגים: 19:00 - 11:00."

"אח שלי צחק בקול גדול: 'בשבת הם מסיימים להתפלל עוד לפני 8:00 בבוקר, הקיבוצניקים... אנחנו בשעה הזאת עוד לא מתחילים להתפלל בכלל...!'"

"הוא לא הבין את המשמעות, ולא קישר את פתיחת הפארק לחילול שבת..."

"אבל אבא שלי כן קישר, הוא כמעט נפל מהרגליים! אני לא אשכח את הבעת הפנים של אבי מורי באותם רגעים. הוא היה נראה כמי שחרב עליו עולמו..."

"פרנסתי מחללי שבת", הוא מלמל בינו ובין עצמו בעודו מחזיק את ראשו בין ידיו, "פרנסתי מחללי שבת. ה' ירחם... פרנסתי מחללי שבת. סייעתי בידי עוברי עבירה... הוא התיישב בכבודות על ספסל שהיה ליד שער הכניסה, וראיתי שאך בקושי הוא מצליח לעצור את דמעותיו."

"אמא שלי החוורה גם היא. היא הרחיקה אותנו קצת, נתנה לאבא לעכל את הצער ולהירגע מעט."

"לאחר מכן היא ניגשה אליו, וניסתה לברר בעדינות מה הוא מתכוון לעשות, האם הוא רוצה לבקש בחזרה את הכסף, האם עלינו לחזור הביתה או שאנחנו יכולים בכל זאת להיכנס אל הפארק."

"אני טענתי באוזני אחיי, שאין סיבה שלא ניכנס. אבא כבר ממילא שילם את הכסף, הם לא יחזירו לו שום דבר בחזרה, והם לא ירוויחו כלום מזה שניכנס לפארק, אחרי שכבר שילמנו זה לא משנה בכלל... "אבא שלי הרים את העיניים ואמר: הוא צודק. שמוליק צודק, את הכסף הם כבר קיבלו. עכשיו זה כבר לא משנה להם אם ניכנס לפארק או לא..."

"אמא כיתפה את התיק על כתפיה, התחלנו לצעוד לעבר שער הכניסה, אבל שם, בשער, אבא שלי שוב נעמד על מקומו: 'אני לא מסוגל להיכנס!', הוא אמר. 'המקום הזה עושה לי בחילה, אני מצטער ילדים, אני אחכה לכם בחוץ, אתם תיכנסו היום בלעדיי...!'"

הגעתי לנס ציונה ופגשתי אותו. הוא בחור מרשים ונוסע עם אופנוע יוקרתי. "אין לי כלום!", כך הוא אמר לי, "שום דבר! כל מה שאתה רואה לא שווה כלום! בחיצוניות יש לי הכל, אבל בפנים, בלב שלי, יש חלל ריק..."

הרה"ג ר' אהרן ידלר, מוותיקי הפעילים ב'אחינו', עם סיפורים מהפעילות בשטח, על הצעירים המתחזקים המשתוקקים ללימוד התורה

אליעזר (לייזר) רוט

"ויט שכמו לסבול" (מט טו). וברש"י: 'עול תורה' זה התחיל בהודעת מייל שהגיעה באישון לילה, למרכז הסיוע והעזרה של ארגון 'אחינו', שמסייע בהכוונה לצעירים מתחזקים, וסולל להם דרך במשעול המפותל של החזרה בתשובה, כולל בחירת מקום לימודים מתאים, הרשמה, חברותא עם אברך שיקדם אותם בלימוד התורה ועוד ועוד.

בשעות הבוקר החל הטיפול בבקשה. המוקדן העביר אותה להנהלה, שהחליטה לשבץ למקרה הזה את הרב אהרן ידלר, מוותיקי הפעילים של ארגון 'אחינו'.

"לפעמים מדובר בפנייה של סקרנות גרידא", אומר הרב ידלר בשיחה עם 'לקראת שבת', "לפעמים זה מגיע ברגע של כעס, בחור נקלע לעימות מול ההורים שלו, ומחליט שהוא הולך לשיבה, למרות שאין לו שום היכרות עם עולם התורה. כמובן שאחרי שעתים הדחף הזה נעלם כלא היה... ולפעמים מדובר בפנייה שמגיעה מצימאון וכמיהה עזה לרוחניות ולימוד התורה הקדושה.

"זה היה המקרה של אביתר, בחור בן 22, אחרי צבא, תושב נס ציונה (הפרטים שוננו למניעת זיהוי) שפנה ל'אחינו' באותו לילה גורלי מבחינתו, אחרי חודשים של טלטלה נפשית פנימית, שגוררת נדודי שינה קשים. הוא לא מוצא מנוח לנפשו, הוא רוצה להיכנס לשיבה, וכמה שיותר מהר.

"התקשרתי אל אביתר", מספר לנו הרב ידלר, "הצגתי את עצמי ואמרתי לו שאני אשמח להכיר אותו ולפגוש אותו פנים אל פנים.

"הוא רצה לבוא אלי באותו רגע, אבל אני אמרתי לו שהלו"ז שלי עמוס, אני ממילא עובר באזור של נס ציונה פעמיים בשבוע, ובפעם הבאה שאעבור שם, אכנס לבקר אותו בעז"ה, זה יהיה בעוד יומיים..." "הוא היה מאוד מאוכזב. הוא לא חשב להמתין יומיים, זה היה יותר מדי זמן עבורו, אבל מבחינתי זה סוג של מבחן לראות כמה הבחור רציני. לוודא שאנחנו לא מבזבזים זמן על בחור, שעד שאני אבוא אליו כל הרצון והחשק כבר נעלם לו..."

יש לי הכל ואין לי כלום

"הגעתי לנס ציונה ופגשתי אותו. הוא בחור מרשים, מסודר עם עבודה בחברה גדולה ומוכרת, אליה הוא נוסע עם האופנוע היוקרתי שלו, הוא גר בדירה ששכר בעצמו, מתפרנס יפה מאוד לצד תמיכה

נדיבה שהוא מקבל מההורים, לא חסר לו שום דבר. "אין לי כלום!", כך הוא אמר לי, "שום דבר! כל מה שאתה רואה לא שווה כלום. בחיצוניות אני מסודר, יש לי הכל, אבל בפנים, בלב שלי, יש חלל ריק! וואקום!

"פעמיים בשבוע אני הולך לשיעור תורה, ואני מרגיש שמהשעה הזאת, חצי שעה ביום שני וחצי שעה ביום רביעי, אני שואב את הכח לחיות שבוע אחד נוסף. זה הדבר היחיד בעולם שנותן לי להרגיש טוב עם עצמי, זה גורם לי להרגיש מאושר!

"אני לא מבין למה אני צריך כך לרעוב לתורה, רק חצי שעה פעמיים בשבוע, למה אני לא יכול ללמוד תורה כל יום כל היום. מהבוקר ועד הלילה. אני רוצה להיכנס לשיבה וללמוד כל היום תורה!!!"

"ראיתי שמדובר בבחור רציני מאוד, אבל הסברתי לו: 'אתה לא יכול לקפוץ מלימודים של שעה בשבוע, ליום לימודים שלם בשיבה. אתה תישבר אחרי שבוע וחצי! מעולם לא ניסית להבין דף גמרא, אין לך מושג מאיזה צד מסתכלים על שישה סדרי משנה, ואתה לא יודע על מה מדברת מסכת ביצה. מה תעשה בשיבה?

"מה שכן, אתה צריך להיכנס למסגרת לימודית מתאימה, מספר שעות בחצי הראשון של היום, לא כל היום, להתחיל להיכנס לעולם הזה של לימוד התורה, ואם בעזרת ה' תראה שאתה עושה חיל, ושאתה רוצה להרחיב את שעות הלימוד, תוכל להוסיף גם בערב, ולאחר מכן נתחיל לשקול את עזיבת העבודה. אבל לא ברגע אחד קופצים אל הקצה העליון של הסקאלה."

הבחור נכנס לשיבת 'באר יצחק'
עם אפס ידע, אפילו לקרוא
כתב רש"י הוא לא ידע, אבל אנו
ב'אחינו' פיתחנו שיטה קלה,
שלומדים כתב רש"י במהירות, זה
עובד נהדר ובעלי תשובה רבים
משתמשים בזה בשמחה רבה

הבייתה, לשוחח עם אמא שלו.

"מצאתי אשה מפוחדת עד מוות! הסבירו לה שהוא יהפוך לה את המטבח, שהוא לא יאכל יותר לעולם בבית, כי האוכל שלה לא כשר מספיק עבורו, שהוא הולך להיות 'דוס שחור', ושהילדים שלו לא יוכלו לדבר איתה, כי היא לא מבינה אידיש... היא היתה במצוקה אמיתית.

"הראיתי לה תמונות מהשיבה, הצעתי לה לבוא לסיור במקום, ולהיזכר במו עיניה שזה לא כמו שמתארים לה. הסברתי לה, שאם היא רוצה שהוא לא יהיה כזה קיצוני כמו שהיא חוששת, היא חייבת להכניס אותו לשיבה נורמלית, שתדע איך למתן אותו, ולכוון את ההתלהבות והנחישות שלו לכיוון חיובי של הצלחה בלימוד התורה... "האמא הסכימה בלב כבד, ולא התחרטה על כך. הבחור נכנס לשיבת 'באר יצחק' עם אפס ידע, אפילו לקרוא כתב רש"י הוא לא ידע, אבל אנו ב'אחינו' פיתחנו שיטה קלה, שלומדים כתב רש"י במהירות, זה עובד נהדר ובעלי תשובה רבים משתמשים בזה בשמחה רבה. ואכן, הבחור הזה, נריה, ב"ה הפך לבחור ישיבה, הוא לומד ופורח, ומי שהכי שמח בהצלחה שלו, זאת האמא שבתחילה חששה כל כך מפני הצעד הזה..."

"הבחור נכנס לשיבה מתאימה ב'באר יעקב'. הוא קם השכם בבוקר, ונוסע לשיבה באופנוע, רבע שעה נסיעה. שם הוא מתפלל שחרית, אוכל ארוחת בוקר ולאחר מכן לומד במשך שלוש שעות עם חברים. לאחר מכן הוא נוסע למקום העבודה שלו, עובד לפרנסתו ומהדק כל יום עוד ועוד את שמירת התורה והמצוות שלו.
"בשבוע האחרון פגשתי אותו, הוא הזמין אותי לפגישה עם שני חברים נוספים שלו, שרוצים גם הם להיכנס לשיבה... 'ראינו כמה טוב לאביתר, כמה הוא נהנה בישיבה, גם אנחנו רוצים לנסות. גם לנו מגיע לטעום קצת רוחניות, להרגיש מעט את האור הגדול של התורה הקדושה'..."

והנה עוד סיפור: נריה מתגורר בבית ים, יחד עם אמא שלו. כשהיה צעיר לימים אביו הלך לבית עולמו ומאז זה רק שניהם, הוא ואמא. לבד בעולם. כיום הוא בן 15, והוא רוצה להיכנס לשיבה.
"אני רוצה להגיע לבני ברק", הוא אמר לרב ידלר, "לקנות כובע וחליפה שחורה, נעליים שחורות חולצות לבנות. אני רוצה להיראות כמו חרדי..."

הרב ידלר מספר: "עומד מולי בחור שנראה כמו כל נער ממוצע בבת ים, מכנסי ג'ינס, חולצת טריקו ירוקה, רעמת שיער מפה ועד אוגנדה, הוא רוצה להיראות כבר היום כמו בן ישיבה, ולהיכנס לשיבה בבני ברק ללמוד תורה..."

"אחרי בדיקה גילית, שהוא שמע כמה הרצאות מאיזה רב ש'הדליק' אותו חזק לחזור בתשובה, ועכשיו הוא להוט לעשות את הצעד הזה ממש בתוך שעתיים.

"שאלתי אותו: 'מה הבעיה? סע לבני ברק וכנס לשיבה! מי מפריע לך???'

"אמא שלי!"

"מה...?"

"אמא שלי מפריעה לי! היא לא מוכנה לשמוע על זה בכלל. לא מסכימה שאהיה חרדי. בעיקרון אני ילד גדול ואני עושה מה שאני רוצה, אבל בכל זאת אני האדם היחיד שיש לה בעולם, אז אני לא רוצה שהיא תקבל התקף לב בגללי, חס וחלילה..."

"ראיתי שהוא באמת מאוד רוצה, ולמרות שמדובר לכאורה בהתלהבות של רגע, החלטתי לתת לו הזדמנות. יצרתי קשר עם ראש ישיבת 'באר יצחק', ידידי ורעי הרה"ג ר' חיים גולדברג, שכבר הרבה שנים אנחנו עובדים ביחד ב'אחינו', וביקשתי ממנו לסדר מקום לבחור הזה. אחרי שקיבלתי תשובה חיובית, עליתי אליהם

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

רב העיר לא ידע את נפשו, כיצד להתמודד עם בקשתו של השר; מחד אין זה מכבוד בית הכנסת שיתלה בו תמונה של אותו צורר ושונא. ומאידך גיסא אילו יבוא השר לביקור נוסף, ויווכח שלא נענו לבקשתו - עלול להיווצר מצב סכנה לקהילה היהודית כולה

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

ובלי התפתלויות. אלא בתמימות, באמונה, בלב שקט ושלוו!

מעשה נפלא שימחיש את המושג של 'ידעתי בני ידעתי', את עומק המחשבה שמנחה את דרכם של גדולי התורה, קראתי פעם באחד הספרים העתיקים בספרייתו של מרן הגאון רבי יחזקאל סרנא זצ"ל, והפעים את רוחי. מחבר הספר שימש ברבנות בעיר פתח תקוה, וחיבר את חיבורו בשנת תרפ"ט, ובפתח הספר כתב הקדשה חמה לידידו הרב סרנא.

וכה הוא מספר בהקדמת ספרו:

"כאשר המחבר שימש כרב באחת העיירות בחוץ לארץ, הגיע לבקר בעיירתו הגאון רבי אליהו חיים מייזל זצ"ל, רבה הנודע של לודז', וממנהיגיה הבולטים של יהדות פולין, שנודע בפקחותו ושנינותו המיוחדת. ובאותו שבוע, באופן לא מכוון, הגיע לביקור גם אחד השרים החשובים בממשלתו של הצאר הרוסי.

"במסגרת ביקורו ביקש השר להיוועד עם בני הקהילה היהודית, ולראות את בית הכנסת שלהם, בו הם שופכים שיח בתפילה לבוראם. המקום מאוד מצא חן בעיניו, והתפעל מיזופיו ומצורתו המכובדת, אך גם הביע תרעומת על כך שאין בכל המתחם את תמונתו של הצאר. כמובן שהרב נאלץ להבטיח לשר שבהקדם האפשרי הענין יטופל.

כאשר יוסף הצדיק מעיר לאביו על כך ששָׁפַל את ידיו והניח את ימינו על הקטן ואת שמאלו על הגדול, נאמר: "וַיִּמְאָן אָבִיו וַיֹּאמֶר יְדַעְתִּי בְּנִי יְדַעְתִּי גַם־הוּא יְהִי־לָעַם וְגַם־הוּא יִגְדֹל וְאוֹלָם אַחֲרָיו הַקָּטָן יִגְדֹל מִמֶּנּוּ וְזָרְעוֹ יִהְיֶה מְלֵא־הַגּוֹיִם".

לכאורה תשובתו זו של יעקב טעונה ביאור, שהרי היה מתבקש שיענה לו הישר את התשובה הברורה, כי יש להעדיף את אפרים מכיון שהוא יגדל ממנשה. אך במקום זאת הוא מקדים לומר: "ידעתי בני ידעתי". מה העומק שמונח בתוספת המשפט הזה?

התשובה היא, שהנה מצוי שכאשר מגיעים בפני אדם גדול להתייעץ או לקבל הוראה כל שהיא, ישנם הסוברים שצריך להכניס בפיו את אשר יאמר, או מעניקים לו עצות ורעיונות כיצד ומה לומר, מבלי לעלות על דעתם שה'גדול' מבין רואה ויודע גם דברים שהם בעצמם אינם רואים.

דבר זה, לימד יעקב את יוסף בתשובתו 'ידעתי בני ידעתי'. אין לך צורך לומר לי מה וכיצד לעשות, שהרי אני יודע ורואה גם מעבר למה שאתה רואה!

בכך ביאר דודי הגאון רבי ישראל אהרן קופשיץ שליט"א, מראשי ישיבת 'תורה אור', את עניינה של כפילות הלשון כאן "ידעתי בני ידעתי"? כוונת יעקב היתה לומר, שלא זו בלבד שאני יודע מה שאתה יודע, אלא יודע אני גם מה שאתה עצמך לא יודע!

שמעתי פעם מהגאון החסיד רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל, רב ביהכ"ס חסידי סוכטשוב בבני-ברק, שבהזדמנות מסויימת שמע ממרן ה'חזון איש' זצ"ל ביטוי מרעיש: "אִיךָ הָאֵב צָעַן טַעֲמִים אוֹיף יְדַעַר זַאךְ, אוֹפֶער דִּי אָמַתְדִיָּגע טַעַם זָאג אִיךְ נִישְׁט" ["יש לי עשרה טעמים על כל דבר, אולם את הסיבה האמיתית אינני אומר"].

העומק וההיקף שקיים במחשבתו של תלמיד חכם, הוא למעלה משכלו של האדם המצוי.

כמה מופלאים הם דברי הראשונים, על הנאמר בגמרא (ב"ב יב, א): "מיום שחרב בית המקדש אף על פי שנטלה נבואה מן הנביאים מן החכמים לא נטלה". כותב הרמב"ן על כך: "אף על פי שנטלה נבואת הנביאים שהוא המראה והחזון, נבואת החכמים שהיא בדרך החכמה לא נטלה, אלא יודעים האמת ברוח הקודש שבקרבם". ואילו הריטב"א (שם) כותב: "שיש שישגו בשכלם דברים הרבה שאין כח בשכל הטבעי להשיגם!".

העבודה שלנו היא לקבל את הדברים כפשוטם. בלי התחכמויות

"לאחר שנפנה השר לדרכו חזר הרב לרב מלודז' לספר לו על ביקורו הנוסף של השר, ושאלו כיצד לנהוג כעת? הרב מלודז' הורה לשלוח מספר ילדים לשחק עם כדור בתוך בית הכנסת..."

דבריהם ללא עוררין, ולהאמין בהם אמונה תמה ושלמה. ופעמים שלבסוף אנו זוכים להיווכח בחכמה העצומה שהנחו אותנו לאורה.

"ישמך אלקים פאפרים וכמנשה"

יעקב מעמיד בברכתו את אפרים ומנשה כדוגמא וכחיקוי לדורות עולם: "בְּךָ יִשְׂרָאֵל לְאָמֹר יִשְׁמְךָ אֱלֹקִים פְּאָפְרִים וְכִמְנֶשֶׁה". בתרגום יונתן בן עוזיאל מתרגם: "יְבָרְכֶנּוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל יְתִיבָא בְּיֻמָּא דְמְהוּלְתָא לְמִיָּר יִשְׁוִינָן יְיָ פְּאָפְרִים וְכִמְנֶשֶׁה". פירוש, בבריתות המילה של בית ישראל, יברכו ישראל את התינוקות שיהיו כאפרים וכמנשה. אך לא רק בבריתות מילה מברכים בנוסח זה, אלא בכל הזדמנות חשובה שנוהגים לברך את הילדים, מברכים בשמם של אפרים ומנשה; כשחתן צועד לחופתו, בכל ליל שבת, בערב יום הכיפורים, בפדיון הבן כך הכהן מברך את התינוק, ועוד.

ויש להעמיק בשורש הדבר, מה המעלה הגדולה באפרים ומנשה יתר על שאר השבטים שמברכים דוקא בשמם? הגה"צ רבי שמואל הומינר זצ"ל, בספרו 'עבד המלך', מסביר שאפרים ומנשה נבדלו משאר השבטים בענין אחד. כל השבטים גדלו בקדושה ובטהרה בביתו של יעקב אבינו, תחת חסותו וחינוכו הקפדני והטהור, בסביבה קדושה ונעלית. לעומת זה אפרים ומנשה גדלו בבור הטומאה, בתוך זוהמת מצרים, בהתמודדות מתמדת עם נסיונות קשים, ובכל זאת בזכות החינוך הטוב שינקו מיוסף ואסנת הוריהם, נותרו חיילים נאמנים ומסורים לבורא עולם. והנה עם ישראל שרוי במרבית שנות קיומו בגלויות שונות, עם קשיים סבוכים והתמודדויות רוחניות לא פשוטות. לכן אפרים ומנשה הם הדמויות שמהם נוכל לקחת דוגמא, כיצד עומדים בגבורה מול הרוח סועה וסער שמשתוללת סביבנו. הם אלו שמשמשים לעם ישראל כסמל כיצד מתמודדים עם נסיונות.

אבי מורי זצ"ל רגיל היה לתאר באוזנו במתיקות רבה, בצורה מוחשית הנוגעת לנימי הלב של ילדים רכים, כיצד אפרים ומנשה היו שבים במצרים מבית הספר לביתם, ובידם מיני מתיקה טעימים

"רב העיר לא ידע את נפשו, כיצד להתמודד עם בקשתו של השר; מחד אין זה מכבוד בית הכנסת שיתלה בו תמונה של אותו צורר ושונא. ומאידך גיסא אילו יבוא השר לביקור נוסף, ויווכח שלא נענו לבקשתו, עלול להיווצר מצב סכנה לקהילה היהודית כולה. בצר לו פנה הרב אל האורח הרם - רבה של לודז', בתקוה שברוחב ביתו יתן עצה הוגנת כדת מה לעשות.

"הרב מלודז' ביקש להכין תמונה מוגדלת של הצאר, לעטרה במסגרת מוזהבת, ולעטותה בזכוכית דקה ועדינה, ולתלותה במקום מרכזי בבית הכנסת. נקל לשער שבעקבות מעשה נועז זה, קמו עוררין מתוך מתפללי בית הכנסת על רב המקום, מדוע הוא נכנע מיד לגחמותיו של השר, ולא זו בלבד אלא גם עיטר והגדיל את התמונה מעבר למתבקש. הרב ניסה להסביר להם שהדבר נעשה על דעתו של הרב מייזל רבה של לודז', ולא על דעתו האישית, ובכך הצליח להרגיע מעט את הרוחות.

"לאחר מספר ימים הגיע השר שוב לבדוק אם כבר נתלתה תמונתו של הצאר, וראה כי אכן בקשתו קויימה במלואה, ואף הידרו בתמונה גדולה יותר משביקש. הוא הודה לרב בשביעות רצון, על שחלקו לצאר את כבודו הראוי לו.

"לאחר שנפנה השר לדרכו חזר הרב לרב מלודז' לספר לו על ביקורו הנוסף של השר, ושאלו כיצד לנהוג כעת? הרב מלודז' הורה לשלוח מספר ילדים לשחק עם כדור בתוך בית הכנסת. גם אז קמו עוררין למיניהם נגד הרב - מהיכן מצא את ההיתר לשחק בבית הכנסת? אך כמובן שהרב הזדרז לקיים את ציוויו של הרב מלודז', וכצפוי במהלך המשחק הושלך הכדור על התמונה, וזו נפלה בקול רעש גדול, תוך כדי שהזכוכית מתנפצת לרסיסים על רצפת בית הכנסת.

"בדיוק לרגע זה ציפה הרב מלודז', אז הורה לקחת את התמונה לחנותו של הזגג היהודי ולבקש ממנו אם יאות להשאיר אצלו בקביעות, ובמידה ויגיע השר שוב לעיירה, יאמרו לו שזה עתה התנפצה הזכוכית, והתמונה מונחת כעת לתיקון בחנותו של הזגג.

"הזגג כמובן הסכים בחפץ לב לשתף פעולה עם התוכנית, וכך עד היום" - כותב המחבר - "שנת תרפ"ט, התמונה עדיין מונחת בחנותו..."

הרב מלודז' הסביר מאוחר יותר את עומק ההגיון שהניאו להורות על המהלך:

הרי אילו היינו מסבירים לשר שאין זה מכבוד בית הכנסת לתלות את תמונתו של הצאר, הנושא היה עולה לדיון ומעורר קול רעש גדול והד ציבורי עכור ומיותר. יתכן שאז היו מחוקקים חוק בפרלמנט המקומי, המחייב על כל בתי הכנסיות במדינה לתלות את תמונתו של הצאר. ואילו היינו מתעלמים לחלוטין מבקשתו של השר, ברור שהדבר היה מסכן את כולנו. על כן לא נותר לנו לנהוג אלא כפי שהוריתי, וכך גם הצלחנו לגרום שבסופו של דבר לא נתלתה תמונתו של הצאר בהיכל בית הכנסת.

זוהי המחשה קטנה למושג של 'ידעתי בני ידעתי'. "מי שנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל". הרבה עומק יש בהוראת החכמים, חלקו ידוע לנו וחלקו אינו ידוע לנו. עלינו מוטלת, אפוא, החובה לקבל את

לפתע, דמעות נקוו בעיניו. בני המשפחה היו מופתעים, מעודם לא ראו את האיש, ולא ידעו על כל קשר מיוחד בינו לבין אביהם. הם החליפו ביניהם מבטי תמיהה שהלכו והתגברו ככל שהאורח המשיך לבכות, אך תמיהתם לא יושבה אלא הלכה והתגברה, כשהאורח הצליח לפצות את פיו ולומר בין התייפחויותיו: 'אין לכם מושג מי היה אביכם, הוא הציל את חי'!

איך מצילים חיים בכמה מילים?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"ולבן שיניים מחלב" (בראשית מ"ט, י"ב)

אחד הדברים בהם מצטיין עם ישראל, הוא התמיכה והעזרה ההדדית. כל סוגי העשיה ומגוון רחב של פעולות, מוקדשים לתמיכה בזולת, לעזרה לאדם אחר, לסיוע ליהודי בעת מצוקה. יש כל כך הרבה דרכים לעשות זאת: להעניק סיוע כספי, מזון, ביגוד והלבשה, עזרה טכנית וכל עזרה אחרת...

פרשת השבוע, חושפת בפנינו תגלית מרעישה, ומעמידה במקום הראשון סוג תמיכה ייחודי ומעניין. זו תמיכה שכל אדם יכול לעשות, בלי כל קשר למצבו הכספי, לזמנו הפנוי או לידע הטכני שלו. לא צריך להיות עשיר או מוכשר, עסקן או מקושר. כל אדם, בכל מקום ובכל שעה, יכול לעשות את התמיכה החזקה הזו, שהתורה מציבה אותה במקום הראשון כמועדפת ביותר!

הבה נצייר לילה חורפי קר, גשם עז ניתן על הארץ והטמפרטורה צונחת אל קרוב לאפס. רוחות פרצים נושבות בעוצמה, הכפור חודר לעצמות, בכל בית בישראל פועל החימום במרץ. על אם הדרך, אי שם בצפון הרחוק, מתרוצץ יהודי הממהר לביתו, מתכרבל בצעיף ומהדק את מעילו, נלחם ברוחות הסוערות, כשגונו מצוממר ושפתותיו נוקשות מקור...

כמה היינו מעריכים, לו היינו רואים יהודי אחר יוצא כשקנקן קפה מהביל בידיו, והוא מוזג כוס קפה חמה לכל עובר ושב. היינו רואים אותו כמלאך מושיע של ממש, המהנה אנשים בכוס שתיה חמה ומעוררת, נעימה ומחזקת. בוודאי שהיינו מביטים עליו בהערצה, על שהוא מפנה מזמנו וכוחותיו ומשקיע מאמצים להרוות נפשות ישראל ולהחיות נפש כל חי...

אך מתברר, שיש לכל אחד מאיתנו את הכוחות והיכולות להיות מלאך מושיע גדול עוד יותר, ובלי כל קשר למצבנו הכספי, לפנאי הזמן שיש לנו או לכוחותינו ויכולותינו, בלי לעמוד בחום ובלי להתרוצץ, נוכל להיות מלאכי חסד ונתינה גדולים בהרבה, בצורה פשוטה ביותר:

נחפש את האדם הכי קרוב, ונעניק לו חיוך רחב, מילה טובה. 'אתה נראה טוב היום!', 'החולצה שלך יפה!', 'כל הכבוד שאתה קם

מוקדם!', 'יש לך מקום לשבת?' - כל אמירה חמה וידידותית כזו, המלווה בחיוך רחב ואיכפתיות כנה, מחיה את נפש הזולת הרבה יותר מכוס שתיה מרעננת בעיצומו של יום קיץ מהביל...

את התגלית הזו חושפים הז"ל במסכת כתובות בדרשתם על הפסוק: 'ולבן שיניים מחלב' - גדול המלבין שיניים לחברו, יותר ממשקהו חלב. המחייך לאיש ונותן לו מילה טובה, המאיר פנים ומעניק תחושה אוהדת, הוא המנצח בתחרות החסד היומית, הוא עשה פעולה גדולה וחשובה פי כמה ממי שהחיה את נפש חברו בכוס שתיה קרה ומרעננת!

כאן חושפת התורה את סוד כוחה של מילה טובה, ומה יכול לחולל חיוך בודד. כשאדם נותן לשני לשתות - הוא מרווה אותו לזמן הקרוב. תמיכה כספית יש לה 'פג תוקף'... אבל כשאדם נותן לחברו מילה טובה או חיוך אוהד - הוא משנה את חייו! כי יתכן שעד הרגע, הלה חשב שהוא לא חשוב ולא מוערך, אין בו שום דבר מיוחד ואולי הוא כלל לא מועיל לאנשות... יתכן גם שקם במצב רוח לא טוב, הוא עייף, משהו טורד את מנוחתו, הוא מרגיש חסר יכולות להתמודד מול קושי שצץ בפניו...

ואז מגיעה מילה טובה בחיוך רחב, ומשנה לו את המבט, יוצרת הסתכלות מחודשת. בשבריר שניה, הוא מסיק שאם אחרים מעריכים אותו - כנראה יש מה להעריך בו, ואם פלוני עצר לחייך אליו - סביר שיש לו סיבה טובה לכך, וכנראה שהוא כן שווה משהו.

ואם אני היום חי וקיים, ויש לי משפחה וילדים ואני רווח נחת וטוב לי - זה רק בזכות אותו חיוך וכמה מילים טובות שהעניק לי אביכם, שהציל באותו יום את חי!

ביום מן הימים, יצא שוב לשוטטות במלאכת חיפוש המזון להחיות את נפשו. הסתובב מכאן לשם, נפשו עגומה עליו ומצב רוחו ירוד ביותר, בנסיבות הכי מוצדקות בעולם. ברגע מסויים נשבר לבו, והוא החל להרהר בקורות איתו

עודו הולך ומהרהר, ולפתע יהודי עוצר אותו במאור פנים. 'היה זה אביכם, ר' ישראל קליין', סיפר האיש לבני המשפחה המופתעים, והמשיך: 'הוא עצר אותי בטפיחת שכם רכה, שאל לשמי והתעניין למעשי. סיפרתי לו על מצבי הקשה ומה אני מחפש כאן - והוא הקשיב לי בחום, ולפתע עצר אותי משטף דיבורי והשיב:

אני רואה שאתה מחפש אוכל, והייתי שמח לתת לך, לו היה לי מה... אני במצב זהה לשלך, אינני יכול לסייע לך באוכל ממש, כי גם לי אין! אבל' - אמר ר' ישראל וטפח על שכמו בחום ובהתרגשות רבה, 'מה שאני יכול לתת לך זה את הלב שלי! וכשמעינינו נושרות שתי דמעות רותחות הוסיף: 'אני רוצה להיות ידידך האוהב, לנסות לשמור על שנינו בחיים, ולשקם את הריסות נפשנו בצוותא!'

שמש רכה של אמצע החורף עמדה אז באמצע השמים, מאירה אל פחי האשפה שביניהם עומדים שני אנשים אומללים, בודדים ועזובים, אך המילה הטובה והחיוזוק הלבבי מחברים ביניהם. האיש כבר לא חיפש מזון, המילה הטובה חיממה את לבו הרבה יותר מכל דבר אחר, ור' ישראל נפרד ממנו בחיוך רחב ועידוד חם ותומך...

'ואני מעיד בפניכם', אמר אותו יהודי לבניו ההמומים של ר' ישראל, 'שבאותו בוקר כבר הרגשתי שאין לי חפץ בחיים כאלו אך החיוך של ר' ישראל והמילים הטובות שהרעיף עליי, הותירו אותי בחיים. ואם אני היום חי וקיים, ויש לי משפחה וילדים ואני רווח נחת וטוב לי - זה רק בזכות אותו חיוך וכמה מילים טובות שהעניק לי אביכם, שהציל באותו יום את חי!'

האיש סיים את סיפורו המטלטל. והילדים ההמומים נותרו מרותקים לכסאותיהם, מפנימים את המסר העולה מהסיפור, אותו שמענו מחתנו הרה"ג רבי דוב מאיר פייבוש שליט"א, דומ"צ בקהל חסידי בעלזא:

לעולם אדם לא יודע באיזה מצב הוא פוגש אדם אחר. מה עובר

לפתע הוא חש חשוב, ראוי להערכה, אישיות בעלת מעמד, וזה נותן לו כוחות להתמודד בהמשך, מול הדאגה הטורדת את שלוות נפשו, מול תחושותיו הקשות שאין לו סיבה אמיתית להתאמץ...
החסד הגדול ביותר הוא לגרום לזולת לחייך, לתת לו מילה טובה או לחייך לעברו בחום. טפיחה על השכם, מחמאה נעימה, חיוך מעודד - מחיים את הנפש ומרעננים את הנשמה יותר מכוס שתיה קרה ביום קיץ לוהט! יש בהם עוצמה של נתינה גדולה וכפולה, כי הם משדרים מסר סמוי: 'אתה שווה משהו, אתה חזק, אתה מוערך, יש לך כוחות, תחזיק כי אני איתך!'

הבה ניקח עימנו את המסר הזה מפרשת השבוע, והוא מתאים לכל יהודי, בכל מצב כספי, בכל מעמד אישי, ובכל רגע נתון. תמיד נוכל לחייך, לומר 'בוקר טוב' בשמחה, לברך 'בהצלחה' מכל הלב, לומר 'שלום' יפה ולהחמיא על משהו. כולנו יכולים לעשות זאת וכולם זקוקים לזה - גם מנהיג קהילה מרובת ציבור, גם הפרופסור בחלוק הלבן, גם עורך הדין בחליפה ההדורה, וגם מנהל שמאות עובדים תחתיו - לכולם מילה טובה מדברת, מחיה, מרגשת, נותנת טעם בחיים!

זה לא עולה כסף, זה לוקח שניות ספורות, וזה מחולל נפלאות! 'הוי מקבל את כל האדם בשמחה!'

'אביכם הציל את חי!'

היה זה לפני 21 שנה, כמה ימים לאחר פטירתו של הרה"ח רבי ישראל קליין זצ"ל בשכונת 'זכרון משה' בירושלים, שהיה מזקני וחשובי חסידי בעלזא ונמנה על היושבים ראשונה בחסידות. נראה בפתח הבית אדם מבוגר שנראה להם זר, הלה נכנס והתיישב, מצטרף לשיחות הניחום שהתנהלו בסלון הבית.

לפתע, דמעות נקו בעיניו. האיש החל לרעוד קלות, והחל לבכות בכי מתייפח ונגרש. בני המשפחה היו מופתעים, מעודם לא ראו את האיש, ולא ידעו על כל קשר מיוחד בינו לבין אביהם המנוח. הם החליפו ביניהם מבטי תמיהה שהלכו והתגברו ככל שהאורח המשיך לבכות, אך תמיהתם לא יושבה אלא הלכה והתגברה, כשהאורח הצליח לפצות את פיו ולומר בין התייפחויותיו: 'אין לכם מושג מי היה אביכם, הוא הציל את חי!'

'הציל את חיך?!' - שאלו בני המשפחה בפליאה. עד לרגע זה בכלל לא ידעו על קיומו, לא היה להם מושג כי אביהם הכירו בכלל... לפתע האיש מתייצב בביתם, וגם אומר שאביהם הציל את חייו! 'במה מדובר?' - שאלו הילדים הנרגשים...

האיש שתה כוס מים קרים, הרגיע את בכיו וסיפר את סיפורו האישי המטלטל:

היה זה אחרי מלמת העולם השנייה. כשהגרמנים הוכרעו לבסוף. והוא נותר בודד בעולמו, ללא מכר וללא גואל, ללא מזון להכניס לפיו ובלי קורת גג... הוא הסתובב בחוסר מעש, כה שבור ומיואש עד שלא מצא טעם בחייו. נהג לשוטט בשעמום, מחפש שאריות מזון להחיות את נפשו הרעבה, אלא שגם שאריות מזון לא היו מצויות באותם ימים...

הרב הוסיף להחמיא לו, איחל לו הצלחה וברך אותו בידידות. כשהם נפרדו, חש יעקב כמו גוש מחנק עולה בגרונו, ודמעות לחות החלו לרדת מעיניו... משהו בחום של הרב המיס את לבו, גרם לו לגעגוע עז אל העולם שאותו עזב. משהו במילים החמות והמעודדות הביא אותו לתחושה שהוא טעה באורח חייו החדש, היה בחיך של הרב משהו שובה לב, מרגש, תומך, מעודד כל כך...

הוא שב הביתה, אך חייו כבר לא שבו כבעבר. באותו לילה בכה הרבה מתוך חרטה, בכה על אביו, על חייו, על העולם שכמעט החמיץ. בימים הבאים החל לשוב אט אט לכור מחצבתו, ומצא עצמו יותר ויותר פעמים בא לבית הכנסת... כעבור כמה חודשים זכה להינשא ולהקים בית נאמן בישראל עם נערה יראת שמים, ונולדו להם שלושה עשר ילדים!

היום, מאה וחמישים שנה אחרי, ולמרות השואה האיומה, מונים צאצאיו יותר מחמשת אלפים נפשות, כולם זרע ברך ה', הולכים בדרך התורה והמצוות, מקפידים על קלה כחמורה, יראי שמים ואנשי אמת. חמשת אלפים יהודים כשרים ונלבבים, מיליוני מעשים טובים שעשו צאצאיו עם השנים, מצוות, מעשי חסד, שעות לימוד תורה, עולם שלם של טוב - - -

וכל זה, בזכות מי?

בזכות חיך לבבי ומילה טובה של הרב במברגר זצ"ל. כמה מילות עידוד, איכפתיות עמוקה, התעניינות כנה בשלומי של נער בודד, ומחמאה מהלב על 'קדיש יתום' אחד... זה לקח לרב במברגר אולי שתי דקות, אך זה הציל דורות שלמים, ובנה עולמות של תורה ויראת שמים, במחיר חיך אחד!

את הסיפור סיפר אחד מצאצאיו של יעקב זה, והוא פורסם בקובץ 'ווי העמודים' בציטוט מפיו. ולמדנו בא, שלכולנו יש הזדמנויות, לכולנו קורים מקרים כאלה, אדם זר שמבחינים בו לפתע, מישוהו לא מוכר, אדם שלא ראינו עד היום... לפעמים נכנסים לבית הכנסת ומגלים יהודי לא מוכר, הוא יכול אפילו להיראות קצת מוזר ושונה מהמקובל, ומבטו מבולבל ואבוד בזירה הזרה לו... לחילופין, אדם מוכר, חבר קרוב, ידיד אהוב - אבל אולי אפשר לעודד ולחזק אותו... חיך אחד, מילה טובה, מחמאה כנה - אלה משנים חיים, מעודדים, תומכים בנפש, מחזקים את הנשמה. לעולם לא נדע אלו תוצאות ברוכות יירשמו בשמים למילה הטובה שלנו, כמה טוב וחסד יצמח מהחיך, שכל כולו מתיחת שריר הפנים מימין לשמאל... פעולה כה קלה ופשוטה, אך תוצאותיה הרות גורל, יכולות להביא בכנפיהן הצלת נפשות רוחניות וגשמיות, פעלים רבים לתורה וחסד, עולמות שלמים של טובה וברכה!

הבה נפנים את המסר הזה לחיינו, ניקח אותו עימנו. נחפש את ההזדמנויות לחיך, להביע אהדה, להתעניין באהבה, לשאול בשלום כל אדם - עם חיך כמובן, ותוספת מחמאה על משהו. זה משנה חיים, זה מביא הישגים עצומים שלא נוכל לתאר, זה פותח פתח לעולמות קסומים!

עליו, מה תחושותיו, באיזה מצב רוח קם בבוקר, והאם נפשו עגומה עליו והוא חסר חשק ורצון. מילה טובה וחיך מרענן, יכולים לשנות את המצב מקצה אל קצה, להציל יהודי אחר, לתת לו טעם לפתוח ולפתח חיים חדשים!

זה יכול להיות בתוך הבית - בין בני המשפחה, חבר לעבודה, זה שיושב על ידנו בתפילה, או נהג האוטובוס ובעל המכולת. כל אדם מחיה את נפשו ממילה טובה, חיך לבבי משנה את החיים ואת החיוניות, משפר את מצב הרוח, מעניק טעם וחשק להצליח ולהתפתח. מחמאה אחת שווה יותר מאלפי מילים, אם היא באה מהלב וגורמת לבן שיחנו להרגיש טוב עם עצמו! הבה נאמץ את הנוסחה הזו, נפעל לפיה. נחיך, נחמיא, נגיד מילה טובה. זה משנה את החיים, זה החסד הגדול ביותר!

מהפך חיים בשתי דקות...

היה זה בעיר וירצבורג שבגרמניה, לפני כמאה וחמישים שנה. רוחות ההשכלה נשבו אז בעוז, מפילות חללים מהבתים הטובים ביותר. אחד מהנופלים למלתעות ההשכלה היה בחור צעיר בשם יעקב, שהתייחס בצעירותו ונסחף אחרי חבריו הרעים, ולאט לאט נשכחה ממנו מסורת היהדות...

ביום מן הימים התעורר יעקב, ומיד נזכר כי היום חל הארציט של אביו. הוא הוסיף וזכר את הבטחתו לאביו טרם פטירתו, כי לעד ינצור את התאריך ויקפיד לומר עליו קדיש ביום הארציט שלו. הוא הדחיק את המחשבה הזו וניסה לשכוח, אך ככל שחלפו השעות חש כי הוא חייב לקיים את הבטחתו האחרונה לאביו, וכך, לקראת ערב של יום, מצא את עצמו בפתח בית הכנסת הגדול בעיר...

הוא נכנס פנימה, ולמזלו - הכל היו שקועים בתפילת שמונה עשרה בלחש, של תפילת מנחה, ואיש לא הבחין בכניסתו. משהו מהסומק שהציף את לחייו נרגע קמעא, והוא נעמד בירכתי בית הכנסת, ממתין לעת ה'קדיש יתום' בסיום התפילה. כשהגיעה העת המיועדת נתן את קולו ואמר 'קדיש' בקול רם, כשהוא מחמיא לעצמו שהוא עוד זוכר את המילים הארמיות וניקודן...

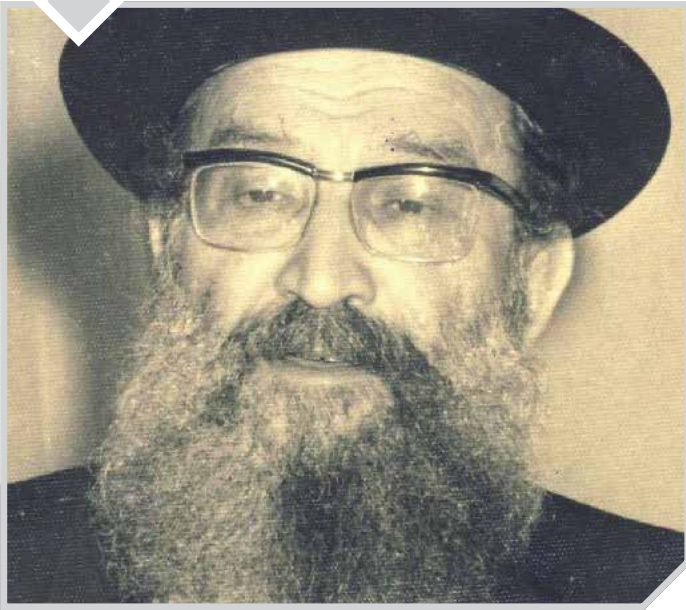
הוא סיים את אמירת הקדיש, וחפש את הדרך הקצרה והצדדית ביותר להימלט מבית הכנסת, בלי להיתקל באיש. הוא שב והסמיק עד תנוכי אוזניו, והחל מדדה לכיוון הדלת במערב בית הכנסת. לפתע חש טפיחה חמה על שכמו, הוא הסתובב לאחור, ועיניו כמו נתקעו בחיך ענק וחם, שמאחוריו איש הדור פנים המציג עצמו בשמו: 'שלום לך, שמי הרב יצחק דוב הלוי במברגר, ואני רב העיר. שלום עליכם וברוכים הבאים!' - אמר לו הרב בלבביות...

בשניה הראשונה הופתע יעקב מהלבביות, אך עד מהרה לבו המאובן נמס לנוכח החום שהפיצה אישיותו של הרב, שדרש בשלומי בכנות, התעניין באיכפתיות במעשיו, וגם החמיא לו: 'אני מעריך אותך על מאמצייך לבוא ולהגיד קדיש בקול צלול וברור ביום הארציט של אביך. כל הכבוד על שהרוחות הסוערות בחוץ לא הצליחו לכבות את הגחלת הבווערת בלבך, ואני בטוח שאביך בשמי מעל רווח היום מלוא חופניים נחת מזוקקת!'

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפורסם פניני פרשת שבוע

חבריו מספרים כי בתקופת הפולמוס אודות מינוי הרב, ראו את רבי שמואל נוהג מנהגים שאינם ראויים לכבודו, הוא היה מסתובב בין דוכני הירקות בשוק ומברר מחירים של מוצרים שונים...

הוויתור שהציל את רבי שמואל רוזובסקי ממלתעות הנאצים ימ"ש

הרב ישראל ליוש

"בְּרַךְ יִשְׂרָאֵל לְאֹמֶר יִשְׁמְךָ אֱלֹקִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנֶשֶׁה..." (בראשית מ"ח, כ')

יוסף הגיש את בניו לברכה לפני יעקב אביו, לפי גילם, את אפרים בימינו משמאל ישראל ואת מנשה בשמאלו מימין ישראל, אך יעקב משכל את ידיו ומניח את ידו הימנית על ראש אפרים הצעיר, ואת שמאלו על ראש מנשה הבכור, וכך הוא מברך אותם בברכה מיוחדת 'המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים... וידגו לרוב בקרב הארץ...'. לאחר הברכה, כאשר יוסף שם לב לשיכול הידיים של אביו, הורע בעיניו והוא מנסה לתמוך ביד ימינו של אביו ולהסירה מעל ראש אפרים ולהניחה על ראש מנשה, אך יעקב מסרב לתיקון ומצדיק את מעשיו, 'ידעתי בני ידעתי, גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל, אולם אחיו הקטן יגדל ממנו...', ואז התורה מספרת שהוא בירך אותם שוב: 'ויברכם ביום ההוא לאמור בכך יברך ישראל לאמר ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה'.

וכאן הבן שואל: מדוע בירכם שוב, והרי הוא כבר בירך אותם קודם לכן בברכה עצומה כל כך 'המלאך הגואל יברך... ויקרא בהם שמי... וידגו לרוב בקרב... מדוע נזקק יעקב לברכה נוספת? נראה ליישב שהברכה השניה 'בך יברך ישראל ישימך אלוקים... התחדשה ליעקב בעקבות תגובתם של אפרים ומנשה לשכול הידיים. אחר שראה שלמרות שהוא מרומם את קרנו של אפרים הצעיר על פני מנשה הבכור, ובכל זאת מנשה מקבל את הדברים ברוגע ובשלוח, ואפרים לעומתו אינו מתגאה ומתנשא על אחיו הבכור, על אף שהסבא הגדול מכבדו על פניו, תגובה אצילית זו מחדשת אצל יעקב ברכה חדשה, והוא אומר אותה ליוסף: 'בך יברך ישראל... מעתה כל אב ואם יברכו את בניהם שיחסי הכבוד ביניהם יהיו כל כך טובים עד כדי כך שאף אם יראו שאחד מתעלה על פני אחיו, ואף אם יהיה זה הצעיר על המבוגר, לא יקנאו ולא יפגעו אחד בשני.

הרב ימלא את מקומו. הקהילה טענה כי אמנם רבנות עוברת בירושה, אך זכותה של הקהילה להחליט מי מהבנים ימונה לרב הקהילה, וראשי הקהילה רוצים שהבן הג"ר שמואל הוא יישב על כיסא אביו, ואילו המשפחה טענה כי הרבנות מגיעה לבן הגדול ה"ה הג"ר יהושע העשיל.

הגאון הגדול רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצוק"ל נדרש לסוגיא והוא נבחר להיות הבורר בד"ן תורה זה. בטרם החל הדין, נסע רבי שמואל בעצמו אל הג"ר חיים עוזר, והודיע לו שהוא אינו חפץ כלל ברבנות ושכנעו בכל הכוח כי אחיו רבי יהושע העשיל ראוי להיות ממלא מקום אביו יותר ממנו. פגישה זו היתה ההיכרות הראשונה בין רבי שמואל לרבי חיים עוזר, אך לא האחרונה, כי הקשר ביניהם מאז לא הופסק... רבי שמואל לא הסתפק בצעד זה כדי לגרום לכך שלא ימנו אותו אלא את אחיו. חבריו מספרים כי בתקופת הפולמוס אודות מינוי הרב, ראו את רבי שמואל נוהג מנהגים שאינם ראויים לכבודו, הוא היה מסתובב בין דוכני הירקות בשוק ומברר מחירים של מוצרים שונים, והכל כדי שיעריכו אותו פחות, ובכך ירד מעמדו בעיניהם ויגדלו סיכוייו של אחיו להתמנות לרב העיירה.

ואכן פסק הדין יצא מאת הדיין למנות את האח הגדול רבי יהושע העשיל, כרצון המשפחה. ראשי הקהילה אמנם קיבלו עליהם את הדין, אך כנראה שלא כל כך באהבה. הקהילה וראשיה לא האירו פנים לרבם החדש. רבי שמואל הרגיש בכך והיטיב חרה לו הדבר,

המשך בעמוד 30

דוגמא ומופת לכבוד הדדי בין אחים, בסיפור הבא: ביום כ"ג באדר ב' תרצ"ה חשכו המאורות בעיירת גרודנא, הגאון רבי מיכל דוד רוזובסקי זצ"ל אביו של הגאון רבי שמואל זצ"ל הלך לבית עולמו, והשאיר את הקהילה ללא רב ומו"צ.

מעתה היה על ראשי הקהילה להתמודד לא רק עם האבדה הגדולה, כי פטירתו אף הולידה ויכוח בין הקהילה למשפחת הרב, מי מבני

היה זה בתפילת מנחה בחול המועד סוכות כשבחזרת הש"ץ טעה החזן ואמר ביעלה ויבוא "את יום ר"ח הזה", מיד נשמעו קריאות מכל כיוון "את יום חג הסוכות הזה" וכו', ורק מפינה צדדית נשמע קולו של האומר "רצה" "רצה"...

שאלון נבחני ה'דף היומי בהלכה' לקראת הסיום הגדול חורף תשפ"ב

הרב אהרן כהן

הרה"ג נתנאל אברז'ל

ברורה' תיכף ומיד קפצתי על ההזדמנות הנפלאה והצטרפתי למסגרת שיש בה מכלול של סדר לימוד עקבי ומקיף, עם דגש על ידיעה וחזרות, וב"ה כעת אני כבר מתכוונן ברגש לסיום הגדול.

מהו סדר לימודיך במשך החודש, לפני המבחן החודשי?

אין לי זמן קבוע ומוגדר ללימוד, אך כל זמן פנוי במשך החודש שמתאפשר לי מחוץ למסגרת הלימודים הקבועים שלי, מוקדש להתקדמות בלימוד וידיעת ההלכה. בזכות זה, מציין הוא בשמחה, גיליתי ברוך השם שכמה שהיה נראה לי שאני מנצל את הזמן הרי במציאות יש עוד הרבה זמן פנוי כך שאני עובר על כל הלימוד החודשי במשך ימי החודש. בהמשך, ביום יומיים שלפני המבחן אני חוזר בזריזות על כל ההספק ומשתדל לסכם לעצמי את הדברים, כשפעמים רבות מאד אני עובר גם על העלון הנפלא "תמצית המשנה ברורה" שעשה וממשיך לעשות עבודה נפלאה - מלאכת מחשבת ממש, זו גם ההזדמנות לנצל את הבמה המכובדת הזאת ולהודות לרב בעל "תמצית המשנה ברורה" שליט"א, שאמנם איני מכירו בשמו אך "תמציותיו" מעידים עליו כמאה עדים, יה"ר שיזכה הלאה להגדיל תורה ולהאדירה.

האם וכיצד אתה מתכוונן למבחנים המסכמים?

אני עובר ומעיין ברפרוף על כל חומר הלימוד מהחצי השנה האחרונה הנכלל במבחן המסכם מתוך המשנ"ב, וכשאני רואה איזה

כל שיחה וראיון עם חבר הלומדים והנבחנים החשובים מעורר חשק ורצון לזכות גם להיות מהמאשרים בעם הזוכים ומתקדמים כל אחד בלימודו לדעת את לימודיו ברוב הצלחה. כפול הדבר כעת לטובה כשמדובר בלומדי ויודעי ה'דף היומי בהלכה' הרוכשים בכל יום ועמוד ידיעות נחוצות לדעת לחיות כיהודי, וכעת הם הולכים מתקרבים לחודש אדר הבעל"ט ליום חגם הגדול בו יזכו לסיים את לימוד וידיעת כל המשנה ברורה.

השבוע פנינו לשיחה עם הרה"ג נתנאל אברז'ל מחשובי האברכים בכולל 'אהבת שלום'-רמות ירושלים הזוכה להשתתף בקביעות ובעקביות מהמבחן הראשון במחזור הנוכחי כולל המבחנים המסכמים. במהלך השיחה הנעימה נהנינו לשמוע את ה'משנה סדורה' על חשיבות ונחיצות לימוד ההלכה ועל התועלת הרב בסדר הלימוד לצד המבחנים החודשיים והמסכמים. לא נשאר לנו אלא להשימם לפניכם, בתקווה ותפילה שהדברים יביאו תועלת למצטרפים החדשים וגם וותיקי הנבחנים.

מתי הצטרפת ללימוד ה'דף היומי בהלכה'?

האמת, מציין הרב אברז'ל בחן, פעמים רבות למדתי נושאים שונים באו"ח בלימוד מקיף עד לידיעת ההלכה כנפסק במשנ"ב, אך אכן לימוד מתחילת 'אורח חיים' כסדר דף אחר דף התחלתי במחזור הנוכחי לצד הצטרפות למבחנים החודשים בכל חודש, כשברוך השם, נשמע הוא מרוגש, ביום שישי האחרון (כ"ב כסלו-פרשת וישב) נבחנתי בס"ד במבחן ה-81 מתוך 81.

מה גרם לך להצטרף ולהבחן על ה'דף היומי בהלכה'?

ראשית כל, מבקש הוא להקדים. זכיתי לגדול בבית בו ידיעת ההלכה היא מושכל ראשון, לאמו"ר הגאון רבי נפתלי אברז'ל שליט"א פונים ומתקשרים אנשים בשאלות הלכתיות שהתשובה הנדרשת היא כאן ועכשיו, זאת ועוד אאמו"ר שליט"א לצד תפקידו בקודש בשיבת הר"ן-רמות, מוסר כבר עשרות שנים שיעור קבוע "חוק ולא יעבור" במשנ"ב בכל יום בצהרים כך שכילד נשמתו את הדברים וכשגדלתי בסך הכל השתדלתי ליישם את שראיתי. נשמע הוא מחויך.

אלא מה, ממשיך וחותר הוא תשובתו. אמנם, אף שאכן תמיד השתוקקתי לדעת הלכה ברמה ולכה"פ לא להיות עם הארץ, מכל מקום כפי שידוע לכולנו, באם אין מסגרת שמחייבת ומדרבנת, מכל הרצונות והשאיפות לא יוצא כלום... כך כשזכיתי לפני כשבע שנים ובמסגרת ה'דף היומי בהלכה' התחיל מחזור חדש מתחילת ה'משנה

קטע שהוא מעומעם אצלי מעט אני לומד אותו שוב.

מה לדעתך התועלת המיוחדת במבחן המסכם?

עצם שיחזור והעמדת מראה מול העיניים מהי רמת הידיעות אחרי תקופה מהלימוד, זהו דבר בריא וטוב. כשכמובן שהדבר מסייע במאוד לכל רמת הלימוד והזיכרון בכמות ואיכות. מעלה מיוחדת היא, מבקש הוא לציין, שהדבר נעשה בטווח של חצי-שנה כך שאם רואים שלא שולטים היטב בחומר יכולים די בקלות לתקן כי לא מדובר בלימוד עתיק יומין.

מה הרגשה להתיישב מול המבחן הכולל לימוד הלכה של החצי שנה האחרונה?

סיפוק גדול. נשמע הוא מתלהב ברגש. כשכמובן זה מלווה בתפילה שכשם שזכיתי לדעת כעת, כך אזכה שתשמר הידיעה הלאה והלאה.

זכור לך איזה סיפור מיוחד של השקעה בלימוד/השתתפות במבחן וכדומה?

היה זה בתחילת המחזור, משחזר הרב אברז'ל בקול, לאחר חג הסוכות שבוע לפני המבחן החודשי לצד המבחן המסכם הראשון על הלימוד החצי-שנתי, כשאנו בני המשפחה היינו עסוקים בהכנות לקראת חתונת אחי. ואז, זה קרה. סבי ע"ה נפטר כשאמי שתחי התיישה ל'שבעה' על מות אביה ואז בתוך ימי השבעה נפטר דודי הגה"צ רבי יורם אברג'ל זצ"ל, כשאבי שליט"א התיישב ל'שבעה' על אחיו הגדול.

מטבע הדברים, בתור האח הגדול במשפחה נאלצתי להקדיש זמן רב יותר לשמחתו של אחי, אם זה בהכנות ותיאומים טכניים מול המחוננים, אם זה בארגון שבת חתן וכו', וכמובן בהשתתפות תכופה יותר בסעודות השבע ברכות. דא עקא שכאמור באותו יום שישו התקיים המבחן החודשי והמבחן המסכם הראשון - אך הודו להשם חסדו גבר עלי וגם בימים טרופים שכאלו זכיתי למצוא דקות ספורות להתיישב ולהשתתף המבחן ובכך להתגבר על הייצר הרע הממציא לנו תירוצים וקשיים...

עד היום, מפטיר הוא בסיפוק, כשאני נתקע כמו כל יהודי בזמנים לא שגרתיים כמו ימי שמחה, העברת דירה וכו', אני מזכיר לעצמי את הסיפור האישי ושואב ממנו כח ומוח להמשיך בעקביות.

מה תוכל לציין כטיפ כנבחן וותיק?

לימוד הלכה בכלל, ובמשנה ברורה בפרט - שכל עמוד מלא וגדוש בפרטים, הוא דבר מועיל רק כשהוא נעשה באופן חויתי - היינו להעביר את הנלמד לחיי המעשה, וכך המוח קולט את הדבר הנלמד והשכחה שולטת פחות.

לבקשתנו הוא מציין דוגמא ממעשה בו היה נוכח. היה זה בתפילת מנחה בחול המועד סוכות כשבחזרת הש"ץ טעה החזן ואמר ביעלה ויבוא "את יום ר"ח הזה", מיד נשמעו קריאות מכל כיוון "את יום חג הסוכות הזה" וכו', ורק מפינה צדדית נשמע קולו של האומר "רצה" "רצה", המעשה אירע בבית מדרש מכובד (הנוהגים כמנהג בני אשכנז דלבני ספרד הדין שונה ואכמ"ל), המלא מפה אל פה בציבור איכותי, ובכ"ז רק אדם אחד ידע את הדין המובא במשנ"ב בסו"ס

ק"ח, מן הראוי לציין גם את תמיהת האנשים על הפסק המוזר... אך כשם שאדם שמתוודע לסיפור הזה ומי מדבר במי שהיה עד למעשה שם, לעולם לא ישכח שוב את הדין, כך יהיה גם לנו באם בשעת הלימוד נתרגם את הדברים למעשים ודוגמאות שכאלו.

מה תרצה להעביר לחברים או למכרים שלך?

הדבר הראשון הוא שלימוד ההלכה הוא החשוב ביותר מכל הלימודים כמו שמביא ה'משנה ברורה' בהקדמתו. אלא שלצערנו אין אנו משקיעים בזה כל הצורך, ולכן כשהארגון החשוב ביותר בתבל בהפצת תורה - "דרשו" חרט על דגלו את הרצון להטמיע בקרב בני התורה את הידיעה הידועה והמפורסמת שלא די שאדם לומד ומשנן, אלא הוא צריך בסופו של דבר גם לדעת, (וכ"ז בלא להמעיט משאר הפעילויות הנשגבות של הארגון הקדוש - ושל נשיא הארגון שליט"א המקדש שם שמים יום יום שעה שעה) יש לכל אחד ואחד חוב קדוש, ומחייב גדול יותר, להצטרף ללימוד הדף היומי בהלכה.

נקודה נוספת שהייתי רוצה להדגיש היא שכמו בכל דבר בחיים ובמיוחד בפרויקט גדול של לימוד המשנ"ב שלוקח שנים לא מעטות, אם רוצים להצליח, צריך להשקיע במחשבה תחילה. דהיינו לגשת לפרויקט בשימת לב והחלטה מושכלת. כשהוא מפרט, כלפי מה הדברים אמורים;

א. באם מישהו מרגיש שאין לו משיכה או תשומת לב בנושאים שפחות נוגעים לחיי האדם הרגיל, כגון לימוד צורת האותיות וכו', שיחליט מראש לעצמו או ביחד עם החברותא שבשלב ראשון סימנים אלה הוא לא לומד על מנת להצליח כראוי במבחן, וכך בשעת מעשה לא תהיה לו ההרגשה שהוא נכשל. מי שנוהג כך, מבהיר הוא את הרעיון. ראשית כל, הוא זוכה שהחלק העיקרי והחשוב בהלכות שנוגעים לו לחיי היום יום בהם הוא משקיע ומצליח בשליטה מלאה. בנוסף, שמן הסתם כמעט בטוח שבהמשך הוא בוודאי יוסיף וישקיע לזכור ולדעת גם סימנים האלו וכך יזכה לסיים ולדעת את כל המשנ"ב.

ב. המציאות כיום הוא, שלצערנו די-מעטים הם האנשים אפילו מאלו הנבחנים בכל חודש ששולטים במשנ"ב ישר והפוך, ומן הסתם רוב הנבחנים. אבל מכל מקום כדאי להזכיר לעצמנו שהתועלת של הלימוד כסדר, היא גדולה עד מאד, אף שלא יודעים את כל המשנה ברורה בעל פה, משתי סיבות פשוטות; 1. הלומד ע"מ לדעת, לפחות מרוויח שיוצא מגדר עם הארץ, כך שלעולם לא תמצא אותו טועה כפי שקורה אצל בעלי ה'אינטואיציה' המתבטאים "לא יכול להיות" על הלכות פסוקות המובאים בפירוש במשנ"ב... 2. למעשה, גם באם לא זוכרים את הדין לפרטיה הרי זוכרים את הנידון והעניין, ואז בקלות ממש כשמגיע שאלה למעשה לפחות יודעים איזה חלק לפתוח ואיפוא לעיין בהלכה במקורה כך שבמספר דקות יודעים מה וכיצד להתנהג כהלכה.

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

לשמוע ולחשמוע

ברכב, בבית, ובכל מקום..

התקשרו לקו השיעורים של 'דרשו'
וקבלו אלפי שיעורים והרצאות להאזנה

077-2222-666

פרשת השבוע מפי מיטב המרצים

חדשות 'דרשו' ועדכונים

מידע לנבחני 'דרשו'

'גישמאק בלימוד'

הרצאות על מתיקות התורה

שיעורי תוספות לפי סדר 'הדף היומי'

הרצאות לחגים ומועדים

תוכניות מיוחדות

שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

שיעורי 'הדף היומי'
בעברית, אידיש וצרפתית

שיעורי 'הדף היומי בהלכה'
בבקאות ובעיון

'הפותח בכל יום'
תוכנית יומית עם
סיפורים וחיזוקים

חדש במערכת

ניתן להאזן או להאיץ את קצב שמיעת השיעורים
לחצו 7 להאטה או 9 להאצה

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

המצוה של בני זה, שחי בזכות עצתו החכמה". לקח לרב ליהמן כמה דקות להיזכר, אך משזכר - הסכים למרות הטרחה לבוא לשמחה, מתוך רגשות הכרת הטוב על הנס שארע עמו באותו היום.

באולם גילה הוא את הזקן, זורח מאושר: "הנה כבוד הרב, זהו נכדי היקר יעקב משה אהרן דוד יהונתן גבריאל לייב! ב"ה זוכים אנו כעת לשמחת בר המצוה שלו! רבות!", קרא הזקן תוך שהוא מפנה פניו לנוכחים, "זהו האיש שהציל את חיי נכדי, וברוב עדינותו סרב אף ליטול תשלום על כך..."

"אבל למה?" שאל הרב, "למה קראתם לילד בשמות רבים כל כך?" "הרי הרב בעצמו ציוה כך! נחון אני ב"ה בזכרון טוב, זוכר אני היטב אף את דרשתו של הרב לפני שנים רבות, ויכולני לחזור עליה לפניו בעל פה..."

כעת כבר היתה לרב ליהמן סבלנות, להקשיב במשך שעה ארוכה לכל סיפוריו של הזקן על הקורות עמו בכל ימי חייו...

אומר הרב צדקה: מה רצה יעקב? שיקראו לבני יוסף בכמה שמות: מנשה אברהם יצחק ישראל? מה חסר היה להם בשם אחד? יעקב אבינו לא חיפש שיקראו להם בכמה שמות, הוא רצה שהסגולות שישנן בשמות האבות הקדושים - תורה עבודה וגמילות חסדים, יהיו באפרים ומנשה, ועל כך מברכם "ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק".

(מתוך הספר 'ומתוק האור' בראשית)

הזקן קורא לעברו: "כמה חייב אני לשלם לכבודו? כמה יעלה לי הייעוץ...?"

כצפוי, כשהגיע הרב לתחנת הרכבת, לא נותר לו אלא לשמוע את שאון גלגליה המתרחקים. הוא שב לאחוריו בייאוש, וגילה את שני ראשי הקהילה אשר ביכרו שלא לנסוע בלעדיו.

הרכבת הבאה היתה אמורה לצאת רק בשעה אחת עשרה - שעה שבה אמורה היתה הפגישה להיות בעיצומה. למרות זאת נדברו הם לשוב לתחנה בסמוך למועד זה, תוך תקווה שיקבלם ראש הממשלה במועד מאוחר יותר.

מששבו לתחנת הרכבת גילו המוני בני אדם נרגשים הסובבים בתחנה. מה קרה? אסון מחריד! הרכבת שיצאה בשמונה ארבעים וחמש ירדה מהפסים, לא ידועים כרגע פרטים מדוייקים, אך ישנם ודאי כמה עשרות הרוגים.

הזקן היה בעצם שליח ההשגחה להצילם!

ברכת של השעה אחת עשרה הגיעה המשלחת בשלום לעיר הבריה. ראש הממשלה הסכים לקבלם בשעה מאוחרת יותר, מתוך שחשש קודם לגורלם, משום שידע שאמורים היו הם לנסוע ברכבת שירדה מהפסים, האזין כעת לדבריהם ביתר תשומת לב, והענין שלשמו הגיעו סודר במהרה על הצד היותר טוב.

שנים עברו, הרב ליהמן הספיק כבר לשכוח מהמעשה, והנה ביום אחד, מגיע אל ביתו של הרב יהודי לא מוכר, יחד עם בנו - נער בר מצוה. "כבוד הרב!" אומר האיש, "באתי בזה להזמינו לשמחת בר

ומזרז אותנו, בניו, להמשיך בדרכן של אמא וסבתא.

בעוד סבתא עומדת מתחת לחלון, הבינה כי היא חייבת להתעשת ולעשות מעשה. היא עצמה עיניה והשתחלה דרך החלון פנימה לתוך היקב. היא ראתה את השודד מניף בשנית את הגרזן, ומאיים להרוג את בעל היקב, חיפשה אחר דבר מה כדי לעצור אותו, אך לא מצאה כלום.

לפתע נזכרה סבתא כי כפכפי העץ עדיין לרגליה. היא התכופפה, נטלה כפכף מרגלה ותקעה אותו בחוזקה בעורפו של השודד האלים. הלה הסתובב לאחור, מבולבל, וסבתא ניצלה את ההזדמנות וצעקה: "אדון טפרברג, אנטלויף (ברח לך!)"

וכך, בעוד השודד שוכב על הרצפה כואב וגונח, ברח בעל היקב, וברחה גם סבתא לכיוון בית הכנסת. טפרברג עלה לתורה וביך בשם ומלכות "הגומל", וסבתא ע"ה, עומדת בעזרת הנשים, מחתה דמעה מעיניה וענתה "אמן" בקול רם. גם היא ידעה: הכול בזכות ה"אמן"!!!

(מתוך הספר 'אור השבת')

"אמר רבי ישמעאל, סח לי שר הפנים: 'ידידי, שב בחיקי ואגיד לך מה תהא על ישראל'. ישבתי בחיקו והיה מסתכל בי ובכה, והיו הדמעות נופלות מעיניו ונופלות על פניי.

"אמרתי לו: 'הדר זיו מרום, למה תבכה?' אמר לי: 'ידידי, בוא ואכניסך ואודיעך מה גנוז לישראל עם קדוש'. תפשני והכניסני בחדרי חדרים ולגנזי ולאוצרות של הפנקסים, ופתח והראני כמה צרות כתובות, צרורות משונות זו מזו. אמרתי לו: 'הללו למי?', אמר לי: 'לישראל'. אמרתי לו: 'ויכולין לעמוד בהם?'... אמר לי: 'בכל יום מתחדשות צרות רבות עליהם מאלה, וכשנכנסים לבתי כנסיות ועונין 'אמן' יהא שמיא רבא, אין אנו מניחים אותם לצאת מחדרי חדרים..."

והיה מבאר לאמא ואומר, כי אמן זה ראשי תיבות: אני מוסר נפשי. כשיהודי מוסר נפשו עבור הקב"ה, וביותר כשאומר "אמן" יהא שמיה רבא ומגדיל שמו בעולם, שוב אין לצרות אפשרות לצאת מגנזי המלך, שהרי מפי עליון לא תצא הרעות. רק כשיש בלבול והסתר בעולם, מוכרח, כביכול, הקב"ה לגלות שכינתו, ולכן מעניק ייסורים וצרות, אך כאשר יהודים מכירים בו וממליכים את שמו, נותרות הצרות גנוזות.

"זה כוחה של 'אמן', זה כוחו של יהא שמיה רבא", היה אומר אבא

- בעת שיהודי חוטא נישקו בידו.

ידועה התמונה של בחור שמנשק אותו בפניו, מרן קיבל את הנשיקה והמשיך בקבלת קהל כאילו ולא היה כלום, במסירות נפש.

סיפרו בבית, כי הרופא אמר לרב אהרן-לייב בהתפעמות: "הרב אתה חי בנס!". התשובה המהירה היתה: "גם אתה חי בנס!..."

רבי שכנא קולדצקי בבחרותו, היה בוילנא, ונכנס לטיפול במרפאתו של ד"ר שבת (יהודי חילוני מבוגר, רופא בעל שם עולמי) שהיה מהרופאים שנשלחו פעמים בודדות, לבדוק את מצב בריאותו של ה'חפץ חיים'.

הבחור שירד מארץ ישראל, סיפר לרופא כי לפני וילנא היה בעיירת ראדין. עצר הפרופסור ואמר בהתלהבות ובניסוח מגושם מעט: "היית מסתמא אצל ה'חפץ חיים', האם ראית מה שהולך שם? הכליות לא עובדות, הריאות לא פועלות, הלב עתיק יומין וחלש, וזה חי... המכונה פועלת, מה אתה אומר על זה!?!...".

רב אהרן-לייב, היהודי נמוך הקומה והצנום, עמוד התורה המלמד את התורה בביתו, שנהיה לבית של חסד, ועם רמ"ח האיברים שלו הנבלמים בשעת מריבה. העולם עומד עליו: "תולה ארץ על בלימה". רבותי, וכי כוחות הטבע יכולים לשלוט על הטריטוריה הזו!?

די לו בקב חרובין

למרות כמעט ולא אכל בשר, דגים, ביצים, ירקות ופירות, אכל מהם מעט ממש (ואולי משום שאכל מעט) עד סוף חייו, עד מאה ומעל מאה שנה, לא נטל כדורי רפואה, לא בריאות הגוף ולא לחיזוק השלווה או כדורי שינה. לא לסוכר, לא ללחץ דם וכדומה, כי ב"ה לא היה לו צורך בכלום. מלבד כדור ויטמינים שנטל מידי יום, וזה רק בשנים האחרונות ממש, שהסכים להכניס לגוף ויטמינים, ודווקא אחרי בירורים מעמיקים על מהות הקפסולה, שאין כל חשש 'כשרות' בחלקיק כל שהוא ממרכיבי כדור הוויטמינים.

הערה: אם קרה שנחלה ונפל למשכב, ונאלץ לקחת אנטיביוטיקה (שהחלישה אותו מאד, כי הגוף לא היה רגיל בכלל לסמי רפואה מחסוג הזה) לא בלע את הכדורים כמות שהם, מחשש איסור על הציפוי, וכן על הקפסולות יש חששות כשרות. אלא, היה עוטף אותם בנייר טישו וכך היה בולע אותם, כדי שתהיה בליעה שלא כדרך אכילה. לימים, רכשו לו קפסולות כשרות מיוחדות לכך, שבהם הכניס את תוכן הכדור וכך בלען).

הרופאים היו מציעים להוסיף מאכל עם 'חלבון'. הוא הסכים לאכול ביצה, אך זה החזיק זמן קצר, עד ששב למאכלו הרגיל המועט, כמימים ימימה. "מפסמים אותי" - התאונן בחיך.

הדייסה שאכל בבוקר או בערב, היתה מורכבת מבישול של פירורי קוואקר (ללא חשש 'איסור חדש') או בשנים שאחר כך - מפירורי לחם וחלב.

הלחם השחור ממנו חתכו את הפירורים, היה מעושר על ידו.

החלב, הגיע ממשק מיוחד, מחליבה עצמית ללא כל חששות, ובשנים שלא היה לו חלב מחליבה עצמית, אכל ללא חלב, אלא:

מים ופירורי לחם...

מאכל דייסה זה, הוא מאכלו של רבינו דוד ממי"ץ מבעלי התוספות. ראה תוספות ברכות דף ל"ז ע"ב: "וכן היה רגיל רבינו דוד ממי"ץ ללבן פירורים במים בלילה, כדי לאכלן בשחר בלא ברכת המוציא ובלא ברכת המזון, שלא לאחר כדי שיתחזק ראשו ויוכל להגיד הלכה".

מעט ירק מבושל 'בורא פרי האדמה' אכל מידי יום בצהרים, והיה מעשר את הירק בעצמו. וכמה פעמים בשבוע אכל בערך כזית, ממאכל בריא שברכתו 'שהכל'.

המאכלים היו קבועים במשך עשרות שנים.

בין הארוחות, לא אכל ולא שתה כלום בשום אופן.

אוכל ללא טעם וריח

שאלות הלכתיות למכביר נוצרו עם הדייסה, איזו ברכה לברך עליה, וכמובן שהיו גם חידושי תורה. כי לפעמים הנכד התורן היה מבשל אותה עם הרבה נוזלים ולפעמים עם מעט, לכן נוצרו לו שאלות בהלכות 'ברכת מזונות'.

בכל מקרה, לא היה לאוכל הזה טעם וריח, רק טעם טפל.

פעם אחת, שכחו את הדייסה על האש והיא נשרפה, הוציא הנכד התורן מהקדירה את החלק העליון הלא שרוף, הביא בצלחת והגיש לסבא, כי לא היה תחליף אחר.

כשטעם סבא מהמאכל, התנצל הנכד על הטעם השרוף שנאלץ להגיש לו, סבא צחק ואמר לו בחביבות: "זה לא משנה, את השרוף ממש אני לא אוכל, כי זה הרי נשאר בסיר, והטעם - אין כמעט הבדל"...

פעם היתה שאלה על הטרייות של האוכל, והתנצלתי שמחר אגיש לא כל כך טרי מהמקרר, אמר לי סבא: "אתה חושב שיש למאכל הזה איזה שהוא טעם, לא משנה, בלילה בבוקר, זה אותו דבר, האם טעמות פעם 'חלב עם פירורי לחם'? אין לזה טעם, אם כן לא משנה - טרי או לא!".

בערב יום הכיפורים, כבר מהבוקר, מיאן לאכול מן התבשיל הזה עם החלב, כיון שכתוב לא לאכול דברים המחממים את הגוף, שמאכלי חלב בכללם. נכון שזה לא נאמר על סעודת הבוקר, אבל בכל זאת בערב יזה"כ החמיר ולא רצה לאכול כלל.

בערב תשעה באב היה לו קושי עם אכילת מעט פרי האדמה המבושלים שאכל מידי יום. כי ב'סעודה המפסקת' לא אוכלים ב' תבשילים, וחשש שהם נחשבים לשני תבשילים, אפילו שמבשלים אותם יחד וממש מועכים אותם יחד. ומהשעה של 'מנחה גדולה' אחרי חצות, לא אכלם בשום אופן, אפילו ש'סעודה המפסקת' אכל אחר כך, קרוב יותר לשקיעת החמה...

בסעודות שבת

כמה שנים שאכל לחם שחור בשבת, כיון שחשש שהחלות שהמצויות בחנות, הן מידי מתוקות, ולשיטת הרמב"ם אין לברך

עליהם 'המוציא'. היה מברך את ה'המוציא' על 'לחם משנה' מלחמניות מהחנות, טועם מעט - ומיד אוכל את הכזית כולו מלחם שחור, לאחר מכן נאפו לו חלות מיוחדות בהן לא היה חשש של מתקנות, ומהן אכל בשנים האחרונות. בסעודות שבת, מלבד כזית, אולי כביצה, בכל שלושת הסעודות מהמוציא, אכל גם מעט דג ומעט עוף לכבוד שבת (כזית) בלילה ובבוקר.

מאה ברכות

במהלך יום השבת, אכל עוד כמה פעמים, כדי להשלים מאה ברכות. מפעם לפעם היה טועם כמה טיפות יין או קצת סוכר, ולפעמים גם משהו מברכת העץ (תמר לפעמים לא רצה לאכול, כי אמר שהקליפות נשארות בין השיניים, ואח"כ כשמברך ברכה הוא מפסיד את המעלה של 'מלא פי תהלתך' כמבואר במ"ב). סמוך לשקיעת החמה עשה שוב חשבון, כמה ברכות חסרות לו, ואם היה חסר השלים.

במשך ימי החול היה לו קל יותר עם 'מאה ברכות', אבל בנסיעות לחו"ל, שמלבד מסעותיו המפרכים כמעט ולא טעם כלום, היו חסרות לו לפעמים 'מאה ברכות', אך זכה שלעולם לא הפסיד.

כה סיפר אחד ממקורביו שליט"א:

באחד ממסעותיו הרבים, היינו בעיר שטרסבורג שבצרפת. בתורנות שלי להגיש לו את ארוחת הערב, ניגשתי ואמרתי כי הגיע הזמן לאכול, מרן התעניין: "ומה יש לאכול?"

אורו עיני ממש. ממתני מרן שואל כזו שאלה?...

ניגשתי בזריזות למזוודה עם אוכל שהובא מביתו שבארץ ישראל, ואמרתי כי יש תפוח עץ מבושל, מעט דג ומעט ירק. מרן שאל: "מת? מחר חוזרים לארץ ישראל?", ואני משיב כי מחר לקראת השעה שש בערב ינחתו בעז"ה בארץ הקודש.

ואז הוא שאל: "לפני השקיעה או אחריה?", ואני משיב, כי לדעת

מדובר לאחר השקיעה.

"אם כך, מחר יהיה לי קשה יותר להגיע ל'מאה ברכות' במהלך הטיסה והדרכים, ולכן כדאי לשמור את הבורא פרי העץ ובורא פרי האדמה למחר, והיום כדאי לאכול שני מאכלים של 'שהכל'..."

הבנתי לפתע, כי לא מחשבותי מחשבותיו. אנחנו אוכלים, וגם מברכים, אך הוא מברך וגם אוכל. הוא אכל כדי לברך מאה ברכות!!

השתדלות לבריאות הגוף

למעשה, חלק גדול מההתנזרות ממאכלים, היה מחמת חשש רחוק להלכה שיש לגביהם, והאחרים, שלא אכלם, מחמת שאין לגוף כל צורך בהם. ואם אין צורך, אז בשביל מה לאכול?! כי החליט, מצעירותו, כי את האנרגיות, הרצונות, השמחה, ההנאה, המאמצים - יש לנצל רק לעבודת ה'!

כמו כן רב אהרן-לייב מעולם לא הוכיח את מקורביו בענייני פרישות באכילה, ולא עורר את סובביו בעניין סיגופים ממאכלים, למרות שהוא עצמו היה לכאורה 'גדול הדור' בפרישותו.

אבל לגבי 'בריאות הגוף' עורר ביחידות מעט, מפקידה לפקידה, באוזני תלמידים, ואמר: "ההשתדלות בענייני הבריאות - היא חובה! הרמב"ם הביא את הענין בפרוטרוט, ועיקר ההשתדלות אינה בטיב המאכלים אלא במיעוט המאכל...! מוכח להדיא כי רוב בני האדם אינם מתים ממיעוט מאכל, אלא להיפך מרובי המאכל, שמלבד מה הוא חטא בפני עצמו שאוכל כפי תאוות לבו, הלא גם מזיק הוא ללב שלו.

"מסופר, שהמשגיח הגר"י לוינשטיין בסוף ימיו שיגר לשאול את בעל ה'קהילות יעקב' האם יכול להתיר את נדרו ומנהגו מאז, שלא לאכול יותר משתי פרוסות לחם לארוחה. זו היתה כמות האוכל שלו. ועל אף שמיעט במזונו כל ימי חייו, נפטר בשיבה טובה, קרוב לתשעים שנה."

(מתוך הספר 'חכימא דיהודאי')

המשך מעמוד 3 | הגאון רבי משה חדש זצ"ל

חסותו; הוא סידר להם מקום לסעודות יום טוב שני של גלויות, ובתקופת בין הזמנים, שבה נסעו שאר הבחורים לבתיהם, אירח אותם בביתו.

ביום טוב שני של שבועות, נהגה הישיבה להקצות לבני חו"ל שולחן מיוחד בחדר האוכל, לסעודת חג. אבא היה מקפיד להצטרף אליהם לחלק מזמן הסעודה, לשיר עימם את ניגוני החג ולשוחח איתם בדברי תורה.

(מתוך ספר תולדותיו שעומד לצאת לאור)

במסירת השיעור, ניגש אלי לעין כל, טפח על שכמי בחיבה ואמר לכולם: 'הגיע בחור חדש מארגנטינה. צריך לדאוג שהוא ירגיש בבית! לפחות כמה פעמים ביום צריך לטפוח על שכמו בחוזקה... עד שיתחיל ליהנות בישיבה!'"

לא רק בתקופה הראשונה דאג אבא לבני חו"ל. לאורך כל שהותם בישיבה, זכר היטב כי רחוקים הם מביתם וממשפחתם ולקחם תחת

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

ממנו לצלוח אותם בגבורה. לכן לפני כל פרק חשוב ומשמעותי בחיים מאחלים ומברכים אותו: "יְשִׁמְךָ אֱלֹקִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה", כשם שהם עמדו במצרים בעוז ובגבורה באתגרים שניצבו בפניהם במשך כל שנות גידולם שם, כך תצליח לעמוד כמותם גיבור חיל, להתמודד עם הנסיונות, ולהישאר בכל המצבים עבד נאמן לבוראך. ביאור נפלא נוסף, שמעתי מהגאון רבי אשר ויספיש שליט"א, מרבני אחוזת ברכפלד, שהסיבה שמברכים דוקא בשמם של אפרים ומנשה, היא משום שהם היחידים מכל בני השבטים שלא ירדו בדרגה מאבותיהם, ונחשבו כמו שאר השבטים. לכן כלל ישראל מברך בשמם "יְשִׁמְךָ אֱלֹקִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה", לאחל לצאצאים שכשם שהם לא ירדו מדרגת אביהם, כך גם 'ירדת הדורות' לא תשפיע עליהם לרעה, וישארו בדרגת אביהם.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

ומושכי עין. הם ניגשו לברך ברכה ועמדו לטעום מטעמו הערב של הממתק, אלא שאז אמם אסנת הצדקנית עצרה בעדם ואמרה להם: "אוי! לנו אסור לאכול דבר כזה! אין על זה הכשר! בואו ונחליף לכם בממתק אחר...". כשהבן גודל ומבקש לצאת עם חבריו בני גילו למופע ערב מרענן, שוב אמו מונעת זאת ממנו: "מופע זה נועד למצריים לא עבורנו... לנו יש סבא גדול וזקן בארץ כנען, ומופעים כאלה לא תואמים לצאצאיו!..."

כמה גבורה נדרשת מנערים צעירים לעמוד מול פיתויים שונים, וכדי לקיים אורח חיים יהודי טהור וזך, שונה מכולם, כיחידים מול כל בני ארצם. לכן הסמל והדוגמא של עם ישראל של עמידה בנסיונות, של התגברות על קשיים, ושל הזדקפות מול התמודדויות - הם אפרים ומנשה! בפני כל יהודי באשר הוא, ניצבים אתגרים שונים שמזדמנים לו בכל יום ויום, לשבר את רצונו האישי ולשעבדו לרצון ה' יתברך, ונדרש

המשך מעמוד 15 | הרב אייזיק רוזנבלום

הם לא קיבלו חינוך, הם לא יודעים כמה השבת קדושה וכמה כדאי לשמור עליה מכל משמר! אנחנו צריכים להיות מסוגלים לעצור את הילדים באמצע סעודת השבת: "רגע ילדים! תקשיבו איזו מחשבה עוברת לי עכשיו בראש! אנחנו יושבים כאן ונהנים, איזה כיף לנו, אוכלים, שרים, מדברים דברי תורה, מספרים סיפורים מהקורות אותנו במהלך השבוע האחרון, איזה כיף!!! מסכנים הבני דודים השניים שלנו, שגרים בגבעתיים או בראש פינה, הסבא שלהם היה אדם חלש, הוא לא הצליח לעמוד בניסיונות הקשים לפני שבעים או שמונים שנה, ובגלל זה עד היום הבנים והנכדים והנינים שלו, לא יודעים מהו טעמה של השבת. אין להם את הנחת הזאת, את העונג הזה שיש לנו... מסכנים!"... הרעיון הוא לחדד את הרגשות הללו קודם כל בינינו ובין עצמנו, שבאמת נרגיש את ההרגשה הזאת בעומק הלב, ואז נוכל לבטא אותה בפני הילדים שלנו עם כל הכנות והרצינות, בצורה כזאת יחלחלו הדברים וייכנסו בעמקי לבבם. וזאת תורת החינוך האמיתי והיעיל ביותר, על רגל אחת.

מספר לך בגאווה ששני בניו עובדים באותו מפעל, שמייצר כיסאות פלסטיק בשבת, ושכל שבת הם עובדים שם שמונה שעות ברצף. איזו תחושה היתה עולה בך? זעזוע עמוק! אולי אפילו מעט בחילה... אדם שמתהדר בזה שילדיו מחללים שבת באופן קבוע??? עד כמה יכול יהודי לרדת נמוך? כזה שפל המדרגה! לא יאומן! מה זה אומר? שלכל אחד מאתנו יש בלב את אותו זעזוע שהיה לאביו של אותו מכר. כל אחד מאתנו מזדעזע מחילול שבת. אבל מה... התרגלנו! אנחנו לא מרגישים את הזעזוע כי הוא טמון בעמקי הלב, התרגלנו להתעלם ממנו, לדכא אותו, 'להתגבר' עליו. בשפה המודרנית: למדנו להכיל אותו... כל מה שאנחנו צריכים, זה להתחיל להפגין כלפי חוץ את הרגשות האמיתיים שלנו, כשמדובר ברגשות חיוביים מבחינה רוחנית. אסור לנו להתבייש, אנחנו צריכים להראות את הזעזוע שלנו, לא להתבייש לומר בפני הילדים שזה ממש נורא לחשוב על זה, שבעצם את הכיסא הזה שמוכרים בחנות שם, מתחת לבית, ייצרו אותו בשבת. תחשבו על זה! זה לא מזעזע??? מסכנים העובדים שם,

המשך מעמוד 23 | הרב ישראל ליוש

גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה'. תוצאת הגורל הכריעה את הספק ורבי שמואל שם פעמיו לארץ ישראל כפי אשר הורה לו הגורל. לימים הבינו כי מידותיו הנעלות ואצילותו המופלאה בויתורו על כס הרבנות, היא אשר הצילה אותו מציפורני הנאצים ימ"ש.

הוא לא יכול היה לשאת את המצב הזה שהוא רצוי להם יותר מאחיו, ובצדקותו ובענוותנותו החליט לעזוב את גרודנא ואת האזור כולו, ובכך קיווה כי הוא ישכח מלבם של בני הקהילה, וייקל עליהם לקבל את מרותו של אחיו ברצון.

ספקות רבים היו לרבי שמואל על הצעד שעומד לעשות, צדדים רבים היו לכאן ולכאן והחליט כי יערוך גורל הגר"א כדי ליישב את הספק, ואכן הפסוק שיצא בגורל הוא: 'ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך, ואעשך לגוי

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ האם בזמננו ניתן להדליק נרות חנוכה בפתח החצר?
- ◆ בית כנסת שמתפללים בקביעות רק את תפילת ערבית - האם מדליקים בו נרות חנוכה בברכה?
- ◆ נער שנעשה בר מצוה בחנוכה - מתי ידליק את נרות החנוכה?

מקום הדלקת נר חנוכה

- יש אומרים, כי החצר שבזמננו אינה נחשבת כחצר לענין הדלקת נר חנוכה, ולכן אין להדליק בפתח החצר, אלא בחלון הפונה לרשות הרבים. ויש חולקים.
- הדר בקומה שנייה שאין לה פתח ישיר לרשות הרבים ולא לחצר, ידליק את נרות החנוכה בחלון הפונה לרשות הרבים.
- את נרות החנוכה, יש להניח לכתחילה בגובה שבין שלושה טפחים לעשרה טפחים. ובדיעבד, כל שהנרות מונחים בגובה של פחות מעשרים אמה - יצא ידי חובתו.
- המדליק נרות חנוכה בצמוד לפתח הבית, יניחם בצד שמאל, כדי שיהיה 'מוקף' במצוות משני צדדיו - מזווה בימין, ונר חנוכה בשמאל.
- המדליק נרות חנוכה בפתח ביתו, ולבית שני פתחים משני צדדיו - ידליק באחד הפתחים בברכה, וידליק גם בפתח השני, ללא ברכה, כדי שהעוברים בצד זה של הבית לא יחשדוהו שלא הדליק. ויש אומרים, שדין זה אינו נוהג בזמננו, כיון שרבים נוהגים להדליק נרות החנוכה בתוך הבית, וכמו כן, ישנם מנהגים שונים ורבים בנוגע לשעת ההדלקה. ויש חולקים.

הדלקת נרות חנוכה בבית הכנסת

- נוהגים להדליק נרות חנוכה בבית הכנסת בברכה. ובית הכנסת שלא מתפללים בו בקביעות שתי תפילות בכל יום - יש אומרים שאין להדליק בו, ויש אומרים שאף מתפללים בו רק תפילת ערבית בקביעות, די בכך.
- זמן הדלקת נרות החנוכה בבית הכנסת, הוא לאחר תפילת מנחה בסמוך לשקיעת החמה, מפני שבשעה זו הציבור מתאסף בבית הכנסת.

- את נרות החנוכה בבית הכנסת, ראוי להדליק רק בנוכחות מנין, אולם, אם הגיע זמן ההדלקה ואין אפשרות להדליק בנוכחות מנין, מותר להדליק את הנרות בברכה.

זמן הדלקת נרות חנוכה

- זמן הדלקת נרות חנוכה הוא בצאת הכוכבים, ויש אומרים שזמנה הוא כרבע שעה קודם לכן, בתחילת בין השמשות. וזמנים אלו, תלויים במחלוקת הידועה של הגאונים ורבנו תם בנוגע לזמני שקיעת החמה וצאת הכוכבים. ורבים נהגו להדליק בדיוק בתחילת שקיעת החמה, ויש שנהגו להדליק כעשרים דקות לאחר השקיעה; ויש שכתבו, שראוי להדליק עשר דקות לאחר השקיעה.
- נער הנעשה בר מצוה בחנוכה, ומנהגו להדליק בשקיעת החמה - נחלקו הפוסקים אם ינהג כן גם בלילה שנעשה גדול, או שימתין עד לצאת הכוכבים, שבו יהיה ודאי גדול.
- חכמינו ז"ל אסרו עיסוקים שונים החל ממחצית השעה לפני זמן תפילת מנחה, עד לאחר התפילה; ועיסוקים אלו, אסורים גם החל ממחצית השעה לפני הדלקת נרות החנוכה, עד לאחר ההדלקה.
- את נרות החנוכה, יש להדליק בכמות שמן, שענה וכדומה, אשר תאפשר לנרות לדלוק עד חצי שעה לאחר צאת הכוכבים. והמדליקים לאחר צאת הכוכבים, צריכים להדליק בכמות המספיקה לחצי שעה 'זמנית'.
- מי שלא הדליק נרות חנוכה עד לצאת הכוכבים, ידליקם בברכה בתוך חצי שעה מצאת הכוכבים. ובזמן זה, מברך על ההדלקה אף אם כבר לא מצויים אנשים ברחוב, והוא נמצא לבדו בביתו.

התקשר אלי המדריך החקלאי שלנו בן 83 מצרעה, קיבוץ חילוני שנמצא במרחק של כ-10 ק"מ מיסודות. "נו, כמה גשם ירד אצלכם השבת?", שאל. "62 מילימטר", ענית, "וכמה אצלכם?". אחרי כמה שניות של שקט נשמעה התשובה...

המידע המדהים שלא הפתיע את המדריך החקלאי...

ה'לחיים' שהביא לבית הכנסת ר' דוב פישר

השמיטה, לצורך מאכל בהמה ולתת לגשם - כלומר לקב"ה - לבצע את ההשקיה בשנת השמיטה...
 "החקלאים היו במתח גדול: האם ירד גשם בזמן ובכמות המתאימה שיאפשרו לדגן לגדול? זה ממש לא מובן מאליו. אם הגשם יקדים או יאחר, הכל ילך לטמיון...
 "וכך סיפר לי ר' שלומי הרשקוביץ, האחראי על גידולי השדה ביסודות: במוצ"ש התקשר אלי המדריך החקלאי שלנו בן 83 מצרעה, קיבוץ חילוני שנמצא במרחק של כ-10 ק"מ מיסודות. 'נו, כמה גשם ירד אצלכם השבת?', שאל.
 "62 מילימטר ענית, 'וכמה אצלכם?', אחרי כמה שניות של שקט נשמעה התשובה:
 "10 מילימטר...!
 "ואז הוסיף: 'האמת שאת זה כבר ידעת'. בשמיטה יש לכם הסדר מיוחד עם בורא עולם!...
 "שימו לב לפלא הגדול הזה: שני יישובים סמוכים זה לזה, באחד ירדו 60 מ"מ, ובשני - רק 10; אם היו יורדים ביסודות עשרה מ"מ, הרטיבות המועטה הייתה מכלה את הזרעים בלי שהם היו נובטים בכלל..."

הגשם הראשון של השנה, אם מתעלמים ממעט הטיפות שטפטפו בחג הסוכות, לא אמור להיות גשם שוטף, כך לפחות חשבתי לתומי. בערב שבת קודש פרשת 'וישלח', ארזנו את החפצים ונסענו בשמחה רבה לשבות במושב... אבל רק בשבת הבנו שאנחנו לא יכולים לצאת החוצה ולראות אותו! גשם שוטף שצף בכל רחבי המושב, בכמויות אדירות.

התרגשתי, כי באותו יום למדנו בגמרא, לפי סדר 'הדף היומי', את דברי חז"ל על 'גדול יום הגשמים'... זה היה ממש אות משמים, שהקב"ה שש ושמוח בלימוד התורה של כלל לומדי 'הדף היומי' וגם אני ביניהם.

אחרי שבוע קיבלתי במייל את הקטע הבא, שנכתב על ידי עמותת 'לשומרה', שריגש אותי שבעתים:

"בעונת החורף, על לוח המודעות בבית הכנסת של מושב יסודות, תלוי באופן קבוע (לא רק בשמיטה) עדכון מפורט של מצב הגשם העונתי: כמה מ"מ גשם ירד עד כה, כמה אחוז מהממוצע הרב שנתי, ועוד שלל נתונים מפורטים, שלא מביישים את השירות המטאורולוגי..."

"אבל הפעם, למודעה הזו שבישרה על 60 מ"מ של גשם(!) שירדו ביסודות בשישי-שבת, הייתה משמעות מיוחדת, שלא לומר ניסית...
 "בתמונה רואים את ה'לחיים' שהביא לבית הכנסת ר' דוב פישר, 'בעל העגלה' (נהג האוטובוס בלע"ז) האגדי מיסודות, לכבוד ירידת הגשם הראשון שירד 'בדיוק בזמן', כלשון הפתק שהונח בין הרוגלך לליקר.

"אנשים רבים לא הבינו עד הסוף, את הסיפור המדהים שעומד מאחורי התמונה. ובדיוק בשביל זה עמותת 'לשומרה' מביאה בפניכם את הסיפור המלא:

"חוץ מהכרמים, הפרדסים והמטעים שצריכים גשם בשמיטה, כמו בכל שנה, אנשי יסודות ובית חלקיה מגדלים בשמיטה חציר למאכל בהמה.

"ה'חזון איש' זצ"ל, התיר בתנאים מסוימים לזרוע בחודש אלול לפני

זיכוי הרבים בתפוצת גיליון זה: לרפואת הרה"ח נח בן רבקה שליט"א, בתושח"י

גליון 500
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

ויקרא לבנו ליוסף

למה לא קרא לראובן או ליהודה? הלא ראובן היה בכור ויהודה מלך, והוא הניחם וקרא ליוסף. ללמדך, שהכל מכבדים למי שהשעה עומדת לו, ועוד, שהיה סיפק בידו לעמוד בצוואתו, ואמר לו אם נא מצאתי חן בעיניך, אל נא תקברני במצרים בשבילך ירדתי למצרים, בשבילך אמרתי 'אמותה אך הפעם' ועכשיו אפילו אם אדם מת בספינה, הנפש הולכת אצל אבותיו, 'אל נא תקברני במצרים' שסופה ללקות בכינים, ויהיו מרחשות תחתי, ושלא יעשו אותי במצרים עבודה זרה, כי שכשם שנפרעים מן העובד עבודה זרה, כך נפרעים מן הנעבד. לכך אל תקברני במצרים, למה האבות מחבבים קבורת ארץ ישראל, לפי שמתי ארץ ישראל חיים תחילה לימות המשיח, ואוכלים שנות המשיח, לפיכך אמר יעקב אל תקברני במצרים, אותם צדיקים שמתים בחוצה לארץ, הקדוש ברוך הוא עושה להם מחילות בארץ, ועושה אותן כמערות הללו והם מתגלגלים ובאים עד שמגיעים לארץ ישראל, והקדוש ברוך הוא נותן להם כוח של חיים, והם עומדים. אמר לו יעקב ליוסף, אם אתה עושה לי כמו שאמרתי לך יפה, ואם לאו נפשי יוצאת ממני, מיד אמר לו כך אני עושה לך, אמר לו הישבע לי, וישבע לפו.

(תנחומא ויחי ג')

אודה השם בכל לבב על שזיכנו להגיע

לגליון ה 500 של עלון זה.

יה"ר שנזכה לעוד שנים רבות לזכות את הרבים בהוצאה לאור של "סיפורי צדיקים"

פרשת השבוע

אמר, יש ברוסיה עמים שונים, רוסים, פולנים, לאטביים ויהודים, בשום עם אין אתם מוצאים אנשים הגוולים פת לחם איש מרעהו, חייטים, סנדלרים, חנוונים וכולם חיים בשלום ביניהם, ומוציאים פרנסתם. וכנגד זה, אצל היהודים, פותח יהודי אחד מאפיה, מיד פותח שני מאפיה מולו, פותח יהודי חנות, מיד נפתחות באותו רחוב עשר חנויות, והכל נאבקים ביניהם על הפרוטה.

נענה רבי אליהו מיזל ואמר: מטבעו של בעלי חיים שאין הוא טורף את מינו, אין אריה טורף אריה, ואין זאב טורף זאב וכדו'. יש רק בעל חיים אחד הבולע את מינו, אלה הדגים. מפני מה? משום שלכל בעלי החיים, העולם פתוח לרוחה לפניהם, ויש בידם למצוא את פרנסתם בכל מקום, ואילו הדגים סגורים וכלואים בתוך המים, ואסור להם לצאת אל היבשה, כי יש בכך סכנת מות, ולכן הם בולעים זה את זה מתוך רעב. והוא הדין ביהודים, סיים הרב אליהו חיים. לפני הגויים פתוחה רוסיה כולה, מקוקאז ועד לסיביר והם מוצאים בכל מקום את פרנסתם. כנגד זה כלאה המדינה את היהודים בתוך תחום המושב, ומחוץ לתחום זה אסור להם לגור ולבחור ומה יעשו?

ויחי יעקב בארץ מצרים (מ"ז - כ"ח)
מסופר על רבה של ירושלים ת"ז הרה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א, שהקשה, למה כתיב ויחי יעקב? היה צריך לכתוב 'ויגר יעקב' וגו'. כי יעקב חי גם לפני בואו למצרים. ותירץ בדרך צחות. על פי שכתב ה"בעל הטורים" כאן, 'ויחי יעקב בגימטריא ראה סי' ריבוא'. ולפי זה נתאר לעצמינו, מי שיש לו סי' ריבוא יוצאי חלציו, הרי יש לו כל יום המון ברית מילות, תנאים ונישואין וכיו"ב. וכיון שהשתתף אצל נפש אחד, גם שאר הנכדים משכימים לפתחו לקחתו לפאר את שמחתם, ואפילו אם רוצה לנוח אין לו זמן, כי הוא משועבד להמשיך לשמחות הנוספות. ונמצא שמתעייף בכל עת משמחות. והפטיר ואמר רבי יוסף חיים, שלהתעייף משמחות, זהו 'חיים' ולכן רק בארץ מצרים כתיב 'ויחי'.

וידגו לרוב בקרב הארץ (מ"ח - ט"ז)
מסופר: בימי הצאר ניקולאי השני, הזמין אחד משריו שהיה צורך היהודים ידוע, אסיפת רבנים. וראשי המדברים היו הרה"ק רבי יצחק אלחנן מקובנה זיע"א, הרה"ק רבי חיים מבריסק זיע"א והרה"ק רבי אליהו חיים מיזל מלדז'ו זיע"א. אותו צורך

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 5:18 ת"א: 5:19 ר"ת: 5:52

פרשת ויחי

זמני כניסת השבת

ירושלים: 4:02 ת"א: 4:16

שפתיו מלמלו ארוכות תפלה חרישית, והוא לגם באחת את סם המוות. מיד אחרי שבלע את הנוזל, השכיבוהו תלמידיו, והשקוהו מהתרופה שהכין בעצמו כדי לנטרל את הרעל.

בחסדי שמים, כעבור יממה ומחצה התברר שכמו שהסם עשה את מלאכתו נאמנה, ואיים על חייו של הנשר הגדול, גם התרופה פעלה ועשתה את שלה. הרמב"ם התחזק והבריא. אחרי מספר ימים שב לעבודתו והיה כאחד האדם.

עתה הגיע תורו של הרמב"ם להשקות את הרופא הישמעאלי מסם המוות שלו. בעתה אחזה בכמון, וכל גופו רעד כשעמד מול הרופא היהודי שניצל מן ההרעלה. הלא הוא ידע איזה רעל מסוכן נתן להשקותו, ונוכח לראות את תוצומותיו של הרמב"ם שהצליח לשרוד את הסם הקטלני. חששו היה נורא. מספר ימים קודם לכן כבר מילא את בטנו בתרופות וסממנים שונים ומשונים שיכינו את גופו להתמודד עם הרעל ההרסני של הרופא היהודי.

דקות לפני המבחן, נכנס הרמב"ם למטבח שבבית המלך, נטל שני מלפפונים, שתי עגבניות, כמה לפלים והרבה הרבה תבלינים. בלל הכל יחד והכין משקה שאינו מזיק כלל, אך מראהו היה איום, מפחיד ומרתיע.

עם המשקה הזה נכנס הרמב"ם לפני המלך והשרים, והשקה את כמון. כשידיו מרטטות באימה וכל גופו רועד כענף נישא ברוח, בלע כמון את המשקה המפחיד ומיד לאחריו נטל גם הוא סם נגד רעלים. ביודעו את ההרגשות והתופעות של ההרעלה, ציפה לתחושות קשות של צמרמורות וחולשה, אולם הפלא ופלא, הוא לא חש מאומה... כאילו לא בלע כל רעל.

[ההרגשות והתחושות הקשות שלא באו החרידו את הרופא כמון. הוא ידע שהרמב"ם גדול מאוד בחכמת גוף האדם ובהשפעתם של הסממנים, ואמר בחשש למקורביו: "מסתבר שהמימוני ברוב חכמתו, נתן לי סם שפעולתו איטית והוא ישפיע רק כאשר אוכל מאכל נוסף, אולי בשר..."]

כמון פסק מלאכול בשר. הספקות שמא הרעל המתוחכם פועל בצירוף מזון מסוים לא נתנו לו מנוח, והוא נמנע גם מלאכול מוצרי מאפה. לאחר שראה שגם בשר ומאפה אינם גורמים להשפעת הרעל, החל להתנור מחלב, אלא אם כן נחלב מול עיניו הפקוחות.

לעולם איני משתמש לרעה בכישרון הרפואה

שבורא העולם העניק לי במתנה

רבנו הרמב"ם זיע"א (יומא דהילולא כ' טבת), שימש כידוע כרופאו האישי של מלך מצרים. הצלחתו היתה לצנינים בעיני שרי המלך, ובקנאתם הסיתו את המלך שידיח את הרמב"ם וימנה תחתיו רופא מוסלמי ושמו כמון. "הלא רבי משה בר מימון יהודי הוא, ומדוע לא תיקח רופא מבני דתך?!", טענו באזניו השכם והערב, "מומחיותו של הרופא כמון אינה נופלת ממקצועיותו של היהודי".

המלך שהכיר וידע כי מקנאה הם מדברים ומומחיותו של הרמב"ם גדולה לאין שיעור, התקשה לוותר על רופאו האישי והמסור, אך מנגד התקשה לעמוד בלחצם של השרים. החליט איפוא בלית ברירה לערוך מבחן מסוכן מאוד בין הרמב"ם לבין גדול הרופאים של הערבים.

קרא המלך לשני הרופאים, והציב בפניהם אתגר מבעית: כל אחד מכם ינסה להרעיל את רעהו, ומי שיצליח להינצל מההרעלה ולהיוותר בחיים על ידי תרופה שיכין מבעוד מועד, אות הוא שהינו המומחה ביותר, והוא יהיה רופאי.

כדי לבחור מי יהיה הראשון שישתה את הרעל של חברו, ערך המלך גורל, ועלה שהרמב"ם יהיה הראשון שישתה את הרעל.

הרופא המוסלמי הלך לביתו, ועסק במשך שבוע שלם בריקחת רעל חזק ומדיר, סם מוות נורא, שגם אם ישקו את הבולעו בתרופות כהנה וכהנה כבר יהיה מאוחר מידי. ואילו הרמב"ם שם מבטחו בה', הכין סממנים מתאימים שיבטלו את הרעל, וציוה לתלמידיו שאחרי שישתה מן הסם, מיד ישכיבוהו על הקרקע, כדי שדמו לא יזרום במהירות, והרעל לא יספיק להתפשט בגופו. מיד כשגופו במצב שכיבה, ישקוהו בתערובת שהכין בעוד מועד.

היום המכריע הגיע, וכל תשובי מצרים היו במתח מי ישרוד את המבחן האכזר.

שני הרופאים התייצבו לפני המלך ובידם סממניהם. כמון, הרופא המוסלמי, ניגש והושיט לרמב"ם את הסם הנורא שהכין. על פניו של הרמב"ם לא ניכרו כל סימני מצוקה.

צִוֵּי וְנִמְשָׁל

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם

בשעה שישראל עושים רצונו של מקום או השכינה שורה בבית המקדש אולם כאשר אין ישראל הולכים בדרך הישרה ואינם מקיימים את רצון הבורא, גורם הדבר לטילוק השכינה מעליהם.

משל למלך שמשל ביד רמה על מדינתו, החליטו בני הממלכה כי לאות הוקרה למלך יכינו לו כתר יקר עשוי כולו אבנים טובות ומרגליות, ועל כל אבן מאבני הכתר יחרטו שם עיר מערי מלכותו. וכאשר יחבוש המלך את הכתר לראשו יהיה עטור במזכרת מכל בני הממלכה. אמרו ועשו, פנו לצורף אומן והלה הוציא מתחת ידו כתר עשוי לתפארה, את הכתר הגישו נכבדי המלכות למלך ביום בו צוין בממלכה יום השנה לעלותו על כסאו. לימים מרדו בני הממלכה במלך וניסו להפילו משלטונו, אולם המלך אור עזו ובעזרת חייליו הנאמנים דיכא את המורדים וביסס את מלכותו ביתר עזו. לאחר שוך המרד, זימן המלך לארמונו נציגים מכל עיר ועיר, והללו באו ועמדו לפניו בבושת פנים, כשהם מצפים בחיל וברעדה למוצא פיו. המלך לא אמר מילה אלא עמד מכסאו, נטל את הכתר הנפלא מראשו והטיחו בכח אל רצפת השיש. הכתר הנפלא התנפץ לרסיסים. אדוננו המלך! – אמרו הנוכחים – הרי מלכותך מבוססת. ומדוע שברת את כתר המלכות? הרעים עליהם המלך בקולו ואומר: האם אתם חושבים שחסר אני כתרים, כתר זה היה חביב עלי, כי ניתן לי על ידי בני ממלכתי, וכאשר חבשתי אותו לראשי הייתי זוכר אותם לטובה, שהרי כל שמות הערים חרוטות בו באופן כה נאה. אולם עכשיו, כאשר מרדו בי וניסו למוטט את מלכותי, אין עוד ברצוני לזכור אותם, אדרבה, בעת שאני רואה את שמות הערים, אני מזכר במה שזממו לעשות לי, והדבר ממלא אותי כעס וחרון אף.

והנמשל: כל זמן שישראל עושים רצונו של מקום, השכינה שורה במקדש, כמו שנאמר "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", אולם כאשר ישראל ממרים את רצונו של הבורא יתברך, המקדש הופך להיות להם למזכרת עוון, לפיכך נחרב והוסרה העטרה.

(בשם המגיד מדובנא זיע"א יומא דהילולא י"ז טבת)

שבוע ימים היה כמון חסר מנוח. קם ושכב, יצא אל הרחוב ושב אל ביתו, הקשיב לפעימות לבו ומדד את אורך נשימותיו, האמין שעוד מעט קט תחל השפעת הרעל הסודי שכוחו כה עצום שהוא מתעתע ומשפיע רק אחרי תקופת זמן.

כעבור אותו שבוע פגש הרמב"ם את כמון במסדרונות הארמון, והנה פניו חיוורות וגופו רזה עד שאך עור ועצמות ניכרים מעליו. "אמור נא לי" שאל את הרופא המצרי המהולל "הנכונה השמועה שחדלת כמעט מלאכול ולשתות? ואם אתה אכן שותה מעט חלב כיצד אתה מרגיש?"...

באותו הרגע התעצם חיוורונו של כמון. פניו חוורו כלובן החלב והוא קרט תחתיו מתעלף. הרמב"ם גחן אליו וגילה שלבו עמד מלכת והוא מת.

היה מלך מצרים מרוצה מתוצאותיו של המבחן. קרא לרמב"ם וביקש שיגלה את אוזונו ויתאר לו ממה מורכבת היתה תערובת הרעל המיוחד בו השתמש, רעל מתוחכם הרדום במשך שבוע ימים ורק אז נותן את אותותיו...

"חלילה לי מעשות כדבר הזה" הפתיע הרמב"ם את המלך בתשובתו "לא הרעלתי אותו כלל ועיקר. לעולם איני משתמש לרעה בכישרון הרפואה שבורא העולם העניק לי במתנה. כח הרפואה שקיבלתי הוא כדי להחיות ולא כדי להמית". המלך החריש ותלה עיניו שואלות ברופאו הגדול. הרי כמון מת שבוע ימים לאחר ההרעלה.

"הוא מת על ידי עצמו" הסביר הרמב"ם במתק לשונו "מת בכוח הדמיון שפיתח בעקבות החרדה מפני הרעל שאינו משפיע. מת מפחד שוא"..."

עתה הבין המלך עוד יותר כי לא רק רופא גדול הוא הרמב"ם כי אם גם חכם עצום, ומאז נישאו וגידלו על כל השרים אשר אתו. ולנו נותר לקח מן המעשה הזה להזהר מן הדמיון השלילי, שיכול חלילה להביא את האדם הלוקה בו יותר מידי, עד לשערי מוות.

צ'ין אדם לחברו

יתן אפילו מאה פעמים

מעשה בהרה"ק רבי פישל מסטריקוב זיע"א (יומא דהילולא י"א טבת), שנכנס אליו עני וקיבל נדבה יפה, יצא והחליף כובעו ושוב בא לקבל נדבה, לחש בנו של הרבי ואמר: האיש זה הוא נוכל, עתה קיבל כסף והנה החליף כובעו כדי לקבל שנית. חייך רבי פישל ואמר: הנח למסכן הזה, עשירים עושים תחבולות כיצד להשיג כסף ואף הוא כמוהם. כלום להם מותר ולו אסור? העניק לו הרבי שוב נדבה יפה.

איסור מחלוקת

פעם באו תושבים מעיר אחת אל הרה"ק רבי אברהם ה"אבני נור" מסוכטשוב זיע"א בטענה: שהרב שלהם הכשיר בשאלה של בשר וחלב, וזאת אע"פ שלפי דעת רוב האחרונים יש להחמיר ולאסור. ולכן אנו מבקשים להסמיך מורה הוראה נוסף, אותו נשאל ולפיו נלך. אמר להם הרבי: אינני יכול להכריע בשאלה, עד שלא אברר את פרטי הדברים ואדבר עם הרב של עירכם. אך גם בלא להיכנס לכל פרטי השאלה, הרי אפילו לדבריכם התיר הרב שלכם רק איסור דרבנן, ואילו אתם רוצים לעבור על איסור דאורייתא. תמהו האנשים: איסור תורה? כן קרא הצדיק, מחלוקת היא איסור דאורייתא לדעת כולם, על ידי המחלוקת מגיעים לעבור על איסורי תורה רבים: לשון הרע, רכילות, שנאת חינום, הלבנת פנים ועוד איסורים רבים.

מחילה בלב שלם באמת

מעשה שסיפר הרה"ק רבי אליהו לאפיאן זיע"א, שבהיותו דר בלונדון, בא אליו אדם אחד וביקש ממנו מחילה, מפני שפגע בכבודו. ואמר לו שרוצה הוא לשמוע במה חטא נגדו? ולא רצה אותו האיש לגלות לו את הדבר, אף שדרש ממנו זאת במפגיע. וכאשר על אף כל הבקשות לא רצה האיש לספר את הדבר. אמר לו רבי אליהו, שידע, שאם אינו מספר לו מה הדבר, אין הוא מוחל לו, וע"כ נאלץ אותו אדם לספר את המעשה. כאשר שמע רבי אליהו את הדבר, אמר לו, דע לך שיכול אני לומר שאני מוחל לך, אך מאחר שהדבר אשר בו חטאת נגדי הוא באמת חמור, לפיכך יודע אני שהמחילה שאמחל לך לא תהיה בלב שלם, וע"כ עצתי שתלך עכשיו לביתך, ותבא לבקש מחילה בעוד כשבועיים, ובמשך הזמן הזה אשתדל ללמוד מוסר הרבה על הענין, ואז אקוה שבעוד שבועיים אמחל לך במחילה גמורה ובלב שלם, וכך היה.

מחול לו, שרוי לו

פעם באו וסיפרו להרה"ק רבי יהודה צדקה ראש ישיבת פורת יוסף זיע"א, על מישהו שמדבר סרה במעלתכם. מיד נענה והשיב, מחול לו, שרוי לו, וגם על מה שידבר עלי מכאן והלאה, הנני מוחל לו כבר מעכשיו, ולא התעניין כלל מי הוא המדבר ומה אמר.

הילולא דצדקיא

שבת קודש י"ד טבת
הרה"ק רבי לוי יצחק מסטעפין ב"ר יוסף מאוסטילא (תרל"ד)

יום ראשון ט"ו טבת
הרה"ק רבי רפאל מבראשיד ב"ר יעקב יעקיל (תלמיד רבי פינחס מקאריץ תקפ"ו)
הרה"ק רבי חיים מרדכי מנדבורנא ב"ר איתמר (תשל"ח)

יום שני ט"ז טבת
הרה"ק רבי צבי הירש מדראהביטש מונקאטש המכונה רבי הערשלע דראהביטש'ער (תר"ב)

יום שלישי י"ז טבת
הרה"ק רבי אפרים פישל מסטריקוב ב"ר יוסף יהודה לייב (תלמיד המגיד - תקפ"ב)
הרה"ק רבי אריה לייב ליפשיץ ב"ר חיים (אריה דבי עילאי - תר"ו)

יום רביעי י"ח טבת
הרה"ק רבי יעקב ב"ר זאב (המגיד מדובנא) (תקס"ו)
הגה"ק רבי פינחס אפשטיין ב"ר ישעיהו (תשל"ל)

יום רביעי י"ח טבת
רב הונא בר מר זוטרא (ד"א תשפ"א)
רב מרשיא בר פקוד (ד"א תשפ"א)
הרה"ק רבי צבי אלימלך ב"ר פסח (בני יששכר - תר"א)

יום חמישי י"ט טבת
הרה"ק רבי רבי יעקב מקאלבסוב ומעליץ ב"ר נפתלי צבי מרופשיץ (תקצ"ט)
הרה"ק רבי אברהם שמואל בנימין סופר ב"ר משה (כתב סופר - תרל"ב)

יום שישי כ' טבת
רבינו משה בן מיימון (הרמב"ם - ד"א תתקס"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רפורם יוסף חרש' על המצוות.

המפסיק ממשנתו (י"ב)

- א) מי שפוסק מדברי תורה לדבר דברים בטלים, יפסקו חייו מהעולם הזה, ודינו עומד לעולם הבא. (וזהר ח"ג, פרשת שלח, דף קס"ב ע"א)
- ב) המפסיק ממשנתו לשיחת חולין, עובר בעשה דביטול תורה. (יומא, דף י"ט ע"ב, וברבינו חננאל שם)
- ג) החוסס פיו ולא דיבר דברים בטלים בלימודו, שכרו פי שנים מהלימוד גופא. (אור לציון, חלק המוסר, עמוד ל"ג)

לע"נ

הרה"ק רבי חיים מרדכי מנדבורנא
ב"ר איתמר זיע"א
נלביע ט"ו טבת תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת ומכירת
רכב בכל הארץ ומכל החברות
052-7655-222

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֶׁת וַיְחִי - כְּחָה נֶשֶׁל מִיְלָה טוֹבָה

"וּלְבָן שְׁנַיִם מִחֶלֶב" (בראשית מט, יב)

הצלחה בגורר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב רח דוד בן לאה וב"ב עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאנט יפית שרה בת ג'ינה דרוו בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרז' בן ימנה אלינה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחמיה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעמה בת שרה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

כל אחד יכול לעשות חסד, ולא סתם חסד- אלא את החסד הנעלה ביותר. זה פשוט זמין ונוח. לא דורש כישורים מיוחדים ולא יכולת כספית גבוהה.

זה מתאים לכל אדם, בכל גיל, בכל מצב בחייו. הדבר המדהים ביותר הוא שאפשר לעשות את זה כל יום, כל הזמן.

מילה טובה! חיוך לזולת! טפיחה על השכם! זהו. את הפסוק שכתוב בפרשה: "וּלְבָן שְׁנַיִם מִחֶלֶב" (בראשית מט, יב), מבאר המדרש: טוב המלבין שניים לחברו יותר ממשקהו חלב.

חשוב יותר לעורר חיוך אצל הזולת מלהעניק לו כוס שתיה צוננת. ברגע אחד, במילה אחת, בטפיחה אחת על השכם- אם זה נעשה בחיוך רחב, מתוך הערכה ומכל הלב- זהו החסד הגדול ביותר.

חסד שלא זקוק לכישורים מיוחדים. אין כאן עלות ולו של פרוטה. הבה נאמץ את הגישה הזאת בכל ליבנו ובהתלהבות.

רק נחייך חיוך רחב ונאמר עם כל הלב: "בוקר טוב!" "לילה טוב!" "בהצלחה!" "כל הכבוד!" את זה כל אדם יכול לעשות. כל הורה, כל מורה.

עלינו לדעת כי במילה טובה, במשפט חיובי ובחיוך האדם יכול לבנות עולמות ואף להציל נפשות.

הרב הגאון ר' גְּדִל (גודל) אייזנר זצ"ל היה בשואה בגטו לודז'. לאחר מכן היה במחנות העבודה בצ'נסטקוב, בוכנוואלד וקולדיץ. הרב עבר את שבעת מדורי גהינום. באחת ממחנות

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לכת

ע"י	כניסת לכת	צאת לכת	יציאת חס
י"מ	16:03	17:16	17:46
ת"א	16:19	17:12	17:41
מיסב	16:19	17:11	17:41
ב"ל	16:23	17:16	17:46

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

הצלחת דביר בן נלי רחל

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

שׂוֹאֵל וּמְשִׁיב בַּהֲלָכָה - שֶׁבֶת - שְׁמוֹשׁ בְּמַחֵם - חֵלֶק ח'

מה יעשה כאשר נגמרו המים בשבת במיחם ויש חשש שיתפוצץ?

איסור: **?**

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: **!**

מיחם, שיש לו כמה דרגות חום, יש להקפיד שהמים ירתחו לפני השבת. לאחר מכן יש להעביר אותו למצב שבת. **הערה:** מדין איסור שהייה. ראה שו"ת 'אגרות משה' ח"ד (סימן עד דיני בישול אות כד).

מיחם מים חשמלי, שנגמרו בו המים בשבת ויש חשש סכנה שגוף החימום יתפוצץ, מכיוון שאין בו מתג ביטחון, אסור להוסיף מים במיחם. וזאת - מכיוון שהוא איסור דאורייתא. אלא יאמר לגוי לנתק את המיחם מהחשמל. **הערה:** ברוב המיחמים החדשים יש מתג ביטחון, שמכבה את המיחם אם המים יורדים מתחת לגוף החימום. אם אין מתג כזה, כגון: מיחם מים ישן, הוצאת התקע בשבת אסורה מדרבנן ועל ידי גוי מותר בהפסד מרובה וכמ"ש השו"ע (סימן שז ס"ה). אם אין גוי יש להתיר להוציא את התקע על ידי יהודי בשינוי. ראה ביאור הלכה (סימן שטז ד"ה לצוד), הליכות עולם ח"ג (עמוד קפז). אם עבר והוסיף מים שאיסורו בישול מהתורה, דעת הגרש"ז אויערבך בספר מאור השבת ח"א (מכתב ט אות ז), שהמיחם נאסר מחמת כן. אולם לפי הראש"ל הגר"ע יוסף צ"ל, שהכלי לא נאסר אף במזיד, הוא הדין כאן.

מתקן שאפשר להוציא ממנו מים מינרליים חמים או קרים, אין להוציא ממנו מים חמים, מכיוון שנכנסים במקומם מים קרים לא מבושלים, שמתבשלים בתוך המיחם. אולם שתיית מים קרים מותרת מעיקר הדין בין כשהמנוע פועל ובין שלא פועל. יש אומרים, שיש להוציא מים רק כשהמנוע פועל. **הערה:** כדון מקרר. עיין בספר אורחות שבת ח"א (פ"ב הל"ג) בהערה לעניין הוצאת מים חמים מן המתקן ביום טוב.

אסור להשתמש במכשיר עם צג דיגיטלי או לחצנים אלקטרוניים [לדוגמה תמי 4]. מתקן מים שנדלקת נורה בשעה שפותח את ברז המים, אסור להשתמש בו בשבת בין חמים בין קרים.

'קולר' המצוי פועל בעזרת תרמוסטט שמרגיש את רמת קור המים ומפעיל את המכשיר במידת הצורך. נמצא שבעת הוצאת מים מכניס מים חדשים לתוך מיכל הקירור. המים מתערבים בתוך המים שבמיכל הקירור ומורידים את טמפרטורת המים, כך המשתמש עלול להביא לפעילות גופי הקירור ובפרט אם משתמש בכמות גדולה של מים.

מותר להוציא מים קרים ממכשיר 'קולר'. המחמיר להוציא מים בשעה שהמדחס פועל תבוא עליו ברכה. **הערה:** כדון פתיחת דלת המקרר. יש לוודא שאין פעילות חשמלית, שכרוכה בהוצאת המים כפי התקדמות הקולרים, כבר קיימים כיום דגמים שפועלים באמצעות כרטיס דיגיטלי. לכן יש לברר, שהמכשיר לא פועל בצורה חשמלית.

וּבְלִבְדָּ שְׁלֵא לְפָגַעַ

עד כמה רבותינו נזהרו עד עמקי נשמתם שלא לפגוע באדם אחר - זאת ניתן ללמוד מהסיפור המופלא הבא: כ"ק האדמו"ר גאב"ד אונגוואר - הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל הוזמן לסדר קידושין. כשהגיע לאולם, גילה כי פשרותו של אחד העדים על הקידושין - מוטלת בספק.

אותו אדם לווה מהגאב"ד סכום של חמשת אלפים דולר! לפני מספר שנים (סכום עצום באותם הימים). הוא התחייב להחזיר לצדיק את סכום ההלוואה בתוך מספר חודשים. אולם בפועל עד היום הוא לא החזיר את ההלוואה. אם כן הוא גזלן, וכיצד יוכל לשמש כעד בחתונה?

אבל מצד שני רבינו לא היה יכול להחליף אותו באותו מעמד מאחר ואורחים רבים נכחו באולם. אם יעשה כן ויקח עד אחר במקומו, הרי כשיראו כי הצדיק החליף אותו בעד אחר, כולם יבינו כי הוא פסול לעדות ואינו יכול לשמש כעד. במקרה שכזה הוא עלול להתבייש ברבים.

מה עשה? מכיוון שדעתו של הגאב"ד ר' מנשה קליין היתה שלא לייחד עדי קידושין, הוא הכריז כי "אצלנו נוהגים להודיע כי מי שכשר להיות עד, יוכל להיות עד. אולם מי שאינו ראוי להיות עד, אנחנו פוסלים אותו מלשמש כעד". (ממילא הכרזה זו מועילה להכשיר את הקידושין על ידי עדים אחרים. במקרה שלנו, באמצעות הכרזה זו, הוא פוסל את העד בלי לבייש אותו. גם מרן הגאון ר' שלמה זלמן אוירבך זצ"ל הסכים עם 'המצאה' הלכתית זו).

למרות ההכרזה, כשמרן ר' מנשה קליין שב מהחתונה, אמר לבנו כי **סידור הקידושין 'עלה' לו חמשת אלפים דולר!** כשהבן ביקש להבין כיצד, רבינו סיפר לו על כל המאורע. רבינו הוסיף, כי למרות שהכריז, וממילא העדות הוכשרה בידי אחרים ולא על ידי הגזלן, בכל זאת רבינו החמיר על עצמו ומחל לגזלן על כל הסכום שהוא חייב ועדיין לא החזיר! לכן לאחר הוויתור אותו אדם יכול לשמש כעד בחתונה ללא כל חשש.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חייב במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnneEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל" 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל" 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב פינחס אפשטיין זצ"ל

הגאון הרב פינחס אפשטיין זצ"ל - נולד בשנת ה'תרמ"ז (1886) כבן הצעיר להוריו בעיירה גראיבה שבלטביה. אימו נפטרה כשהיה כבן שלוש ורבינו נאלץ לנדוד כדי ללמוד תורה. בין השאר למד בקריניק מפי ר' זלמן סנדר כהנא שפירא.

כשהיה בן 18 עלה לארץ. היה עני מרוד ואפילו פת לחם לא היתה מצויה בביתו. בשנת ה'תרפ"ט (1928), כשהיה כבן 42 שנים מונה על ידי הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד לדיין בבית הדין של העדה החרדית. לימד בישיבת 'תורת חיים'. בשנת ה'תרצ"ב (1931) התמנה לשמש כראב"ד העדה החרדית.

בשנת ה'תרצ"ז (1936) כאשר הגאון הרב זליג ראובן בנגיס שקל לעלות לארץ, **רבינו בויתור אציל הציע למנות כראב"ד במקומו את הגאון הרב זליג ראובן בנגיס** (ונימק שאין זה ראוי שלאחר שהגאון בנגיס כיהן כרב בעיר בגולה ימנו אותו כדיין מהשורה). הערצתו של רבה של ירושלים, מרן ר' יוסף צבי דושינסקי, לרבינו היתה עצומה. הוא אמר על רבינו: **"כל אז לא אניס ליה"**, ואף העביר אליו שאלות וסמך את ידו על תשובותיו.

בשנת ה'תש"ט (1948) לאחר שנפטר מרן מהרי"ץ דושינסקי, הגאון בנגיס התמנה כרבה של ירושלים ורבינו שב לכהונת הראב"ד. **ביתו היה אפל וחשוך. היו בו מעט רהיטים ישנים. שנים רבות לא סיידו את הקירות. מאכלו היה לחם ומעט דברי חלב. גאון אדיר. נפטר ביום שישי, י"ז טבת ה'תשל"ל (1969). חי כ-83 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים.**

אביו: ר' ישעיה (מח"ס 'לבוש ישע' וכן שימש כראש ישיבה בקיודוב ובישיבת 'תורת חיים' בירושלים).
אימו: מרת אסתר (בת ר' אברהם רבינוביץ). **נשותיו:** מרת חיה פסיל (זיווג ראשון - בת ר' ברוך שלום), מרת שושנה רוזה (זיווג שני).

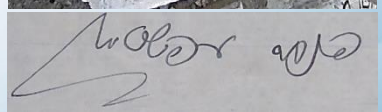
מרבתי: ר' זלמן סנדר כהנא שפירא. **ילדיו (מזיווג ראשון):** ר' ישעיה, ר' אברהם חיים, מרת אסתר (נישאה לר' הרב הלל וינד שהיה משמשו של האדמו"ר הרב אהרן רוקח מבלז), מרת אהובה דינה ליבא (נישאה לר' אברהם ברדקי). **ילדיו (מזיווג שני):** מרת רחל זוסמן, מרת יונה פרידמן, ר' יוסף, ר' יעקב שמעון. **מספריו:** **אוריין תליתאי**- דברי הראשונים וגדולי האחרונים בשלושה עניינים • **מנחה חרבה**- חידושים על מסכת סוטה ועוד כתבים שנשרפו במלחמת השחרור.

בשנת ה'תרצ"ז כאשר הגאון הרב זליג ראובן בנגיס שקל לעלות לארץ, רבינו בויתור אצילי הציע למנות כראב"ד במקומו את הגאון ר' זליג ראובן בנגיס (ונימק שאין זה ראוי שלאחר שהגאון בנגיס כיהן כרב בעיר בגולה ימנו אותו כדיין מן השורה). הגאון הראב"ד במשך 17 שנים כופף את עצמו תחת הנהגתו של מרן הגאון ר' בנגיס (שנים תרצ"ז-תשי"ג).

למעשה במשך אותו מספר שנים שבע עשרה שנה (תשי"ד-תשל"ל) הגאון הראב"ד זכה לעמוד בהנהגת העיר ירושלים כראב"ד וכרב בפועל ומכריע עליון. כדברי הגמ' (ברכות סד, א): "כל הדוחק את השעה - שעה דוחקת, וכל הנדחה מפני השעה שעה נדחית מפניו".

עוד הוסיפו לזה סימנא מילתא, כי הגאון הראב"ד התבקש לבית עולמו עם כניסת השבת בפרשת ויחי - ויחי יעקב בארץ מצרים **שבע עשרה שנה** (בראשית מז, כח).

שכנו של רבינו, הרה"ח ר' ישראל עוזר קליין ז"ל, סיפר כי בבית הגאון הראב"ד לא היו כוסות מכובדות בגלל עניותו הרבה. שכנו השאילו לו כוסות זכוכית, שקיבל מאחיו בחו"ל. היו אלו כוסות שהיו בהם נרות נשמה. הדליקו בהם את הנרות לפני כן בחו"ל. לאחר מכן ניקו את הכוסות ושלחו אותם לארץ.

הגאון הראב"ד כיבד את מרן מסאטמאר ואת פמלייתו בכוסות אלו, ומהם הם שתו. לאחר שמרן מסאטמאר יצא מבית הגאון הראב"ד נאנח ואמר: **"מה גדולה הדוחק בביתו של גאון אדיר זה, עד שאין לו אלא כוסות אלו. מי יודע אולי שתיתי בכוסות בהם אני בעצמי הדלקתי נרות נשמה"**.

הג"ר צבי ריבלין סיפר, שכאשר אביו הג"ר יוסף ריבלין היה אצל כ"ק מרן מסאטמאר זצ"ל, המשב"ק הרה"ח ר' יוסף אשכנזי רצה להציג את עניותו לפני מרן. הוא אמר **למרן שר' יוסף מתגורר בדירה "כמו הדירה של הראב"ד"**.

נכדו הגאון הרב אליהו שמואל וינד (משמש כמו"ץ כחמישים שנה) סיפר: "היה פעם אברך ששוחח עם סבא בהלכה. במהלך השיחה סבא ציטט במדויק את לשון הש"ך על השו"ע. האברך התפעל מאוד מסבא ושאל: "איך כבודו יודע לצטט במדויק את לשון הש"ך?". סבא השיב לו: "אם תשנן את תלמודך פעמים רבות כמוני, גם אתה תוכל לצטט!".

האברך לא הרפה ושאל את הסבא: "כמה פעמים כבודו חזר על לימודו?". סבא השיב לו תשובה מדהימה: "עד שלוש מאות פעמים - ספרתי. לאחר מכן כבר הפסקתי לספור!".

ניצול הזמן של הצדיק היה מופלא ביותר. באותה תקופה כאשר הטורקים שלטו בארץ והעוני היה מנת חלקם של רבים וטובים. רבינו התגורר בשכונת 'בתי ברוידא' בעוני ובצמצום רב. **באותה תקופה אדם ששפר עליו מזלו, היה משתמש במנורת נפט בשם 'לוקס'. מכיוון שהפרוטה לא היתה מצויה בכיסו של רבינו, הוא יצא מביתו, ישב על מדרגות הבית ולומד לאור הירח. כך ישב לילות שלמים ועסק במסירות נפש בתורה הקדושה.**

מְחִילָה וּשְׂכָרָה

אי אפשר לתאר את הצער שהיה לו מאותה פרשה. הוא מכר את הדירה שלו בסכום של מיליון ו-650 אלף ש"ח. בחוזה היה כתוב שתוך חצי שנה הוא יפנה את הדירה. לכן הוא התחיל לחפש דירה לקנייה.

במהלך חיפושיו, הוא מצא וילה שעומדת למכירה, באזור מרוחק מהאזור החרדי. בעלת הדירה ביקשה תמורתה מיליון ו-950 אלף שקלים, לא פחות.

מצד אחד, הוא מאוד רצה לקנות אותה. כי הוא היה יכול לעשות שם יחידת דיור להשכרה, וכך לכסות את החובות, אבל המחיר כלל לא התאים לו. לא היתה לו שום אפשרות לעמוד במחיר.

בעלת הדירה לא היתה מוכנה להוריד מהמחיר שדרשה אפילו שקל אחד. גם אחרי משא ומתן שנמשך כחודשיים היא נותרה בסירובה.

אותו יהודי ישב עם אשתו והם דנו מה יהיה? כבר מתקרב התאריך שבו הם צריכים לפנות את הדירה ואין להם אפשרות לקנות דירה אחרת.

הם החליטו לקבל על עצמם קבלה קשה ביותר, כמעט בלתי אפשרית... הם קיבלו על עצמם למחול ולסלוח בלב שלם למי שכל כך ציער אותם.

הם החליטו למחול לאותו אדם שעקץ אותם ב-350 אלף שקלים. בגללו הם הגיעו לכל המצב הזה! - הבעל נאלץ לצאת לעבוד, וכן האשה נאלצה לצאת לעבוד.

זה כלל לא היה קל להם. הם בכלל לא רצו למחול לו. אדרבה, הם רצו שה' יעניש אותו. כזה אדם רע ורשע, אבל מצד שני הם ידעו שכדי לזכות לישועה צריך זכות גדולה. אין לך זכות גדולה יותר מלמחול לשני, למרות שלא מגיע לו.

הם החליטו למחול לו בלב שלם. אי אפשר להאמין למה שאירע לאחר מכן. **בעלת הדירה הודיעה להם שהיא מוכנה להוריד את המחיר של הדירה ולמכור להם במיליון ושש מאות שקלים בלבד!**

לפני כן היא לא היתה מוכנה להוריד אפילו שקל. עכשיו היא היתה מוכנה להוריד 350 אלף שקלים - בדיוק אותו הסכום שעליו הם מחלו. עכשיו, חוץ מהדירה יש לו יחידת דיור להשכרה, ועל ידי כך פרנסתו מצויה ברווח. אין זה כי אם יד ה'!

כלשונו של המספר: "אני יהודי פשוט, רק שה' רואה מחילה של יהודי פשוט, ועושה לו ניסים מעל דרך הטבע".

לאחר פטירת יעקב אבינו, אחי יוסף שמו לב לעובדה שכאשר אביהם היה בחיים, יוסף היה אוכל איתם ועם אביהם. כאשר האב נפטר, יוסף הפסיק לאכול איתם.

בנוסף, כאשר הם הלכו לקבור את אביהם, יוסף הלך לראות את אותו הבור, שזרקו אחיו אותו לתוכו. לכן הם חששו מאוד, שמא עתה יוסף הצדיק 'ינצל' את ההזדמנות שאביו לא בחיים וינקום בהם.

אולם הם לא ירדו לסוף דעתו של יוסף. הסיבה שסעד איתם בזמן שאביהם היה בחיים, מכיוון שחשש שאם יהיה לבד עם אביו, הרי שיעקב אבינו עלול לשאול אותו כיצד הגיע למצרים. יוסף לא רצה לספר לאביו על מכירתו לעבד.

הסיבה שהלך לראות את אותו הבור, שלתוכו אחיו זרקו אותו כדי לברך 'שעשה לי נס במקום הזה' ולהודות לבורא עולם על ההצלה העצומה.

למרות שהיו ליוסף סיבות כבדות משקל לא לסלוח – הוא לא נהג כן וסלח לאחיו. להלן סיפור מופלא, המעובד מתוך 'הפותר-הניזוז היומי'. יש בו כדי ללמדנו על מחילה וכיצד בורא עולם שילם על כך.

את המעשה להלן שמעתי אישית מהרב פנחס זרביב שליט"א, ששמע מפיו של בעל המעשה. המעשה היה ביהודי שחברו רימה אותו.

הוא ביקש ממנו הלוואה של 350,000 שקלים! אך 'שכח' להחזיר ונעלם כאילו לא היה... אי אפשר לתאר את הצער שנגרם לאותו יהודי.

כסף שעבורו עבד כל כך הרבה שנים, ירד לטמיון בין רגע. בנוסף, נגרמו מכך בעיות בשלום בית. אשתו האשימה אותו כיצד עלה בדעתו לתת סכום עצום להלוואה בלי שידאג לערבויות מתאימות. לאחר מאמצים רבים ניצל ביתם מהתפרקות בנס.

נגרם לו מכך נזק נוסף. עד אז הוא היה עובד בערב בהופעות בחתונות ובאירועים. בבקרים נהג לשבת וללמוד בכולל. עכשיו, הוא נאלץ בגלל החובות לצערו לעזוב את הכולל וללכת לעבוד.

הוא מצא את עצמו עובד בחברה קדישא בטהרת נפטרים. הוא אמר על עצמו בדרך צחות, שבבוקר הוא הולך לבית האבל ובערב לבית המשתה. מהחברה קדישא ישר אל החתונה.

גם אשתו, שעד עכשיו היתה עקרת בית וטיפלה בילדים, נאלצה לצאת לעבוד. בנוסף לכל זאת, הוא גם נאלץ למכור את דירתו. הדירה שלו היתה במרכז של אזור חרדי. הוא חיפש דירה במקום אחר מרוחק מהאזור החרדי.

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל
אביבה בת שושנה רייזל ע"ה זהבה בת שושנה רייזל ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל עמירם בן דבורה ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל מזל בת שמעון ע"ה
דב בן יצחק ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל
סוליקה בת עישה ע"ה יעקב בן אסתר ז"ל
סלים בן פרחת ע"ה רחל רפאת בת השמת ע"ה
יעקב בן סלימה ז"ל לטיף בן פרחת ז"ל
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה דיניאל רפאל בן חגית ז"ל
אברהם בן טובה ז"ל יושא אסתר בת זהרה ע"ה
עפאת בת השמת ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
רמנים בן רחל ז"ל מסעוד בן יקוט ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל
דרורי יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל
צדיק חכם בן חזלה ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה
דוד בר חסיבה ז"ל חי יזיז בן קלרה ז"ל
חוה בת יעקב צבי ע"ה ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה
ברכה בת מרדכי ע"ה ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
יעקב בן נעמה ז"ל אורה בת נעימה ע"ה
שרה בת מורברי רחל ע"ה דוד יצחק בן פרחת ז"ל
אלון בן סעדה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

ויחי

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatora.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון
מכון באר האמונה
ארה"ב: Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
© 2021 כל הזכויות שמורות להמכון

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי
להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון
באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת ויהי

- ב..... לא נסוג אחור לבנו - יקוה אל ה' ויחזור ויקוה.....
- ו..... ה' אלוקינו ה' אחד - האמונה בה' גם בעת הדין מהפכת אותם לטובה.....
- ח..... בן פורת עלי עין - בקדושת עיניו משבר כל המחיצות.....
- ט..... ויתחזק ישראל - יתחזק מכאן ואילך והבא ליטהר מסייעין בידו.....
- יא..... חמור גרם - עיקר מעלת האדם ושכרו על עמידתו בנסיונות החומר.....
- יג..... אנכי אכלכל אתכם - במעלת עשיית צדקה וחסד והאחדות.....
- טז..... שלח לפניו להורות - התיקון בימים אלו על ידי עסק התוה"ק.....

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

shwrtz@bezeqint.net

פרשת ויהי

וממשיך הישמח ישראל' בזה"ל, ומוזה נוכל לדעת להשכיל מוסר ודרך לעבודת ה' ולצפות לישועה, וצא ולמד מיעקב אבינו ע"ה כשראה כל הרפתקאות והגלים והצרות שיעברו על בניו שבכל יום יהיה קללתו מרובה מחברו ח"ו, וכשראה את שמשון ניחם את נפשו וסבר שהוא מלך המשיח וקץ שם לחושך, ועכ"ז כשראה אותו שמת אמר לישועתך קויתי ה' ולא נסוג אחור, והיה מחזק את עצמו בהתחזקות אמיתית" ואמר לישועתך קויתי וכו', כמו בן בעת התגבר הדינים ח"ו על האדם ר"ל ובעת התגברות הצרות שא"א לסבול עוד ועומד לכלה ח"ו חושב בדעתו שבוודאי הוא עת הישועה, ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע, ועכ"ז אם לדאבון לבו ח"ו מתגברים עוד היסורים בל יתרעם ויהרהר, ובפרט שיאמר לנפשו נואש ח"ו, רק יקוה ויחזור ויקוה, ויאמין את נפשו בה' כי חסדי ה' לא תמנו וכו'. עכ"ל. ובוה מבאר הא דאיתא בהמשך המדרש 'הכל בקווי, יסורים בקווי, ר"ל, אף שלבו

לא נסוג אחור לבנו - יקוה אל ה' ויחזור ויקוה בפרשתן (מש טז-יח) 'דן ידין עמו וגו', לישועתך קויתי ה', איתא במדרש (בר"ר צח יד) 'לפי שהיה יעקב אבינו רואה את שמשון (שהוא משבט דן) וסבור בו שהוא מלך המשיח, כיון שראה אותו שמת, אמר אף זה מת, לישועתך קויתי ה'". וביאר הרה"ק הישמח ישראל' זי"ע (אות ג) כי יעקב אבינו ע"ה הביט ברוח קדשו מה יארע באחרית הימים, וראה את כל הצרות והייסורים והרפתקאות שיעברו על בניו, אך כשראה את שמשון הגיבור התנחם בלבבו לאמור הנה זה מלך המשיח והוא ינאל את בני ישראל מכל צרותיהם ומהלחץ אשר הם עוברים רח"ל, אמנם כיון שראה אותו שמת ונתברר לו שעדיין לא הגיע קץ הימין ועת הגאולה לא אבדה תקוותו, אלא אמר מאמין אני באמונה שלימה שהקב"ה דורש טוב לעמו ועוד לא הגיע עת לחננה, ועדיין לישועתך קויתי ה' - עדיין מצפה אני לישועתו ברוב רחמיו.

א. אחר פטירת הגאון רבי משה קליערס זצ"ל נתמנה הגאון רבי אשר זאב ווערנער זצ"ל למלא מקומו ברבנות העיר ובכלל זה נתמנה לראש הכולל בכולל 'אור תורה' שעל ציון התנא הקדוש רבי מאיר בעל הנס, הרא"ז הקפיד מאד לשלם לאברכים את קצבתם בכל ראש חודש 'בעיתו ובזמנו', פ"א בליל ראש חודש עמד הרא"ז וראה שאין בידו מעות לשלם למחרת, אף שכבר הגיע ובא ליל ר"ח, ולבו היה שבור בקרבו עד מאד, ומתוך מחשבותיו נתנמנם מעט על הכסא שיש בו, ויחלום שהרב ז"ל - רבי משה, נגלה אליו בחלום, שאלו מה אעשה עבורך, והשיב הר"מ 'מאך מיר א קאווע' (הכן לי משקה קפה), מיהר להכין את ה'קאווע', אולם רבי משה לא היה מרוצה, באומרו 'דאס איז נישט קיין קאווע' (אין זה קפה), מיד הכין הרא"ז כוס שניה, אך גם עליה אמר לו הר"מ 'דאס הייטס נישט א קאווע', והלך להכין בפעם השלישית אך כבר נעלם רבי משה. ויקץ רא"ז והנה חלום, עד שהבין שבא לומר לו, כי אם הוא טרוד כ"כ מחסרון הממון עד שאינו יכול לישון בנחת אין זה 'קוה' אל ה' 'כראוי' (ויקאווע' רומז לקוה), כי אם היתה תקוותנו עזה ואיתנה הרי היה שליו ורגוע ויכול לשכב בנחת, ואכן התחזק בבטחון והלך לישון כשהוא סמוך ובטוח בה' שימציא לו מעות לחלק.

ויהי ממחרת, אמר ר' אשר זאב, אגש לבנק אולי אמצא דרך להשיג משהו... בדרכו פגע בו יהודי נכבד מסוחר העיר, ושאלו אולי יש להרב מה לעשות עם אלפיים הלירות שתחת ידי ואיני זקוק להם עתה, אולי הישיבה זקוקה למעות, קח ממני את הכסף ולכשאצטרך להם נדבר... וכבר היה בידי ר' אשר כדי סיפוק תלמידי הכולל, די והותר (הובא במאד נעלה, עמ' קמד).

ב. וכך אמר 'בעל אמונה' נפלא לדייק בלשון הכתוב (תהלים צב ג) 'להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות', שהנה מצינו בלשונות הכתובים ערב ובוקר או יום ולילה, ואם כן היה לכאורה צריך לומר 'להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בערבים', או 'להגיד ביום חסדך ואמונתך בלילות', אך מהו שאמר 'בבוקר חסדך ואמונתך בלילות', והרי אין ה'לילות' היפך וכנגד ה'בוקר'. אלא, כי שם 'לילה' היינו כידוע על עובי החושך, ואינו כ'ערב' שעדיין יש בו מקצת אור, ולזה בא הכתוב לומר גם כשהמצב הינו לילה, חושך בתכלית, בהסתר אחר הסתר, עדיין עלינו להגיד אמונתו, בלא להתייאש. ג. הרה"ק ה'מנחת אלעזר' זי"ע היה נוהג לספר האי עובדא בכל עת שבא לבקר את החולה. פעם שכב הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע על ערש דווי, וכבר היה מסוכן ונוטה לעזוב את העולם. מחוץ לחדרו ישבו תלמידיו ואמרו

באר הפרשה - פרשת ויהי

ג

היה בטוח כי מרוב היסורים ר"ל ישלח לו עזרו מקודש להטבה עב"ז יחזק ויאמין לבו' ויקנה אל ה', כמאחז"ל ורפואתו קרובה לבא, ואם לדאבון לבו עוד לא יזכה (עי' ברכות לב:) קנה וחזור וקנה'.

תהלים, תוך כדי ישיבתם שם נשמע מתוך החדר קול חבטה עזה, נכנסו התלמידים החדרה ומצאו את רבם שוכב על הארץ, מיהרו להרימו והשיבוהו למיטתו. כעבור כמה שעות שמעו התלמידים את רבם קורא להם מחדרו, בהיכנסם ראו כי הוטב מצבו פי כמה וכמה, וביקש מהם להביא לו כוס חמין, לא עבר זמן רב ועמד על רגליו כאחד האדם. פתח הרה"ק ואמר לתלמידיו, אסביר לכם, בשכבי על מיטתי נזכרתי במאמרו של מו"ר המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע על הפסוק 'והבוטח בה' חסד יסובבנו', שאין כאן לא סגולה לא ברכה ולא הבטחה. כי אם 'מציאות וטבע' ממש – הבוטח בה' חסד יסובבנו... ע"כ התחזקתי בביטחון, והחילותי לרדת מהמיטה, שהרי 'בדרך הטבע' על החסד לסובבני, אך תיכף נפילתי ארצה, עד שהחזרתם אותי על המיטה. או אז חשבתי בדעתי כי נפילתי הוכחה היא שעדיין לא הגעתי לשלימות הביטחון. לכן העמקתי ברעיוני יותר בענין הביטחון בבורא ית', עד שאירע הנס ויצאתי בריא ושלם ללא כל פגע – בבריות גופא ונהורא מעליא.

ד. היה אומר הרה"ק מקאברין זי"ע וז"ל, כי יהודי צריך ומחויב להאמין כי 'קץ שם לחושך', והחושך יעבור ובמקומו יופיע האור (תורת אבות דרכים בעבודת הבורא, רט).

עוד אמר הרה"ק מקאברין זי"ע לבאר מה שנאמר (תהלים קטז י) 'האמנתי כי אדבר אני עניתי מאד', וז"ל, פירוש יהודי צריך ומחויב להאמין כי אדבר – שעוד אספר פעם בעיתים הטובים והשמחים שה' יעזור ויתן לי, כי אני עניתי מאוד – שהייתי פעם בעניות. כי בעת המצוקה חייב אדם להאמין שעוד יבואו זמנים טובים ושמחים שאוכל לספר אז על יסורים של עכשיו כעל יסורים שעברו, ואתן הודיה לה' על ישועתו, עכ"ל (תורת אבות, אמונה וביטחון מב). וכך אמר הגה"צ רבי נתן מאיר וואכטפויגל זצ"ל משגיח דישיבת לעיקוואד בשם הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, שכשישאלו בב"ד של מעלה 'ציפית לישועה' אין הכוונה רק לישועת הכלל, האם ציפה לגאולת ישראל, אלא גם ישאלו כל אחד בענייניו הפרטיים האם עז היה בטחונך בקונך, ובכל עת צרה ציפית לישועה (קובץ שיחות ח"א נז). ביאור הדברים, כי לא הרי 'ציפיה' כהרי 'יחול', כי משמעות לשון 'יחול' היינו שאינו בטוח בדבר, אלא הוא רוצה ומקווה שכך יקום ויהיה, אמנם, 'ציפיה' פירושה שהוא בטוח שכך יהיה ואינו אלא ממתין אימתי תבוא, וזה עומק דברי החפץ חיים האם עז היה בטחונך בקונך – שצריך שיהיה בטחונך עז וחזק בלי שום ספק בדבר. וכמו שכתב המלבי"ם לפרש מה שנאמר (תהלים קל ו) 'נפשי לה' משומרים לבוקר' – 'נפשי לה' יותר משומרים וממתנים על הבוקר, כי השומר וממתין על האדם שיבא וישועו אינו בטוח, כי יכול להיות שהאדם ימות או יחלה ולא יבוא, אבל מי שממתין על הבוקר, הבוקר בודאי בא בזמנו, בכל זאת נפשי המייחלת לה' היחול הזה גדול משומרים לבוקר', והיינו שצריך לייחל לה' מתוך בטחון גמור שתבוא הישועה, ותהיה אצלו כדבר וודאי יותר מהידיעה שמחר יזרח השמש ויאור הבוקר...

ידוע המעשה באיש תמים ופשוט ששמע דברי חיזוק מרבו במעלת הבטחון (ויש המספרים זאת על הגה"ק רבי ישראל סלנטער זי"ע), ובתוך הדברים אמר כי הבוטח בשמו ית' באמת בוודאי יתמלאו כל משאלות לבו, עד שיכול לקנות כרטיס הגרלה (לאטערי) ובוודאי יזכה בגורל, נכנסו הדברים לליבו והלך ורכש כרטיס השתתפות בגורל על סך מאה אלף רובל, וסיפר זאת לרבו, שאלו הרבי, האם הנך מסכים למכור לי את הכרטיס שעלה רובלים בודדים תמורת שלושים אלף רובל, קפץ הלה על 'המציאה' והסכים בחפץ לב, וכי מילתא זוטרתי היא להרוויח 30,000 בוודאי מלהמתין על הספק שמא יזכה במאה אלף... נענה לו רבו, אם כן שמע מינה שאינך בטוח בה' בשלמות, כי אם היית בטוח שתזכה לא היית מוכר גם בעד 99,999 כי איזה שוטה מסכים 'להפסיד' אפילו רובל אחד לחינם...

ה. מסופר על הרה"ק רבי משה מקאברין זי"ע (תורת אבות, מעשי אבות, קלה) וז"ל. פעם אחת ראה יהודי אחד שרוי בעצב גדול ושאל אותו מה זה ועל מה זה, וסיפר לו האיש ממצבו הקשה, אמר לו מרן ז"ל, איש ישראל כשהוא שרוי במיצר צריך שיאמר לישועתך קוית' ה', ואם מצבו נעשה חמור יותר יאמר קוית' ה' לישועתך, ואם מצבו רע עוד הרבה יותר יאמר ה' לישועתך קוית'... (וכלומר, שע"י כל אלו האמירות והתקוות יצא מאפילה לאורה).

והביאור בזה הוא כמו שאמרו, כי ככל שמרבה האדם בתקוותו לה' הינו מתקרב אל ה' יותר, על כן, בפעם הראשונה נכתבה תיבת ה' כתיבה שלישית, בשנית כתיבה שניה, ובפעם הג' תיבת ה' קודמת לכל (אזנים לתורה ואתחנן ד"ה כה'), ומאחר שגדלה קרבתו אליו ית' וממילא אמיץ בטחונו על כן ישועתו קרובה לבוא.

באר הפרשה - פרשת ויהי

באופן אחר ביארו הטעם שנהגו לשלש ולהפך הסדר לישועתך קיויתי ה', קיויתי ה' לישועתך, ה' לישועתך קיויתי, כי אנו אומרים לאדם באיזה אופן שתסתובב ולאיזה צד שתפנה הינך נצרך לחסדי וישועת ה', ע"כ קוה לו תמיד. וכמו שאומרים בשם הרה"ק רבי בעריש מביאלא זי"ע על הפסוק (ישעיה מד ו) 'כה אמר ה' מלך ישראל וגואלו ה' צבאות אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלוקים', שיש לך אדם שאצלו הקב"ה הוא בחי' אני ראשון, שכבר בראשית הדבר ובתחילתו מבין שאינו יכול לעשות מאומה לולא ה' בעזרתה לו, והרי הוא פונה אליו ומבקש סיוע ממעל, לעומת זאת יש אחר שהוא 'חכם' ומוצלח בעיניו, נדמה לו שיכול להסתדר בעצמו... אך בסופו של דבר נוכח לראות כי אלמלי הקב"ה עוזרו... ולבסוף 'נזכר' לפנות אל ה', נמצא שאצלו השי"ת הוא בבחי' אני אחרון, ועל כך אמר הקב"ה הרי מבלעדי אין אלוקים ואין שום כח אחר בעולם ח"ו, אם כן, וכי לא עדיף שתבוא אלי כבר מלכתחילה...

עוד אמרו בדרך צחות, לאלו המהלכים ומסבבים יומם וליל אודות ממונם להם אומרים, אנשטאט דרייען מיט געלט, דריי מיט דעם פסוק לישועתך קיויתי, וועסט בעסער אנקומען - תחת ההילוך והסיבוב סביב הכסף עדיף שתסובב עצמך 'עם הקב"ה' בבטחון בו ובישועתו וכך תצליח יותר...

בדרך אחרת ביארו את עניין ה'שילוש' וההיפוך, שבאו לומר לאדם השרוי במיצר, אף אם אינך רואה כל מקום ופתח לישועה, תדע שיכול לבוא מצד זה או מצד אחר או אפילו מצד שלישי.

ואל יאמר - לישועתי יש צורך לשנות סדרי בראשית ולהפוך את העולם, כי אכן כך יהיה, וכמו שאומרים משם הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע 'מי שחי באמונה ולבו בטוח באלוקיו, אז הקב"ה מושיעו באופן שלא יעלה על הדעת'. ובזה יתבאר גם מה שיש נוהגים לחזור על לשון ה'תרגום' לפורקנך סברית ה', סברית ה' לפורקנך, ה' לפורקנך סברית, לרמז שהישועה תגיע מלפנים ומלאחור ואפילו בשפה שאינך מבין... וממילא הסר דאגה מליבך...

כללו של דבר, על האדם לחזור שוב ושוב על 'לישועתך קיויתי ה'', ולהשריש בעצמו בכל מצב שנמצא את התקווה והייחול להקב"ה, וכמו שסיפר הגאון רבי שלמה קאליש זצ"ל (הובא בספר הזכרון זכרון שלמה) שפ"א שהה אצל הגה"ק רבי חיים מבריסק זי"ע, ובישיבתו ב'סעודה שלישית' שמע את הגר"ח יושב וחוזר בהתלהבות עצומה כעשרים דקות לישועתך קיויתי ה', קיויתי ה' לישועתך, ה' לישועתך קיויתי... אמנם באמירה לחוד לא סגי, שאין זה 'סגולה' להוציא בשפתיו ותו לא... אלא צריך גם לומר 'לפורקנך סברית ה'', כלומר 'לתרגם' ולהסביר לעצמו - ב'מקום' שהוא נמצא כיצד הוא מקווה לישועת ה' כי תבוא, ושוב יחזור עד שיהיו הדברים חקוקים בעצמותיו...

ו. עוד בעניין זה יש להביא מה שכתב הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (ריש פרשתו) לבאר בדך הרמז בסדר שמות הפרשיות 'מקץ - ויגש - ויחי', שהנה אמרו חז"ל (סנהדרין צז:) שכבר 'כלו כל הקיצין (זמני הגאולה) ואין הדבר תלוי אלא בתשובה', ומעתה יש לומר כשאדם עומד בויהי מקץ וכבר כלו כל הקיצין חלילה, עצתו היא ויגש אליו - שיגש אל הקב"ה ויתקרב אליו בתשובה, ועי"ז יקוים בו ויחי...

שמעו נא רבותי למעשה נורא המראה לנו כוחה של 'קבלה' טובה, ובייחוד בזכות שיעור יומי בספר 'אור החיים' הקדוש, כפי ששמענו מבעל המעשה, מה שאירע לפני כשנתיים וחצי עם אחיו, אברך חשוב משכמו ומעלה מתמיד מופלא, בחודש תמוז שנת תשע"ט נחלשה ראייתו ל"ע בשתי עיניו באופן נורא מאד, ובעת הלימוד בכולל הוצרך לשבת כשהגמרא צמודה לעיניו, (לאחר זמן גרע מצבו וכבר הוכרח ללמוד עם מגדלת אלקטרונית מיוחדת - עלעקטרישע פארגרעסערונג גלאז), ובשבת בלית ברירה אמר רק תהילים). והחל להתרוצץ מרופא לרופא, הללו גילו שיש לו קטרקט (cataract) בשתי עיניו, אבל חששו מלטפל בזה, כי היה לו גם בצקת (swelling), ולטענתם צריך בירור עמוק לדעת מה זה ומה מקורו. בני המשפחה כולה הזעיקו את כל ה'עסקנים' ואת כל בתי החולים, הן כאן בארה"ק וגם בחו"ל, וכולם 'פה אחד' - האברך חלה במחלה נדירה שאין להם כל דרך לתקן ח"ו, רק זאת יש בידם לפעול שעכ"פ לא יתקלקל יותר, ע"י דיאטות וויטמינים (vitamins) שונים.

ויהי כעבור שנה ביום ט"ו לחודש תמוז תשפ"א יומא דהילולא של ה'אור החיים' הקדוש, ישב אחיו - 'מספר העובדא' בסעודת הילולא לכבוד האור החיים, ונזכר שהיום יום הולדתו של אחיו הנ"ל (אשר גם נקרא בשם 'חיים' כבעל ההילולא), וחשב שבוודאי יהיה לו האור החיים למליץ יושר לרפואה, על כן קיבל על עצמו ללמוד בכל יום בספר אור החיים הקדוש (הלה תיאר באריכות כמה קשיים ומניעות הערים עליהם היצר, אבל) 'סוף דבר' שכל בני המשפחה קיבלו על עצמם ללמוד 'לימוד יומי' בספר אור החיים למשך מ' יום, בגמר המ' יום המשיכו בכך מבלי להציב לעצמם גבול וזמן.

באר הפרשה - פרשת ויהי

ה

נוראות מצינו בשבת הקיווי והיחול לה' ברברי הרמח"ל (דרוש בענין הקיווי) וז"ל. שהמאמין בהש"ת אפילו נכנס בגיהנם יוצא ממנו, ויליף ליה מקרא (ישעיה מ לא) 'זקווי ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים', היינו שעל ידי אמונה יעלו אותו מבאר שחת, 'וכמה מלאכים עליונים מעלים אותו המקווה, ומסתלקים עמו למעלה (פירוש, במקום גבוה יותר מן הגיהנום), ותקוותו

היא טהרתו, מקוה ישראל ממש, כי הוא במדרגה עליונה שאין עושה בו פגם".

ומוסיף לבאר, שהמאמין ומצפה לישועת ה' הרי הוא שב למקורו, דומיא דהשב בתשובה דכתיב גביה (הושע יד ב) 'שובה ישראל עד ה' אלוקיך', וכשם שהוא מניע 'עד ה' אלוקיך' ממש, כן נמי המקנה בוקע

לא עברו יותר מחודשיים (אמצע אלול), ויהי לנס ופלא, בבדיקות הדם החלו לראות שיפור והטבה במצב העיניים, עד שבסוף חודש תשרי הוחלט לערוך הניתוח על הקטרקט בתקווה שיוטב המצב, למרות שבמשך שנתיים חששו מלהחליט על צעד כזה.

ביום י"ד כסלו תשפ"ב (- יומיים אחר יומא דהילולא של הרה"ק ה'ב' עין ז"ע שבו נתנו 'תיקון' וערכו סעודת הילולא לרפואתו) ישבו עסקני המשפחה עם המנתח בטרם הניתוח, והלה הראה להם 2 צילומים, א. הצילום מלפני חודש וחצי, ב. הצילום שערך עכשיו, בה נראה שהבצקת נעלמה כמעט לגמרי, ויהי לפלא... ואף הרופא הגדול אמר שאינו יכול להסביר פשר הדבר, והראה באצבעו כלפי מעלה...

ואכן בנר ג' דחנוכה ערכו את הניתוח להסיר את הקטרקט, ולמחרת הורידו לו את התחבושת, ונתקיים בו בחוש 'ברוך פוקח עיוורים', אם עד אותו היום לא הועילו לו 'בתי עיניים' (משקפיים) הרי מעכשיו אינו צריך להם... וראינו בעינינו, איך ש'כל' הרופאים והפרופסורים בארץ הקודש ובחוץ לארץ אומרים פה אחד אין מה לעשות ובמה לעזור לו, לעומתם יש 'אחד יחיד ומיוחד' אשר לו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו. וגם כשהמצב נראה לאחר יאוש הרי אב לנו בשמים ממעל...

ולסימנא מילתא, בדקו ומצאו שהגיעו למניין 130 שיעורים בספר הק' אור החיים, והוא גימטריא עין, ולכן קיבלו על עצמם ללמוד עוד 130 ימים להודות ולהלל ולזכות לישועת ה' בשלמות גם בעין השנייה.

ז. ב'שערי תשובה' (סוף סימן קיח) מביא בזה"ל, וכתב מהר"י צמח ז"ל, וגם אני מכוין (כשהנני אומר כי לישועתך קוינו כל היום) לצפות לישועת ה' שעושה עמנו להצילנו מכמה פגעים רעים בכל יום ובכל רגע, ומצאתי תועלת גדול כמה פעמים לעיתות בצרה בזה, עכ"ל.

ח. נחמדים הם דברי הגה"ק החיד"א ב'אצבע קטנה' (בסדר תפילת שמו"ע) על נוסח הברכה 'את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח וקרנו תרום בישועתך כי לישועתך קוינו כל היום', קשה מה נתינת טעם הוא - 'כי לישועתך קוינו כל היום', דממ"נ, אם הם ראויים לישועה למה להם טעם של לישועתך קוינו, והרי מן הדין על הקב"ה לגאלם, ואם אינם ראויים מה ריווח יש בזה ש'קוינו כל היום', ונ"ל, דחיוב הוא להיות אדם מצפה לישועה, ואיתא בפרק חלק (סנהדרין צז:) שכל זה הוא כדי לקבל שכר, שנא' (ישע"י ל יח) 'אשרי כל חוכי לו', ואמרו במדרש (ילקוט תהלים) אפילו אין ביד ישראל אלא הקווי כדאי הם לגאולה בשכר הקווי, וזהו אמרו לישועתך קויתי ה', ר"ל בשביל לזכות לישועתך קויתי ה', שע"י הקווי אני זוכה לישועה.

וזאת אנו אומרים ומבקשים - את צמח דוד מהרה תצמיח, וא"ת אין לנו זכות, לזה אומרים - כי לישועתך קוינו, כלומר, אפילו אין בידינו שום זכות, מ"מ הרי לישועתך קוינו כל היום, וכדאי הוא הקווי להביא לנו הגאולה. וכך כתב הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע, איתא במדרש (ב"ר צח יג) עה"פ לישועתך קויתי ה', הכל בקיווי. יסורין בקיווי, קדושת השם בקיווי, זכות אבות בקיווי, תאותו של עוה"ב בקיווי, חנינה בקיווי, סליחה בקיווי וכו', ומביא פסוקים עכ"ז, ואף הגאולה העתידה תהיה בקיווי כדברי יעקב כאן לישועתך קויתי ה'. וכדמתרגם ביונתן, לפורקניה דמשיח בן דוד דהוא עתיד לפרוקיה ית בני ישראל ולאפקותהון מגלותא ולפורקנא סכיאת נפשי. ופירשו המפרשים בכונת המדרש, דמי שיש לו אמונה ובטחון בהש"ת והוא מקוה ומצפה לישועת ה', הריהו משיג הכל בקיווי אע"פ שאינו הגון ואינו כדאי, שע"י קיווי ניצול מיסורין וזוכה לסליחה וחנינה וכו', וזה גם נבואת יעקב אבינו על הגאולה, דאף אם לא יהיו כדאים וראויים לגאולה, אם יקוו לגאולה ימשיכו ע"י הקיווי את הגאולה העתידה. וכדרך שאנו מתפללים, כי לישועתך קוינו כל היום ומצפים לישועה, הקיווי והציפיה לישועה זה סוד הגאולה, שאף אם לא יהיו

באר הפרשה - פרשת ויהי

לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה, אמר שמא חס ושלום יש במטתי פסול כאברהם שיצא ממנו ישמעאל ואבי יצחק שיצא ממנו עשו, אמרו לו בניו שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד, אמרו כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד, באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, וביאר הרה"ק ה'ישמח ישראל' (אות ב, מכת"ק) באופן נורא, וז"ל, אולי הענין שנסתלקה ממנו שכינה, לפי שבקש לגלות את הקץ הימין, ואז מההכרח להיות חבלי משיח, בחינת חושך שקדמה לאור וקליפה שקדמה לפרי, לכן הסתיר הקב"ה וסילק שכינתו מאת אבינו יעקב בעת דבורו מהקץ, ולמען ילמד דעת ויורה דרך ה' לנו בעת שיגבר החשך בעולם ולא יהיה אור הקדושה זורח בתקפה, וכאשר אתנו בעונותינו הרבים בעת הזאת, ולזה פתחו השבטים ואמרו שמע ישראל וכו', היינו שהשבטים השיבו ליעקב שחם ושלום לא מצד איזה פסול שיש בהם נסתלקה השכינה ממנו, רק למען להראות לבניו אחריו בעקבתא דמשיחא, שאף אם יסתלק מהם כל ההתגלות ויהיה בבחינת הסתרת פנים חלילה, אף על פי כן יחזק את עצמם באמונה שלמה'

בקן תקנותו (פירוש, על ידי אמונתו ותקנותו) ועושה נקב וסדק לעלות תחת כסא הכבוד. וזה מרומז בקרא (בראשית מט יח) 'לישועתך קויתי ה'' שעל ידי האמונה זוכה להתקרב ולהיות דבוק בהש"ת.

ולא עוד, אלא 'כמו שקנה בחייו לה', בן לאחר מותו כשמתגברים כנגדו הדינים, הוא מתחזק בתקותו עד ה' ונקשר בו, ומסתלק ברגע וכו', וכן אחר המוות לא יבושו הקווים'. וכן מבאר שם לענין התפילה כי הקב"ה כביכול יורד לשמוע תפילתו מפיו של המקווה, סוד זה - 'קוה קויתי ה' ויש אלי וישמע שוועתי' (תהלים מ ב), וזהו אומרו 'לישועתך קויתי ה'' - מה שאני מקווה אני עושה (כזה הקווי), שתבוא ישועתך בשם הזה בלי שיתעכב ע"י המקטרגים^ט.

ה' אלוהינו ה' אחד - האמונה בה' גם בעת הדין מהפכת אותם לטובה

בפרשתן (מט א), 'ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים', ואיתא בגמרא (פסחים נו.) 'ביקש יעקב לגלות

ראויים לכך יגאלו בזכות הקווי שלישועתך קויתי ה'. וכדברי מדרש שוח"ט (תהלים מ) על הכתוב 'קוה קויתי ה' ויש אלי וישמע שועתי', זהו שאמר הכתוב (ישעיה כה ט) 'ואמר ביום ההוא הנה אלוהינו זה קוינו לו ויושיענו', אין ביד ישראל אלא שיקו שיגאלם הקב"ה בשכר קוה קויתי ה' וכו', ואם עושים כן נושעים שנאמר (שם מט כג) 'אשר לא יבושו קווי'.

ט. שמעתי מהרב מענדל פאלאק שליט"א מתושבי בני ברק יצ"ו מעשה נס ופלא שאירע לדודתו אחות זקנו (הרה"ח ר' אליעזר פריעדמאן מפה בני ברק, שנלב"ע לפני כמה שנים כשהוא בן ק"ב שנה) מרת מארקאוויטש בשנות הזעם בימי המלחמה, וזה דבר המעשה, כשנכנסו הרשעים לעירם אשר במדינות אונגארין ערכו שם סלקצ'י, והיו הכל עומדים שם באימה ויראה בפחד ובעתה מתוך ידיעה מה עומד לעלות בגורלם... באותה שעה עמדה האשה ושיננה לעצמה שוב ושוב - לישועתך קויתי ה'... לישועתך קויתי ה'... וחוזר חלילה, והיו דבריה נשמעים גם באזני הרשע שהיה ממונה עליהם. והנה, מבטא שפתייה היה כמנהג המקום ולכן היה נשמע תיבת 'קויתי' מלעיל - בהדגשה על אות ק' של קויתי, כשבשפת הגויים בלשון אונגרי משמעות תיבה זו היא מי יוציאני ויחלצני מכאן, הרשע שלא הבין 'לשון הקודש' חשב לעצמו שאשה זאת חוזרת לעצמה שוב ושוב 'מי יוציאני מכאן... מי יחלצני מכאן... מכיוון שכן, נכמרו רחמיו ונענה אליה בשפתו איים קויתיעהם... שמשמעותו אני יוציא אותך ויחלץ אותך מכאן, וכה אמר לה, אעשה עצמי כמי שאינו רואה, שאי רגלך לברוח למרחק מרחקים כפי יכולתך, וכך הוה, זה הגוי 'לא ראה' והיא נחלצה חושים, ופתחה במרוצה כל עוד נשמתה באפה, והגיעה לבית הכובסים (מכסה) של נכרים, ביקשה לעבוד שם ונתקבלה, שם עבדה עד תום המלחמה, כשנפשה נשאת לה לשלל מתוך כל בני המשפחה... משם היגרה לארה"ב והקימה משפחה לתפארת בליעה"ר, והכל בזכות אותו 'לישועתך קויתי ה'". נמצא, היא אומרת 'לישועתך קויתי' לפני הקב"ה, ואכן אותו 'קויתי' פעל פעולתו הטובה, וגרם שהקב"ה שמע 'אנקת אסיר' והנהיג עולמו בהשגחה פרטית, שאותו 'קויתי' יוציאה ממסגר וממות לחיים.

י. וכך כתב רש"י על הפסוק (תהלים צב ג) 'להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות', וז"ל, ובעוד צרת הגלות להאמין בך שתשמור הבטחתך כל זה נאה וטוב, עכ"ל.

אמנם כבר איתא בזוה"ק (ה"א רלד:) שבאמת גילה יעקב מה שרצה לגלות אלא שהוא מוסתר בדבריו, ומבאר השפ"א וז"ל, ומכל מקום על ידי אמונה שמאמינים זה בני ישראל שאין שום כח בלתי השי"ת רק כל זה ע"י הסתר אף שאין רואין זה בעין מ"מ על ידי אמונה יכולין לראות האמת, עכ"ל, וכלומר שעל ידי שמתחזק באמונתו המהורה שהכל הוא מפי עליון הרי מתגלה הקץ ומתבטל כל הגלות.

ובך פירש הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' (אות ג) בלשון הכתוב (מו כח) 'ויהי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה', שכידוע 'יעקב' מורה על שפלות וקטנות, גם 'ארץ מצרים' מרמזת על מיצר ודחקות, והיינו שנרמז כאן בכתוב ירידה בכפל כפליים, ומעתה תתמה וכי לזה ייקרא ויהי יעקב. אלא ביאורו, שהפסוק עצמו נותן תשובתו - 'שבע עשרה', שהוא בני 'טוב'. כלומר, מכיוון שיעקב קיבל בטובה ובאהבה את כל הנהגת הבורא עמו, הן כשהיה לו בחינת יעקב (זמני שפלות) הן בבחינת מצרים (מיצר ודחוק), את הכל קיבל ב'טוב', ע"ז נהפך הכל ל'טוב' באמת.

בעין זה פירש גם בספר 'אזור אליהו' (להגה"צ רבי אליהו לערמן זצ"ל אבד"ק וויסקיט, מתלמידי הרה"ק מקאצק זי"ע).

לייחד שם הגדול והגורא, ויאמינו כי הכל הוא מהשם יתברך, בין החשך ובין האור שהמה מרמזים לדין ורחמים, הכל הוא ממנו יתברך והוא אחד יחיד ומיוחד אין סוף ואין תכלית", 'והיה לעת ערב יהיה אור' (זכריה יד ז), ובזכות תוקף האמונה יזכו לגאולה שלמה ולקץ הימין במהרה בימינו אמן סלה, ובזכות שאנו מייחדים שמו יתברך פעמיים בכל יום ערב ובוקר, 'ערב' מרמז לזמן שהדעת מערבת, אף בקטנות השכל ובהסתרה מוסתרת אנו מאמינים בה' אחד, וכמאמרם ז"ל (סוטה מב.) אפילו אין בכם זכות אלא שמע ישראל בדאי אתם שיושיע אתכם, כן ירחם ה' בקרוב אמן.

וביסוד הדברים ביאר הרה"ק השפת אמת זי"ע (ויהי תרל"א ד"ה א"ז) שביקש יעקב לגלות לבניו שגם בתוך הגלות נמצא השי"ת והכל מבוחו אלא שהוא בהסתרה, אך אילו היו משיגים ידיעה זו ממילא הייתה במילה מהם גזירת 'גלות' - שהרי אין זה נחשב לגלות אם רואה את ה' בכל מקום ומקום, כי כאשר יודע שאין זה אלא הסתר והעלם מיד מתבטלים כל הדינים וההסתרים ומתגלה אורו של הקב"ה, על כן נסתלקה ממנו שכינה, מאחר שרצונו של הקב"ה שיהיו בני ישראל בגלות.

וכלומר, שפסוק זה הוא המשך להאמור מקודם 'טוב להודות לה', וכאילו נאמר גם על זה בייחוד 'טוב', 'טוב להגיב בבוקר חסדך ואמונתך בלילות', והיינו טעמא כי טובה גדולה נצמחת לו לאדם בשעה שחוזר ומשריש בקרבו את האמונה 'שתשמור הבטחתך' ועוד יבואו ימים טובים...

יא. ורמזו לה בפרשתן דכתיב (מט יא) 'אסרי לגפן עירה ולשורקה בני אתונו', כי הנה המתבונן בפירושו של מקרא יראה שד' אותיות אלו הם מיותרים, כי 'עירה' הכוונה ל'עיר', 'ולשורקה' הכוונה לענף עץ הנקרא 'שורק', תיבת 'בני' הכוונה ל'בן', ו'אתונו' משורש 'אתון', נמצא שהיה לו לומר 'עיר ולשורק בן אתון'.

אמנם, ארבעת אותיות הללו עולים יחדיו ל'שם הוי"ה', ובא ללמדנו דעת, כי אדרבה דייקא המאורעות שנראה לנו כי מיותרים המה - כדרך העולם לחשוב על מקרה לא טוב שבא להם 'לשם מה הייתי צריך לילך למקום פלוני', 'לפגוש את אלמוני' - ראה מה עלה בידי מחמת זה, וכיוצא בזה רבות, אמנם עלינו לקבוע בלבנו כי אין כל דבר הנעשה מעצמו בעולם הזה והכל בחשבון וסיבה ממעל, על כן דייקא ע"י האותיות ה'מיותרות' נשלם צירוף שם הוי"ה הקדוש, להאמין ולדעת שגם כל אלו הדברים מאת ה' הם.

יב. הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע קבל פעם בפני הרה"ק רבי מנחם מנדל מוויטעבסק זי"ע על ענין הכעס המגונה - ואיה הדרך לעקרה ולשרשה, והרה"ק מוויטעבסק לא ענהו ולא כלום. כעבור ימים אחדים נסע ה'תולדות' יחד עם כמה מחסידיו בעגלה, על אם הדרך עצרם יהודי אחד וביקש להצטרף עמם לנסיעה, ה'תולדות' הורה להכניסו, אך מחוסר מקום הושיבוהו אחורי העגלה במקום המשאות והחביות - מקום שאינו נוח כלל לשיבת בני אדם, במשך הנסיעה שאלו ה'תולדות' כמה פעמים האם אין המקום צר לו מידי, ויען ה'אורח' ויאמר שאין דוחקו גדול וטוב לו במקומו, אך ה'תולדות' לא הרפה ממנו, והמשיך לשאלו שוב ושוב, האם מקומו טוב לו, ובתוך כך ענהו ההילך 'אשרי העם שככה לו' (תהילים קמד טו), אשרי חלקו של האיש אשר 'ככה' לו, כלומר באיזה אופן שמתנהג עמו ה' טוב לו, כי יודע שמה' יצא לו כך, ואין לו טענות כלל על מצבו ומעמדו... נהנו חבורת החסידים

באר הפרשה - פרשת ויהי

בן פורת עלי עין - בקדושת עיניו משבר כל המחיצות
 בפרשתן (מט כב), 'בן פורת יוסף בן פורת עלי עין',
 איתא בגמרא (זבחים קח:): 'בן פורת יוסף בן
 פורת עלי עין - עין שלא רצתה לזון ולהינות מדבר
 שאינו שלו תזכה ותאכל כמלא עיניה', ולכן אכילת
 'קדשים קלים' בירושלים הותרה רק לפני מחומת
 ירושלים, ואילו במשכן שילה אכלו קדשים קלים בכל
 הרואה, כי משכן שילה היה בחלקו של יוסף ששמר

אלא שהוא ביאר שיעקב הביא בחי' חיים בארץ מצרים
 והמתיק את הדינים בשורשם על ידי 'שבע עשרה'
 בנימטריא טוב, וכלומר שהאמין שכל מאי דעביד רחמנא
 לטב עביד, וכדכתיב (ישעיה ג י) 'אמרו צדיק כי טוב',
 שזו דרכם של הצדיקים לומר על כל הבא עליהם כי
 טוב הוא, וגם ה'מצרים' הקשים ביותר אינם אלא
 לטובה', ואמונה זו ממתקת את שורש הדינים ומהפכתם
 לרחמים גלויים.

למשמע דברי ההילך, אך הרה"ק ה'תולדות' החל לבעור בלבת אש - כי הבין שדבר זה רמז הוא לו מן השמים,
 כי אם יזכור וידע שכל המתרחש הוא רק לטובה לא יכעס לעולמים ויקבל את הכל בשובה ונחת.
 כעבור ימים אחדים פגש שוב את הרה"ק מוויטעבסק, נענה הרה"ק ואמר לו, רואה אתה, מן השמים שלחו לך
 את אליהו הנביא שיענה לך את התשובה לשאלתך היאך לתקן את מידת הכעס.
 ואין הדברים אמורים רק לעניין הכעס, אלא זו העצה הטובה שעל ידה יוכל 'לחיות' בכל 'מיצר' ומיצר, כשיודע
 שהכל מהשמים ממעל בחשבון קצוב ומדוקדק.

פעם יצא הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק ז"ע לנאות דשא עם משמשו, על אם הדרך נענה הרה"ק ואמר למשמש
 אמרה זו אשרי העם שככה לו - אשריו ואשרי חלקו של יהודי החי תמיד עם ה' ושמח בהנהגתו עמו - 'שככה
 לו' - בין אם הכל הולך לו למישרין לטובה, ובין אם רע ומר לו, תדיר אשריו ואשרי חלקו כי באמונתו יודע הוא
 שהכל לטובתו השלימה, וחזר הרה"ק על דיבור זה הלך ושוב פעמים רבות מאד. משפנה הרבי לחזור אל ביתו
 נאווה קודש, נענה אל המשמש ושאלו (בעת היכנסם אל הרכב) האם הינך מבין פירוש המילות 'אשרי העם שככה לו',
 והנה משמש זה שכבר קצרה רוחו מלשמוע פירוש זה עשרות פעמים במשך שעה קצרה כל כך - נענה בחפזה
 ובקוצר רוח - הלא הביאור הוא כך וכך... נענה הרה"ק ואמר לו, אה, לא כדברייך, אלא (וחזר על דבריו דלעיל בהדגשה
 והטעמת כל תיבה ותיבה) הביאור הוא - 'אשרי העם שככה לו' - אשריו ואשרי חלקו של יהודי החי תמיד עם ה' ושמח
 בהנהגתו הוא שהכל לטובתו השלימה... כאומר לו, לא סגי ב'שמיעת' דיבורים הללו, אלא עליך לחוקקם בלבך.
 יג. בפרשתן (מז כח), 'ויחי יעקב בארץ מצרים', וברש"י, 'פרשה זו סתומה, לפי שנסתמו עיניהם ולבם של ישראל
 מצרת השיעבוד'. פירוש, שבשאר פרשיות התורה יש בין פרשה לפרשה ריווח של כמה אותיות 'נייר חלק' מבלי
 לכתוב שם מאומה, וכאן היא 'פרשה סתומה', נמצא שבמקום ה'חלק' כתוב 'ויחי יעקב'. יש שרימזו בזה כי פעמים
 נראה לאדם ש'פרשה סתומה' באה עליו, נסיונות קשים ומרים עדו עליה, נסתמו עיניו ולבו - ולהיכן שפונה - אם
 ימין או שמאל 'סגר ה' בעדו', ידע שכל זה אינו אלא 'דמיון' בעלמא, כי על פי תורה שם נכתב 'ויחי יעקב', כי
 כל זה היה להחזיקו ולהחיותו בעושר וכבוד. ויתחזק להאמין באמונה שלימה שאף שאיננו מבין את הנהגת ה' עמו
 - כך הוא האמת שכאן נבנית טובתו להחזיקו ולהחיותו (עפ"י פרי צדיק ריש פרשתו).

ידוע להקשות מדוע ספר בראשית מסתיים בפסוק 'וימת יוסף בן מאה ועשר שנים ויחנטו אותו ויישם בארון
 במצרים', והרי נפסק ברמ"א (או"ח קלח א) שיתחיל וסיים ב'דבר טוב', ומדוע כאן מסיים העניין ברעה אחר רעה, שלא
 זו בלבד שמת יוסף אלא אף שמו אותו בארון במצרים ולא זכה שיעלו אותו לארץ ישראל, אלא כעבור שנים רבות.
 אמנם כשנתבונן בקורות דברי הימים נראה להדיא שאין לך טובה גדולה יותר ממה שהניחוהו בארון במצרים, שבשעת
 קריעת ים סוף לא רצה הים להיבקע בפני בני ישראל עד שראה ארונו של יוסף, וכדברי חז"ל הנודעים (שוח"ט מזמור
 קיד) 'הים ראה וינוס (תהילים קיד ג) - מה ראה, ארונו של יוסף יורד לים', נמצא שבמשך מאה ושלושים שנה היה
 נראה לבני"י שהנחת יוסף בארון במצרים היא רעה גדולה (ומי יודע מפני מה הגיע אליו הצרה הזאת...), אבל בסופו של דבר
 הוברר שמאת ה' היתה זאת להכין מראש את ההצלה והנס הגדול של קריעת ים סוף, נמצא לא 'תחילת גלות'
 כתובה כאן, אלא שבאותו זמן הכין הקב"ה את ה'גאולה' של קרי"ס. ללמדנו היאך כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד,
 ואף אם עוברים שנים הרבה ולא מתגלה מהי הטובה שבדבר, אך עוד יבוא זמן ויתברר ה'חשבון' כיצד הכל היה
 הכנת הטובה.

תקרי עלי עין אלא עולי עין^{טו}. וכלל הדברים הוא כמו שהעמיסו בלשון הכתוב (תהלים יז ח) 'שמרני כאישון בת עין' - שהקב"ה שומר את האדם כפי שהוא שומר על קדושת אישוני עינו...

ויתחזק ישראל - יתחזק מכאן ואילך והבא ליטהר מסייעין בידו

בפרשתן (מח ב), 'ויתחזק ישראל וישב על המטה', כתב 'בעל הטורים' על פסוק זה, ב' במסורה, הכא - 'וישב על המטה', ואידך 'והמן נופל על המיטה' (אסתר ז ח), 'שהצדיקים אפילו כשהן חלשים מתחזקים שנאמר 'ויתחזק ישראל וישב על המטה', והרשעים אפילו בתוקפן הן נופלים, שנאמר 'והמן נופל על המיטה'. על כן, הבה נלך בדרכי הצדיקים (שהרי זעמך כולם צדיקים, ישעיה ס כא) - שלא להיות נפול בעיני עצמו כ'המן' ל"ע, אלא גם בעת הירידה יתחזק ולא יתייאש^{טז}.

על ראיית עינו מדבר עבירה, על כן אפשר לאכול בחלקו בכל הרואה^י. מכאן למד הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הובא בשפ"א תרל"ח ד"ה בן), כי כל איש ואיש מישראל השומר עינו מסלק מעליו את כל המחיצות שבינו לבין אביו שבשמים, וכל המחיצות החומות וההסתרות החוצצים כנגד האדם ומרחיקים אותו מקרבת ה' יפלו - דוגמת מה שהתירו לאכול בחלקו קדשים קלים אף חוץ לחומות והמחיצות, גם בגשמייות - יפלו כל החומות המונעות בעדו את שפע הפרנסה וכל הטוב שבעולם. וכל המקטרגים והמשמינים נידחים מפניו כהרף עין.

עוד יזכה השומר עינו - להינצל מ'עין הרע' וכמו שאמרו בגמרא (ברכות כ.) 'עין שלא רצתה לזון ממה שאינו שלו (וברש"י, דקאי על יוסף הצדיק שלא נכשל בהסתכלות אסורה, ע"ש), אין עין הרע שולטת בו', ודרשו ליה מדכתיב 'בן פורת יוסף בן פורת עלי עין - אל

יד. סיפר לי החסיד הישיש רבי ברוך ווייסבערג ז"ל מבני ברק, מעשה שהיה עם אאדמו"ר הרה"ק מלעלוב זי"ע, וכך הוה, באותם שנים היה אאדמו"ר משמש כמגיד שיעור בישיבתו של הרה"ק הרבי הרמ"מ מלעלוב זי"ע בתל אביב (שם התגורר באותם ימים), מדי יום ביומו היה אאדמו"ר עושה את דרכו באוטובוס מבני ברק אל תל אביב, אף אני, סיפר לי רבי ברוך הייתי נוסע עם אביך מדי יום ביומו בצוותא חדא, באשר היה לי מפעל לייצור מיני מתיקה בת"א, יומא חד ישבנו שנינו על האוטובוס והיו שם מראות בלתי הולמים לגדרי הצניעות, והדבר הפריע מאד לאאדמו"ר בשמירת עינו המופלגת, ובעודו בבני ברק צלצל בחזקה בפעמון עד שנפתחה הדלת וברח ממנו, לאחמ"כ אמר לי בלבת אש קודש, יהיה מה שיהיה - 'אמכור את פרוסת הלחם האחרונה שבביתי ואסע במונית (טעקס"י), באוטובוס זה המוליך מבני ברק לת"א וחוזר חלילה לא אסע יותר', ומני אותו יום ואילך היה עושה את דרכו אך ורק בטעקס"י (מונית), על אף שבאותם ימים לא היה בביתנו פרוטה לפורטה, ובקושי היתה ידו משגת פת לחם, בכל זאת היה אאדמו"ר מקבץ את הפרוטות האחרונות בכל בוקר בכדי לשלם את דרכו לת"א, ואת דמי הנסיעה מת"א לבני ברק היה מקבץ שם בישיבה, וכל זאת בלבד שלא יכנס לחשש קל של ראייה אסורה.

פעם נתלוויתי לאאדמו"ר זי"ע בדרכו ברחובה של עיר, ולפתע, כאשר הגענו לקרן זוית, משך אותי עמו לתוך 'צפרדע' (כינוי לפח זבל גדול), באומרו 'כאן מריח טוב יותר משם'... כי היתה שם קבוצת נשים... וזאת למודעי כי אאדמו"ר היה איש 'מיושב בדעתו', ולא היה זה כלל מדרכו... אך כך הוא הדרך הישרה לקפוץ ולברוח כמו מפני השריפה...

טו. פעם נכנס חסיד אחד אל הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע, וסיפר לו שהיה אצל חכם אחד המתיימר לדעת נסתרות, והלה גילה לו ששורה עליו 'עין הרע' רחמנא ליצלן, והוא חושש מאד מזה, נענה הרה"ק ואמר לו איתא בגמרא (ב"מ קז): 'תשעין ותשעה בעין רעה, ואחד בדרך ארץ', ויש לפרש שצ"ט מתים מחמת שקלקלו ופגמו בעיניהם רח"ל, ורק אחד מת 'בדרך ארץ' דהיינו בזמנו, כיון ששמר על עינו, ובזאת סיים והורה לו, לעצום את עינו מראות ברע וממילא לא ינזק מעין הרע.

טז. הנה הפרשה וחומש בראשית מסתיימים ב'ויישם בארון במצרים', ומיד אומרים 'חזק חזק ונתחזק', ולכאורה קשה, דכלל מסור בידינו שלא לסיים פרשה או כל דבר בענין שאינו טוב, ובוודאי שפטירת יוסף הוא דבר שאינו טוב, אלא, כי בוודאי דבר טוב יש כאן... שאעפ"י ש'וימת יוסף' - (ולגבי דידן מדובר כל אחד בענינו) ולא עוד אלא ש'ויישם בארון' והיכן - 'במצרים', מכל מקום מתחזקים - 'חזק חזק ונתחזק', אין לך טובה גדולה מזו, ואכן, הנהגה כזאת היא 'סיום בדבר טוב'.

בעת הנפילה ישאר בכוחו של אריה", יעמוד מנפילתו וישוב למקומו כדאשתקד".

ולא עוד, אלא מבואר בספרים כי הנפילה היא חלק מחלקי העלייה הבאה לאחריה (אם הנופל אינו מתייאש), וכמו שאמרו חז"ל (גיטין מג.) 'אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהם'¹⁰, נמצא, שאדרבה הדרך לעלייתו של אדם תבוא לו רק ע"י המכשול והנפילה.

חיזוק גדול לנופלים מצינו בדברי הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (ויהי תרנ"א) על הפסוק בפרשתו (מט ט) 'גור אריה יהודה, ברע רביץ כאריה וכלביא', אמר מו"ז ז"ל כי כוחו של יהודה אפי' בשעת שפלות - כשהוא שוכב, הרי הוא כארי ולביא, שכן גם האריה עצמו שוכב לפעמים ועדיין ייקרא בשם 'אריה', והטעם, כי תמיד הוא מוכן בגבורתו למלחמה. וכן ה' במעשה תמר שהודה ולא בוש, ולהורות לכל יהודי באשר הוא שאף

היה אומר הרה"ק רמ"ש מבאיאן זי"ע שפרשה זו היא 'לויטער חיזוק' (רצופה ומלאה מעניני חיזוק), כי ג' פעמים מצאנו בה 'התחזקות', א. ויתחזק ישראל וישב על המיטה', ב. בגמר קריאת התורה עונים כל העם יחדיו חזק חזק ונתחזק (עיי' 'לבוש' תרס"ט), ג. ב'הפטרה' ציווה דוד המלך לשלמה בנו (מלכים א' ב ב-ג) 'וחזקת והיית לאיש, ושמרת את משמרת ה' אלוקיך ללכת בדרכיו'.

יש שאמרו לרמזו בג' פעמים אלו, שלא יאמר אדם אין כוחי במתני להתחזק, כבר ניסיתי פעמים רבות ולא עלתה בידי, לזה אמרינן - אל תקפוץ מדרגות רבות כאחת (עד המלאכים), אלא התקדם הלאה 'געב זיך א ריר' (הזו את עצמך אפילו רק במעט) אפילו רק כדי הילוך מדרגה אחת, וזה נרמז בג' חיזוקים אלו, כי גבי יעקב שכב על מיטתו חולה כתיב 'ויתחזק ישראל וישב'. לאחמ"כ ב'חזק חזק' - רבים היושבים בעת קריאת התורה, ולסוף הקריאה יעמדו לאמירת 'חזק חזק'. וכן ב'הפטרה' בצוואת דוד כשעמד שלמה לפניו - 'וחזקת והיית לאיש... ללכת'. והיינו שיעלה מדרגה אחת משכיבה לשיבה, ומשם לעמידה, ומעמידה להליכה, לזה יקרא 'חיזוק'. וכבר אמרו (אבות ב טז) 'לא המלאכה לגמור', מה ה' אלוקיני דורש מעמנו כי אם 'לזוז ממקומנו', לעלות ולהתקדם במדרגה אחת, וסוף דבר יהא ה' בעזרינו להגיע למקום הראוי.

יז. וכה הם דבריו כאש של הרה"ק ה'מי השילוח' על הפסוק (בריש פרשת ויגש) 'ויגש אליו יהודה', הנה זה הכוח נתן השי"ת בשבט יהודה שאינו מייאש עצמו לעולם אף כי יראה שיעבור עליו מה, והנה בפרשה הקודמת (פר' מקץ, מד טז) אמר 'הננו עבדים לאדוני', והיה נראה שהתחיל לייאש את עצמו, והיה נחשב בעיניו כשגיאיה מה שהתחייב את עצמו לאביו בשני עולמות על בנימין, ובזאת הפרשה התחזק עצמו מאד לפני השי"ת, שאף שעשיתי שלא כהוגן מ"מ יש ביכולת השי"ת להושיע לי.

יח. ומבאר שם, דכח זה טבוע בכל יחיד ויחיד מבני ישראל, דהנה נאמר בפרשתו (מט ח) 'יהודה אתה יודוך אחיך', ופירש בתרגום יהונתן 'יהודה אנת אודייתא על עובדא דתמר גגין פן לפי הודון אַחך ויתקרון יהודאין על שמך' (יהודה אתה הודית על מעשה תמר על כן יודוך אחיך ויקראו יהודים על שמך). וכך איתא גם במדרש (ב"ר צח ו) 'אמר רבי שמעון בן יוחאי יהיו כל אחיך נקראין על שמך, אין אדם אומר ראובני אנא שמעוני אנא אלא יהודי אנא'. ובפשוטו היה בזה נתינת שכר ליהודה שהודה ולא בוש על כן זכה שכלל ישראל יהיו נקראים בשמו. אכן השפת אמת ביאר בזה, שבני ישראל יש בהם מכוחו ומהותו של יהודה, שלאחר ש'נכשל' בחטא לא נשבר ליבו בקרבו ונפל לידי ייאוש ח"ו אלא ראה בכך סולם והזדמנות להתעלות יותר, ולכן נקראו ישראל בשם 'יהודים' כי טבוע בהם הכח להתחזק מכל המצבים הקשים והנפילות הגדולות ביותר.

עוד אמר החידושי הרי"ם שהנה בתיבת 'יהודה' יש כל שם הוי"ה ובנוסף גם אות ד', כי אות זו מורה על 'דלות', וללמדנו שגם מי שהוא דל ורש עדיין אינו מנותק מהוי"ה ב"ה, וברגע אחד יכול להתקרב אליו כבתחילה.

יט. איתא מ'צדיקי קמאי' (הרה"ק מקעשינאו בעל 'גבורות ארי' אמר זאת בפני הרה"ק מאפטא וקילסו מאד, וכן איתא בעוד ספה"ק) על הכתוב (נ יז) שאמרו האחים ליוסף 'אנא שא נא פשע אחיך וחטאתם כי רעה גמלוך, ועתה שא נא לפשע עבדי אלוקי אביך'. תיבות - שא נא עולים ב'ראשי תיבות' שור אריה נשר אדם, והם ארבעת הדמויות החקוקות על רגלי כסא הכבוד. והנה, השור הוא 'יוסף הצדיק' כמה שנאמר (דברים לג יז) 'בכור שורו הדר לו', וזכה למדרגה גבוהה כזו בזכות עמידתו בתוקף בכל הנסיונות והקשיים דעזו עליה מיום מכירתו עד יום המלכתו למשנה למלך, וכך אמרו לו, דע אחינו הקדוש, כל מה שנתעלית למדרגה רמה - להיות דמותך חקוקה באחד מרגלי המרכבה הקדושה, לא

וזוה פירש הרה"ק ה'דגל מחנה אפרים' זי"ע בלשון הכתוב (מט ב) 'הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראל אביכם', דהנה איתא בגמרא (ב"מ נט.) 'אוקירו לנשייכו כי היכי דתיעתרו', ונרמז בו, כי 'נשייכו' הוא מלשון נשייה וכמו 'כי נשני אלוקים', וצריך להוקיר ולייקר את זמני ה'שכחה' בהם 'שכח' מדרגתו ונפל, כי ירידה זו היא צורך עלייה וכל תכלית השכחה היא כי היכי דתיעתרו - להביאו ל'עשירות' ולמדרגה עליונה יותר.

וזוה יבואר גם הא דכתיב גבי מנשה ואפרים 'ואולם אחיו הקמן יגדל ממנו' (מח יט), ש'מנשה' רומז לשכחה ואילו 'אפרים' שהוא מלשון 'כי הפרני' מורה על בחי' גדלות, ועל זה אמר כי אפרים אחיו הקמן יגדל ממנו דייקא כי כל העליה והגדלות באה דייקא מבח אותה 'שכחה' ונפילה. וזהו אומרו 'הקבצו ושמעו בני יעקב', שכנודע 'יעקב' מורה על מדרגה פחותה, ואמר להם, שבשאתם במצב של בני יעקב אזי שמעו והתבוננו כי כל התכלית היא להביאכם למעלה עליונה בבחי' ישראל אביכם כ"א.

חמור גרם - עיקר מעלת האדם ושכרו על עמידתו בנסיונות החומר

בפרשתן (מט יד), 'יששכר חמור גרם', איתא מהרה"ק ה'נועם אלימלך' זי"ע (ריש פרשתן) שכאן למדנו כלפי כל ה'נסיונות' כי הם נראים כמחשיכים לאדם, אבל באמת אור גדול יש בהם, ולא יתלונן לומר, מה אעשה ויצרי מתגבר עלי להכשיל אותי בכל אשר יוכל, כי דייקא על זה ישולם שכרו ממעלכ"י. וכה כתב ב'נועם

היה אלא על ידי - פשע אחיך וחטאתם כי רעה גמלוך, כי בתחילה היה רק 'אנא' שהוא ר"ת אריה נשר אדם, רק על ידי המכירה וה'נסיונות' באת לידי כך וכנרמז ב'שא נא', ולכן שא נא לפשע עבדי 'אל-הי אביך' שהוא ר"ת א"י 'לאו ה'א"י יומא כ'מה יוסף א"כא ב'שוקא, פירוש, כי בלאו המכירה לא היית שונה משאר יוסף המסובבים הנה והנה 'בשוק', ורק על ידי 'המכירה' נתעלית לאין ערוך משאר 'יוסף' אחר שבעולם, להיות דמותך חקוקה על כסא הכבוד. כ. ובדרך זה פירש ב'אזור אליהו' מה שנאמר (מז כח-ט) 'ויקרבו ימי ישראל למות ויקרא לבנו ליוסף וכו', אל נא תקברני במצרים וכו' ונשאתני ממצרים', ש'אם האדם מתחזק בימי הירידה זוכה לבוא לעליה יותר גדולה, וזהו שאמר הכתוב ויקרבו ימי ישראל למות - כשמרגיש שבא לירידה בחי' מיתה, אזי ויקרא ויצעק לבורא עולם שיהא זה לבניין ('לבנו' מלשון בניין) ליוסף מלשון תוספת קדושה וטהרה, ואל נא תקברני במצרים שח"ו מלהשאר באותה נפילה, אלא ונשאתני ותרוממני מבחי' מצרים...

כא. וכן פירש הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תר"מ ד"ה בפסוק) בהא דכתיב (מט כג-כד) 'וימררוהו ורבו וישטמוהו בעלי חיצים וכו' משם רועה אבן ישראל', כי משם דייקא, מאותם 'מריבות' עלה ונתעלה להיות רועה אבן ישראל. כב. הבא לטהר מסייעים לו, אם אין לבו של אדם נשבר בקרבו מרוב ייאושו אלא הוא מתחזק יזכה שיסייעו לו מן השמים שיוכל באמת להתחזק ולהתחדש, וכמו שאמר הרה"ק רבי זאב מז'אבריו זי"ע בשם הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע בלשון שנוהגים לומר בסיום 'החומש' לאחר קריאת התורה חזק חזק ונתחזק, שאם האדם מתחזק פעם אחר פעם ואינו מתייאש, יזכה שנתחזק - שהקב"ה מסייע בידו ויחזקנו מן השמים (הובא בצרור החיים מערכה י עב). כג. בפרשתן (מט טו) 'וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול'. וביאר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (שם עולם, שער החזקת התורה, פ"י) במשל מתוק, מעשה בסוחר גדול באבנים טובות שנסע למדינה רחוקה להשיג אבנים מובחרות, ונטל בידיו שלושת אלפים רובלים למסחר וארבע מאות רובלים להוצאות הדרך, לכל דרך מאתיים. הצליח ה' דרכו, וקנה אבנים יקרות בשלושת אלפי הרובלים שעיימו, נותרו בידו מאתיים רובלים לחזור לביתו, פגש בו אדם אחד, ואמר לו, 'שמעתי שכבודו סוחר באבנים טובות, אולי יקנה גם ממני', ענהו, 'אחרת את המועד, כבר קניתי בכל מעותי, הפציר בו, 'יראה כבודו את האבנים הטובות שבידי, מובחרות הן, ובזול', השיבו, 'אין לך סוחר שלא יסכים לראות אבנים יקרות, אך דע לך שאמת דברתי, לא נותרו בידי עוד מעות לסחור', שטח הלה את

באר הפרשה - פרשת ויחי

דבר רע, מחניפות ושקרים וליצנות ולשון הרע ותאות והרהורים והדומה להם, לזה צריך מלחמה ועבודה רבה לשבר כח התאוות היצה"ר, וזהו עיני וסינוף גדול, ע"ז הננו מקבלים השבר וכו'. וזהו (פי' הפסוק תהילים כא ג) 'תאות לבו נתת לו' - זה שנתת לאדם הבחירה שיעשה כתאות לבו, 'וארשת שפתיו בל מנעת סלה' - שלא מנעת ממנו לדבר בשפתיו כרצונו, כל זאת עשית למוצת האדם כי תקדמנו ברכות טוב - פי' ע"ז שיש בחירה לאדם כשהיצה"ר מסיתו, והוא כובש את יצרו, ע"ז יקדמנו השי"ת ברכות ושבר גדול. וזהו פי' הקרא 'יששכר חמור גרם' - פי' יש שבר לאדם, ע"י שהחמור

אלימלך, שלכאורה עלינו להתבונן מדוע מעניק הקב"ה שבר לבני ישראל על קיום המצוות, והרי מצד השכל והדין מחוייבים הם (במצוות ה') שהבורא ית"ש ויתעלה בראם לכבודו, ואין אנו מספיקים להודות על אחת מאלף... על הטובות שעשה עמנו (וכמאמר התנא אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת). אלא, כי עיקר קבלת השבר הוא מצד שהבורא ית"ש נתן בנו יצר הרע המסית אותנו בכל עת ורגע, ומתגבר עלינו להתאוות תאוה"י, ולהרהר חלילה בעבירה, וכל יצר מחשבותיו רק רע כל היום. והאדם עומד כנגדו, ובתחבולות יעשה מלחמה נגדו, להיזהר ולהישמר מכל

האבנים שעמו, והחדר האיר מנוגה ברקן, אבנים כאלו, רבבות רובלים שוויין, והלה דוחק בסוחר ואומר, 'ראה נא, העלילו עלי עלילות שקר ומבקשים ליטול כל רכושי, מוכן אני למכרן בעד כל מחיר, שאם לא כן יחרימון ובכל מקרה לא יישארו בידי'..., הסתפק העשיר, מצד אחד אמת דיבר, אין בידו אלא מאתיים רובלים עבור הנסיעה חזרה ודמי האכסניות שבדרך, אך מצד שני לא נתנו לבו להפסיד הזדמנות פז זו, לבסוף החליט, אם אקנה במאתיים הרובלים אסכול טלטולי הדרך כמה חודשים, אך לעומת זאת אתעשר בבת אחת עושר שעליו יש לעמול במשך שנים, אמר למוכר, 'ראה לא אכחד ממך, כל כספי עתה הם מאתיים רובלים, אשאיר ברשותי עשרים להוצאת הכרחיות ואתן לך מאה ושמונים', התרצה הלה ומסר את אוצרו הנפלא.

התרונו לב הסוחר, עשה דרכו רגלי והגיע לעיר אחת ונכנס לבית מלון, אך לא ביקש כדרכו חדר מיוחד ללון ואוכל משובח כמנהג העשירים, אלא לן בחברת העגלונים בחצר המלון ואכל לחם יבש, עבר שם סוחר מעירו נתן בו מבט והכירו, שאל, 'האינך פלוני העשיר', אמר לו, 'אני הוא', תמה, 'כלום התהפך עליך הגלגל חלילה', וענהו, 'לא ולא, אלא ודאי יודע אתה כמה צער יש לאדם עד שהוא מרויח מאה רובלים, ועכשיו בכל צער שאני מצטער מרויח אני עשרת מונים', סח לו כל אותו מעשה והראהו את האבנים, והחבר התפעל עד מאד, מכל מקום לא נחה דעתו, אמר, 'אמת שהרווח גדול ועצום אבל הורגלת מעודך לחיי רווחה ואיך יכול אתה להתרצות בהנהגה שפלה כזו', הודה העשיר ואמר, 'כן הוא כאשר דברת, חייב אני להודות שלפעמים תשתוחח עלי נפשי, אך בראותי שהעצבון מתגבר עלי אני פותח את תכריך היהלומים והמה מאירים לנגד עיני, ומיד נהפכת תוגתי לשמחה'...

והנה כן הדבר גם בענין תכלית האדם, שהנשמה ירדה לעולם הזה כדי לסגל תורה ומצוות ומעשים טובים, והן כאבנים יקרות למאד כדכתיב (משלי ג טו) יקרה היא מפנינם, והנה הנפש ודאי תסכים לכך לסכול במיעוט 'תענוגים', כי בשנים מעטות יקנה עושר נצחי ורב, אך מה יענה לגופו וטבעו, לזאת העצה היעוצה היא 'יורא מנוחה כי טוב' - יתבונן ויביט על המנוחה הנצחית בגן עדן של מעלה 'ואת הארץ כי נעמה' - מה שיהיה לו על שהתגבר בעמל כנגד יצרו, וממילא ימלא כוחו 'ויט שכמו לסכול'...

כד. ויזכור את מאמרו הנורא של הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע לבאר מה שנאמר בריש פרשתן (מז כח-כט) 'ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה וגו', ויקרבו ימי ישראל למות', וצריך ביאור מדוע פתח הכתוב ויחי 'יעקב' ומסיים בלשון 'ישראל', אלא ידוע ש'יעקב' מרמז על הדרגה הפחותה והיינו החלק הגשמי, ואילו 'ישראל' רומז על המדרגה העליונה והחלק הרוחני שבו, ובא הכתוב לומר כי אם ויחי יעקב בארץ מצרים, כשהחלק הגשמי חי ונהנה מארץ מצרים אזי ויקרבו ימי ישראל למות, כלומר, שהחלק הרוחני בא לידי מיתה...

וכדבריו הבווערים כאשר של ה'אור החיים' הק' על הפסוק (ויקרא כה לו) 'את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך, וזל"ק, את כספך הם הדברים שהאדם כוסף בעולם הזה לדברים הנדמים, לא תתן לו בנשך כי כשאדם משלים תאות נפשו הבהמית ומטעים רוחו מכסופיו הוא נשך בזה ומטיל בו ארס החטא, ואמר ובמרבית לא תתן אכלך פירוש אפילו אכלך שהוא דבר שהורשית לאכול לא תרבה בו, כי כשאדם הולך אחר גרונו ויטה גבול התאוה שבו למותרות בזה יחשיך אור הנפש, כי כשזה קם זה נופל, כשמתרבה תאבון המורגש מתמעט תאבון הרוחני. עכ"ל.

הוא הגוף - החומר, חומד ומתאווה, והאדם משבר כח תאוותו. הוא גורם לו לשכר הגדולה.

האיש אשר מקיים את כל התורה אינו אלא במדרגת 'עבד', שהרי הוא כעבד שאינו עובר על מצות אדוניו, אך אינו נקרא בשם 'בן' למקום ב"ה אלא אם עושה לעצמו גדרים וסייגים, 'וזהו ויקרא לבנו ליוסף, פירוש מי הוא בנו, ליוסף, זה שמוסף תמיד, כנ"ל"ו.

זכה כתב ה'כלי יקר' לפרש את האמור בפרשתן בברכות יעקב ליוסף 'משם רועה אבן ישראל' (מש כג), כי הנכשל בעבירה רח"ל סופו שיוורד מנכסיו ובא עד פת לחם (וכדרכיך במשלי ו כו; כט ג, סוטה ד:), אך מאחר שיוסף עמד בנסיון ולא נכשל 'ע"ב זכה להון עתק וזכה להיות רועה אבן ישראל'.

אנני אכלכל אתכם - במעלת עשיית צדקה וחסד והאחדות בפרשתן (מז כט-ל), 'ויקראו ימי ישראל למות ויקרא לבנו ליוסף ויאמר לו אם נא מצאתי חן בעיניך שים נא ירך תחת ירכי ועשית עמדי חסד ואמת וגו', ושכבתי עם אבותי, כתב ה'חתם סופר' זי"ע (תו"ט), כי איתא (ב"ב קמזו), 'כל המניח בן כמותו כאילו לא

עוד איתא ב'נועם אלימלך' (ד"ה א"י ויקראו) על הפסוק (מז כט) 'ויקרא לבנו ליוסף', שלכאורה היה צריך לומר 'ויקרא לבנו יוסף', ומהו 'ליוסף', ומבאר כי זה

כה. רבים מקשים על לשון הפסוק 'וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה, ויט שכמו לסבול', ואינו מובן, שאם ראה שהמנוחה טובה היא, מדוע ויט שכמו לסבול, אדרבא היה לו לנוח ולהתענג מן המנוחה כי טוב, והרבה תירוצים נאמרו בזה, ואמר הגה"ק רבי יהודה לייב הלוי אשלג זי"ע בעל ה'סולם' (על הזוה"ק), דכתב הרמב"ם (סוף הל' איסורי מזבח ז יא) 'והוא הדין בכל דבר שהוא לשם הא-ל הטוב, שיהיה מן הנאה והטוב, אם בנה בית תפלה יהיה נאה מבית ישיבתו, האכיל רעב יאכיל מן הטוב והמתוק שבשולחנו, כיסה ערום יכסה מן היפה שבכסותו, הקדיש דבר יקדיש מן היפה שבנכסיו, וכן הוא אומר (ויקרא ג טז) כל חלב לה"', והיינו שעל האדם להקדיש לשמים את המובחר, כיו"ב, כאשר ראה יששכר את טובתה של המנוחה, לכן מיד 'ויט שכמו לסבול' - להעלות לשמים את הטוב והיפה בקבלת עול תורה ויראת שמים (סיפר הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א, שחזרו על מאמר זה בפני הגאון בעל ה'חזון איש' זי"ע, ומאד התפעל ממנו, ובמשך ב' חדשים שאל את הנכנסים אליו האם כבר שמעו כבר את ה'ווארט', מעשה איש ח"ו עמו' סד).

ידוע ביאורו של הגה"ק החזו"א זי"ע בפסוק זה, כי לא תחשב 'מנוחה' אלא הבאה אחר יגיעה ועבודה קשה, כי בלאו הכי - אף אם נראה לו שטוב לו והוא חי חיים טובים, אין זה מנוחה אלא 'שעמום'... ולכן כש'וירא מנוחה כי טוב' ונתאווה לזאת המנוחה, לכן 'ויט שכמו לסבול' - לסבול עול תורה ומצווה, ובזה יזכה למנוחה טובה בזמנים הראויים לה, ואין צריך להאריך לחזק ידי העוסקים בתורה, שידעו כי רק מנוחתם היא נקראת מנוחה, ולא של אלו הבטלנים מן התורה, החיים בלי עול ל"ע...

ובתוכחת מוסר אמר הגה"ק רבי חיים מוואלוז'ין זי"ע, שאם האדם רואה את המנוחה כי טוב ומשום הכי פורק מעליו עול מלכות שמים ח"ו, אזי בע"כ 'ויט שכמו לסבול' - עול דרך ארץ, דהא בהא תליא, שאם יתיישר מעול התורה יסורו מעליו ויתבטלו כל שאר חבילין דמעיקין, אבל אם חלילה יבחר במנוחה אז ימצאו לו כל מיני דאגות ויסורים, כי האדם לעמל יולד, ואם הוא עמל בתורה שוב אינו צריך לעמול בדברים אחרים.

כו. הנה אחד מדרכיו הגדולים של היצר להסית את האדם מן הדרך הטובה ולפרוץ גדרים וסייגים, הוא בטענה הידועה שהרי 'כולם עושים כך וכך', ומדוע אני צריך 'לפרוש מן הבריות' ולהיות צדיק יותר מכולם... וכנגד טענה פסולה זו מצינו דברים כדורבנות בתורתו של הגה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תו"מ שמות ד"ה בהפטרות) בביאור מה שנאמר בהפטרות הנקראת בשב"ק זו (מלכים א' ב א-ג) 'ויקראו ימי דוד למות ויצו את שלמה בנו לאמר, אנכי הולך בדרך כל הארץ וחזקת והיית לאיש, ושמרת את משמרת ה' אלוקיך ללכת בדרכיו, שהנה מצינו בגמ' (פסחים מב.) שפירשו לשון 'לאמר' שהוא מלשון לאו אמור, וכלומר ש'לא תאמר', ועל דרך זה מפרש החת"ס בזה"ל, הזהירו לשלמה שלא יאמר הנני עושה כקלקולים רוב העולם, אלא צריך אדם להתחזק במעוז התורה נגד אנשי דורו הפורצים גדרים עולם. על כן אמר כאן 'לאמר אנכי הולך בדרך כל הארץ, ר"ל לאו אמור אנכי הולך בדרך כל הארץ לעשות כמעשיהם וכמנהגייהם, לא תאמר כן אלא 'וחזקת והיית לאיש' במעוז התורה לגדור גדרה ולעמוד בפרצתה. ואמר עוד ושמרת את משמרת ה' אלוקיך וכו', אין רצוני (לצוותך) לקיים מצות התורה ציצית ותפילין דזיל קרי בי רב הוא (ואין צורך להזהירו על כך) אלא לשמור משמרת גדרים וסייגים וכו' כדי שיהיה זה הכנה ללכת בדרכיו, עכ"ל, ועיי"ש עוד בזה.

באר הפרשה - פרשת ויהי

מת', והנה, כבוא יעקב אבינו לארץ מצרים וראה את גדולת יוסף בנו, את רוב עשרו וכבודו לאין ערוך, החל להיות מיצר - בחשבו הרני מניח בן שאינו כמותי, כי אני עברתי כל ימי כל מיני יסורים וצער שעל ידם מורכך האדם למאד^י, ואילו יוסף בני חי בשלווה^{כח} את רוב ימיו (שהרי 'שמונים שנה' מלך במצרים, מן שלושים ועד בן מאה ועשר היה מלך במצרים), ומאחר שאינו כמותי ממש הרי לא ייחשב לי 'כאילו לא מת'.

כז. פעם היה הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע בהלוויית המת, ושמע שהמספידים מונים את שבחיו, שהיה בעל תורה ובעל מידות וכו', נענה הרה"ק ואמר, הפסיקו נא מלדבר כל אלו ה'שבחים', ואך דבר אחד אמרו שהיה 'בעל ייסורים גדול', וגדולתה וסגולתה היא לאין ערוך.

כח. מענין לענין, הרה"ק רבי יצחק מווארקי זי"ע נשא את בתו של עשיר אחד שהיה מחזיקו על שולחנו, והמציא לו כל מחסורו ביד רחבה ונדיבה, באחד הימים נכנס הרה"ק מווארקי אל רבו ה'חווה מלובלין' זי"ע, אמר לו 'החווה', אם יוצע לך להיות 'מלמד דרדקי' בכפרים ובעיירות - קבל נא את ההצעה, הרה"ק מווארקי לא הבין מדוע עליו לעזוב את חק לימודיו ואת ביתו בעת שלא חסר מאומה בביתו, שהרי חמיו העשיר מחזיקו על חשבוננו, אך פשיטא שמששמע את ציוויו של רבו הקדוש הסכים לכך, וחזר לבית המדרש לאהלה של תורה, אדהכי והכי, נכנס יהודי מכפר פלוני אל החווה, ושפך בפניו את מר לבו על בנו שהגיעו זה מכבר לגיל חינוך, ואינם מבינים מאומה מלימודם, אמר לו 'החווה' בבית המדרש יושב אברך בשם ר' יצחק, גש אליו ואמור לו ששלחתיך לקחתו למלמד לבניך, ותשלם לו סך ארבעים ז'לאטע'ס עבור מחצית השנה הקרובה, ואכן הרה"ק מווארקי הלך עמו לכפרו, בהגיעו לשם שיגר מכתב לבני ביתו שבמחצית השנה הבאה לא יחזור לביתו, כי נבחר להיות מלמד באיזה כפר נידח בציווי קדשו של הרבי 'החווה מלובלין', מה נשתומם הרה"ק לקבל מכתב תשובה מבני ביתו - כי טוב עשה, שבכך יוכל להביא טרף לביתו, באשר 'אנשי צבא' הצרפתיים נכנסו לעיר אחר שובם ממלחמה, ובזזו מכל הבא ליד, ואף את אבי - השווער (חמיו) בזזו, השאירוהו נקי מנכסיו, ולרש אין כל.

הרה"ק מווארקי החל במלאכתו, אך מהרה נוכח לראות שמוחם של הנערים אטום וסתום ואינם מבינים 'דבר וחצי דבר' מלימודיהם, קם ונסע אל רבו להזכירם בפניו, אמר לו רבו, מה לך כי תבוא אלי, העתיר בעדם בכל תפילה ותפילה, בקש עליהם ב'אהבה רבה', ובשאר תפילות שתיקנו להצלחה בתורה. חזר הרה"ק מווארקי אל הכפר, קיים עצת רבו, ואכן 'נפתחו לבם ומוחם' של תלמידיו ואט אט החלו להבין את הנלמד.

בכפר נידח זה לא היה כי אם מניין מצומצם של עשרה יהודים בלבד, ביום מן הימים פרצה תגרה בין שניים ממתפללי בית הכנסת, ויקם אחד ובייש את חברו ברבים, המתבייש הבטיח נאמנה שמיום זה והלאה שוב לא ידרכו כף רגליו בבית הכנסת (אף שידע שבכך יתבטל המניין היחיד בכפר), בכדי להרגיעו ניגש אחד מבני העיירה אליו, ואמר לו, דע לך, כאשר תקבל ב'סבלנות' כל הבא עליך, בין לטוב ובין למוטב, באהבה ושמחה, תהיה מובטח לחיים של אושר וכבוד, והדברים נרמזו בכתוב בפרשתן (מט טו) 'וירא מנוחה כי טוב ויט שכמו לסבול', דלכאורה סותר הכתוב את עצמו ד'ויט שכמו לסבול' אינו 'מנוחה', אלא דזה גופא אמרינו, 'וירא מנוחה כי טוב' - אם הנך רוצה לחיות על מי מנוחות, אזי 'ויט שכמו לסבול' - הטה שכמך, והיה נכון 'לסבול' כל מה שיבוא עליך, ועל ידי זה תנוח בשלום על מקומך.

ככלות מחצית השנה נפרד הרה"ק מווארקי מהכפרי, ומשנשאל האם יחזור לאחר החג, ענהו רבי יצחק, כל בואי הנה היה רק על פי ציווי מורי ורבי, גם בנוגע להבא אשאל את פיו כדת מה לעשות, משם נסע רבי יצחק לובלינה אל רבו 'החווה הקדוש', אשר קיבלו בסבר פנים יפות, בתוך שיחתם שאלו ה'חווה', האם שמעת איזה 'דבר תורה והדרכה' בכפר ששהית זה כמחצית השנה, ענהו הרה"ק מווארקי הרי כל תושבי הכפר בורים ועמי ארצות המה, והיאך יכולתי ללמוד שם אפילו דבר אחד מן התורה... עד שנוכר הרה"ק מווארקי בעובדא זו כשפרצה התגרה בבית הכנסת, ושם שמע דברים נפלאים אודות מידת הסבלנות, כשמוע ה'חווה' דבריו אלו, נענה ה'חווה' ואמר - זאת רציתי לשמוע מפייך, אכן כעבור זמן שב חותנו לעלות על דרך המלך ושב לעשירותו ולא חזר למלמדותו. ביסוד דברים אלו הקים הרה"ק מווארקי את עדתו נאמנה, וזה היה 'אבן השתיה' של 'ווארקי', לקבל הכל בסבלנות, ואז וירא מנוחה כי טוב.

מעשה ברב חשוב בירושלים, יהודי בר אוריין, אשר הגיע להשתתף בשולחנו הטהור של הרה"ק רבי שלומק'ע מזוועהיל זי"ע אשר כידוע היו סועדים על שולחנו הרבה שבורי לבב ודלי השכל אשר לא היה מי שיקרבם כי אם אותו קדוש וטהור רבי שלומק'ע. אותו רב הביא עמו קדירה של טשולנט עבור הרבי ויושבי השולחן הטהור. בין

להיות 'מרא דידין', וע"י ריבוי הצדקה והחסד תהיה בן כמותי, ואחשב כ'לא מת', וכל מיתתי תהא רק 'שכיבה' עם אבותי ולא מיתה, וכך הוה כמו שאמרו (תענית ה): 'עקב אבינו לא מת', כי אם שכיבה עם אבותינו.

וזה נמי פירוש הכתוב (ג טו-כא) 'ויראו אחי יוסף כי מת אביהם', כי בראותם את רוב טובתו של יוסף, חשבו שיעקב אביהם נחשב כ'מת' שהרי לא הניח בן כמותו, ענה להם יוסף 'אל תיראו אנכי אבלכל אתכם ואת טפכם', מכאן ואילך אפרנסכם ואעשה עמכם צדקה וחסד, ובוה יחשב לי כאילו עברתי ייסורים כל ימי חיי, ושפיר הניח אבינו בן כמותו והוא נחשב בין החיים לא.

מיהו, בווה"ק איתא שכל המרבה בצדקה ובגמילות חסדים^{נ"ב} אינו צריך לבוא לידי ייסורים, כי ע"י הגמילות חסד' יתעלה למדרגה כאילו קיבל ייסורים כל ימיו, והנה בעל הייסורים נקרא שם בווהר הקדוש מרא דירבין ואילו בעל הצדקה נקרא מרא דידין. ובוה מבאר ה'חתם סופר' את הפסוק 'ויקרבו ימי ישראל למות', כדאשר ראה בגדולת ועשירות יוסף, הבין שאינו בן כמותו חשב שקרבו ימיו 'למות', לכך קרא ליוסף ואמר לו 'שים נא ירך תחת ירכי' - כלומר, תחת הייסורים שעברו עלי כל שנתי ועל שמם נקראתי 'מרא דירבין', תחתם קבל על עצמך - 'ועשית עמדי חסד ואמת',

המשתתפים שם ישב יהודי מסכן שתמיד הרגיש כי מפלים אותו לרעה והוא מקבל מכל מאכל פחות משאר המסובין... ע"כ כשהביא הרב את ה'טשולנט' הורה רבי שלומק'ע שיניחו את הקדירה לפני אותו יהודי שבור לב, בכדי שיוכל לקחת ממנו כל צרכו ולא ירגיש שמקפחים אותו. משהונחה הקדירה לפניו והחל לקחת מן התבשיל, החלו עוד כמה יהודים לדחפו מעט ברצותם לקחת גם הם מן המאכל ואותו יהודי אשר חשש שמא שוב יבוא לו מעט מן המאכל בלבד, מיהר וירק מלוא לוגמיו אל תוך הקדירה, ובכך הבטיח לעצמו שאיש לא יהין לגעת בקדירה ובתבשיל. רבי שלומק'ע ראה את המתרחש אך במידותיו הקדושות החריש ולא אמר מאומה.

כראות הרב (שהביא את המאכל) את המתרחש, חרה לו הדבר, ויקם ממקומו והחל מדבר בחוסר דרך ארץ מול פני הקודש, וכה זעק - וכי ל'מעמד' זה 'טיש' יקרא... וכי 'תורה' שמעו כאן, רק הנהגות משונות מבלי 'דרך ארץ' ראינו אצל המסובים... מה ניתן ללמוד מ'טיש' כזה, היסוהו רבי שלומק'ע והשיבו בנחת, אכן הרבה יש ללמוד משולחן זה... והוא, את מידת הסבלנות... לראות איך דברים מתרחשים שלא לשביעות רצוננו ולהיות סבלן, לא לומר מאומה ולצפות עד יעבור זעם... זהו לימוד גדול שאפשר ללמוד כאן בהאי תכא...

הנה אמרו חז"ל (עירובין סה): 'כל בית שאין נשפך בו יין כמים...' והובא ברמ"א (או"ח רצו) וז"ל. נוהגין לשפוך מכוס של יין על הארץ קודם שסיים בפה"ג... וטעם השפיכה, דאמרינן כל בית שלא נשפך בו יין כמים אין בו סימן ברכה, ועושין כן לסימן טוב בתחילת השבוע, עכ"ל. וכתב הט"ז וז"ל. נ"ל דכוונת חז"ל ב'נשפך יין כמים' הוא בדרך זה, דיש להקשות למה אמר לשון דיעבד - דהיינו נשפך, ולא אמר כל בית שאין שופכין בו, אלא דנתכונו לומר שלא יתרגז אדם בביתו אפי" אם יארע לו היזק דהיינו שכבר נשפך יין בשוגג ע"י שום א' מבני הבית ודרכן של בני אדם להתרגז בשביל זה, ע"כ אמר כל בית שאין היין שנשפך בשוגג נחשב לו כאילו היה מים אלא אדרבה מתרגז אז אין בו סימן ברכה... נמצא שאם אינו מתרגז הרי זה עצמו סימן יפה, סימן ברכה ושפע רב.

כט. בפרשתן (מט כ), 'מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך', וביאר האלשי"ך הקדוש זי"ע, כי בא הכתוב לשבח את אשר, כי לעצמו היה די לו ב'לחם' צר, והיתה מספקת עבורו כדבר שמן וטוב, אכן לאחרים נתן מעדני מלך... ואילו השל"ה הק' (במדבר לא) ביאר, מאשר שמנה לחמו, ומדוע זכה לעשירות כזאת מפני שהוא יתן לאחרים מעדני מלך ולא מהדברים הגרועים והפחותים אלא רק משופרא דשופרא וכדכתיב (ויקרא ג טז) 'כל חלב לה', ובזכות נדיבותו לאחרים זכה לעשירות. והוסיף השל"ה הק', כי מצינו עוד באשר שנאמר בו 'ברוך מבנים אשר' (דברים לג כד), ואמרו חז"ל (ספרי וזאת הברכה, שנה) שאין שבט שנתברך בבנים כאשר, ומבאר עפ"י האמור שהוא יתן לאחרים מעדני המלך, ובגין כך זכה לבנים, וכדאיתא בגמ' (ב"ב י): 'מה יעשה אדם ויהיו לו בנים זכרים, רבי אליעזר אומר יפזר מעותיו לעניים'.

ל. כה אמר יוסף הצדיק לאחיו 'אתם חשבתם עלי רעה אלוקים חשבה לטובה למען עשה כיום הזה להחיות עם רב' (ג כ), וכן אמר להם בשעה שהתוודע אליהם 'ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכרתם אתי הנה כי למחיה שלחני אלוקים לפניכם' (לעיל מה ה), סיפר לי ידיד נאמן רב חשוב במדינת ארה"ב, שלמד אצל הגאון רבי שמואל בירנבוים זצ"ל ראש ישיבת מיר בארה"ב, פעם אחת שאלו רה"י, וכי מה ענין 'למחיה שלחני' ו'להחיות עם רב' שלכן הוצרך יוסף להצטער בצער המכירה וייסורי בית הסוהר... וכי לא היה יכול להתקיים באופן 'מכובד'

באר הפרשה - פרשת ויהי

שלח לפניו להורות - התיקון בימים אלו על ידי עסק התוה"ק בפרשתן (מו כח), ויהי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה וגו', וכתב האור החיים הק', שהנה כל שנות חייו של יעקב היו מלאים ברדיפות וצער, מיד משנולד היה עשו כנגדו, וצרת דינה ויוסף וכו', ורק י"ז שנים אלו שהיה במצרים 'אלה היו חייו ולא קודם'.

כשישלחו להביאו אחר כבוד ב'מרכבת המלך' מבית אביו עד מצרים, שם יבוא לבקר בבית האסורים כאדם נכבד ויראה פניהם זועפים ויפתור החלום, והם כבר יספרו אודותיו עד פתרון חלומו של פרעה וכו', או שיקראוהו סתמא לעמוד על משמר אסיפת התבואה משנות השובע לשנות הרעב....

אלא, שכדי להבין ללבו של ה'רעב' בשבע שנות רעב ולכלכלו כראוי, על הנותן לעבור קודם את ההרגשות הללו, כי רק כך יבין כראוי ללבם של אלו, רק כאשר ירגיש את חיי הדחקות, העוני והמחסור יבין ללבם של עניים בעת דחקם, ויפנסם כראוי.

כיוצא בדבר מבאר ה'צורור המור' (בפרשת בהר) טעם סמיכות מצות 'והחזקת בו' לשמיטה ויובל, כי כל ענין השמיטה באה ללמדנו פרק נכבד ב'הלכות גמילות חסדים'. כי מדרך העולם הוא שהשבע אינו מרגיש את הרעב, וה'בעל יכולת' שתחת רשותו נמצאים כמה וכמה שדות וכרמים וכל טוב אינו מבין לליבו ולמצבו של זה העני הפושט יד ולרש אין כל, וכל מאווי לפת חרבה ומים לחץ. על כן ציווה הבורא לבעל הקרקעות, אחת לשבע שנים תשבית שדך למשך שנה תמימה, באותה שנה לא תרוויח מעות רבות ממכירת הפירות בדמים יקרים, ובוזה תבין ללבו של אחיך האביון, שבכל השנים (לא רק בשנת השמיטה) מהלך הוא בשאלת 'מה נאכל', על כן - כי ימוך אחיך ומטה ידו, והחזקת בו.

וז"ל (עיין היטב עד כמה הוא מאריך בלשונו לבאר ענין זה), ובענין השמיטה והיובל רצה השם יתברך שיהיו שווים עניים ועשירים, כדכתיב 'לך ולעבדך' וכתוב 'ואכלו אביוני עמך', וידוע כי העני כל ימיו מכאובים וכעס, כי אין לו מה לאכול, ובכל עת ובכל עונה עיניו נשואות לשמים וחייו תלויים לו מנגד, בבוקר יאמר מי יתן ערב מפחד לבבו ועניותו, והעשיר כל ימיו בשמחה, וטוב לב משתה תמיד, בענין שבעושרו וברוב לבבו שוכח את העני ואינו יודע במכאוביו, ולכן רצתה התורה שיהיו השמיטה והיובל ב' שנים רצופות, שבהם אפילו העשיר נושא עיניו לשמים, אחר שאין זורעין ואין קוצרין, ואומר 'מה אוכל מה אשתה', כדי שידע ויזכור צער העני שכל ימיו ושנותיו בצער ודאגה, ואחר שהעשיר בב' וג' שנים נושא עיניו לשמים, ואומר - מה אעשה לאנשי ביתי כי אין לי לזרוע ולקצור, כה יעשה העני שכל ימיו מכאובים מדוחק העניות, באופן שכשהעשיר יראה עצמו בעושרו יזכור הימים שעברו עליו מהשמיטה והיובל, ויאמר, אני בשתי שנים של שמיטה ויובל לא הייתי יודע מה לעשות לאנשי ביתי, והייתי בצרה וצוקה ובצער ובדאגה, והייתי אומר 'מה אוכל ומה אשתה', מה יעשה העני שכל ימיו מכאובים ולא ראה בטובה ועינו נשואות לשמים ולבריות, כי עולליו שאלו לחם ופורש אין להם, כענין שבזה יזכור העני וירחם עליו, עד כאן לשונו.

מסופר על הגאון רבי אליהו חיים מייזל זצ"ל רבה של לאדז', שפעם פנה בימות החורף לביתו של הנגיד ר' ישראל פאזמאנסקי - ברצותו להוציא ממנו סכום הגון עבור 'עצים להסקה' לעניי בני ישראל שהצינה גברה ופשטה בביתם, משהגיע לבית הנגיד נקרא ר' א"ח להיכנס פנימה לבית החם ומוסק כהלכה, אבל ר' א"ח לא אבה להיכנס ונשאר על מעמדו בחוץ, משם דיבר עם הנגיד למשך כמחצית שעה על דא ועל הא... ככל שעבר הזמן גברה באותה מידה הצינה על מיודענו הנגיד, משנכנס הקור בכל עצמותיו של הנגיד אמר לר' א"ח, ירחם נא מר עלי ויכנס עמי הביתה, כי גברה עלי הצינה... אז אמר לו ר' א"ח, עתה השגתי מטרתך, כי באתי הנה לבקש נדבת לבך ב'עצים להסקה', ולעולם לא תבין את העניים עד שתרגיש על בשרך את אשר הם מרגישים כל היום - בכל יום מימי החורף.

כלל הדברים כי רק בהרגשת צערן של חברו יעלה בידו להיות 'גומל חסדים' כראוי, וזו חובתו של האדם 'להיכנס לנעליים' של השני, לנסות להבין הרגשתו, ואז כבר יעזור לו כדבעי...

לא. ובעסקנו בעניינים שבין אדם לחברו נביא הני מילי מעלייתא במעלת ה'אחדות', דכתיב בפרשתן (מט א) 'ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים', וכתב השל"ה הק', כי יעקב אבינו רצה לגלות להם את הקץ, על כן אמר 'האספו' - 'כי אי אפשר להקץ שיבוא כשיש ביניכם שנאת חנם, רק צריכים אתם להיות כולכם באספה אחת ובאגודה אחת'.

באופן אחר פירש הרה"ק רבי אשר ישעיה מראפשיץ זי"ע (אור ישע) כי הנה 'קריאה' היא לשון חיבה (רש"י ריש ויקרא), ואמר להם יעקב אם תאספו באגודה אחת אזי הקב"ה יקרא ויחבב אתכם באחרית הימים. ועוד פירש, כי האחדות מביאה שפע פרנסה, וזהו האספו ואזי אגידה מלשון המשכה (כמו 'גוד אחית'), כלומר יתמשך עליכם 'לכם' - לכל צרכיכם...

חקוקות בלוחות מצד לצד, וא"כ אות מ"ם סופית וסמך עמדו באוויר בדרך נס), וזהו ויהי למס עובר, שהלומד תורה כיששכר יהיה למס - כמו מ' וס' שעמדו בדרך נס, כך הקב"ה יקיים אותו ויספק לו כל צרכיו בדרך נס. וכלשון הרמב"ם (סוף הלכות שמיטה ויובל) 'כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו להיבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעבדו וכו' ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים, ויזכה לו בעולם הזה דבר המספיק לו כמו שזיכה לכהנים ללווים'.

יה"ר שנזכה להאמין בה' לקוות אליו ולצפות לישועתו בכל עת וזמן, ובכל זמן ועידן להתחזק בה' ובתורתו, לאורך ימים ושנות חיים לד', ובמהרה דידן נזכה לביאת גוא"צ אכ"ר.

הקשה הרה"ק ה'צמח צדק' לזקנו בעל התניא זי"ע כיצד ניתן לאמור ששנים אלו שהיה בארץ מצרים מקור זוהמת הטומאה הם היו שנותיו הטובות של יעקב, והשיב לו שהרי פירשו חז"ל (בר"ר צה ג) את האמור (לעיל מו כח) 'ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות גושנה - לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה', ואם יש תורה אזי ניתן 'לחיות' אפילו בארץ מצרים... לב

עוד מצינו בפרשתן (מט יד-טו), 'יששכר חמור גרם... ויהי למס עובר' לג', יש שפרשו שבא הכתוב להשיב כנגד אותם האומרים שאי אפשר לעסוק בתורה כי מניין יהא לו כדי פרנסתו אם לא יצא לשוק, ועל כך נאמר ויהי למס עובר, שהנה איתא בגמ' (מגילה ב:) 'מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין' (שהאותיות היו

לב. סוחר אחד התלונן לפני הרה"ק רבי משה מלעלוב זי"ע על 'עסקיו' המוצלחים שהחלו לרדת מטה מטה רח"ל, שאלו הרה"ק האם הוא קובע עתים לתורה, נענה האיש שאין לו כל 'קביעות' בתורה, אמר לו הרה"ק, איתא בגמרא (תענית כה) שזוגתו של רבי חנינא בן דוסא בכתה בפניו על מצבם הדל, התפלל ר"ח ויצתה כמין פיסת יד והושיטה לו רגל אחד משלחן של זהב, בלילה ראו בחלום שכל הצדיקים אוכלים לעתיד על שולחן של זהב עם שלשה רגלים, ואילו הם יושבים על שולחן עם שתי רגלים, מיד הבינה שהיא קיבלה בזה את שכרה דלעתיד והתחרטה על קבלת המתנה 'בעי רחמי ושקלוהו, תנא גדול היה נס אחרון יותר מן הראשון, דגמירי דמיהב יהבי מישקל לא שקלי', פי' גדול הנס שנטלו חזרה את הרגל, כי בדרך כלל נותנים השפעות טובות מן השמים ואין נוטלים חזרה. ואמר הרמז בזה, שכאשר האדם מקיים גמירי - אם תקבע שיעור קבוע בגמרא, תזכה שיתקיים בך משמיא מיהב יהבי - שיתנו לך מן השמים פרנסה בהרחבה, ומישקל לא שקלי - מה שבידך לא יאבד ממך, וכן הוה, שהלה קבע לו זמן לשקוד על דלתי ביהמ"ד בקביעות, ומאז חזר לעלות מעלה מעלה ולהצלחה מרובה.

מדי דברינו בבעל ההילולא הרה"ק רבי משה מלעלוב זי"ע, שומה עלינו לציין שני דברים ממה שהורה ואמר קודם פטירתו מהאי עלמא, א'. שלא יגזרו בירושלים תענית בגין 'עצירת גשמים' קודם ליומא דהילולא דיליה, כיון שיום היארצייט שלו - י"ג טבת, מסוגל לגשמים, ב'. שכל מי שיפעל לכבוד ההילולא שלו ישיב לו טובה משמי מרומים, על כן עצה היעוצה לכל מי שצריך לישועה - שיפעל דבר מה למען הילולת הצדיק - אם בהעמדת 'לחיים', בהדלקת נר וכו', זיעועכ"א.

לג. עוד מצינו בענין 'ברכות יעקב', דכתיב (מט כ) 'מאשר שמנה לחמו' וגו', ב'מדרכ תלפיות' הביא כי אשר בן יעקב עומד על פתח גיהנם, וכל מי שיודע משניות הוא מצילו משם, וזהו 'מאשר שמנה לחמו', שמנה אותיות משנה. וכתב הרה"ק ה'שפתי צדיק' זי"ע בשם זקנו ה'חידושי הרי"ם' שהיה מזהיר על לימוד משניות על בוריים, שהרי מוכח מדברי המדרש ששואלים כל אחד בשמים ממעל האם בקי הוא במשניות, ועוד מעלה ליודע משניות שבידו לישון מתוך דברי תורה, וגם כשהוא הולך בדרך בנקל יכול לחזור על תלמודו.

אגב אורחא, פעם סיפר הגה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל, שהרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע התבטא פעם אליו בכאב שלא כדרכו (כי היה נוהר מאד לא לדבר שום סרך גנאי על נפש מישראל), באים אלי אנשים ופניהם דומין לבהמות, וזאת מפני שעוד לא למדו באותו היום דף גמרא, והיינו שע"י הלימוד נעשה אדם בריה חדשה פנים חדשות באו לכאן... לד. וכמו שרמזו צדיקים בריש פרשתן ויחי יעקב - בני ישראל - יעקב אבינו יחיו ויאריכו ימים, ואילו בארץ - לשכון אחר כבוד בתוככי האדמה והארץ (מתחת למציבה) זה שייך למצרים...

כן אמר הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע, לאיש יהודי שקבל בפניו על נכרי וגוי הרודף אותו, משיג גבולו ומצעררהו בכל מיני עינויים וצער, ענה הרבי, נו, השי"ת יעזור שהגוי ישוב בתשובה, אמר היהודי, אבל, רבי, הרי הוא גוי... אמר הרבי, אכן לתשובה זו התכוונתי - 'תצא רוחו ישוב לאדמתו', וכך הוה, משחזר היהודי מצא שהגוי נפח את נשמתו ושב לאדמתו...

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת ויחי תשפ"ב

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: gagedank@gmail.com

יכתבו את זה בריש גלי, לא יסכים זבולון לחתום על ההסכם, או שמא אין הבעה"ב מבינים לשון ארמית, לכן גילו את האמת רק בתרגום אונקלוס. (הגרמ"י רייזמן)

וירא מנחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבל ויהי למס עבד (מט, טו)

ידועה השאלה, שאם ראה שהמנוחה כי טוב וכו' למה א"כ "ויט שכמו לסבל"?

בספר "שיח שרפי קודש" מביא לתרץ בשם הרה"ק הר"ר בונים מפרשיסחא זצ"ל: אם רוצה אדם שיהי' לו מנוחה, ירגיל את עצמו לסבול כל דבר הבא עליו, ואיך שיהי' - ישוה בעיניו. אז יהי' לו מנוחה תמיד. וזה הכוונה וירא מנוחה כי טוב, דוקא לכן הט את שכמו לסבל כל דבר ולהתאזר במדת הסבלנות שתמיד יהיה במנוחה.

בספר "טעמא דקרא" להגר"ח קנייבסקי, מביא בשם החזון איש: עני שאינו מכיר בתאוות העולם הזה - אין כ"כ רבותא אם יושב ולומד. עיקר החכמה היא אצל אחד שידוע ומכיר בפיתוי העוה"ז ואעפ"כ יושב ולומד. וזה שאמר הכתוב ושבח את יששכר שאע"פ שראה מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה - אעפ"כ ויט שכמו לסבול. וזוהי אכן גדולה מיוחדת.

בספר "לב שלום" מובא: פירוש הדבר: שהאדם צריך למסור את כל מה שיש לו עבור כבודו יתברך, וכשמוסרים דבר למען כבוד ה' צריך ליתן מן המובחר, כדכתיב "כל חלב לה" ולכן, ישכר שרואה "מנוחה כי טוב", רואה ומתבונן בטוב המנוחה, כמה כל אנשי תבל בכל הדורות כל שאיפת חייהם וכל מעשיהם ומרצם ורדיפתם אחרי הכסף, הוא הכל כדי שיבואו בסוף למנוחה קצת, והרי זה "חלב" ההנאה בשאדם, ומעתה "ויט שכמו לסבול" - נתן מנוחה זו לכבוד ה' יתברך, לעמול בתורה יומם ולילה, כחומר גרם הרויבץ רק בין המשפתיים, וכדאמרו (סוף ברכות) "ת"ח אין להם מנוחה בעוה"ז, ולפיכך, מתוך עמל ומסירות כזו, "ומבני ישכר יודעי בינה לעיתים" (דה"א יב).

פירוש זה, אמר הרב אשלג ז"ל לפני החזון"א, והחזון"א התפעל מאוד מזה, והיה אומר כמה וכמה פעמים במשך היום את הפירוש הזה בשמו, לכל מי שנכנס אליו!

ושמעתי סיפור נפלא על האדמו"ר מגור בעל האמרי אמת זצ"ל שהיה לו תפילין שהיו חשובים לו, כי ירושה היה לו מאבותיו, וגם שהיו אלו התפילין מכתבו של הסופר הרה"ק רבי משה מפשווערסק זי"ע, ופעם אחת ראו איך שאיש פשוט עומד ומניח את התפילין האלו, ושאלו אותו לפרש הדבר, מאין בא לו התפילין האלו, וענה, שהוא נכנס אל הרבי ואמר לו, מאחר שאין לו תפילין, האם יוכל להלוות לו תפילין, והאדמו"ר זצ"ל נתן לו את התפילין האלו, כדי להניחם, ונכנסו החסידים אל האדמו"ר ושאלו לפרש הדבר הלא האדמו"ר בעצמו אינו מניח את התפילין כי אם בערב יום הקדוש, ומפני מה ראה לתת לאותו יהודי דוקא את התפילין היקרות, ענה ואמר בפשטות, הלא נאמר "כל חלב לה".

בספר "זרע יצחק" מבאר על פי משל: אדם שעובד כמה ימים בשבוע, ויודע שעל כל עבודה שעובד יקבל שכר הרבה מבעל הבית, ואחר כך גם ימי חופשה, אך העבודה עצמה היא קשה ומפרכת, ואומר בלבו, עם כל זה אעבוד כמה שאני יכול, שהרי היום שלמחרת הוא יום חופשה ואנוח טוב מכל העמל, לכך כדאי לי לנצל היום ולעבוד הגם שזה קשה מאוד.

והנמשל: בכדי לזכות לעולם הבא יש להתייגע בעולם הזה הרבה בתורה במצוות ולהתגבר על היצר הרע ולפוסם צערא אגרא, והיצר מפתה האדם שלא כדאי לטרוח ולהתייגע מידי, ויש לנוח קצת ולזה יש לומר לו שבכדי לזכות לעולם הבא אשר נאמר עליו עין לא ראתה אלקים זולתך יש להתייגע בעולם הזה וכדברי הכתוב אדם לעמל יולד היינו בכדי שיזכה לעולם הבא ואז נחים ומתענגים תענוג שאין כמוהו, וזהו מה שאמר כאן, ישכר שהוא סמל של בן תורה הוא רואה שבעולם הבא המנוחה היא טובה כי יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה ואת הארץ כי נעמה וידוע שארץ זה משל לעולם הבא שנקרא ארץ החיים וכמו שכתב הרמב"ם בפ"ג מהל' תשובה והיא נעמה, ולכך מטה שכמו בעולם הזה לסבול ולעבוד.

ומהו ההמשך של "ויהי למס עובד"?

בספר "ציוני תורה" מבאר עפ"י הגמרא (שבת קד, א) "מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדים", והנה מ' וס' זה אותיות "סם", ובגמרא איתא (יומא עב, ב) "אמר רבי יהושע בן לוי מאי דכתיב 'וזאת התורה אשר שם' משה" זכה -

ויגד ליעקב ויאמר הנה בנך יוסף בא אליך ויתחוק ישראל וישב על המטה (מח, ב)

יש לפרש על פי רמז, דהנה חז"ל אמרו במס' נדרים (דף ל"ט) "המבקר את החולה נוטל אחד ממששים מחליו", וזהו דוקא באם המבקר הינו 'בן גילו' (בן מזלו) של החולה ע"ש, וידוע שיוסף היה בן גילו של יעקב כדאיתא במדרש הובא ברש"י בפ' וישב על הפסוק כי בן זקונים הוא לו שכל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף.

והנה מלת הנה בגימטריא ס', ומלת המט"ה בגימטריא נ"ט, וזהו שאמר: הנה"ה בנך יוסף בא אליך לבקר אותך, והוא יטול אחד ממששים מחולך, כי בכל בני יעקב לא היה אחד בן גילו, רק יוסף, לכן ויתחוק ישראל מעצמו על ידי שנחסר לו אחד ממששים מחליו. וישב על המטה המט"ה גימטריא נ"ט שנשארו לו רק נ"ט חלקים מחליו.

ועתה שני בניך הנולדים לך בארץ מצרים עד בואי אליך וגו'. (מח, ה).

יש כאן שני שאלות: א. מדוע רק אלו שנולדו לפני שיעקב הגיע זכו להימנות בכלל השבטים. מדוע רק יוסף זכה לכך ולא שאר השבטים?

מבאר בספר "תורת משה נתן" רעיון נפלא ביותר: אדם שמסתובב ליד אדם גדול, הריהו הוא מחובר אליו. לעומת זה אדם שנמצא בריחוק מהצדיק ומתגעגע ויש לו כיסופים אליו - דבוק אליו הרבה יותר מזה שנמצא על ידו. הוא כל הזמן חושב עליו, זה בלי גבולות כלל. עד כדי כך שזה שנמצא רחוק באופן פיזי נהיה ממש אחד עם האדם הגדול שהרי כל כולו דבוק בו.

כזה מובן היטיב: יוסף הצדיק, באותם השנים שהיה במצרים היו לו געגועים עזים אל יעקב אבינו עד שנהיה כבחיינו יעקב עצמו מרוב שהיה דבוק בו, ולכן הבנים שנולדו לו באותה התקופה זכו להיות כשבטים עצמם שהרי נולדו מ"יעקב עצמו", אבל אותם הילדים שנולדו אחרי שיעקב כבר הגיע למצרים שאז כבר יוסף לא היה בבחינת הדבקות הגבוהה ביעקב - כבר לא יכולים להיקרא שבטים שהרי הם רק נכדים של יעקב. אותו הדבר שאר השבטים, שהסתובבו ליד יעקב - ילדו נכדים ליעקב ולא בניו ליעקב.

(עפ"י תורת משה נתן)

יששכר חמור גרם'

תרגם אונקלוס: 'יששכר עתיר בנכסין ואחסנתיה בין תחומיא'. וצ"ע שאם הוא עשיר בנכסין מה לו לבקש טובות מאחיו זבולון, הרי כל העסק של יששכר וזבולון הוא כיון שאין לו פרנסה וכדי שיוכל ללמוד בהשקט ובטחה, אחיו מפרנסו ומקבל חלקו בזכות התורה שאחיו לומד, כמו שעשה 'שמעון אחי עזריה', כמבואר בסדר הדורות שעזריה היה תומך את אחיו ר' שמעון, ובזכות זה זכה להוליד בנו רבי אלעזר בן עזריה, וכן הרמב"ם עם אחיו רבי דוד ועוד, אך רבי אפרים זלמן מרגליות לא הוצרך לשותפות עם זבולון, וכן רבי מנחם זמבא זי"ד, שהקב"ה השפיע עליהם שפע פרנסה לבדם, וזכו לשני שולחנות, וא"כ מה להם לעשות הסכם עם זבולון. וא"כ אם היה יששכר עתיר בנכסין מה לו לעשות הסכם עם זבולון?

וכתב ה'ויגד יעקב' מפפא אחיו של ה'קרן לדוד' מסאטמר, ע"פ מה שמסופר בספר 'משכיל אל דל' רבי הלל ליכטנשטיין שהוא למד בישיבת החת"ס בפרשבורג, בישיבה לא נתנו סעודות לתלמידים אלא היו אוכלים 'ימים' אצל בעלי בתים, פעם אחת איחר בתלמודו ובא בסוף הסעודה לבעל הבית, כשהגיע בשעה מאוחרת כעס עליו בעה"ב על שאיחר, האם תרצה שנתחיל את הסעודה עוד פעם בשבילך. רבי הלל היה איש אמיתי ותקיף, וענה לבעה"ב, 'הקב"ה ברא אותך ואותי, וברא את הפרנסה שלי ואת הפרנסה שלך, כיון שראה הקב"ה שחשקה נפשי בתורה חס עלי שלא אצטרך להתעסק עם פרנסתי, והכניס את חלקי אצלך, שאבא לקחת את מזוני מבינתך, ולזאת נתנו לך זכיה שיהיה לך חלק בתורתך, ודע לך שמה שאני אוכל הוא שלי, ואין לך רשות לכעוס עלי כלל, 'אני לא אוכל אצלך, אתה אוכל אצלי'...

ועפ"י מבאר ה'ויגד יעקב דברי התרגום 'יששכר עתיר בנכסין' שלא יבא זבולון לצעוק עליו על שהוא מאחר, כי השפע הוא שלי, יששכר עתיר בנכסין, בפסוק אינו כתוב מפורש, אלא שהתרגום מספר את הנוסח של רבי הלל ליכטנשטיין. גם זה מסיני, אלא שזה לא כתוב בפסוק ממש, שזבולון לא היה יכול לבלוע את זה, אך בתרגום כתוב האמת הזה שיששכר הוא מליוגר גדול, אדרבה זבולון צריך טובה מיששכר שירחם עליו ויחתום לו על ההסכם. אלא שאם

נעשית לו סם חיים, לא זכה, נעשית לו סם המוות", דהיינו שהתורה נקראת "סם", וזה הרמז שמי' וס' וכו' בנס היו עומדים שמי שדבוק בתורה מתקיים ע"י הנס ואינו צריך לעמול לפרנסתו, וכמאמר חז"ל "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ".

לפי"ז אמר הכתוב "ויט שכמו לסבול" שקיבל על עצמו עול תורה, אם כן ויהי למי"ס עובד" שנעשה לו דרך נס העבודה שלו כיון שמעבירין ממנו עול דרך ארץ.

ידבר יוסף אל בית פרעה לאמר אם נא מצאתי חן בעיניכם דברו נא באזני פרעה לאמר: אבי השביעיני לאמר וכו' ועתה אעלה נא ואקברה את אבי ואשובה (ג, ד ה)

למה נצרך יוסף לשלוח שליחים לפרעה לבקש לצאת ממצרים? וכי אינו יכול לגשת בעצמו לדבר עימו?

מתרץ הגר"ח קנייבסקי בספרו "טעמא דקרא" בשם אביו זצ"ל, שיוסף ידע שכיוון שיאמר לפרעה שברצונו לצאת ממצרים יאמר לו פרעה שאינו יכול לעזוב כי אין מי שימלא את מקומו, ואם יוסף יעזוב את ההנהגה אפי' לתקופה קצרה, יחרב ויתמוטט כל הנהגת המדינה, כי הוא אינו יכול לכלכל לבדו את מצרים. לכן התחכם יוסף, ושלח את אנשי בית פרעה שידברו עם פרעה בשליחותו, ולהם, יתבייש פרעה ולומר שכל ההנהגה תלויה אך ורק ביוסף, ועל כרחו יסכים לשלחו ממצרים...

לאחר שיעקב נפטר לבית עולמו, שולח יוסף הצדיק לפרעה, ואומר לו כן : (ג, ה) אבי השביעיני לאמר הנה אנכי מת בקברי אשר כריתי לי בארץ כנען שמה תקברני ועתה אעלה נא ואקברה את אבי ואשובה מה זה בקברי אשר כריתי לי ?

מביא רש"י שלושה פירושים - אשר כריתי לי. כפשוטו כמו (שמות כא לג) כי יכרה איש. ומדרשו עוד מתישב על הלשון, כמו אשר קניתי. אמר רבי עקיבא כשהלכתי לכרכי הים היו קורין למכירה כירה, ועוד מדרשו לשון כרי, דגור, שנטל יעקב כל כסף וזהב שהביא מבית לבן ועשה אותו כרי, ואמר לעשו טול זה בשביל חלקך במערה.

מקור הדברים, בשתי מקומות בתנחומא - אחד בפרשת השבוע, ואחד בתנחומא ישן, בפרשת וישלח.

אומר המדרש {תנחומא, פרשת ויחי, אות ו} - ושכנתי עם אבתי. אמר לו: באיזה מקום. אמר לו: בקברי אשר כריתי. וכי חופר קברות היה יעקב. אלא ללמדך, כשמת יצחק, אמר יעקב, אפשר שיקבר עשו הרשע בקברות צדיקים. מה עשה. הביא כל כספו וזבחו ועשה מהן כרי. אמר לעשו, מה אתה מבקש הכרי הזה או הקבר הזה. וטל עשו את הכרי, ויעקב נטל אותו מערה. אז ממילא, זאת היתה צורת החלוקה... יעקב לקח את מערת המכפלה, ועשו לקח את הערימה של הכסף.

בא התנחומא ישן, וכותב דבר שהוא פלא מופלא, שלא רק את הזהב והכסף שהיה ליעקב אבינו, הוא שילם עבור מערת המכפלה, אלא אומר המדרש - ברגע שבא יעקב אבינו מארם נהרים, והביא איתו את כל מה שעמל אצל לבן, את הכל הוא מכר, ונתן את כל הכסף לערימה של זהב, ואמר לעשו יש לך חלק במערת המכפלה, מה רצונך... להיקבר שם, או את ערימת הכסף? התחיל עשו אומר, לשם מה אני צריך את המערה הזאת, לפיכך לקח את כל ערימת הכסף.

יוצא, שיעקב אבינו שילם את כל הוננו, מכל השנים שהיה אצל לבן, עבור חלקו של עשו במערת המכפלה.

בא הבאר יוסף, לר' יוסף סלנט, ואומר - אני רוצה לומר לך, למה שילם יעקב אבינו את כל הוננו, בשביל חלק במערת המכפלה. אמר יעקב אבינו אין נכסי חו"ל שווים לי, משום שבחול"ל עשיתי כסף, אבל הפסדתי שתי מצוות, ולא שווה כל הכסף, בעבור איבוד שתי מצוות!

איזה שתי מצוות הוא איבד?
כתוב בפסוק {לב, ח} ויירא יעקב מאד ויצר לו ...
שואלי חז"ל - ממה פחד יעקב אבינו? הרי אמר לו הקב"ה שישמור אותו! אומרים חז"ל - יעקב חשש משתי מצוות שאין לו - מצוות ישוב ארץ ישראל, וכיבוד אב ואם.

אמר יעקב - 22 שנה לא שירת את אבי ... עשו כן, והוא גם גר בארץ ישראל... שתי המצוות האלה בידיים שלו, לי אין אותם ... איך אני אכפר על זה? אם עכשיו אני לוקח את כל הכסף הזה, שהרווחתי בחו"ל, אבל איבדתי בשבילו שתי מצוות... אני מוכן לתת את כל הכסף שעשיתי בחו"ל, כדי לזכות למצוות האלה!

איך הוא יזכה לשתי המצוות האלה?
אומר הבאר יוסף - פשוט מאוד, אם הוא נותן את כל הכסף הזה לעשו, אבל הוא מקבל חלק בארץ ישראל, וגם חלקה ליד אבא שלו... אז הוא זוכה לשתי דברים, גם לכיבוד אב ואם, וגם זוכה לישוב ארץ ישראל... שבשביל חלקה קטנה בארץ ישראל, הוא מוכן לשלם את כל הוננו.

זה מראה, כמה יקרה עבורו, ארץ ישראל... ואם עשו מוכן למכור, בשביל כמה לירות, את חלקו בארץ ישראל, סימן שהוא לא מעריך, לא את ארץ ישראל ולא את אביו.

אם ככה, עכשיו תבין טוב מאוד, למה היה מוכן יעקב אבינו, לשלם הון עתק, עבור הנחלה בארץ ישראל, מחד גיסא, כדי לכפר על זה שהוא לא ישב בארץ ישראל, והדבר הנוסף, משום שהוא לא כיבד את אביו.

רצייתי להוסיף על זה, דבר שסיפר לי פעם יהודי, שהיה עד למעשה :

הוא סיפר, שפעם לפני ארבעים שנה, היה הכנסת ספר תורה, בישיבת פונוביץ', והתהלוכה עם ספר התורה הגיעה להיכל הישיבה, ואיך שהגיעה לשם, דפקו בחדרו של המשגיח, ר' יחזקאל לוינשטיין - 'כבוד הרב, התהלוכה הגיעה, ביקשת נודיע לכובודו...'

כשהגיעו למדרגות הישיבה, רקדו ושרו את השיר {תהילים קיט, עב} טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף... טוב לי... טוב לי... תורת פיך... ומעגלים מעגלים סערו מסביב לישיבה, בריקודים סוערים...

הגיע ר' יחזקאל לוינשטיין, וראה איך הבחורים ורקדים בשמחה, ואז פלט מפיו - שקרנים... שקרנים... טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף?! לפחות אל תשקרו כשאתם שרים...

ניגש אליו בחור, שהיה אברך, קראו לו ר' ברוך פינס, חתנו של ר' דוד פוברסקי זצ"ל, ואמר לו - אני לא חולק עליך, מה שאתה אומר, זה קדש קדשים, אבל אני רוצה לומר לך פשוט בפסוק - דוד המלך צודק, וגם הבחורים צודקים במה שהם אומרים... זה נכון מה שהמשגיח אומר, שאם מישוה יגש לבחור, ויגיד לו 'כבודו, אולי אתה מוכן לסחוב את החבילה, אני אתן לך מאה שקל?' הוא ילך ויעזור... יקח מאה שקל... אבל כבוד הרב, אם בחור למד משמונה בבוקר, ועד שבע בערב בהתלהבות... ובא אליו מישוה אחרי הסדר, ואומר לו 'תשמע, ראיני איך אתה לומד... אני מוכן לתת לך 5000 ₪, על כל שעה שאתה לומד, תקבל 1000 ₪, ותמכור לי את הזכויות של הלימוד שלך, אני צריך את הזכויות האלה, אתה מוכן למכור????'

אמר לו ר' ברוך פינס - אני אומר לרב, אף אחד לא ימכור! למה?! כי טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף!!!

אמר לו ר' יחזקאל לוינשטיין - אתה צודק! עכשיו תתחילו לשיר טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף!

למדנו מכאן :

עשו, כיבד את אבא שלו, עשו אהב את ארץ ישראל... אבל בשביל כמה לירות, הוא זרק את המצוות! אלו מצוות שהוא כבר קיים אותם, והיה מוכן למכור אותם...

מה עשה יעקב אבינו?

מסר את כל הוננו, כדי לקנות בחזרה, כיבוד אב ואם וישוב ארץ ישראל. אם כך למדנו, מה עשה כאן יעקב אבינו, עפ"י ביאורו הנפלא, של הבאר יוסף, לר' יוסף מסלנט.

*

שואל הספר אזנים לתורה - כאשר יעקב אבינו מצווה את ילדיו, לקחת אותם לקבורה בארץ ישראל, מה הוא אומר?

{מט, כט} ויצו אותם ויאמר אלהם אני נאסף אל עמי קברו אתי אל אבתי אל המערה אשר בשדה עפרון החתי: {ל} במערה אשר בשדה המכפלה אשר על פני ממרא בארץ כנען אשר קנה אברהם את השדה מאת עפרון החתי לאחזת קבר: {לא} שמה קברו את אברהם ואת שרה אשתו שמה קברו את יצחק ואת רבקה אשתו ושמה קברתי את לאה.

יעקב אבינו לא מזכיר אפילו פעם אחת בקברי אשר כריתי לי... איפה זה מוזכר???

כשיוסף מדבר עם פרעה, הוא לא מזכיר לו, ש'אבא אמר לקבור אותי, בנחל אבותי... מה הוא אומר לו?

{ג, ה} אבי השביעיני לאמר הנה אנכי מת בקברי אשר כריתי לי...

שואל האזנים לתורה - למה כשהוא מדבר עם הבנים שלו, הוא לא מזכיר בקברי אשר כריתי לי, ואילו כשהוא מדבר עם פרעה, הוא מזכיר?

ואומר תשובה נפלאה - את הבנים, לא מעניין כמה אבא שילם על זה... אלא מה שמעניין אותם, זה להביא את אבא לקבורה, בנחלת אבותי... "שם רבותי קבורים, תקבור אותי שם"...

אם תגיד לפרעה, שאבא ציוה לקבור אותי ליד אביו... הוא יגיד 'שבביל מה לקבור אותי ליד אבא שלו, מה הם אוכלים צהריים ביחד?!' ...

אבל אם תגיד לפרעה - תשמע, הוא שילם על זה מיליונים... "אהה, מיליונים?! עכשיו שווה לקחת אותו לקבורה שם"...

לכל אחד, צריך לדבר איתו בשפה שלו... לילדים של יעקב, הוא לא אומר בקברי אשר כריתי לי, אלא קברו אתי אל אבתי... לפרעה, מדברים בשפה אחרת לגמרי - בקברי אשר כריתי לי.

אומר הספר באר בשדה דבר נפלא ביותר - בקברי אשר כריתי לי. אמר יוסף לפרעה, תדע לך, אבא לקח את כל הכסף שהוא עשה בחו"ל, ומכר אותו, כדי לקנות חלקה במערת המכפלה. זה מראה, שאין נכסי חו"ל, שווים בעיניו כלום. אם נכסי חו"ל לא שווים בעיניו כלום, אז איך אתה רוצה לקבור אותו בחו"ל?!

אם את הכסף של חו"ל הוא לא רוצה, אז בוודאי שגם לא להיקבר שם! לכן תבין, למה הוא אומר לו בקברי אשר כריתי לי, שכך הוא מנסה לשכנע אותו, למה לא כדאי להיקבר כאן...

ועל ה אומר רש"י: " הבא לברך את בניו יברכם בברכתם ויאמר איש לבנו 'שימך אלקים כאפרים וכמנשה' כלומר התורה עצמה אמרה בעצמה שהבא לברך את בניו יאמר" ישימך אלקים כאפרים וכמנשה", ושוב לא שייך כאן הכלל ש'כל פסוק שלא פסקו משה אנו לא פסקינו'.

(ומתוק האור)

ויראו אחי יוסף כי מת אביהם ויאמרו לו ישתמנו יוסף והשב ישיב לנו את כל הרעה אשר גמלנו אותו" (נ טו)

הלשון "לו ישתמנו יוסף" לכאורה לא מובן, דנשמע מזה שרצונם הוא שיוסף ינקום בהם, דתיבת "לו" מתפרשת מלשון 'הלוא' כגון "לו יהי כדברך", וכי רצונם היה שיוסף ינקום בהם אתמהה! [עיין ברש"י שפירש "לו ישתמנו" שמא ישתמנו ד"לו" מתחלק לעניינים הרבה וכו' ע"ש].

כתב "בעל הטורים" יש מפרשים לו ישתמנו יוסף הלואי ישתמנו יוסף בלבו ולא יעשה לנו מעשה, ואם חפץ לעשות ישיב לנו "כל" הרעה שגמלנוהו כי מה עשינו לו? גרמנו שנעשה מלך מחמת שמכרנוהו ונתגלגל הדבר שנעשה מלך במצרים כן יעשה לנו עכ"ל. מוכנים הם שיינקום בהם, אבל בתנאי שיעשה להם בדיוק כפי שהם עשו לו שנצמח מהרעה טובה.

מה ענה להם יוסף? "ויאמר אליהם יוסף אל תיראו כי התחת אלוקים אני ואתם חשבתם עלי רעה אלהים חשבה לטובה למען עשה כיום הזה להחיות עם רב" (יט כ) מה כוונתו שאמר "כי התחת אלהים אני"?

אלא ביארו "בעל העקידה" והמלבי"ם, אמר יוסף לאחיו "אל תיראו", כיון שאין ביכולתי להתנקם בכם דאפילו אם נאמר שמתור לי לעשות לכם רעה, אבל לא יותר ממה שאתם עשיתם לי והנה אתם עשיתם לי רעה שגרמה לטובה ואם אני רוצה להתנקם עלי גם כן לעשות רעה שתגרום לכם לטובה אך דבר זה אין ביכולת אדם לעשות רק אלוקים לכן אמר "התחת אלוקים אני" וכן ביאר בספר "פרדס יוסף".

מעשה בנפוליאון בונפרטה קיסר צרפת, שהיה הולך וכובש מדינה אחר מדינה, והנה בעת עומדו להלחם עם מלכות רוסיה, הגיע אל עיר אחת אשר היתה מבוצרת מאד, ולא עלה בידו להבקיע את חומת העיר. על כן בנה עליה מצור סביב והקיף את העיר בחילותיו, אין יוצא ואין בא עד שיכנעו אליו, וכל צבאותיו התחפרו סביבות העיר וישבו שם ימים רבים.

ויהי כי הקיפו הימים, ואין כל הכנעה, כמה מקציניו פנו בדרישה לנפוליאון לנטוש את המערכה ולשוב אל ביתם. הציע נפוליאון שהוא בכבודו ובעצמו עם מפקד הגדוד יכנסו לעיר בלבוש כפריים חקלאים וירגלו את העיר.

וכן עשו. נפוליאון והמפקד נכנסו לעיר והתחילו לרגל. בדרכם הגיעו לבית מרוח ששם נמצאו אנשי צבא רוסיא. נכנסו לשם ישבו ליד שולחן בקצה המרוח והזמינו יין כמו כולם, ושמו אוזנם כאפרכסת לשמוע שיחת החיילים.

שמעו אותם אומרים כי המצב הכלכלי בעיר ללא נשוא, והרעב כבד עד כי עוללים שאלו לחם ופורש אין להם, ולא נשארה להם ברירה כי אם להכנע בפני צבא נפוליאון. דברים אלו הרנינו את ליבו של נפוליאון והמפקד אשר אתו.

לפתע הסתכל בהם חייל רוסי אחד, והכירו שהוא נפוליאון, ויאמר אל חבריו הביטו אל הכפרי היושב בקצה החנות, זהו נפוליאון שצר עלינו את העיר. ויחרדו ליבותם של נפוליאון והמפקד כי כרגע קט יתפשו ברשת אויביהם, אולם, למזלם דבריו לא נתקבלו באזני שומעיו.

המפקד שליוה את נפוליאון ברצותו להסיר כל ספק, חשב להוריד מהם מחשבותם באופן החלטי כי חשש שעדיין לא סר מר המות, פן יגשו אליהם ויחקרו אותם מאין באתם וכו', לכן פקד בקול נגיד וצוה את נפוליאון להגיש לו כוס שכר. נפוליאון הבין כונתו בזה, ניגש אל המוזג והביא את מבוקשו, בהגישו את הכוס עשה תנועה רשלנית, וכוס השכר נפל ונשפך על בגדי המפקד, המפקד קם בחמת זעם והכהו והפילו לארץ וצעק עליו: שוטה, מה עשית? וינס נפוליאון ויצא החוצה. כשנמלט נפוליאון ניגש המפקד למוזג ושילם לו על ארוחתם, בעודו שומע איך חבריו של החייל הרוסי לועגים לו באומרום אליו, אילו היה זה נפוליאון, מי היה מעזי להרים יד עליו ולהכותו כאחד הרקים. ואז עזב המפקד והלך בעקבות הקיסר, והגיעו שניהם אל צבאם חיים.

ויהי בהגיעם שם נפל המפקד אל רגליו ויבקש על נפשו שימחל לו על מעשיו, כי הוראת שעה היתה לבל יפול הקיסר ביד שונאיו. ויען הקיסר ויאמר לו אלמלי יכולתי להענישך ולהשיב לך מדה כנגד מדה לתת לך מכות כאלו אשר יצילוך ממות ולהביאך לידי חיים טובים של מלך הייתי עושה זאת ברצון, כי כן עשית אתה, על ידי מכותך הגעתי ממות לחיים טובים, והשבת אותי אל מלכותי, אבל אין ביכולתי לעשות זאת. ויצו המלך והעלוהו בדרגה ונתנו לו מתנות רבות, וכעבור מספר ימים הובקעה העיר.

זה שאמר יוסף "התחת אלוקים אני" הרי רק ביכולתו של הקב"ה לעשות רע שממנו תצמח הטובה.

(ואוצרות התורה' בשם "איל המילואים")

מאוצרות המגידים

"נפתלי אילה שלוחה" (מט, כא)

"נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר, א"ר אבהו: אל תקרי אמרי שפר אלא אמרי ספר. חושים בריה דדן תמן הוה ויקירן ליה אורניה (כבדו אזניו משמוע, רש"י), אמר להו: מאי האי (למה אינכם קוברים אותו)? ואמרו ליה: קא מעכב

כששוחטים למשל פרה או תרנגולת, לא תמיד אפשר לאכול אותה, וזאת מחמת תקלה כלשהי שארעה בעת השחיטה, כגון הגרמה, חלדה, עיקור. במקרה כזה דינה של הבהמה שהיא נבילה, ונאלצים למוכרה לערבי ביפו. את כל הבהמה השלימה הזו שהיתה שוה תרפ"ט אלפים, מוכרים במחיר מוזל לנכרי. הבהמה אמנם היתה טהורה, נכון, אבל בשחיטה היה פנצ'ר ושוב אינה ראויה לאכילת יהודי.

בשעה טובה ומוצלחת השוחט שחט את הבהמה והכל בסדר, חלק, גלאט. אפשר לאכול אותה? עדיין לא. הבהמה צריכה לעבור בדיקה. בדיקה חיצונית ובדיקה פנימית. מממשים, ואם מצאו משהו – סירכא, זה לא גלאט, לא חלק. שוב מוכרים לערבי ביפו. הבהמה היתה כשרה והשחיטה כשרה, אבל נפסלה בבדיקה.

גם כשהשחיטה והבדיקה עברו בשלום עדיין א"א לאכול עד שיכשירו אותה. ברוך ה' כבר הכשירו את הבשר והכל בסדר, עכשיו צריכים לבשל אותו, ואם בטעות נכנס כף חלבי בן יומו אין פי שישים כנגד זה, אוי ואבוי! התבשיל נטרף, וכאן א"א אפילו למוכרו לערבי ביפו, אסור בהנאה! ישר לפח האשפה.

כל זה כששוחטים פרה או תרנגולת. אבל אם לוקחים דג מהמים, צריכים רק לבדוק האם יש לו סימני טהרה – סנפיר וקשקשת. אם כן? אפשר מיד לבשל ולאכול אותו. אין בעיות לא בשחיטה, לא במליחה, לא בבדיקה ואין בו איסור בשר בחלב. אם הדג טהור – הוא טהור עד הסוף, בלי פנצ'רים!

יש ילד שהמלמדים כל כך נהנים ממנו, משתעשעים איתו. כזה פיינער' בוחר'ל, אבל כשהוא גדל קצת והולך לשיבה קטנה, לפתע מגלים שהתחבר שם עם בחור מקולקל, מתחיל להתגלש החוצה, מאבד את הטעם בלימוד.

לפעמים קורה שברוך ה' בשיעור א' ו'ב' עדין הבחור במצב של עליה, ובשיעור ג' מתחילה לה התדרדרות. לפעמים הכל בסדר בשיבה קטנה, אבל בשיבה גדולה מתחילות הצרות... פתאום מתחשק לו מחשבים, ופה ושם...

זו היתה הברכה שבירך יעקב את יוסף – "וידגו לרוב", שצאצאיו יהיו כמו הדגים, שסימני הטהרה שלהם הינם תמידים, הם נשארים טהורים עד הסוף, וכך גם הצאצאים לעולם לא יתדרדרו, וישארו בקדושתם לאורך ימים. (יחי ראובן)

ויברכם ביום ההוא לאמור בן יברך ישראל לאמר ישמך אלקים כאפרים וכמנשה (מח, כ).

כתב רש"י: הבא לברך את בניו יברכם בברכתם ויאמר איש לבנו 'שימך אלקים כאפרים וכמנשה'.

מנהג ישראל שההורים מברכים את ילדיהם בערב שבת, ויש הנוהגים רק פעם בשנה, ואומרים "שימך אלקים כאפרים וכמנשה".

ולכאורה, מנהג זה הוא נגד גמרא מפורשת (מגילה כח, א) שכל פסוק שמשה רבינו לא חילק אותו, אנו לא יכולים לחלקו. כיצד, אם כן, מברכים בחצי פסוק? צריכים היו לומר את הפסוק בשלימותו!

שלמה המלך אומר: "לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם, אשר אין לה קצין שוטר ומושל" (משלי ו, 1-2) והכונה שהעצל ילך ויראה שהנמלה אוגרת כמות אוכל לפרק זמן הגדול ממשיך חייה, וזאת על אף שאין לה עולם הבא. ואתה שיש לך עולם הבא, מדוע שלא תאגור לעצמך תורה ומצוות!

הגמרא מספרת שרב משרשיא החליט לבדוק זאת לבדו, הלך ביום קיץ חם כשהנמלים בתוך הקן שלהם, האפילו עם מעילו מעליהן. יצא נמלה אחת החוצה, רב משרשיא תפס אותה וקשר לה חוט אדום. שחרר אותה והיא חזרה לקן, הודיעה לכולם שיש צל, כולן יצאו ואז הסיר רב משרשיא את מעילו, התרגזו הנמלים על אותה נמלה ששיקרה שיש צל בחוץ, התנפלו עליה והרגו אותה. אמר רב משרשיא: באמת אין לה קצין ומושל. שהנה הרגו אותה בלי משפט! וצדק שלמה המלך בדבריו.

שוואלים שם התוספות איך עשה כן רב משרשיא? הרי הגמרא מספרת שרבי יוחנן אמר שיהיו אבני ענק של יהלום בשערי ירושלים, אמר איזה תלמיד לעצמו שודאי זו גוזמא כי מהיכן ימצאו אבנים בגודל כזה? יום אחד הפליג התלמיד בים וראה מלאכי השרת שחוצבים יהלומים גדולים מאוד, שאל אותם עבור מה היהלומים וענו לו שהם בשביל שערי ירושלים לעתיד לבא. חזר אל רבי יוחנן ואמר לו: צדקת בדברך. אמר לו רבי יוחנן: "ועד עכשיו לא האמנת?" נתן בו את עיניו ועשאו גל של עצמות!

שואל, אם כן, תוספות – אם התלמיד שלא האמין לרבי יוחנן נענש, איך יתכן שרב משרשיא לא האמין לשלמה המלך?!

התוספות מתרץ את השאלה, אבל המהר"ם שיף כתב שאין כאן שאלה כלל! הלא שלמה המלך בעצמו אמר "לך אל נמלה עצל ראה דרכיה וחכם". וזה בדיוק מה שעשה רב משרשיא, הלך אל הנמלה וראה את דרכיה!

גם כאן בפסוק שלנו אומר רש"י שהמילה "לאמור" נראית, לכאורה, מיותרת: ויברכם ביום ההוא לאמר בן יברך ישראל לאמר ישימך אלקים כאפרים וכמנשה".

האי עד דאתי נפתלי מארעא דמצרים. אמר להו: ועד דאתי נפתלי מארעא דמצרים יהא אבי אבא מוטל בבזיון? שקל קולפא (מקל) מחייה ארישיה, נתון עיניה ונפלו עכרעא דיעקב, פתחניהו יעקב לעיניה ואחרי. והיינו דכתיב: ישמח צדיק כי חזה נקם פעמיו ירחץ בדם הרשע. באותה שעה נתקיימה נבואתה של רבקה, דכתיב למה אשכל גם שניכם יום אחד, ואע"ג דמיתתן לא ביום אחד הואי, קבורתן מיהא בים אחד הואי" (סוטה י"ג)

למה אתה צועק?

אספר לכם דבר מענין. היה בעולם צדיק שהיה מכונה השרף מטריסק. בלשון החסידים הוא נקרא "השרף" - שהוא היה יותר גדול ממלאך. אמרו שבשעה שעמד בתפילה, ראו שבווער אש מעליו - והיה מתפלל בצעקות, בקול רעש גדול, - איזו דביקות, איזו התלהבות! יום אחד בא לביתו יהודי תושב גרמניה. תושבי אותו אזור בגרמניה - שקטים בטבעם. והנה לקראת הימים האחרונים לשהותו אצל הרבי שאלה אותו הרבנית: איך אתה מרגיש כאן?"

"הכל בסדר. אבל דבר אחד אני לא מבין."

"מה אתה לא מבין?"

"מדוע הרבי עושה סקנדלים, באמצע התפילה? צועק ודופק. שיגיד את התפילה בשקט."

אמרה לו הרבנית: "מפני שהלב שלו בוער. לבו שורף באש. הוא מוכרח לצעוק."

אמר היהודי: "גם לי בוער, וגם אצלי הלב רותח, ואיני צועק. אני מתפלל בשקט."

"לא, אם הלב בוער, מוכרחים לצעוק. אם אתה לא צועק, סימן שהלב שלך קר" השיבה הרבנית.

"לא, רבנית! הלב בוער, ואני לא צועק."

לויכוח כזה אין סוף. היא אומרת שהלב לא בוער, והוא חושב ואומר שהלב כן בוער. הרבנית שמעה לדבריו בנחת, ועזבה את המקום.

היה זה ערב שבת. היהודי לקח את כל כספו והפקידו בידי הרבנית. במוצ"ק תקף אחרי הבדלה נישג לרבנית: "רבנית, את הכסף בבקשה".

הרבנית שהייתה מאד פקחית: "איזה כסף?" שאלה.

"הכסף שלי!"

"אולי, אולי, יש לך טעות?"

"רבעצן, רבנית, אל תעשי קונצים!"

"אולי התבלבלת?"

"רבנית, רבנית, אל תמתחי את העצבים שלי! וכי את יודעת מה יש שם בנרתיק שהנחתי בידך, מונח בו כל כספי. יש שם גם הלוואות. נסעתי ליריד לקנות סחורה. במה אקנה?"

"אולי נתת לאדם אחר?"

"רבנית!!! החל לצעוק "רבנית מה את עושה לי!!!"

אמרה לו הרבנית: תסלח לי, ר' יהודי, תדבר בנימוס, בשקט. מה אתה צועק? מה אתה צועק?"

"מה אני צועק? הלב שלי בוער."

אה, הלב שלך בוער, אתה צועק? קח את הכסף. אבל דע לך, אם הלב בוער, כן צועקים. רק תלוי איפה הלב בוער. אם הוא לוחט בתפילה בוער ביראת שמים, או בדברים בטלים..." אי, אי.

כשחושבים בן דן ראה שלא נותנים לקבור את יעקב אבינו, לקח בידו מקל - ונטל את ראשו של עשו מעליו. הראש התגלגל לבין רגליו של יעקב. באותו הרגע יעקב אבינו חיך. שמעתם פעם מתים מחייכים? נו, "יעקב אבינו לא מת" פוסק רבי שבתי את פסוקו, ומתחיל את הדרשה בכיכר השבת בירושלים.

כאשר אמרו לחושים בן דן שהעיכו נובע מעשו, הוא שאל בקול "ועד דאתי נפתלי מארעא דמצרים יהא אבי אבא מוטל בבזיון?!" מיד שקל קולפא (מקל) מחייה ארישיה... הריד את ראשו מעליו.

רבתי, ישנה כאן שאלה.

היו שם שמעון ולוי הקנאים הגדולים שהרגו את כל שכמ בגלל שפגעו בדינה, ועמיהם היו עוד כל שבטי קה, ואף אחד מהם לא הרג את עשו, למה ומדוע הנכד חושים בן דן, דווקא הוא היה הקנאי להרוג את עשו הרשע, למה?!

בכדי להבין, נסביר גמרא במסכת כתובות דף ס"ב.

הגמרא מספרת שרבי חנינא בן חכניאי נסע ללמוד תורה. כמה זמן למד - שלוש עשרה שנה ברציפות למד תורה בישיבה.

כששב לעירו לאחר שלוש עשרה שנה, השתנו שבילי המקום - הרחובות קיבלו שמות אחרים, בנו בהם בניינים, סללו כבישים חדשים. עד שרבי חנינא פשוט לא הכיר את הדרך לחזור לביתו.

הרבי הגדול רבי חנינא בן חכניאי נעמד על פרשת דרכים והבין שכל העיר השתנה. מה עושים? ללכת ולשאול את העוברים ושבים איפה אני גר? זה משונה. מה עשה? עמד על יד מעין באר המים והמתין אולי ישמע שמוזכרים את שמות בני משפחתו - כאשר יבואו לשאוב מים.

לפתח הוא אכן שמע אומרים שבתו של רב חנינא בן חכניאי מגיעה לדלות מים. כשהבין שזו בתו (הוא לא הכירה שהרי שלוש עשרה שנה לא ראה אותה) המתין לה, וכאשר סיימה לדלות ונטלה את הפח עם המים - צעד אחריה, עד שהגיעו לביתם.

ובבית? אומרת הגמרא שהרבנית עסקה בניפוי קמח לאפיית חלות. היא הייתה כפופה לעבר קערת הקמח בשעת הניפוי. ופתאום "סוי ליבה" - ומרוב ההתרגשות מתה.

מה הפירוש "סוי ליבה"? רש"י מבאר: "ראה ליבה, כלומר נדמה לליבה פתאום שזה בעלה". מה פירוש הלב ראה?

אם היתה עומדת ישר עם מבט העיניים, אזי עד שהעיניים היו נותנות את הטלגרמה ללב (מליונית השניה) בינתיים, ההרגש היה מסתנן ומצטנן מעט, אבל אצלה פעל הלב - הרגשת הלב פעלה אצלה יותר מההרגש העיניים, העיניים היו בקמח אבל הלב הרגיש. בפתאומיות. לפני שהעיניים השלימו את ראייתן. לא היה רגע של הצטננות, וכיון שלא היה שבריר שניה של הצטננות - מתה במקום. הזדעזע רבי חנינא ו"אמר: רבונו של עולם, עניה זו זה שכרה, בעי עלה רחמי וחייה" כאשר ראה שמתה התפלל ועשה לה תחיית המתים.

רבתי. כשהאחים עמדו על עשיו, התחילו להתוכח אתו: "אה, למה אתה לא נותן לקבור את אבא שלנו?"

עשו השיב: "אני בכור".

אמרו לו: "הרי מכרת את המקום. בנדיט שכמותך!, הרי כתבתם חוזה".

"היכן החוזה?"

"במצרים".

"נו, תביאו".

שלחו את נפתלי.

הם החלו לנסות לדון עם עשו, להכנס עמו למשא ומתן בדרכים אחרות (להראות לעשיו את החוזה אולי כך יתחרט) ואז ההרגש הצטנן (דק מן הדק) אבל חושים בן דן שלא שמע את הטענות של עשיו כיון ש"יקרא אודניה" חרש באוזניו, הוא נשאר אם הרגע הראשון של הצער, הוא לא שמע כלום אלא רק ראה איך שעשיו לא נותן לקבור את הסבא, דמו רתח - ונטל את ראשו מעליו. אצלו לא היה אפילו שבריר שניה של צינון. (אנו לא באים להבין באבותינו הקדושים, אלא רק התעוררות לעצמינו).

רבתי, הלב שלנו צריך לבעור ביראת אלוקים, - מסיים רבי שבתי את הדרשה הלוהטת - ואיך אמרה הרבנית מטריסק: "דע לך, אם הלב בוער, כן צועקים. רק תלוי איפה הלב בוער. אם הוא לוחט בתפילה, בוער ביראת שמים, או בדברים בטלים..." אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

דברים בטלים... אי, אי.

קושי הפרנסה

דרשו רבותינו (בראשית רבה צז, ג): "המלאך הגאל אתי מכל רע" (בראשית מח, טז), קשה היא הפרנסה כפלים כלידה. בלידה כתיב: "בעצב תלדי בני" (בראשית ג, טז), ובפרנסה כתיב: "בעצבון תאכלנה כל ימי חיך" (בראשית ג, יז). וגדולה פרנסה מן הגאולה, שהגאולה על ידי מלאך, "המלאך הגאל אתי", ופרנסה על ידי הקדוש ברוך הוא: "פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון" (תהלים קמה, טז).

רבי יהושע בן לוי אמר, קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, שנאמר: "לגור ים סוף לגזרים" (תהלים קלו, ג), ונאמר שם: "נתן לחם לכל בשר" (שם, כה).

ונשאלתי, מדוע באמת לא יכולה להיות הפרנסה על ידי שליח, באמצעות מלאך, וצריך שתהיה על ידי הקדוש ברוך הוא בעצמו, ומה ההשוואה בין הפרנסה לקריעת ים סוף -

ועוד, מה הקושי לקדוש ברוך הוא בקריעת הים, הלא "אלקי עולם ה', בורא קצות הארץ, לא ייעף ולא ייגע" (ישעיה מ, כח), ומלבד זאת, הרי מראש הותנה עם הים שיקרע לפני בני ישראל (בראשית רבה ה, ה)!

נטעים את התשובה, בסיפור מעשה.

העניות בפולין היתה נוראה. לחם לאכול לא היה. קם בחור נמרץ, ואמר להוריו: "במקום להיות עליכם לנטל, אנסה לעזור לכם. אפליג לארצות הברית. מספרים, שהכסף מתגלגל שם ברחובות. ארוויח, ואשלח לכם."

דווה ליבם, והיססו. שמעו שמצב היהדות שם בשפל המדרגה. רבים לא עמדו בנסיון שמירת השבת.

הבטיח נאמנה שישמור תורה ומצוות ויעמוד בכל הנסיונות. בחשש נתנו הסכמתם, בתנאי שיכתוב להם לעתים תכופות.

הבטיח, והפליג.

וכאשר חשש הוריו, כן היה. בכל מקום דרשו עבודה בשבת. נאמן להבטחתו, סרב. הרויח פרוטות מעבודות מזדמנות, שליחיות וסבלות. סבל חרפת רעב, בגדיו התרפטו ובלו, מפרוטותיו חסך לשלוח אגרות להוריו. לא רצה להדאיגם, סיפר שהכל כשורה. פרנסתו מצויה, אבל מרויח הוא כפועל מתחיל. עוד מעט יעלו את משכורתו, ויוכל לשלוח להם כספים.

שמחו ההורים בצלחתו, אך דאגו לרוחניותו. אם מצא עבודה, האמנם שובת המפעל בשבת? האם עדיין עטור הוא זקן ופאות? בקשו שישלח תמונה.

הבין לחששם, ושמח שיוכל להרגיעם. ירא ושלם הוא, שמר על דמותו היהודית. אך כיצד יוכל לשמחם, והוא לבוש קרעים? הלך ושאל בגדי כבוד מאחד מחבריו, והצטלם בהם. כמה הדור נראה בבגדיו השאולים! כמה שמחו הוריו לתמונתו.

סיפר להם אחד מבני העירה, שכן משפחתו מפליג לארצות הברית. מיד ארזו מכל הבא ליד, שתורה לבנם. אח, כמה נזקק לכל מצרך, לכל בגד שנשלח! אמר השליח: "איך אמצאהו בכרך הגדול?"

מסרו לו את השם והכתובת, וליתר בטחון, גם את הצילום.

הגיע הלה לארצות הברית וזכר את שליחותו. איתר את הכתובת ונקש בדלת. פתח לו נער מזה רעב, לבוש קרעים.

"אתה בעל הדירה?" שאל.

"אני הדייר כאן", ענה.

"אה, סליחה", כנראה שהלה החליף כתובת, אין זה אותו אדם.

משל הוא, כמובן. והנמשל, קריעת ים סוף.

אכן, תנאי התנה הקדוש ברוך הוא עם הים, שיקרע לפני בני ישראל. הגיעו בני ישראל אל הים, ודרשו מימוש התנאי. הביט בהם הים, ולא הכירם. אלו בני ישראל! לא יתכן! כה דומים הם למצרים, ושרו של מצרים אכן טען: "מה נשתנו אלו מאלו, הללו עובדי עבודה זרה, והללו" (ילקוט שמעוני רמז רלד), והם ביקש לבלעם, שנאמר: "והמים להם חומה" (ישעיה יד, כט), אל תקרי חומה אלא חימה (מכילתא בשלח ו, ו) אינם דומים לאותו 'צילום' של בני ישראל, צאצאי אברהם יצחק ויעקב, בני השבטים הקדושים -

אלו אחרים הם, לא אותם ש'בתצלום'...

והיה הקדוש ברוך הוא צריך להתערב ולסכור פי המקטרג, לומר לו: "שוטה שבעולם וכי לדעתם עבדו עבודה זרה, והלא לא עבדוה אלא מתוך שעבוד ומתוך טירוף הדעת, ואתה דן שוגג כמוזיד ואונס כרצון!" כיון שמע שר של ים, אותה חמה שנתמלא על ישראל החזירה על מצרים, שנאמר "וישבו המים" (שמות יד, כו), ששבו מישראל על מצרים (ילקוט שמעוני, רמז רלד).

והוא הדין במזונותיו של אדם.

עומד הוא בראש השנה, עם כל קבלות חודש אלול, עם יראת הדין וחרדת השופר, בתפילה ותשובה וחרטה כנה, ונקצבים לו מזונות ברוחב יד, "כי חק לישראל הוא" (תהלים פא, ה), לשון לחם חק ומזונות (ביצה טז ע"א).

מורה הקדוש ברוך הוא למלאך לרדת ולמסור לו מזונותיו. איך ידע לזהותו, מוסרים לו תמונה: כך נראה כששוע למזונות.

יורד המלאך, ופוגש באדם זר, אינו נראה אותו דבר, אינו דומה לתמונה.

בנוך המלאך, והבורא יתברך צריך לשכנעו שהוא הוא -

הוי: "קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף"...

הרב ליהמן שראה כי עומד הוא להפסיד את הרכבת, קם בחפזה ממקומו ונגש לדלת. להוותו, נעמד האיש מלוא קומתו וחסם את הפתח. 'הלא אמרתי לרב שמדבר בפקוח נפש, כיצד חושב הוא לעזוב אותי כך?!"

"מה פקוח נפש? וכי יכול אני יכול אני להחיות את אשתך עליה השלום? אני מ-A-D-M ממנה!"

"לא, לא אליה התכוונתי, מדבר כאן באדם חי"

"נו אמור בקיצור, במה מדבר?"

"ובכן, אשתי מתה לפני כשש שנים, לאחר מותה נסעתי לאמריקה לאור בקשת בני שאדור לצדו לעת זקנתי, כמה סבל בני זה במהלך המלחמה, אבל על כך אאריך הדבור במועד אחר... בתי אמנם גרה כאן בגרמניה, ואף היא בקשתני לדור לצדה, אך בני הוא עשיר גדול, ובכן, נסעתי לאמריקה..." "אדוני" - קרא הרב ביאוש - "מה בעצם אתה רוצה ממני?"

"מיד אגיע ללב העניין, נסעתי לאמריקה באניה, הנסיעה היתה נוחה, זכינו אפילו לקדש את הלבנה על האניה, אבל כבודו ממנה, מה מאריך אני בדבורים, החיים באמריקה לא מצאו חן בעיני, ועל כן שבתי לגרמניה, ואז שמעתי את הדרשה ההיא..."

"שוב הדרשה?!"

"סבלנות, אני מיד מטסים. כשחזרתי נולד בן לבתי, זו שכזכור דרה כאן. כובדתי בסנדקאות, הכל היה מוכן לברית, אך לפתע אבד התינוק נשימתו ומת."

"זה ספור מצער" - אמר הרב ליהמן - אך במה יכול אני להועיל?"

"בבקשה לשמוע עד הסוף. לפני שבוע ילדה בתי בן אחר"

"אה, באת להזמין אותי להיות סנדק? אני לא יכול להיות מחר סנדק! שלום!" "לא, לא באתי להציע לרב סנדקאות! מחר - אם ירצה ה' עומד הוא להכנס

בבריתו של אברהם אבינו, האם יכול אני שוב לקבל את הסנדקאות, ואם חלילה ימות התינוק? מה אעשה, כבוד הרב?"

"אל תקבל על עצמך את הסנדקאות! עכשיו תן לי כבר ללכת!"

הרב החל לרוץ לעבר המדרגות, אך האיש אחז בו בחזקה. "עוד שאלה אחת! איך נקרא לילד?"

"איך תקראו לו?" ענה הרב - שהצליח בינתיים להחליץ מלפיתתו - תוך שהוא מדלק במדרגות בחפזון וקופץ לתוך העגלה, "ומה אכפת לי? תקרא לו: יעקב, משה, אהרן, דוד, יהונתן, גבריאל, לייב או כל שם שתמצא לנכון."

טרם נעלמה העגלה בעקול הרחוב הספיק הרב עוד לשמוע את הזקן קורא לעברו: "כמה חייב אני לשלם לכבודו? כמה יעלה לי היעוץ...?"

כצפוי, כשהגיע הרב לתחנת הרכבת, לא נותר לו אלא לשמוע את שאון גלגליה המתרחקים. הוא שב לאחוריו ביאוש, וגילה את שני ראשי הקהילה אשר כבר שלא לנסוע בלעדיו.

הרכבת הבאה היה אמורה לצאת רק בשעה אחת עשרה - שעה שבה אמורה היתה הפגישה להיות בעצומה. למרות זאת נדברו הם לשוב לתחנה בסמוך למועד זה, תוך תקוה שיקבלם ראש הממשלה במועד מאחר יותר.

מששבו לתחנת הרכבת, גילו המוני בני אדם נרגשים הסובבים בתחנה. מה קרה? אסון מחריד! הרכבת שיצאה בשמונה ארבעים וחמש ירדה מהפסים, לא ידועים כרגע פרטים מדויקים, אך ישנם ודאי כמה עשרות הרוגים.

הזקן היה בעצם שליח ההשגחה להצילם!

ברכבת של השעה אחת עשרה הגיעה המשלחת בשלום לעיר הבירה. ראש הממשלה הסכים לקבלם בשעה מאחרת יותר. מתוך שחשש קודם לגורלם, משום שידע שאמורים היו הם לנסוע ברכבת שירדה מהפסים, האזין כעת לדבריהם ביתר תשומת לב, והעניין שלשמו הגיעו סודר מהרה על הצד היותר טוב.

שנים עברו, הרב ליהמן הספיק כבר לשכוח מהמעשה. והנה ביום אחד מגיע אל ביתו של הרב יהודי מכר, יחד עם בנו - נער בר מצוה. "כבוד הרב" - אומר האיש, "באתי בזה להזמין לשמחת בר המצוה של בני דודי שחי בזכות עצתו החכמה."

לקח לרב ליהמן כמה דקות להזכר, אך משזכר, הסכים - למרות הטרחה לבוא לשמחה, מתוך רגשות הכרת הטוב על הנס שארע עמו באותו היום.

באולם גלה הוא את הזקן, זורח מאשר, "הנה, כבוד הרב זהו נכדי יקר יעקב משה אהרן דוד יהונתן גבריאל לייב, ב"ה זוכים אנו כעת לשמחת בר המצוה שלו. רבותי!" קרא הזקן תוך שהוא מפנה פניו לנוכחים, "זהו האיש שהציל את חיי נכדי, וברוב עדינותו סרב אף ליטול תשלום על כך."

"אבל למה?" - שאל הרב, "למה קראתם לילד בשמות רבים כל כך?"

"הרי הרב בעצמו צוה כך! נחון אני ב"ה בזכרון טוב, וזכר אני היטב אף את דרשתו של הרב לפני שנים רבות, ויכולני לחזור עליה לפני בעל פה..."

כעת כבר היתה לרב ליהמן סבלנות להקשיב במשך שעה ארוכה לכל ספוריו של הזקן על הקורות עמו בכל ימי חייו...

אומר הרב צדקה: "ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק", מה רצה יעקב? שיקראו לבני יוסף בכמה שמות: מנשה אברהם יצחק וישראל? מה חסר היה להם בשם אחד?

יעקב אבינו לא חפש שיקראו להם בכמה שמות, הוא רצה שהסגולות שישנן בשמות האבות הקדושים - תורה עבודה וגמילות חסדים, יהיו באפריים ומנשה, ועל כך מברכם ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק."

(ומתוך האור)

אשרינו בעולם הזה

הגעתו לארצות הברית, להתרים למוסדות התורה. להיכן אפנה, מי ומי בנותנים. יש יהודים טובים שנחלצים לעזור ולסייע. מכירים את כולם, את אורחם ושיגם, מסייעים אותך ואף מדריכים ומזהירים: פלוני חסיד נלהב, 'תקנה' אותו ב'ווארט' של רבו. פלוני תלמיד של המשגיח, ראוי לצטט משהו מספרו. זה אוהב אמרה על פרשת השבוע וזה חקירה מהדף היומי. ובאמת, עצותיו של ה'דרייבר' היו שוות זהב, פשוטו כמשמעו. שאלתי אודות גביר פלוני, אולי כדאי לפנות אליו. אמר לי לשון הרע לתועלת: אינו נותן פרוטה להחזקת תורה. בקי הוא בפרקי אבות, ויצטט באזניך את המשנה על "כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עוון" (אבות פ"ב מ"ב), ו"יפה תורה עם דרך ארץ, שיגיעת שניהם משכחת עוון" (שם), ו"כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה" (אבות פ"ו מ"ד).

אמרתי: בוא ננסה, אבל בתנאי אחד - שאתה בא אתי, אינך נשאר ברכב.

תמה לתנאי. מה שי שולו לעשות שם, לראות בבזיוני, איך משיבים פני ריקם? אבל הסכים, ועלינו. קיבל פנינו בכבוד, שמע והתעניין, אבל הבהיר: זה עקרון אצלו. מי שטרח, יאכל. מי שלא טרח, מה יאכל. אין הוא מפרנס אוכלי לחם חסד. הלל הזקן היה חוטב עצים, רבי יוחנן סנדלר ורבי יצחק נפח. רש"י סחר ביינות, הרמב"ם והרמב"ן היו רופאים. ה"חפץ חיים" עזר לאשתו בחנות ולרבי מנחם זעמבא היתה חנות לפרוול. הרש"ש היה בנקאי, ורבי אפרים זלמן מרגליות סוחר. גם ה"חיי אדם" עסק במסחר, וליעב"ץ היה בית דפוס. הכין שעורי בית, לא תשבע האוזן לשמוע, לא ידע, שהתכוננתי לכך.

אמרתי: אני שמח לשמוע שאתה איש עקרונות. למי שמגיע מגיע, למי שלא לא. אז אולי תשפוט ביני לבין ה'דרייבר' שיושב פה -

הביט בסקרנות, וגם ה'דרייבר' הופתע. לא ידע שיש בינינו סכסוך.

אמרתי: אני אוסף כסף להחזקת תורה, ואנשים תורמים בידיעה שכספם קודש למטרה הנעלה. ה'דרייבר' גם הוא מוקיר תורה ומסיע אותי בהתנדבות, אבל ביקש שאחזיר לו לפחות את הוצאות הדלק. מילא, אינו מרויח, תורם מזמנו. אבל להפסיד, אינו חייב. ואני אומר, מהיכן יש לי כסף, מהתמיכות של התורמים. והם תורמים לתורה, לא לדלק למכונית! איש עקרונות אתה, נכון שאני צודק? לא, אל תענה מיד. שהוא לא יחשוב שפסקת לחובתו בלי מחשבה. תעיין בדבר, ותפסוק.

שניהם הביטו בי בפליאה. ה'דרייבר', שלא בקש הוצאות הדלק, והמארח, שפסק פסקו: ודאי שהוא צודק! התרומות שנתנו לך נתנו בזכותו. צדיק הוא, שאינו תובע אחוזים ואינו מבקש שכר. הדלק, ודאי מגיע לו!

זה הצדק? שאלתי.

זה הצדק, וזה הישר! ענה נחרצות. אם לא יהיה לו דלק, איך יוכל להמשיך ולהסיע אותך?!

גם אני חשבתי כך, הפתעתי אותו. אפשר לקבל מסכת ברכות?

מצחו התקדר, התחיל לחשוד. פתחתי בסוף פרק שני. הקראתי: "שמעו אלי אבירי לב [לטובה. אשר אמצתם לבכם ודבקתם בי (רש"י)] הרחוקים מצדקה" (ישעיה מו, יב). שכל העולם כלו נזון בזכותם, והם אפילו בזכות עצמם אינם נזונים. שבכל יום יוצאת בת קול מהר חורב ואומרת: כל העולם כלו נזון בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת!

וספרו בגמרא (חלין פה ע"ב) שתולעת נפלה בפשתנו של רבי חייה ואכלה בו. שאל בעצת רבנו הקדוש. אמר לו: שדה של הפשתן במים ושחט לתוכם עוף. התולעת אינה סובלת דם אמור, ותרבח. [והגמרא דנה בעצה זו, מצד מצות כיסוי הדם.] ושאלו: כיצד יתכן שעלתה תולעת בפשתנו של רבי חייה, והלא שנינו שמשעה שעלו רבי חייה ובניו מבבל פסקו הרעמים והברקים, הסערות והרעידות האדמה, היין לא החמיץ והפשתן לא לקה! וענו: זכותם הגנה על כל העולם, ולא עליהם בעצמם!

אמרתי: אמת, שאתה עמל ואתה מרויח -

אבל לומדי התורה הם ה'דרייבר', בזכותם אתה מרויח -

ואינם תובעים ממך אחוזים, גם לא שכר. תן להם את ה'דלק', כדי להמשיך ולסייע לך, ולכל העולם!

נצחתי, הודה, ותרם בעין יפה. אבל, אמר, איני מבין: אם כל העולם נזון בזכותם, מדוע נגזר עליהם להסתפק בקב חרובים?!

הו, זו שאלה טובה. התשובה עליה כתובה בפרשת השבוע, ונסביר אותה בספור -

בינה בירת הממלכה האוסטרו הונגרית התגורר הגביר האדיר שמעון רוטשילד. אביו, שלמה מאיר, ממנ הקמת מסילת הברזל מוינה, צפונה לוורשה ומערבה לגרמניה. תדירות הנסיעה, פעמיים בשבוע, מי נסע מארץ לארץ באותם ימים. גם מחיר הנסיעה לא היה זול.

יום אחד הגיע מברק, שרשת בתי עסק בפולין עומדת בפני פשיטת רגל, ואפשר לקנות את הסחורה בחצי המחיר ואף בפחות, אך בתנאי אחד: התשלום במזומנים. רוטשילד החליט לנסוע ולנצל את ההזדמנות. אבל לסוד היה שותף, פקיד המברקה. בעד חופן שטרות, שיתף כנופית שוד בוינה. אף מסר את תוכן מברק התשובה: הוא מגיע לורשא ברכבת של יום רביעי.

עשרה אנשים קנו כרטיסים למחלקה הראשונה ברכבת, לקרון הפאר. שמונה יעוררו מהומה, ושניים ישדדו את העשיר וירדו בתחנה הראשונה שם תמתין להם כרכת מילוט. ליתר בטחון, עלו שלושה למחלקה השניה, המחלקה העממית, בה לא היו המושבים מרופדים בקטיפה, מרווחים ונוחים, ועוד שלושה למחלקה השלישית, בה נסעו העניים והצטופפו עם צוורותיהם בספסלים נוקשים. כולם סקרו את הנוסעים, והתאכזבו. רוטשילד לא היה ביניהם. שינה תכניתו, או התל בהם.

הרכבת הגיעה לתחנתה הראשונה, והם השקיפו בעד החלונות וסקרו את הרכיף: אולי הגיע לכאן בכרכרה, וכאן יעלה לרכבת. אך לא. נוסעים ירדו ונוסעים אלו, והוא לא נמנה עליהם. הרכבת חצתה את צ'כיה והגיעה לקראקוב. חברי הכנופיה ירדו, מאוכזבים, וישבו על עקבותיהם. הרכבת המשיכה לוורשה. העשירים ירדו מהמחלקה הראשונה, הסוחרים מהשניה, העניים מהשלישית. הקרונות האחוריים הסיעו בהמות: סוסים, פרות וחזירים. כמה דלפונים קמו ונערו את הקש שדבק בהם. אבל הריח, איוז צחנה! אחד מהם ירד מקרון הבהמות ומזודתו בידו, כשהוא מעוה את פניו בסלידה. הסיר את הסדין הארוך שלבש, וחליפה מהודרת התגלתה תחתיו. עצר כרכרה ונקב בשמו של מלון פאר. שם יתרחץ וישלף ממזודתו בגדים נקיים. אך אביו, לא הביא בחשבון שהכרכרה היתה של הכנופיה! בפנית הרחוב עלו עליה שנים, תפסו במזודה ואילצוהו לרדת בלעדיה!

המרכבה המשיכה בלעדי, והוא התעשת מיד. עצר מרכבה אחרת, ונסע למלון. עלה לחדרו. שם בחדר כבר המתין לו מנהל חשבונותיו שנסע עמו בקרון הבהמות ויצא כשהם רדפו אחרי רוטשילד.... וכעת כבר הגיע למלון עם מזודתו בגדים בידו האחת, ומזודתו המזומנים בשניה...

ומה למדת מזה? שעולמנו מלא ב'שודדים', פיתויים ומדוחים. ואנו עוברים את העולם הזה, 'נוסע האדם אל בית עולמו', והפיתויים קורצים והנוכלים אורבים. בן תורה מבקש להשקיע עצמו בעולמה של תורה, לצבור ולאגור עוד ועוד נכסים רוחניים, אוצרות פז היקרים מאלפי זהב וכסף. אבל מה יעשה ולא ילכד בכף, ולא יאבד הכל בהתמכרות להנאות כלות ונפסדות - הוא נוסע במחלקה האחרונה והמרוחקת, המובדלת ומופרשת, בין האביונים והקבצנים, בקרון הבהמות. וכך יגיע עם אוצרותיו בשלום, ויעשה את עסקת חייו, ויממש את עשרו!

אלו דברי המשנה (אבות פ"ו מ"ד) כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה, אם אתה עושה כן אשריך וטוב לך, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא - טוב לך לעולם הבא, מובן. אבל אשריך בעולם הזה, הכיצידי? אבל, כשנתבונן בדבר -

איך חש רוטשילד, העשיר המופלג, כשישב על הקש בין הסוסים והפרות והשתקשקע עם שקשוקי הרכבת, בידעו שהוא מוליך את השודדים שולל ופניו לעסקת חייו -

וכמו שספר ה"חפץ חיים" זצ"ל, מעשה בסוחר באבני חן בפטרבורג, שנסע ליריד אבני חן בדנציג וכספו עמו, לקנות אבנים טובות במחירי מציאה, ולהתעשר. וברוך השם, מצא אשר חפש. רכש בכל כספו אבנים טובות במחיר נפלא, והשאיר ברשותו שלוש מאות רובלים בלבד, דמי נסיעה לביתו ושהיה באכסניות דרכים בתנאים מרווחים, כיאה למעמדו.

עמד לצאת לדרך, וזכה לביקור. סוחר מבוהל ומבועת סגר בחשש את הדלת אחרי: מתחרה פרש רשת לרגליו. רקם עלילה ועומדים לעצרו ולאסרו, להחרים כל רכושו ולהעמידו למשפט. עליו לברוח, ומיד. הוא מציע לסוחר שיקנה את כל הילומיו בעשרת אלפים רובלים במזומן, מחירי מציאה! "אין ברשותי", אמר בהשתתפות בצערו.

הלה רעד כעלה נדף. "חמשת אלפים", אמר. "אין לי", ענהו.

פתח הלה את הקופסה שעמו, והחדר התמלא אור מזהרורי היהלומים. שווים היה כפל כפלים מהרכבה המבוקשת. "עשה עמי חסד" התחנן, "אני חייב להמלט, לברוח, לנוס. אלף, והאוצר שלך".

הצטדק: "כל הווי במזומנים, שלוש מאות רובלים בלבד, להוצאות דרך". "תן, וקח" - דחק בו הסוחר הנרדף.

נתן, והלה נמלט.

נטל הסוחר את צרורו, והלך רגלי -

היש לך מושג מה המרחק מדנציג לפטרבורג?!

הלך? רקד! אבל הרגלים כבדו והמעיים המו. באין ברייה, הסתפח לחבורת קבצנים. פשט עממה יד, אכל שירים ולן בצדי דרכים -

אבל ידע, שעשיר מופלג הוא, ועשרו יתגלה כשיגיע למחוז חפצו. ובכל עת שדאבה רוחו וקצרה נפשו, חמק לקרן זוית ופתח את הקופסה, ואורו עיניו - כמה "אשרי בעולם הזה", כאן, מלבד ה"טוב לך לעולם הבא"!

זהו שנאמר בפרשה: "ובלון", הסוחר ותומך התורה, "לחוף ימים ישכן, וירכתו על צדו", עסוק במסחרו ושמה בו, ואלו "יששכר", לומד התורה, "חמר גרם", סובל עולה כחמור חזק שמטעינים אותו משא כבד, "רביץ בין המשפתים", כחמור המהלך ביום ובלילה ואין לו לינה באורווה, אלא רובץ בדרך בין תחומי העיירות שהוא מוליך לשם סחורה. למה, וכי אינו שואף לנח, ולחיות חיים טובים? ודאי! "וירא מנחה כי טוב, ואת הארץ כי נעמה". ומה? "ויט שכמו לסבל" עול תורה, "ויהי" לכל אחיו בני ישראל "למס עבד" לפסוק להם הוראות של תורה (בראשית מט, יד-טו) -

מה כתוב כאן? כל מה שאמרנו!

ידוע הוא להעריך כל מנעמי העולם. ואדרבה, הלא כל העולם נזון בזכותו. אבל ידוע הוא שאין ערוך לכל מנעמי העולם מול הנאתו, אשרו ועשרו מן התורה! ואספר -

"הפחץ חיים" וצ"ל התגורר בבקתה דלה, רצפתה עפר, ורהיטיה דלים. יום אחד התאוננה אשתו הרבנית: "ראה נא, אצל השכן עורכים שפוצים. מרצפים בפרקטים, מסיידים, מחליפים רהיטים!"

ענה לה: "הקדוש ברוך הוא חנןך בבעל בן תורה, ובילדים מוצלים ההוגים בתורה, ובבית של תורה ואורה. ואותם, ליידער, לא חנן בידיעת התורה ובלמודה, ובבנים המסיבים נחת יהודית. לפחות יחילו ריהוט, יסיידו וירבדו..."

שיהיה גם להם, ולו משהו, מ"אשריך בעולם הזה"...

(והגדת)

המלבושים ה'חסידיים' שקיבל במתנה, מסתמא היו נראים כמו הבגדים שהלבישוהו הגרמנים בשנות העצם.

ה. הצרה החמישית היא הליכתו מן הפח אל הפחת, ברח מעשיו ובא לבית לבן שביקש לעקור את הכל, ושם הוצרך למצוא את זוווג כשהוא בחור בן פ"ד, והחליף את משכורתו מאה פעמים, ובבוקר והנה היא לאה. אנו רגילים למעשה הזה, אך אי אפשר לתאר מה מדובר כאן, הרי אין מדובר בענין גשמי אלא רוחני מאד נעלה, כל עבודתו היתה בעבור רחל, ויהי בבוקר והנה היא לאה. והוא לא ידע בתחילה שיש 'סוד יעקב ולאה', זהו 'עצת ה' היא תקום', אך חמיו רימה אותו ברמייה כזאת שלא היה בעולם כזאת. עגמת נפש כזאת שהיא קשה כמות. ולא עוד אלא שלאחר מכן נתגלגל מזה מעשה דראובן ויוסף, כי יעקב המשיך נשמת יוסף וכונתו ברחל, ונשמתו של יוסף היתה תלויה למעלה ממסתו של יעקב שבע שנים עד שנפקדה רחל, וכמו שגילה האריז"ל שנשמת ראובן בא בעולם בבחי' בן תמורה, עד כדי כך שלכן אינו נכנס לארץ ישראל שהוא אחד מבני המדות, בן תמורה. מלבד הצער של סודן של דברים הרי יש בזה צער גשמי שאין לשער.

ו. לאחר שביקש ללכת ממנו, מתי אעשה גם אנכי לביתי, הנה הגיע זמן שישלם משכורתו, והנה חמיו היקר גונב ומרמה אותו מאה פעמים. מי שהרגיש פעם מה זה עול ותרמית, יודע מעט מה טעם של צער ועגמת נפש, ויעקב אבינו מאה טעמים כאלה. לא ישן בלילה, לא היתה לו מנוחה, 'זה לי עשרים שנה בביתך, ותידד שנותי מעיני, לולא אלקי אבי, כי עתה ריקם שלחתיני'. כל צרה כזאת כלולה מאלפי צרות.

ז. בשעה טובה יצא מבית לבן, שוב חזר מן הפחת אל הפח, אולי על דעת יעקב שכשישוב לבית אביו, כבר ימות עשיו הרשע. והנה עשיו עומד בתקפו, גדל והצליח וגם עשה פרי, ובא לקראתו וארבע מאות איש עמו פשוט להרגו, להכותו אם על בנים, עשיו אומר למלאכים את האמת, הוא תאום של יעקב איש האמת, עשיו שונא ליעקב ועדיין מתנחם להרגך בתקפו, לא רק יעקב לבדו כמו בראשונה, אלא אושוויץ ממש, כמו שכתוב בפשטות בפסוק לבן חמש למקרא, 'כי ירא אנכי אותי פן יבא והכני אם על בני'. והוא מוכרח להשתדל בדורון תפילה ובמלחמה, ובדרך נס כשבא לפניו עם עיני הרציחה שלו, ברגע האחרון נעשה נס ופלא שנתהפך 'וישקהו'.

ח. קודם לכן 'ויאבק איש עמו', מי בהיסטוריה היה לו מלחמה עם מלאך, זה לא דבר של מה בכך, וגם קיבל ממנו מכות יבשות ורטובות, כאבות מאד, ויגע בכף ירכו והוא צולע על ירכו. הן בגשמי היא צרה, והן ברוחני היא צרה צרורה שנגע בדורות של שמד, ולא כל ישראל יוכלו לעמוד בנסיון.

ונגע במתכין דאורייתא שהת"ח יזיו מעונים וכו'. אך גם פשטות הגיע אחד בעל כח עצום ונורא והכהו מכות רצח על מנת להרוג, והקב"ה נתן לו כח, והעלו אבק עד כסא הכבוד, הלך שם מכות כאלה שלא ידעו מי ניצח, וכן אמרו בגמ' 'איני יודע מי ניצח למי', וכשיאמר 'כי שרית עם אלקים' הוי אומר שיעקב יצא וידו על העליונה.

ט. לאחר שבא יעקב שלם עיר שכם, התחיל צרת דינה, צרה נוראה שאין לשער ובלתי אפשרי להעלות צער כזה על הדעת, ששום איש ישראל שוב לא יתנסה בזה, הבושה והחרפה שקליפת חמור טימא את בתו, ולאחר מכן 'שמעון ולוי עכרתם אותי' מלבד הטעם הפשוט, הרי היו גנוזים שם כ"ד אלף תלמידי רבי עקיבא שמתו. כל ימי הספירה של כל הדורות כלולים שם.

י. לאחר שלא רדפו אחרי בני יעקב, נשמרו לרווחה, והנה האשת חיל עקרת הבית מתה בשעת לידתה כשהיא רק בת ל"ד שנים, הולידה ילד יתום בנימין, נתאר לעצמנו איך היה נראה הברית של בנימין שאמר המברך 'ישמח האב ביוצא חלציו ותגל אמו בגן עדן בפרי בטנה'. עד הנה כבר עבר יעקב כל סוגי הצרות שאדם יכול לסבול בזה העולם, בכלליות ובפרטיות ובדקדוקי דקדוקיהם. י"ד שנה שכבר היה חי עם רחל, בתחילה היתה עקרה ועד שהולידה את יוסף יצאו מבית לבן הרמאי, בדרכם בא עשיו, והיה יעקב מספר לרחל שיש לו אבא צדיק גדול מאד, ממש צדיק גדול, ומסתמא היתה רחל כוספת ומשתוקקת לזכות לראות זיו פני חמיה יצחק, ולבא לארץ ישראל, והנה מתה בדרך. ולא עוד אלא שגם צרת דינה סבלה אותה צדקת, ויש דעה בתרגום יונתן שדינה היתה בתה של רחל אלא שהוחלפה וכו'.

יא. ויהי בשכונן ישראל בארץ ההיא, וילך ראובן וגו', הן אמת שכל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה, ויש סודות בשמות הקדושים, וסוד ב' נשמות דמנשה ואפרים שהוצרך יעקב להוליד ע"י בלהה להלבישם בתוך גוף, כמו שאמר לו הקב"ה 'גוי וקהל גויים ממך יצאו', גוי הוא בנימין, ועתה נשאר לו להוליד עוד קהל גויים, ב' שבטים מנשה ואפרים, וכמו שגילה האריז"ל שכבר המשיך את הנשמות שלהם, ולא ידע יעקב מה יהיה עם אלו הנשמות שכבר אינו מוליד עוד לאחר מעשה בבלול היצועים, והם משורש זרע רחל ולא מלאה, ואי אפשר לערב הצניורות כדפסק המ"ב, ולכן ביקש להוליד אותם ע"י בלהה שפחת רחל. אך בן חמש למקרא כשלומד את הפסוק הוא רואה איזה צער היה ליעקב אבינו, אז חללת יצועי עלה, איזה צער היה בזה. הגם שבאמת 'רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום', שהקב"ה עושה עם נקודות הבחירה סיבה להנהגתו ית',

ואח"כ הוריד יוסף את שני הנשמות במצרים ע"י אסנת בת דינה בת רחל, וכך ירדו הנשמות בדרך אחרת. ועתה שני בניך הנולדים לך בארץ מצרים לי

פרשת ויחי - תיאור חיי יעקב אבינו, כמה וכמה רדיפות וצרות דעזו עליו כל ימי חייו

עתה בסיום חומש בראשית נאמר 'הדרן' על החומש. כתוב בישמח ישראל בשם אביו הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר שפרשת ויחי כולו חיזוק, בפרשה כתוב 'ויתחזק ישראל' ובהפטרטה כתוב 'וחזקת והיית לאיש', ואנו אומרים ג' פעמים חזק חזק.

נתבונן מעט בחייו של יעקב אבינו ע"פ מש"כ בחת"ס בדרושים ואגדות ועוד. דהנה כשבא יעקב לברך את נכדיו הוא אומר: ויברך את יוסף ויאמר האלהים אשר התהלכו אבתי לפניו אברהם ויצחק האלהים הרעה אתי מעודי עד היום הזה: המלאך הגאל אתי מכל רע יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבתי אברהם ויצחק וידגו לרב בקרב הארץ. ותרגם יונתן 'השם שזן ופרנס אותי מעודי עד היום הזה, והמלאך שגאל אותי מכל בישון, יברך את הנערים.

וצ"ע דכשנתבונן מעט דמעט בימי יעקב, נמצא שהיו לו רדיפות צרות ויסורים וכאבים מבית ומבחוץ, ברוחני ובגשמי, בגוף ובממון, מבני ומנשותיו, מחמיו ומאחיו, בא"י ובחו"ל, עוד טרם שנולד 'ויתרוצצו' עד לאחר שנסתלק לא נתנוהו לקבורה, איך הוא אומר 'הרועה אותי מעוד עד היום הזה?' וכשנתבונן נוכל למנות י"ז צרות.

א. בבטן נתרוצץ עמו עשיו הרשע, זה לא היה דבר קל, כתוב 'ודחקין במעאה' לא היה לו שם מנוחה. אם איוב אומר 'מי יתנני ירחי קדם' שמתגעגע לט' חדשים בבטן אמו, נר דלוק על ראשו, וצופה מסוף העולם ועד סופו, ומאיר עליו אור הגנוז, יש לו גילוי מלאכי השרת, מה חסר שם. רק אחד בעולם אינו מתגעגע לשם, הוא יעקב אבינו שהתרוצץ והיה מריב עם אחיו, לא היה לו מנוחה בירחי קדם, ואי' במדרש 'זה רוצה להרוג את זה וזה רוצה להרוג את זה', מלחמת עולם הראשונה היה שם. במדרש פ' ויחי 'רבי ברכיה אמר רבי לוי, שלא תאמר משיצא ממעי אמו נזדווג עמו, עוד שבמעני אמו זרועו מתוחה עליו'.

ב. בזמן הלידה היה צריך יעקב אבינו לצאת ראשונה [ע"י רבי שלמה קלוגר שו"ע סי' רפנ], יעקב ידע מהו מעלת הבכורה בגשמי וברוחני, ואחיו יצא הראשון אדמוני, ויעקב אחז אותו בעקביו לעכבו שלא יקדימוני, ולא עלתה לו, ההוא נצח ויצא ראשונה.

ג. ברכת ה' לאברהם הוא שורש כל השפע של העולם, ויצחק רצה להעבירו לבניו, לא היה לו ברירה כי אם לקחת את הברכות בערמה, ויבקש אחיו להרגו. אין לנו השגה מהי ההרגשה שמישהו רוצה להרוג, אף אחד עוד לא הוציא רובה על הראש שלנו, מי שהיה לפני שבעים שמונים שנה, הרגיש מה זה להיות נרדף בכל רגע שמא יהרגוהו באופן פרטי. יעקב אבינו היה חי ככה באמת, זה לא בדיחה, העשיו הזה שוכר את המאפיה בנו אליפז ונותן לו חרב וסכין שירדוף אחר אחיו, ופשוט... להרוג אותו. רחמנא לשזבן.

ד. אליפז לקח ממנו כל רכשו, הוא עומד לפני הירדן והוריד ממנו כל לבושו, הוא עומד ערום כיום היוולדו. גם זאת הרגישו מעט באשוויץ שהעמידו אותנו הגויים ערום כיום היוולדו. בשנת תש"ב תש"ג לקחו יהודים אפ"י עשירים גדולים, והעמידו אותם בדרכם לתאי הגזים בלי לבוש כלל - כי כל צער וצער שעבר על יעקב אבינו, היה סימן לבנים וטעמו אותו בניו אחריו במשך שנות גלותם.

ובקדושת לוי כתב שגם זה היה מעשה אבות סימן לבנים. והקב"ה עזר לו שנכנס בתוך הירדן כיון שלא היו לו בגדים, עד שריחם עליו הקב"ה ובא איש אחד וטבל בירדן וטבע ומת ונשאר בגדיו ליעקב. והודה להשי"ת על

הם, כראובן ושמעון יהיו לי, נתת להם גופים לשני בני שהייתי צריך להוליד. והיה בשכון ישראל, אין יהיה אלא לשון צער.

יב. ביקש יעקב לישב בשלוה, התחילה הצרה של כל הצרות, קפץ רוגזו של יוסף, אי אפשר לתאר איזה צרה יותר גדולה, לא יודע אם איוב עבר צרות כאלה, הוא סבל ביום אחד את כל הצרות ונפל מאגרא רמא לבירא עמיקתא, כמבואר בספר איוב, ביום אחד באו המבשרים שמתו הצאן, עודו מדבר ובא אחד לבשר שמתו הבקר, עודו מדבר ובא מבשר שנשרפו כל בניו, היו צרות כמו הר שבאו בפעם אחת, משא"כ יעקב אבינו סוכל וסוכל צרות משונות מלפני שנוולד, איוב מתגעגע לירחי קדם, יעקב גם שם לא היה לו מנוחה. והוא כבר בן מאה שנה ועדיין לא מצא מנוחה, תמיד היה נרדף. עתה כשביקש לישב בשלוה, הרי כבר נמנו עשר צרות, והנה לוקחים ממנו בנו האהוב, ואינו יודע מה שנעשה איתו, ויתאבל על בני ימים רבים, אין לנו השגה מה זה לאבד השראת השכינה, וימאן להתנחם, ורש"י מגלה שיעקב חשד את הבנים שהם הרגוהו, איזה הרגשה היא זאת שהרגו הבנים את אחיהם, אין לשער איזה מין צער הוא, רח"ל. ולא עוד אלא שהוא עצמו שלח אותו אל אחיו, ולא עשה לו ליה במקום סכנה, והרגיש שהוא צריך כפרה.

ברוחמי ובגשמי עברו עליו צרות משונות כאלה.

יג - ט"ו. לאחר שאיבד את יוסף, אין נראית המשפחה, הוא חושב שסופו לגהינם ואין אבותיו הק' שמחים איתו, והקב"ה אמר לו לפני שבעים שנה, שהוא בן עולם הבא רק כשכל בניו בחיים, כ"ב שנה הוא רואה את עצמו נפול ונכשל ואינו במדרגת אמת. והנה עוד צרה, שמעון איננו, ואת בנימין תקחו, עלי היו כולנה.

טז. בפ' ויגש כבר נתברר שהקב"ה היה לו חשבון ארוך, ועוד יוסף חי, אך היה לו פחד לעזוב את א"י ולרדת לארץ טמאה מלאה זנות ועריות, כמ"ש החזקוני בפ' אל תרדה מרדה מצרימה. לאחר מכן חלה יעקב, ורצה לגלות את הקץ וכל מה שהוא רוצה, לא הולך לו.

יז. לאחר הסתלקותו, הגם שבאמת לא מת, אבל עושים לו ארבעים יום חנטה, בזה"ק מתואר איזה עגמת נפש היה זה ליעקב אבינו ויחטו הרופאים, מצריים טמאים טפלו בגופו הקדוש, עד כדי כך שארז"ל שיוסף נענש על זה וגם אותו חנטו. [אין הכונה חנטה שחתכו את הגוף והכניסו כמה מיני רוקח של בשמים, שזה לוקח מאה עשרים יום, אלא חנטה בת מ' יום שהיא מבחוץ לגוף, אך אעפ"כ אין זה לפי קדושתו של יעקב שגויים טמאים שלא טבלו במקוה, יטפלו בגופו הטהור, בפרט שהוא חי...]. הרי שאין לו מנוחה גם לאחר ההסתלקות.

ולא עוד אלא שגם בזיבולא בתריתא צריכים רחמים, כמבואר בגמ', לאחר שסוחבים את המיטה שלו חצי שנה וכבר משתוקק להטמן עם אבוב"ק, בתחילה הרופא אומר שצריך להמתין מ' יום, וגם בסוף העשיו הרשע הזה שכבר עקב אותו בבטן, והנה כאן מעכב את קבורתו, אעפ"כ שכבר שילם לו הכל כתוב וחתום, הוא מכחיש הכל. כי כשאין יעקב אין אמת בעולם ויכול לשקר אפי' במילתא דעבידי לגלויא, למה לא הביאו את השטר ממצרים להראות לחברא קדישא שהשטח שלו, מעשה שהיה ושכחו את השטר במצרים, והרשע הזה עומד ומעכב את הקבורה, גם לאחר ששילמו בכסף מלא. וגם רחל לא נטמנה עמו. עד לרגע האחרון לאחר שחוששים בן דן ערף את ראשו של עשיו, קבורהו במערת המכפלה.

מעשי אבות סימן לבנים, יעקב הכין למצב הגלות 'נסתרה דרכי'

מה אפשר לומר על חיים כאלה? כתב הקדושת לוי עה"פ 'למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה' ומאלהי משפטי יעבור, וצ"ע איך אפשר לתפוס את יעקב שאומר 'נסתרה דרכי', הרי לא היה לו מנוחה בעולם כלל, לא היה בהסטוריה צדיק שסבל כ"כ הרבה. וכתב הקדושת לוי שיעקב אבינו אמר דיבור זה כהכנה לבניו, מעשי אבות סימן לבנים, שבניו היו צריכים לעבור גלות ארוך וקשה עד מאד, והיה יעקב אבינו צריך להכין להם דיבור 'קשה' כזה, למה למה למה.

ולא לעצמו אמר כך, ולכן לא כתוב בתורה"ק שאמר יעקב 'נסתרה דרכי מהשם', רק בני"ך כתב כך, ופירושו המפרשים שגם בתורה כתוב כך, בפסוק

'מעט ורעים היו ימי שני חיי', כאומר שלא הנהה בעוה"ז, וכדפרש"י שלא השיגו שנותיו בטובה כשנות אבותיו, לכא' הוא אמת לאמיתו, שהרי כל ימי חייו הוא מלא צרות ויסורים. וכמ"ש רמב"ן שכששאל פרעה את יעקב 'כמה ימי שני חייך' היה יעקב אבינו נראה זקן מופלג מאד, מחמת צרותיו הקשים, ושאל אותו פרעה למה אתה נראה זקן כ"כ, ואמר לו יעקב, שהוא רק בן מאה ושלושים אלא שמרוב עמל ואנחה נזרקה בו שיבה והיה נראה זקן מופלג ביותר.

יעקב אבינו לאחר צרות כאלה, הוא אומר 'האלקים הרועה אותי מעודי עד היום הזה', האלקים שתמיד היה עוזר ומושיע, המלאך הגואל אותי מכל רע, בחיים שלי לא היה לי רע כלל, הוא יברך את הנערים, שהנערים גם יהיה להם 'חיים טובים' כמוני ממש, גיואלד למה הוא לוקח את עצמו לדוגמא, האם הוא מאחל לנכדיו חיים כמו שעברו עליו?

ולא עוד אלא שבאמת כלל ישראל גם עברו צרות כאלה 'והכני אם על בנים' היה באושוויץ, 'מעשה דינה' היה גזרת היוונים לטפסר תחילה, אין לשער צער כזה, מגדלים בת מלך לשם ולתפארת, החתונה תהיה א"י"ה ביום שלישי פרשת וכו' ולילה קודם מטמא הטפסר את בת ישראל. מעשה שהיה עד שהחשמונאים טבלו הגזרה. ורש"י כתב 'ואל שדי יתן לכם רחמים' מלמד שהרבה יסורים עברו על יעקב, צרת עשיו, לבן, רחל, דינה, יוסף, שמעון ובנימין, לא שלותי ולא שקטתי, ולזאת התפלל 'ואל שדי' מי שאמר לארץ די יאמר לצרתי די.

יעקב אבינו הבין למפרע שהכל לטובה ולברכה

אך בשנותיו האחרונים פתח הקב"ה את עיני יעקב שיבין למפרע איך הכל לטובה, כמו שראה בהתגלות הישועה שנתגלגל ע"י צרת יוסף, הבכי והאבל של כ"ב שנה נתברר שהכל לטובה, וזה היה הכנה לבני ישראל במצרים, כל המחשבות של טורף יוסף היו דמיונות. אך אנו עדיין באמצע צרת עשיו, וצרת דינה, ואין אנו יודעים בינתיים איך גם הצער הזה הוא דמיון שוא, כי הסיפור עדיין באמצע. כשיושיענו השי"ת עוד מעט קט, יגאלנו אחרית כראשית, כמו שאני יוסף תירץ את הצער של כ"ב שנה, כך 'אני השם' יתרון את אושוויץ ומסע הצלב ואינקוויזיציה, הסבא שלנו יצא מאושוויץ, שרפו את אביו אמו, אחיו ואחיותיו, והוא אומר נסתרה דרכי מה' שנשאר בודד גלמוד לבד בחיים. אזי מלא שחוק פינו כשנשמע 'אני השם' נבין הכל. ולכן 'חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה', ועל זה כתב הצ"ח בשם רבי אפרים מבראד שעל כל מה שהיינו מברכים דיין האמת בגלות, נאמר הטוב והמטיב לעתיד לבא. הראשון שלימד אותנו זאת הוא יעקב אבינו, שכשהגיעה הבשורה 'חיה רעה אכלתהו' עמד וברך 'דיין האמת', לאחר ששמע 'אני יוסף' ותחי רוח יעקב אביהם, אמר 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד', הגם שאין זה דין ברכה לטובה שהרי כך היתה השגתו בשעת מעשה, וברך על הצער שבאותה שעה, אך בסוף נתגלה מה שאמרו ה'צדיקים': 'יש ענין שנתהפך הכל לטובה'.

ומקצת מסוד הדברים מגלה לנו מרן הארז"ל שיעקב אבינו ע"ה היה גלגול של אדה"ר, ומאה שלושים שנה ראשונים דאדה"ר לאחר חטא עץ הדעת לא הוליד בדמותו כצלמו, אלא ישב בנהר גיחון הוליד שדין ורוחין וליין מחסרון ידיעה וכו', ועל זה אנו מתקנים בימי השובבי"ם. כדי לתקן ק"ל שנה אלה היה צריך יעקב אבינו לעבור ק"ל שנה של יסורים ונסיונות, ונשאר דבוק בהשי"ת, צרת דינה והוא דבוק בה', צרת יוסף והוא דבוק בה', צרת בנימין והוא דבוק בה', זהו כור הברזל שנזדכך בו אדה"ר בגלגול יעקב.

וכתב רבי יעקב אביחצירה זצוק"ל על מש"כ בסוף פרשת ויגש ויפרו וירבו מאד' מאד אותיות אד"ם, ונסמך לזה 'ויהי יעקב ימי חייו שלושים ומאת שנה' שבהם היו לו כמה צרות שונות ומשונות, לתקן העבר של אדה"ר, לאחר שתיקן ק"ל שנים אלה, ויחי יעקב י"ז שנה בארץ מצרים בשלום ונחת, כי כבר נתתן מה שהיה צריך לתקן. נמצא שהכל היה צריך להיות, הוא לא היה צריך לדעת ולהבין, ולומר נסתרה דרכי, וכך בתוך ההסתרה הוא נשאר איתן באמונתו ודביקותו בהשי"ת, גם אנו נזכה בקרוב לברך על הכל הטוב והמטיב. (הגרמ"י רייזמן)

בדרך הדורש

אמרי, שהי' להם דין ישראל ויוסף גיירה היתה גרות גמורה הוה שפיר בניו של יוסף ועל שם יעקב יקראו, וידוע שאין קידושין ותפסין בגוי וזהו שאמר מי אלה ויאמר בני עם דייקא על שמי יקראו שהרי ניתנו לי בזה בשטר קידושין. היוצא מדברינו פה נפקסה ההלכה מפי יעקב ויוסף שיש להם דין ישראל ולא ב"ג, והנה ב"ג נידון על המחשבה ולא ישראל [קידושין ל"ט]. והא"ש כי הם חשבו רעה על יוסף ונתפכה לטובה כאשר אמר יוסף בעצמו ואתם חשבתם עלי רעה אלקים חשבה לטובה, וא"כ כשיש להם דין ישראל אין ראוי לענוש אותם, אך מדאגא מדבר פן ידון אותם כב"ג ע"כ שלחו אליו אביך ציוה לפני מותו וגו', וסיימו ורמזו דבריהם עבדי אלקי אביך, פי' שאנתנו עבדי ה' כישראל וזה ציוה אביו לפני מותו באמת מדבריו בניו של יוסף כנ"ל דו"ק.

ויצו אל יוסף לאמר אביך צוה לפני מותו לאמר: (ג, טו) אביך צוה לפני מותו, נראה ליישב שלא כובו השבטים ויש להם על מה שייסמכו, דהנה כתיב ויאמר מי אלה ויאמר בני הם אשר נתן לי אלקים בזה ויאמר קחם נא אלי ואברכם ופירש"י שהראה לו שטר אירוסין ושטר כתובה, והענין בזה נראה כי ישראל הבא על הגוי' ולדה כמותה כדילפי חז"ל מפסוק כי יסיר בקידושין ס"פ האומר, וא"כ איך חשבו אפרים ומנשה

כבני יעקב, אמנם אי

ויהי ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה. ויאמר יוסף אל בניו אשר נתן לי אלקים בזה וגו' (מה, ח ט)

פרש"י מי אלה שאינם ראויין לברכה, הראה לו יוסף שטר אירוסין ושטר כתובה וביקש יוסף רחמים על הדבר ונתה עליו רוח הקודש ע"ש. וצ"ל לשון אומר: בזה' וגם להבין בעי מה זה סיבה להיותם ראויים לברכה, ומ"ש רש"י שביקש יוסף רחמים וגו' עיקר חסר מן הספר.

וכד הוינא טליא בהיותי אצל הגה"ק מאוסטרובוצא זי"ע, אמרתי לפניו לבאר באופן זה, דיעקב אמר מי אלה שאינם ראויים לברכה משום שלא היו במצרים ישראלים כשרים לעדות, ונמצא שבניו נולדו בלא קידושין. אמנם יש לומר להמבואר בקידושין (ס"ה ע"ב) המקדש בעד אחד אין חוששין לקידושיו ואפילו בשניהם מודים משום דחב לאחרינו וברש"י שם. שקרובותיה נאסרו בו וקרוביו בה ולפי זה יש לומר דכיון דבבני נח לא שייך קרובה דאף מי שנתגייר

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת ויחי תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 412

בני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

אמן – השקעה קטנה תוצאה עצומה

לא פעם אני מוצא את עצמי מתבונן במשמעותה העמוקה של עניית אמן. 'אמן' פרושה 'אמת', אולם אם יענה אדם אחר הברכה 'אמת', בודאי לא יקים את מצות עניית 'אמן' פהלכתה. עליו לענות דוקא 'אמן'.

נתן להמטיל זאת לתשלום או למשיכת מזמן באמצעות כרטיס אשראי; לפני השמוש על בעל הכרטיס להקיש את הקוד הסודי שלו במדויק, מבלי לשנות את סדר הספרות, ובדאי לא לשנות אף לא ספרה אחת. אף הפלה 'אמן' היא 'מלת קוד' שאין לנו הבנה מפני מה דוקא היא זוכה לחביבות כה גדולה בשמים, עד שאמרו חכמים (דב"ר ז א): "אין גדול לפני הקדוש ברוך הוא יותר מאמן שישראל עונים".

'אמן' היא סקמת פלא הפותחת את כל השערים. בבואנו לשמים נצטרף לה לפתיחת שערי גן עדן, וכמאמר חכמים (שבת קט ב): "כל העונה אמן בכל כחו - פותחין לו שערי גן עדן, שנאמר: (ישעיהו כו ב) 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים'".

ואם את שערי שמים היא פותחת, על אחת כמה וכמה שבעולם הזה היא יכולה לפתח שערים ולחלל פלאות. 'אמן' היא השקעה קטנה המניבה תוצאה עצומה. בעולם ההשקעות ההשקעה המבוקשת ביותר היא כזו שמניבה רוחים גדולים לאין ערוך מההשקעה, היש לה השקעה טובה מענית 'אמן'?

ברכות אין סוף נאמרות סביבנו במשך כל שעות היום והלילה, אם מאמינים אנו בדברי חכמים על כחה הגדול של עניית אמן, אסור לנו לוותר אף לא על אמן אחת. נבקש מכל אחד שמברך בקרבנותנו לברך בקול ולזכות אותנו בזכיה הגדולה מכל - עניית אמן.

שבת שלום ומברך,

ע'ר'r

שיח לפני ה' ולהתקרב אליו, ומתוך כך יזכה לעורר על עצמו רחמים מרבים (טעם ודעת).

ישימך אלקים כבן יעקב

"ויברכם ביום ההוא לאמור בך יברך ישראל לאמור ישימך אלקים כאפרים וכמנשה" (מח כ)

מאז ומקדם נהגו ישראל לברך את בנייהם בברכת 'ישימך אלקים כאפרים וכמנשה'. ויש להבין מפני מה בחרו דוקא בהם, וכי אין צדיקים מהם?

פרש רבי יונה מרצבף מראשי ישיבת קול תורה:

אכן, אין פונתנו לברך את הנערים שיגדלו דוקא כאפרים וכמנשה, אלא פונתנו לברכם שכפי שיעקב אבינו החשיבם כבניו, ככתוב (לעיל פסוק ה): "אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי", אף על פי שלא היו בניו ואף לא גדלו אצלו, כך יזכו נערי ישראל להתעלות למעלה שיעקב אבינו יפיר בהם כבניו ('עלה יונה' עמ' רצט).

אלף ברכות מפח מאה ברכות

"מאל אביך ויעורך ואת שדי ויברך ברכת שמים מעל" (מט כה)

אמר הבני יששכר:

חכמינו זכרונם לברכה (תנחומא קרח יב) אמרו שדוד המלך תקן לברך מאה ברכות מדי יום וסמכו דבריהם על הפסוק (שמואל ב' כג א): "גאם דוד בן ישי וגאם הגבר הקם על", כלומר שדוד הקים בישראל את תקנת "על" [בגימטריה מאה] ברכות. תקנה זו נועדה כדי להביא על האדם ברכת שמים. שכן בזהר הקדוש (ויצא קסא א) מובא שברכת שמים אינה פחותה מאלף. ולפי ששכר כל ברכה הוא עשרה זהובים (כ"ק צא ב), נמצא שרק באמצעות אמירת מאה ברכות יכול האדם לזכות לאלף ברכות שמים.

ענין זה נרמז בפסוק שלפנינו: ל'ברכת שמים' שאינן פחותות מאלף, זוכה האדם 'מעל' - מפח ע"ל ברכות ששכרו אלף זהובים ('אגרא דכלה').

על הטבת המלך יש להודות לה'

"וישתחו ישראל על ראש המטה" (מז לא)

"וישתחו ישראל - תעלא בעדניה סגיד ליה" [שועל ששעתו מצלחת - השתחוה לו]; 'על ראש המטה' - הפך עצמו לצד השכינה" (רש"י, ע"פ מגלה טז ב; תנחומא ג).

מראשית דברי רש"י נראה שיעקב השתחוה ליוסף, ואלו מהמשכם נראה שהתכוון להשתחוות לשכינה. למי אפוא השתחוה יעקב?

פרש רבי שלמה קלווגר:

המקבל טובה מאדם מהשורה עליו להפיר טובה למיטיבו, שכן היתה בידו הבחירה האם להיטיב עמו אם לאו. אולם המקבל טובה ממלך אינו חייב להפיר טובה אלא לה' יתברך, שכן ה' הוא שהטה את לב המלך להיטיב עמו, ככתוב (משלי כא א): "לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפץ יטנו".

בכך יסברו דברי רש"י: יעקב "הפך עצמו לצד השכינה" כדי להודות לה' על כך שנתן בלב יוסף בנו, מלך מצרים, להסכים לבקשתו לקבור בארץ פנעו. וכדי שלא יקשה לנו מפני מה לא הודה ליוסף עצמו, שהלא ביחס לאביו נחשב היה כאדם מן השורה, הקדים רש"י וכתב: "תעלא בעדניה סגיד ליה", לאמר: יעקב נהג בבנו כדין מלך, ומשפך אף את תודתו הפנה לה' כדין המקבל טובה ממלך ('אמרי שפר').

'תעלא בעדניה' בעבודת ה'

"וישתחו ישראל על ראש המטה" (מז לא)

חכמינו זכרונם לברכה אמרו (מגלה טז ב) שהסבה שיעקב השתחוה ליוסף בנו היתה משום שהיה משנה למלך מצרים. והרי הפלל הוא שאפלו שועל, אם שעתו מצליחה יש להשתחוות לו [תעלא בעדניה סגיד ליה].

לקח נפלא למד מן הרב"ד רבי משה שטרנבוך: לעתים נופלת על האדם הארה מפורם, והוא חש בלבו רגשות התעוררות לעבודת ה'. עליו לדעת כי בזמן זה מצוי הוא בבחינה של 'תעלא בעדניה' - משמים זמנו לפני עת רצון. על כן, בל יחמיץ חלילה את ההזדמנות שנתנה לו, אלא יתעורר לנצלה לשפרכת

ברוך משיב אברה לבעליה...

בענינת 'אמן' על ברכת שתפי, שהלא עדן הייתי נתון תחת הרשם של מאמר חכמים החקוק על קיר בית הכנסת העתיק הסמוך: "גדול העונה אמן יותר מן המברך".

לאחר שפעדתי פת שחרית במלון הפצירה בי גות ביתי שאגש לחנות שבה ערכנו אמש את הקניה ואשאל את מנהלי המקום האם מצאו את המעטפה האבודה. כאמור, לא חשבתי שיש סכוי שישבו לי את מעטפתי, ומלבד זאת הייתי בטוח שהמעטפה אבדה בדרך או כיסה בידי נוכל מזדמן. למרות זאת, אמרתי בלבי כי אגש למקום ואזים בכך את חובת ההשתדלות.

כאשר הגעתי לחנות שהמתה אדם, התקשיתי מאד למצא עובד שהסכים לשמע את אשר בפי. גם לאחר שמצאתי עובד שכזה, בקשי הצלחתי להסביר לו שאבדתי ארנק. כשהבין לבסוף, בקש ממני הלה להמתין עד שישאל את אחראי הבטחון. כמה רגעים לאחר מכן הוא שב למקום בלוי אחראי הבטחון.

התפלאתי כאשר האחראי שאלני לשמי, שהלא ידעתי כי שמי לא רשום על המעטפה. השבתי לו, ואז הפתעתי עוד יותר כאשר דרש שאציג לפניו את דרכוני. הצגתי בפניו את הדרכון, והוא עין בפתוב בו. לאחר מכן הגיש לי ללא אמר ודברים את המעטפה האבודה. נטלתי אותה מדיו בידיים רועדות והודיתי לו מקרב לבי.

מהרתי לשוב למלון כשלבתי מתרונן בהודאה. רק כשהגעתי לחדרי שבמלון ובחנתי את לעמק את תכולת המעטפה, הבנתי כיצד ידע אחראי הבטחון כי אני הוא בעל המעטפה; בתוך המעטפה היה מנח דף רשמי שעליו היה רשום שמי ויצדו קוד הבדיקה שרק באמצעותו ניתן לקבל את התוצאה השלילית שתאפשר לי לעלות למטוס. מבלי משים הנחתי אותו במעטפת הכסף, ובכך הקדים לי ה' רפואה למכה.

רק עתה הבנתי כי בברכת 'המכין מצעדי גבר' שברכתי הבקר הייתי צריך גם להודות לקדוש ברוך הוא על שהכין צעדי, שאצעד לבדיקה לפני שאצעד לחנות. כך כאשר אבדה לי המעטפה כבר היה בתוכה סימן הזהי שהיה דרוש כדי שהמעטפה תושב לרשותי.

למחרת בבקר בשובי לארץ הודיתי על כך בהתרגשות רבה. אולם הלכח שלמדתי מכך לחקק בלבי לנצח; מי יודע כמה פעמים מכין הקדוש ברוך הוא את צעדינו לטובתנו מבלי שאנו יודעים אף להודות על כך. כמה פעמים "גבר עלינו חסדו" ואיננו שמים לב...

השבת מבית המלון למתחם השוכן במרחק כמה דקות הליכה, כדי לבצע 'בדיקת קורונה' לפני הטיסה, כנדרש. התפונתי גם לרכש דבר מה בחנות גדולה ומפרסמת השוכנת בסמוך למתחם ושיכת לאחת מרשות הענק הפועלות באירופה. התלבטתי האם להבדק תחלה או לגשת לחנות, ולבסוף החלטתי להקדים את הבדיקה לקניה.

בסיום הקניה הוצאתי את המעטפה שבה החזקתי את כספי, שלמתי, ואחר צעדתי חזרה למלון.

בבואי למלון חשכו עיני. נחרדתי לגלות כי המעטפה היקרה אינה ברשותי. מלבד ההפסד העצום הפרוץ באבדן סכום הכסף שהיה במעטפה, הטרדתי והצטערתי מעצם העבדה שנותרתי על אדמת נכר ללא פרוטה לפרטה.

כיצד אשלם מחר על השהות במלון ועל ההוצאות שעלי להוציא עד למועד הטיסה? הרהרתי לעצמי בעגמה.

בשעת לילה מאחרת זו כבר הייתה החנות סגורה, והרחובות חשוכים. פינו שלא הייתה לי כל דרך לדעת היכן נפלה המעטפה - האם בדרך למלון או שמא בחנות, ואולי בכלל נשלפה מכיסי בידי כיס ממחה - לא ראיתי כל ענין לסב על עקבותי בשעת לילה מאחרת זו.

ככל שידעתי לא היה רשום על המעטפה כל פרט מזהה שיכול היה להעיד כי אני הוא בעליה, ומשכך לא ראיתי סכוי שהמעטפה תושב אי פעם לידי. כיהודי מאמין קבלתי דין שמים באהבה, ולאחר קריאת שמע שעל המטה פניתי ליטון כשבלבי תקוה לטוב.

למחרת בבקר, בעודי יורד לתפלת שחרית בבית הכנסת שבמלון, התלבטתי ביני לבין עצמי עד כמה מתאים שאבקש בתפלתי שהכסף ישוב אלי; האם יתכן שיושב סכום כה גדול במזמן ללא כל פרט מזהה ולאחר שעות כה רבות שחלפו מאז שאבד?

התפלה שיושב אלי נראתה לי כתפלת שא... לבסוף החלטתי להתפלל בפשטות, שמיציאו לי משמים רוח והצלה.

את ברכות השחר אמרתי בחברותא כהרגלי. בברכת 'המכין מצעדי גבר' כונתי גם לבקשה מיוחדת שכיין ה' את צעדי היום לטובה ולברכה. בפרט כונתי לכך

לפניכם ספור מיחד שנשלח אלינו מאחד מנתיקי קוראי העלון ולקח נפלא בצדו:

"לפני כמה שבועות הצרכתי לנסע לאירופה לרגל עסקי. בשבת קדש שהייתי בפראג במלון קיינג דיויד' הכשר למהדרין. מלון זה נמצא בסמיכות לרבע היהודי העתיק שמתנוסס בו לתפארה עד עצם היום הזה בית הכנסת עתיק הנודע בשם 'אלטנוישול'. בית כנסת זה הוא הנתיק ביותר באירופה שמתקיימות בו עדן תפלות כסדרן, ולפי המסורת עוד התפלל בו המהר"ל מפראג.

בכל פעם שאני שוהה בפראג אני משתדל

בבואי למלון חשכו עיני. נחרדתי לגלות כי המעטפה היקרה אינה ברשותי. מלבד ההפסד העצום הפרוץ באבדן סכום הכסף שהיה במעטפה, הטרדתי והצטערתי מעצם העבדה שנותרתי על אדמת נכר ללא פרוטה לפרטה.

הקיר המערבי ב'אלטנוישול' שעליו מופיע בראשי תבות מאמר חכמים: "גדול העונה אמן יותר מן המברך".

להתפלל לכל הפחות תפלה אחת בבית כנסת זה. הוד הקדומים השורה עליו והכתובות העתיקות המעטרות את קירותיו הגבוהים והמך שמים מעבירים בי תמיד רטט של התרגשות ויראה, בבחינת "מה נורא המקום הזה", והתפלה בו בוקעת ממעמקי לבי.

כמי שנושא האמן קרוב ללבו, אציין במיחד את הכתבת המופיעה על הקיר המערבי של בית הכנסת: גה"א - ימ"ה. כתבת זו הנראית כצפון סתרים היא למעשה ראשי התבות של מאמרם הנודע של חכמינו זכרונם לברכה (ברכות ג ב): "גדול העונה אמן יותר מן המברך".

בתכניתי היה לשוב לארץ בליל ראשון בטיסה היוצאת מפראג לישוראל. בצוק העתים היה עלי להקדים ולצאת במוצאי

בְּרַפְת 'אַהֲבַת עוֹלָם'

מַהוּת הַבְּרָכָה

אַת הַשִּׁיכוֹת בֵּין בְּרַפְת 'אַהֲבַת עוֹלָם' ל'קְרִיאַת שְׁמַע' בְּאֵר רַבִּי שְׁלֹמֹה מִגְרַמְזָא (סְדוּר רַבֵּנוּ שְׁלֹמֹה ס' מַט) כָּךְ: בְּפְרָשִׁיּוֹת קְרִיאַת שְׁמַע נִצְטוּיֵינוּ לְלַמֵּד תּוֹרָה וְלַקְיִים אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, לְפִיכֶךָ אָנוּ מְקַדְּמִים לְפָנֵי קְרִיאַתוֹ לְבָרֶךְ בְּרָכָה זֹאת שֶׁבָּהּ אָנוּ מוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים אֶת ה' עַל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁנִּתְּנוּ לָנוּ. עוֹד בְּאֵר הַשֵּׁל"ה ה'ק' (סְדוּר הַשֵּׁל"ה ה' תְּפִלַּת מַעְרִיב) כִּי בְּאֶמְרָנוּ "בְּשִׁכְבְּנוּ וּבְקוּמֵנוּ נִשְׁיַח בְּחֻקֶּךָ" מִתְכַּוְּנִים אָנוּ לְמִצְוֹת קְרִיאַת שְׁמַע, שְׂאוֹתָהּ מִצְוִים אָנוּ לְקַרְא פְּעַמִּים בְּיוֹם - "בְּשִׁכְבְּנוּ וּבְקוּמֵנוּ".

בְּסִפּוּר הַבְּרָכָה מְשַׁלְּשֵׁת (א ז) כְּתַב שֶׁבְּרָכוֹת 'אַהֲבָה רַבָּה' בְּשַׁחְרִית וְ'אַהֲבַת עוֹלָם' בְּעַרְבִית נִחְשָׁבוֹת כְּבְּרָכוֹת הַתּוֹרָה בְּיַחַס לְשִׁלּוּשׁ פְּרָשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה שְׂאוֹמְרִים בְּקְרִיאַת שְׁמַע. וְאַכֵּן, כְּתַבּוּ הַפּוֹסְקִים כִּי בְּדַעֲבַד יוֹצֵא אָדָם יָדָי חוֹבֵת בְּרָכוֹת הַתּוֹרָה בְּבְרַפְת 'אַהֲבָה רַבָּה' וּבְבְרַפְת 'אַהֲבַת עוֹלָם', אִם לְמַד מִזֶּה אַחַר הַתְּפִלָּה (שְׁלַחוּ עֲרוּף' או"ח מו ז; מְשַׁנָּה בְּרוּרָה' שֵׁם יג).

מְקוֹד הַבְּרָכָה

בְּרַפְת 'אַהֲבַת עוֹלָם' הִיא הַבְּרָכָה הַשְּׁנֵיָה מִבְּרָכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית. נֶסַח פְּתִיחָתָהּ נִתְקַן עַל פִּי דְבַר ה' בְּיַד יְרֵמְיָהוּ הַנְּבִיא (יְרֵמְיָהוּ לֹא א:) וְ'אַהֲבַת עוֹלָם אֶהְבֵּתִיךָ" (בְּרָכוֹת יא ב).

חֻקִּים הִסְמִיכוּ בְּרָכָה זֹאת לְבְרַפְת 'מַעְרִיב עַרְבִים' שֶׁבָּהּ אָנוּ מְזַכְּרִים אֶת מְאוּרֹת הַשְּׁמַיִם, שֶׁכֵּן בְּרַפְת 'אַהֲבַת עוֹלָם' עוֹסֶקֶת בְּתוֹרָה הַמְּאִירָה יוֹתֵר מִן הַמְּאוּרֹת. סְדוּר בְּרָכוֹת אֵלּוּ הוּא כְּסֻדְר שְׁהַסְמִיךְ דָּוִד הַמֶּלֶךְ בְּתַהֲלִים (פְּרָק יט): "יוֹם לְיוֹם יִבְעֵע אִמְרוּ וּלְיָלֵה לְלִילָה יְחוּה דַעַת" - כִּנְגֵד בְּרַפְת 'מַעְרִיב עַרְבִים', לְאַחַר מִכּוֹ: "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה" וְגו' - כִּנְגֵד 'אַהֲבָה רַבָּה', וּלְבִסּוּף: "עַדוֹת ה' נֶאֱמָנָה" וְגו' - כִּנְגֵד קְרִיאַת שְׁמַע (סְדוּר הַיַּעֲבִיץ, תְּפִלַּת מַעְרִיב).

בְּרָכָה בְּפָנִיּוֹת וּבְרָכָה בִּיצִיאָה

תְּכַנֵּה שֶׁל בְּרָכָה זֹאת מְקַבֵּיל לְכַאוּרָה לְבְרַפְת 'אַהֲבָה רַבָּה' שְׁאָנוּ אוֹמְרִים לְפָנֵי קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחְרִית, אוֹלָם הַמִּתְבּוֹנֵן יַבְחִין בְּהִבְדֵּל מַהוּתֵי בִּינֵיהֶן. בְּרַפְת 'אַהֲבָה רַבָּה' כּוֹלְלֵת גַּם בְּקִשָּׁה וְתַחֲנֻנָּה לְהַבִּין אֶת דְּבָרֵי הַתּוֹרָה וְלַהֲשִׁיבָהּ לָנוּ, וְאֵלּוּ בְּרַפְת 'אַהֲבַת עוֹלָם' אֵינָה כּוֹלְלֵת כִּי אִם שֶׁבַח וְהוֹדָיָה עַל הַזְּכוֹת לְלַמֵּד תּוֹרָה וְלַקְיִים מִצְוֹת. הַגְּרָא"מ הוֹרוּבִיץ (בְּהַגְהוּתוֹ לְבְּרָכוֹת שֵׁם) בְּאֵר זֹאת כָּךְ:

הַמִּשְׁנָה בְּמַסַּכְת בְּרָכוֹת (כח ב) מְסַפֶּרֶת כִּי רַבִּי נַחוּנְיָא בֶּן הַקָּנָה הָיָה מִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה קְצֵרָה בְּכַוְנָתוֹ לְבֵית הַמְּדַרְשׁ וְתְּפִלָּה קְצֵרָה בִּיצִיאָתוֹ. כְּשִׁשְׁאֵלוּהוּ עַל טִיבּוֹן שֶׁל תְּפִלוֹת אֵלֶּה, הִשִּׁיב: "בְּכַוְנָתִי אֲנִי מִתְפַּלֵּל שֶׁלֹּא יֵאָרַע דְּבַר תְּפִלָּה עַל יָדִי, וְבִיצִיאָתִי אֲנִי נוֹתֵן הוֹדָאָה עַל חֻלְקִי". אִף חֻקִּים תְּקַנּוּ בְּרָכוֹת אֵלּוּ לְפִי סֻדְר זֶה. בְּבִקְרָה בְּבְרַפְת 'אַהֲבָה רַבָּה' הַנֶּאֱמָרֶת טָרַם כְּנִסְתָּנוּ לְבֵית הַמְּדַרְשׁ, מְבַקְשִׁים אָנוּ שֶׁבְּצִלְחֵי בְלִמּוּדֵנוּ וְלֹא נִכְשָׁל בּוֹ חֻלְיָהּ, וְאֵלּוּ בְּעַרְבַּ בְּבְרַפְת 'אַהֲבַת עוֹלָם' הַנֶּאֱמָרֶת עִם יְצִיאָתָנוּ מִבֵּית הַמְּדַרְשׁ, נוֹתְנִים אָנוּ הוֹדָאָה עַל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁנִּתְּנוּ לָנוּ.

בּוֹנֵת אָמוּן

אֲמַת שְׁיֵשׁ לְשַׁבַּח אֶת ה' עַל שְׂאוּהָב אוֹתָנוּ, וְהַלּוֹאֵי שְׂאוּהָבֵנוּ אוֹתָנוּ לֹא תִסּוּר לְעוֹלָמִים. וְלִגְסַח בְּגִי סְפָרַד שְׂאִין בְּבְרָכָה זֹאת בְּקִשָּׁה, יֵשׁ לָכֵן רַק אֲמַת שְׁיֵשׁ לְשַׁבַּח אֶת ה' עַל שְׂאוּהָב אוֹתָנוּ (רֵאָה לְעִיל מְדוּר 'מְבַנֵּה הַבְּרָכָה').

מְבַנֵּה הַבְּרָכָה

בְּרָכָה זֹאת אֵינָה פּוֹתַחַת בְּבְרוּךְ, לְפִי שֶׁהִיא סְמוּכָה לְבְרַפְת 'הַמַּעְרִיב עַרְבִים' (טוֹר או"ח רלו). וְכֵן בְּרָכָה הַסְּמוּכָה לְחֻבְרָתָהּ חוֹתֵם בָּהּ בְּבְרוּךְ וְאֵינּוּ פּוֹתַח בָּהּ בְּבְרוּךְ, לְפִי שֶׁפְּתִיחַת הַבְּרָכָה הַקּוֹדֶמֶת פְּטָרָה גַּם אֶת הַבְּרָכָה הַזֹּאת (בְּרָכוֹת מו א; רש"י שֵׁם ב ד"ה וְיֵשׁ).

לְפִי גִסַּח בְּגִי אֲשַׁכְּנֵה מְסִימִים בְּרָכָה זֹאת בְּבִקְשָׁה מְעִין הַפְּתִיחָה: "וְאַהֲבַתְךָ אֵל תִּסִּיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים". לְכַאוּרָה יֵשׁ לְהַבִּין, הֲלֹא כִּכְר הַבְּטַחְנוּ מִפִּי הַנְּבִיא "אַהֲבַת עוֹלָם אֶהְבֵּתִיךָ" וְאִף הַצְּהַרְנוּ עַל כֶּךָ בְּפִתַח בְּרָכָה זֹאת, וּמִדּוּעַ אִם כֵּן צְרִיכִים אָנוּ לְבַקֵּשׁ עַל כֶּךָ? הַמִּשְׁגִּיחַ רַבִּי חַיִּים פְּרִיֵדְלַנְדֵר פִּרְשׁ שְׂאִין אָנוּ מְבַקְשִׁים עַל עֲצֵם הָאֶהְבָּה, כִּי אִם עַל דְּרָגָתָהּ; בְּאֶהְבָּה יֵשׁ דְּרָגוֹת רַבּוֹת, וּבְקִשָּׁתָנוּ שְׂטוּחָה שְׂאוּהָב ה' אֵלֵינוּ תִשָּׂאֵר תְּמִיד בְּמִלּוֹא עֲצֻמָּתָהּ וְלֹא תִפְתַּח לְעוֹלָמִים (שְׁפִתֵי חַיִּים' בְּאוּרֵי תְּפִלָּה עַמ' שְׁפָה).

וְאוֹלָם לְגִסַּח בְּגִי סְפָרַד אוֹמְרִים אָנוּ בְּסִיּוּם בְּרָכָה זֹאת "וְאַהֲבַתְךָ לֹא תִסּוּר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים". אִין כְּאֵן בְּקִשָּׁה, כִּי אִם קְבִיעָה וְהַבְּעַת בְּטַחוֹן כִּי אֶהְבֵּת ה' כְּלַפְּיֵנוּ תִמְשָׁךְ בְּמִלּוֹא תְּקַפָּה לַעַד (בְּד קָדְשׁ וְאַתְחַנּוּ).

אַחַת שְׂאֵלָתִי

שְׂאֵלָה בְּהַלְכוֹת בְּרָכוֹת וְאָמוּן

כִּיצַד יִתְּכֵן שְׂאֵדָם שֶׁבְּרַפְת בְּרָכוֹת הַתּוֹרָה בְּבִקְרָה, וְאִף לֹא יִשּׁוּן שְׁנַת קָבַע בְּמִשְׁךָ הַיּוֹם, יְצַטְרֶךְ בְּכָל זֹאת לְכַוְנָה בְּבְרַפְת 'אַהֲבַת עוֹלָם' שֶׁל עַרְבִית לְצִאֵת יְדֵי חוֹבֵת בְּרַפְת הַתּוֹרָה?

הַשְּׂאֵלָה וְהַתְּשׁוּבָה מְעִלוֹן פְּרִשְׁת מַקְצֵ:

הַשְּׂאֵלָה: כִּיצַד יִתְּכֵן שְׂאֵלָה הַאֲדָם חִיב לְבָרֶךְ אֶת בְּרַפְת 'אַהֲבַת עוֹלָם' מִן הַתּוֹרָה?

הַתְּשׁוּבָה: אִף עַל פִּי שֶׁכָּל בְּרָכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע הֵן מְדַרְבְּנוּ, אִם לֹא אִמְר פְּרִשְׁת יְצִיאַת חִיב מִן הַתּוֹרָה לְוִמֵר 'אַהֲבַת עוֹלָם' שֶׁהִיא מְזַכְּרָה בְּיְצִיאַת מִצְרַיִם, וְחַיִּיב הַזְּכָרֶת יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל יוֹם הוּא מִן הַתּוֹרָה (בְּרָכוֹת כא א; תּוֹסְפוֹת שֵׁם ד"ה סְפָק).

וְכִאֲשֶׁר תִּקְוִים מִן הַסְּפָר, תִּחַפֵּשׂ בְּאֲשֶׁר לְמַדְתָּ אִם יֵשׁ בּוֹ דְּבַר אֲשֶׁר תּוּכַל לְקַיְמוֹ

תְּשׁוּבוֹת נִתְּנוּ לְשִׁלּוּחַ לְפָקֵס
שְׂמִסְפְּרוֹ 08-9746102
אוּ לְכַתְּבַת הַמֵּייל: 9139191@gmail.com

בֵּין הַפּוֹתְרִים נִכְנָה יְגַרְלוּ שְׁנֵי שְׁעוּנִים מְעוּרָרִים רוֹטְטִים. הַהַגְרָלָה תִּתְּקַם מִדֵּי שְׁבוּעַ בְּיוֹם חַמְשִׁי שְׁלֹאחַר הוֹפְעַת הַעֵלוּן. הַתְּשׁוּבָה וְשֵׁם הַזְּכוּה יִפְרָסְמוּ אִי"ה בְּעִלוּן פְּרִשְׁת וְאַרְא.

הַזְּכוּה בְּהַגְרָלָה שֶׁתִּתְּקַם בֵּין שְׁלוּחֵי הַתְּשׁוּבוֹת לְשְׂאֵלָה שְׁהוֹפִיעָה בְּעִלוּן פְּרִשְׁת מַקְצֵ הוּא: שְׁמַעוֹן פְּלָדְמוֹן מְאַשְׁדוֹד

עגית אמן משפיעה שפע רב

כתב השיל"ה הקדוש (מס' תמיד אות פ):

"בספרי המקבלים השואבים מבאר מים חיים של הזר הארכי בסוד תבת אמן ואותיותיו, וכתבו כי העליונים והתחתונים כלם תלויים במלת אמן, והוא עקר ושורש ויסוד מוסד לכל העולמות כלן. ומי שמכון לכל ברכה וברכה היוצאת מפי המברך ועונה אמן בכונה כדנינו, גורם למעלה קדשה הרבה מאד, ומשפיע שפע רב טוב לכל העולמות, כי הוא פותח המקור העליון מקור מים חיים, כמו שפוחת המעין להשקות לכל הצריכים השקאה..."

כך כתב אף המקבל הקדום רבי משה גראף מפראג (ז"ע קדוש' כל ב פרט א): "ועתה בני, תא חזי [בא ורא] גדל עגית אמן, היאך פותח כל הצנורות וכל המקורות וממשיך השפע ממעלה למטה לכל העולמות, ועושה כל הזוגים וכל היחודים, כל מה שפגם... הוא מתקן בעגית אמן."

בעל התפארת שלמה' כותב כי כך נרמז בפסוק (במדבר יא ב): "כאשר ישא האמן את היגן" - באמצעות היחוד הנעשה בעגית אמן, יונקים וממשיכים שפע רב לישראל (תפארת שלמה' יתר).

פתח כהדו של מחט

הנאב"ד רבי משה אריה פרינד פרש כי דברי המדרש (שהש"ר ג): "אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: 'בני, פתחו לי פתח אחד... כהדו של מחט ואני אפתח לכם פתח שיהיו עגלות וקרונות וקנסות בוי", מכונים על שיערי הברכה הנפתחים בזכות עגית אמן; הקדוש ברוך הוא מבקש מאתנו דבר קל וקטן כהדו של מחט - להקפיד על עגית אמן כהלכה, ותמורת זאת הוא פותח לנו במרום שיערי ענק של ברכה וטובה שאין קץ לערכם (עטרת יהושע' האזינו).

ברכות לרב בזכות עגית אמן

על גדל השפע הנשפע פתוצאה מעגית אמן נוכל ללמד מדברים שכתב רבי יחזקאל קצנלבניג'ו, בעל ה'קנסות יחזקאל', בצנאית הנודעת לצאצאיו (עמ' ג): "הנני פוקד על אמן; מנעו כל מחשבות זרות, ולענות אמן בקול רם... אל תשכחו לענות אמן אחר ברכת פורס סכת שלום ובברכת המזון על כל ה'רחמן'. ובזכות אמן יהיו בתיכם מלאים פרמון, ותעלו כטוב-שמן, והקמים עליכם יהיו כדמן [כנבל], ויצילכם ה' משעיר ותימן, ותזכו לעלות למקום ששם גדל קנמון" [ה'קנמון' הוא אחד מהבשמים שמהם רקחו את 'שמן המשחה' (שמות ל כג), והיה גדל בארץ ישראל (ב"ר סה ז)].

לכבוד מערכת העלון 'וכל מאמינים',

שלום רב,

ישר כחכם על העלון הנפלא שחדש פניו. הוא משמש בעבורי מקור עצמה להתחזק עוד ועוד בהקפדה על אמירת ברכות ועגית אמן כראוי.

מזה שנים שבמנון שבו אני מתפלל מדי בקר מקפידים המתפללים על ברכות השחר בחרותא. חזק זה נזקף לזכותו של יהודי יקר שהתעקש להקפיד על הנהגה זו עד שהפכה להיות נחלת המתפללים כלם, שהתרגלו להשכים לבית הכנסת דקות לפני התפלה כדי לומר את הברכות יחד.

ידועים דברי הגמרא (ברכות ו ב): "אמר רבי יוחנן: בשעה שהקדוש ברוך הוא בא בבית הכנסת ולא מצא בה עשרה - מיד הוא כועס, שנאמר: 'מדוע באתי ואין איש...'"

והעולם מקשה שאם השענה היא על כך שאין מנין, היה על הפסוק לומר: 'מדוע באתי ואין אנשים?' ומתרגלים, שאלו היה במקום 'איש' אחד שאכפת לו, ממילא היה נראה הכל אחרת...

בבית הכנסת שלנו זכינו בחסדי ה' 'לאיש' [ראשי תבות: 'יהודי שמחשיב אמן...'] שנהג בזמנה וגרם למהפכה של ממש בהתיחסות של כל המתפללים ל'אמן'.

אוסף ואצין כי מדי פעם מצטרפים למנון שלנו יהודים שאינם מתפללים עמנו בקביעות. פעם שאלתי אחד מהם, הלא אתה מתגורר במרחק נכר ויש לך בית הכנסת בסמיכות לביתך, ומדוע באת עד לכאן? התשובה שלו הפתיעה אותי, הוא אמר לי שביום שהוא מרגיש שהוא זקוק לסייעתא דשמיא מיחדת הוא טורח להתפלל במקום שהמתפללים בו מקדימים לתפלה ומקפידים על עגית אמן לפניה, מתוך בטחון ששם התפלה תתקבל יותר...

תודה על פעלתכם,
של. - בני ברק.

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

אמן וברכות במשנת בעל ההלולא

הרמב"ם

ב' בטבת ד"א תתקס"ה

הנשר הגדול רבנו משה בן מימון - הרמב"ם, נולד בקורדובה שבספרד בשנת תתצ"ה. ספריו: 'ספר המצוות', 'יד החזקה' ופרוש המשנה' הדפסו פעמים רבות מאד לארץ השנים, והם נלמדים בכל בית ישראל בחרדת קדש.

בעל 'סדר הדורות' (ד' אלפים תתקכ"ז) כותב כי חבור ה'יד החזקה' ארך לרמב"ם עשר שנים, שבהן לא יצא מחדרו. בערב שבו סים את חבורו, התגלה אליו בחלום רבי מימון אביו, כשעמו משה רבנו. נבהל הרמב"ם, ומשה רבנו אמר לו: "באתי לראות מה שעשית", וכשראה משה רבנו את חבורו הגדול, אמר לו: "ישר כחה". הרמב"ם היה רופא מפרסם מאד ושמש כרופאו של מלך מצרים. הוא נפטר באלקסנדריה שבמצרים בגיל שבעים, וארונו העלה לטבריה, ובה נטמן.

קבר הרמב"ם - טבריה

עגית אמן

"כל השומע אחד מישראל מברך ברכה מכל הברכות כלן, אף על פי שלא שמע הברכה כלה מתחלתה ועד סופה, ואף על פי שאינו חייב באותה ברכה - חייב לענות אמן" (רמב"ם ברכות א ג). "כי זה מן ההדור, לשבח לפאר ולרומם לשם הנכבד והנורא - שאין מזכירים ואין שומעים הזכרתו מבלי להסמיך לזה רוממות או האמנה [עגית אמן]..." ('שו"ת הרמב"ם' [מהד' מכון ירושלים] סי' סג)

מאה ברכות

"אבל אמירת מאה ברכות... בחפזון ומהירות הרי זה חטא גמור, ומי שאינו מוחה בחגיגים על כך הוא חוטא. כי כל העבודות האלו שהן באמירות, אין המטרה בהן אלא להתבונן בעת אמירתן ולכון את דעתו, וידע כי עם אדון כל העולם הוא מדבר בהם, בין כשהוא מבקש ממנו או מודה לו ומשבחו או מתאר את מעשיו וחסדיו או מתאר נפלאותיו בברואיו ויכלתו, ואלו הן הנושאים השונים הפוללים לכל ברכה מן הברכות" (שם סי' לד).

ר"ת	יציאה	כניסה
17:55	17:18	16:03
17:51	17:19	16:17
17:50	17:17	16:08
17:56	17:21	16:24

ירושלים
תל אביב
חיפה
באר שבע

חוט של חסד

בס"ד בר"ה

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

פרשת ויחי • י"ד טבת תשפ"ב • גיליון 751

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 ים-ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

עצם זה שמשבחים צדיקים ואומרים האדמו"ר הזה הוא בעל אהבת ישראל, והצדיק הזה ממש אוהב כל יהודי - גם זה הסתרה וחושך. זה נשמע כאילו אהבת ישראל זה משהו ששייך ליחידי סגולה, או לצדיקים מיוחדים שזהו שורש נשמתם, אבל המצווה הזאת לא שייכת לכלל ישראל.

זו נקראת שכחה כי לא יודעים שאהבת ישראל זה חיוב גמור ומצווה המוטלת על כל יהודי ויהודייה מרגע שהגיעו למצוות.

שכחה עתיקה מאוד

ומה השורש של השכחה הזאת? השורש של כל ההסתרה והשכחה הזאת הוא שכבר מראשית צמיחת עם ישראל, מבני ישראל הראשונים שהם השבטים הקדושים - כבר אז המצווה הזאת הייתה נסתרת מהם, והיו בין האחים שנאה וקנאה שהובילו כמעט להריגת יוסף, ובפועל גרמו למכירתו, ולמעשה גרמו לכל הצרות ולכל הגלויות ולכל הפגמים הנוראים שנעשו בהמשך הדורות עד דורנו אנו.

מצוות "ואהבת לרעך כמוך" היא לאהוב כל יהודי כמו את הבן שלך שהוא עצמך ובשרך. מי שאוהב כל יהודי כמו את עצמו ובשרו, מה שייך שישנא או שיקנא וכל שכן יזיק לחברו? גם אם יעשה לו מה שיעשה - הוא לא יזיק לו, כמו שאם יד שמאל תכה את יד ימין - יד ימין לא תנקום ביד שמאל ותפצע אותה בחזרה.

וגם אם אתה רואה יהודי אחר שטועה מאוד בדרכו, אתה מרחם עליו ואוהב אותו ומתפלל עליו שיזכה לחזור בתשובה ולהיטיב את דרכו ואין לך מה לשנוא אותו בכלל.

ואכן, רבים שואלים: "אבל יש כאלה שמצווה לשנוא אותם כמו מחטיאי הרבים וכל מיני אפיקורסים וערבי רב וכיוצא באלה, אולי על אנשים כאלה לא נאמרו הדברים?"

והתשובה היא: אם אותו רשע שלדעתך חייבים לשנוא אותו, היה הבן שלך ר"ל, מה היית עושה? האם גם אז

המשך בעמ' 3

מאמר ראש הישיבה

כשהעיניים והלב נסתמים

"ואהבת לרעך כמוך?"

יחי החיסרון ה"קטן"

כי יש שכחה נוראה והסתרה עצומה על המצווה של ואהבת לרעך כמוך!

ושימו לב שהשכחה על המצווה הזאת היא ברמה שאינה דומה לשום מצווה אחרת. יש מצוות שהן שכוחות מקבוצות מסוימות או מחוגים מסוימים או מיהודים ברמות רוחניות מסוימות, אבל בקרב ציבור יראי ה' המצווה נשמרת ומוכרת או לפחות מתאמצים ונאבקים לקיים אותה כמו שמירת הלשון.

אפילו מצוות שמירת העיניים, שהיא מצווה שלא קל לקיימה, אבל אפשר למצוא בקלות ספרים וחזיונות ושיעורים בנושא. מעולם לא אמר לי יהודי שהוא לא שמע בחיים שלו על שמירת העיניים. גם אם הוא לא מקיים זאת כראוי, הוא לפחות יודע שזו מצווה. וישנם כמובן רבים ושלמים שעושים כל שביכולתם כדי לשמור את עיניהם.

לכן למרות שבוודאי ישנה שכחה גדולה והסתרה על שמירת העיניים, אבל אי אפשר להגיד שהחלק הזה בתורה נשכח לגמרי.

אבל בעניין אהבת ישראל, השכחה חוצה מגדרים וחוגים ורמות רוחניות מקטן ועד גדול. ואני לא מגזים. אני מוסר שיעורים בקרב חוגים רבים ומגוונים מכל קצוות הקשת, ואני יכול להגיד לכם שרוב ככל הציבור בכלל לא יודעים שהמצווה הזאת קיימת. כשאני דורש ברבים ומעורר להתפלל בכל יום על עם ישראל שיזכרו לאהבת ישראל - אני נתקל בתדהמה, אנשים מתעוררים כאילו גיליתי להם את אמריקה. עוד לא יגש אלי יהודי אחרי השיעור ואמר לי שהדברים פשוטים וברורים לו.

ולצערי גם אנשים גדולים וחשובים בעלי משרות ותורניות לא יודעים ולא מודעים למצווה הזאת. זה אפילו לא בשאיפות הרוחניות שלהם.

מה הייתם אומרים אם היו מציעים לכם כשידוך לבת שלכם בחור ישיבה מתמיד ומדקדק בכל המצוות, אבל שבת הוא לא שומר; בסך הכול מצווה אחת הוא לא מקיים - האם הייתם מסכימים לשידוך כזה? ואם היה לכם רב בשכונה שהוא באמת בקי בכל התורה כולה, ומקיים כמובן את כל המצוות, אבל בבשר בחלב הוא "מַקְל" ומרשה לעצמו לאכול פה ושם בשר בחלב? האם הייתם מתייעצים או לומדים תורה מרב כזה?

כשומרי מצוות זה מזעזע אפילו לחשוב על מצוות שכזאת. אבל למה כל כך קשה לנו לשמוע את זה? מה קרה? אולי הבחור הזה לא כל כך מודע למצוות שבת, ולכן זה לא בראש מעייניו - האם זה הופך אותו לבחור כל כך גרוע? ואולי הרב הזה בסך הכול יש לו חולשה לבשר בחלב, אבל הוא באמת מושלם בכל השאר - האם בגלל זה תשימו עליו איקס?

התשובה היא שמצוות שברורות לנו והן חלק בלתי נפרד מאורח החיים שלנו - זה כל כך צרוב בנו וכל כך בלתי מתפשר אצלנו, עד שאנחנו לא מסוגלים אפילו לחשוב על מצוות של יהודי שומר מצוות שחסר בשמירת שבת או בכשרות.

אבל בעניין אהבת ישראל, זה אומנם כואב לראות יהודי חרדי צועק על יהודי, אבל זה לא יזעזע אותנו כמו לראות יהודי חרדי מחלל שבת. כל שכן אם נראה יהודי שרק לא אוהב יהודי אחר, או שאוהב יהודי אחר אבל לא "כמוך", לא כמו שהוא אוהב את עצמו - זה נראה לנו בסדר גמור, לא קרה כלום...

שכחה חוצה מגדרים

ולמה זה ככה? למה אנחנו מקבלים בשוויון נפש מצוות של חוסר בקיום מצוות עשה מדאורייתא של

השיעור של הרב שלום ארוש שליט"א בירושלים חזר ובגדול!!!!

מידי יום שלישי | בשעה 18:15
בית כנסת לעדת "היזדים"
רח' אדוניהו הכהן 26 ירושלים
עזרת נשים פתוחה

החינוך שטמון בברכת הבנים

בן יברך ישראל לאמור ישימך אלוהים-כאפרים וכמנשה" (בראשית מ"ח כ') פירש"י "הבא לברך את בניו יברכם בברכתם, ויאמר איש לבנו "ישימך אלוהים-כאפרים וכמנשה". אם נתבונן בברכה זו שברך יעקב אבינו לנכדיו מנשה ואפרים, הרי שיש לתמוה בה?- מה ראה יעקב לבחור במנשה ואפרים משאר שבטים, שבהם יברך כל אב את בנו, ובהם יבורך ישראל מה מיוחד בנכדים אלו משאר בניו ונכדיו?.. ואם נתבונן במעלתו של כל שבת ושבת נוכל לראות את הגדולה והמיוחדות שאפשר בהחלט להתברך בו. ובדאי שיעקב אבינו שהיה בעל רוח הקודש בעל השגה, התכוון בכל מילה שאמר, והעביר מסר גדול בעבורו ובעבור ילדיו שנזכה ללמוד ממעשיהם הטובים וממידותיהם הטובות. ובס' נבאר עפ"י מה שזכינו ללמוד בשיעורים בע"ה ומדברי רבנו הקדוש, שתי סיבות עיקריות לדבר: ראשית אם נתבונן בגדילתם וחיונם של שאר שבטים. נראה כי זכו לגדול ולהתחנך בביתו ועל ברכיו של יעקב אבינו- בחיר האבות סמל ודוגמה חינוכית לכל מידה ומעלה טובה. בארץ הקודש ארץ ישראל, משחר ינקותם שאפו אויר של קדושה, טהרה ויראת שמים, ממילא כאשר ראו הילדים דוגמה אישית שזה אחד מעיקרי החינוך ובאווירה של קדושה, לא פלא שזכו למה שזכו לגדול כאנשים כשרים וצדיקים.

אך לא כן אצל בני יוסף-מנשה ואפרים, שגדלו בארץ

מצריים ארץ שכולה מלאה כפירות, טומאה, וע"ד, גדלו בסביבתם של אנשים רעים וחטאים, ואשר רוחות רעות נשבו סביבם, ויחד עם זאת זכו לגדול כאנשים כשרים וצדיקים, ולא הושפעו מהרוחות הזרות, בבנים אלו ראוי להתברך. כי הרי כל אב רצונו שבניו ילכו בדרך ה' ובדרך התורה הקד' ולא יושפעו משום רוח זרה שתישוב לידם בשוגג או במזיד, ולא מחברה רעה.

ועוד נראה ללמוד מברכה זו שברכם: כאשר סיכל יעקב אבינו ע"ה את ידיו והניח יד ימין על ראש אפרים-הבן הקטן, ויד שמאל על ראש מנשה-הבן הגדול, ועוד שהקדים את הקטן לגדול בכל הברכות באותו זמן התגלו באחים קדושים אלו מידות נאצלות. אפרים כשראה את סבו יעקב מגדלו מעל אחיו הגדול ממנו בשנים לא רמו עיניו ולא גאה ליבו להגיד: "צדיק אני ממנו" וכיוצ"ב, אלא התחזק במידת הענוה, שכל מה שיש לו הכל בחסד חיים.

ולעומתו גם אחיו מנשה כשראה את אחיו הקטן שהוא בגדולתו, לא קינא בו ולו במעט, אלא שמח בהצלחתו בחי': "וראך ושמח בליבך" והסתכל בו בעין טובה, ושמח בחלקו שלו.

במידות נעלות אלו: הענוה שבאפרים, והעין טובה שבמנשה ראוי בהם לברך כל בן ישראל.

וברכת הבנים- זו הברכה הטובה ביותר לכל אב כשמברכים את בניו שיהיו צדיקים, כמו שנאמר: "ברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבותי".

מוהר"ן ית' היה לו בְּכַל יום שְׁעָרָה וְסֵדֶר קְבָאֵעַ לְאַמִּירַת תְּהֵלִים, דְּהֵיִנוּ: אִמִּירַת יוֹם אֶחָד שֶׁל תְּהֵלִים, וְגִימֵי הַשּׁוֹבְבִים וְהַסְפִּירָה הִיא מוֹסִיף עוֹד בְּאַמִּירַת תְּהֵלִים, נוֹסֵף עַל הַקְּבִיעָת הַיָּמִים יוֹמִית, וְהָאֵל עַל-פִּי הַנְּאָמָר בְּלִקְטֵי מוֹהֲרֵי חֶלֶק ב' סִימָן ע"ג, עֵץ נֶשֶׁם. (שיש"ק ב-תקלח)

נְהַגוּ אֲנִי שֶׁ בְּיָמֵי הַשּׁוֹבְבִים לְצַמֵּם יוֹם אֶחָד מִיָּמֵי הַשְּׁבָעָה (ראה ליקו"ה יור"ד ח"א הל' גילוח ה, ח, דף רמא.)) וְרָבִם נְהַגוּ לְצַמֵּם בְּיוֹם ו' וְלִבְלֵי לַהֲשִׁלִּים אֶת הַתְּעֵנִית, רַק לְטַעֵם דְּבָר מֵהַבְּסוֹף הַיָּמִים, וְהִיוּ אוֹמְרִים: הִנְהַגוֹת אֵלֶּי הֵם רַק זְכָרוֹן בְּעֵלְמָא נְשַׁצְרִיָּה לְעֵשׂוֹת תְּשׁוּבָה, וְאִין זֶה הַתְּשׁוּבָה בְּעֵצְמָה, כִּי הַתְּשׁוּבָה בְּעֵצְמָה זֶה הַתְּשׁוּבָה הָאֲמִתִּית, כֹּל אֶחָד וְתְשׁוּבָתוֹ. כַּאֲן בְּרַצְיָה יִשְׁרָאֵל נוֹהֲגִים אֲנִי, לִבְלֵי לְאַלֵּל דְּבָר מֵן הַיָּמִים אֶחָד מִיָּמֵי הַשְּׁבָעָה. (שם ד-דר)

וידוע הדבר שכל מי שיזכה לברך את בניו בכל ליל שבת בברכת הבנים: "ישימך..." יזכה שלא יצאו בניו ח"ו לתרבות רעה לעולם

ונסיים בדברי ברכה ותפילה יהי רצון שנזכה לראות את כל ילדי עם בית ישראל בכלל ילדינו הולכים בדרך ה', ובדרך רבינו הקדוש ומתברכים ברכת "ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה" בכל הבחינות המשתמעות מכך, אמון!

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה" קו ההלכה הספרדי: 3030*

שו"ת של חסד
ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

שאלות שנשאלו בקו ההלכה

ישנתי ברכב והיה מתחת הכסא אוכל המונח בתוך שקית האם מותר לאוכלו, והאם יש הבדל בין אם האוכל היה מכוסה או מגולה?

אף שלכתחילה צריך להיזהר שלא יהיו מאכלים תחת הכיסא שיושן עליו, מכל מקום להלכה אף אם ישן על הכיסא והיו תחתיו מאכלים יכול לאוכלם, אפי' אם האוכל היה גלוי בלי כיסוי. שו"ת שבט הקהתי (חלק ד' סימן ר"ב) ועין בהליכות עולם (חלק א' עמוד ס"ז).

לא כיוונתי את השעון שבת כראוי, וכעת החשמל אמור להידלק באמצע הלילה, ואני רוצה ללחוץ על הזיזים ולהמשיך את המצב שהחשמל יישאר כבוי כל הלילה האם ישנה אפשרות כזו?

מעיקר הדין מותר להמשיך מצב קיים, דהיינו שאם השעון מכובה כעת ורוצה להמשיך את כביבו ולוחץ על הזיזים כדי שימשיך להיות מכובה, מותר לעשות כן, כי אין מוקצה במחובר לקרקע, אמנם מכיון שיש חולקים בדבר לכן יעשה תנאי מערב שבת שאחר כיבוי החשמל יוכל להזיז את הכפתור החשמלי כדי שלא ידלק אחר כך, ותנאי אחד מועיל לכל השנה. חזון עובדיה (שבת ג' עמוד ק"צ).

האם חמוציות נחשבות לפרי עץ או פרי האדמה?

יש לברך עליהם בורא פרי העץ. והנה הרב שלמה זלמן אויערבך (זוהר הברכה עמוד 379) כותב לברך אדמה מכיון מכיון שזה שיח נמוך שכתב המשנה ברורה (סימן ר"ג סק"ה), שעל פירות היוצאים משיח נמוך מברכים בורא פרי האדמה, אבל הרב אלישיב (מובא בשו"ת ישא יוסף) כתב מכיון שכיום זה פרי חשוב שמגישים אותו בסעודות חשובות, יש לברך על זה בורא פרי עץ, וכן פסק הראשון לציון הגאון הרב יצחק יוסף שליט"א (ברכה נאמנה עמוד תתס"ו).

בירכתי על מאכל או משקה בעת לימודי למבחן, ולאחר מכן נרדמתי על הכיסא שנית עראי, כעת אני רוצה להמשיך ולאכול האם צריך לברך שוב?

בדיעבד אין זה נחשב להפסק ואין צריך לחזור ולברך, אבל אם ישן שנית קבע כגון שישן חצי שעה בשכיבה על מיטתו צריך לחזור ולברך שוב. שלחן ערוך (סימן קע"ח סעיף ז') ומשנה ברורה שם (סעיף קטן מ"ח).

אכלתי מיני מזונות ובירכתי "בורא נפשות" האם יצאתי ידי חובה או שצריך לחזור ולברך "ברכת מעין שלש"?

מצאנו לגבי ברכת שהכל שפוטרת את שאר הברכות כי היא ברכה כוללת, אבל במקרה שבירך בורא נפשות במקום מעין שלש צריך לחזור ולברך שוב, כי ברכת "בורא נפשות" אינה פוטרת שאר ברכות. חזון עובדיה (ט"ו שבט עמ' רס"ב - רס"ג).

שמעתי שיש איסור לשתות מים יחד עם אכילת דגים האם נכון הדבר ומה המקור לכך?

מבואר בתוספות (מועד קטן יא. דיבור המתחיל כורא) שיש חשש סכנה לשתות מים יחד עם אכילת הדגים, והביאו כף החיים. סימן קע"ט (סעיף קטן ע"ט) אמנם בספר חוט שני (שבת חלק ד' עמוד שצ"ט) מבואר שמכיון שהרופאים אינם מודים שיש בזה סכנה לכן אין איסור בזמנינו, אבל מכל מקום המחמיר תבוא עליו ברכה.

בזמן האחרון בהרבה מקומות מערבים חמוציות בסלטים וכדומה, רציתי לשאול

גביע הישועה

**רעיון הבריק במוחו של יהושע:
הגביע! הן רבו הקדוש בוודאי
צפה זאת ולשם כך הדגיש
שהגביע יהיה לשמירה.
ביקש מן השודד משאלה
אחרונה, והלה הסכים**

הפרנסה הלכה ותכפה עליו והוא לא הצליח לכלכל את בני ביתו למרות מאמציו המרובים. משבאו מים עד נפש פנה יהושע לרבו הקדוש, רבי משה מְלַעְלֹב ("ג בטבת יום פטירתו), ושאלו האם יכול הוא לצאת מירושלים עיה"ק לפרוסיה, לקנות שם סחורות שאינן נמצא בארץ ולמוכרן כאן ברווח נאה.

הרבי התלבט והתלבט, אך לבסוף הסכים. ממגירתו שלף הרבי גביע עשוי עץ, יחד עם תחתית תואמת, מעץ אף היא, מסרם ליהושע ואיחל: "להצלחה ולשמירה".

צמד המילים הללו בלבב את יהושע. הצלחה - מילא. אבל שמירה? ממה בדיוק. לא הספיק יהושע להתמהמה מדי הרבה, והבא בתור אחריו נדחף אל הרבי לתנות צרותיו, ויהושע מצא עצמו עומד מחוץ לדלת עם גביע ותחתית עשויים עץ.

לווה יהושע כסף רב מסוחרים ירושלמים, לצורך קניית סחורות, ויצא לכיוון מחוז חפצו, מדינת פרוסיה. בהגיעו לפרוסיה החל יהושע מתקדם רגלית מעיר הגמל בה ירד מן האנייה, לעיר בה מתקיים היריד שברצונו בו לרכוש סחורות.

על אם הדרך חשכו עיניו. שודד אימתני וגברתן עומד מולו ובידו חרב מושחזת. "הב את כספך יהודי מזוהם", נהם השודד, "אל תנסה אפילו לבקש רחמים. פשוט תן ושתוק".

יהושע הבין שאם חייו יקריו לו, עליו לתת לשודד התאוותן את מבוקשו ויפה שעה אחת קודם. בלית ברירה הריק מכיסיו את הממון ומסרו בידים רועדות לשודד. אך זה האחרון פרץ בצחוק גם ומבחיל: "לאן הולך הניק? וכי פתי אני להותירך בחיים? הן תלשין עלי לשלטונות".

רעיון הבריק במוחו של יהושע: הגביע! הן רבו הקדוש בוודאי צפה זאת ולשם כך הדגיש שהגביע יהיה לשמירה. ביקש מן השודד משאלה אחרונה, והלה הסכים.

שלף יהושע מצקולו את הגביע, מזג לתוכו מעט

היית מקלל אותו ומגדף אותו ומבקש שימות, או שהיית מצטער שבכלל הגיע למצב כזה שמוותר לשנוא אותו, והיית קורע את השמיים בתפילות שיזכה לחזור בתשובה?

והתשובה ברורה. אם היינו מרגישים שכל יהודי הוא הבן שלנו היינו מתפללים אחרת לגמרי על כל עם ישראל. היינו מסתכלים אחרת לגמרי על כל עם ישראל.

מתפילה לאהבה

ואין לנו עצה אחרת לזכות לאהבת ישראל כי אם להתפלל על עם ישראל שיזכו לאהבת ישראל. אין עצה אחרת! רואים בחוש שרוב המצוות ניתן לקיים גם בלי תפילה. אתה יודע שצריכים לשמור שבת ולהניח תפילין, אתה לומד את ההלכות, ומקיים. אתה לא צריך לעמוד בתפילה כדי שתוכל להניח תפילין או לקיים את שאר המצוות.

אבל לאהוב כל יהודי זה לא בא בלחיצת כפתור. זו עבודה. וצריכים להתפלל על זה זמן ארוך יום אחר יום עד שזוכים לאהבת ישראל אמיתית.

רש"י בתחילת הפרשה אומר שפרשת ויחי היא פרשה שתומה כי "נסתמו עיניהם וליבם של ישראל מצרת השעבוד שהתחילו לשעבדם". ישנה מציאות שבה בן אדם נמצא בשעבוד, בעבדות, או בכל סוג של חושך בחיים והוא לא קולט שהוא נמצא בחושך. העיניים שלו סתומות, המוח והלב שלו נאטמים.

אבל לכאורה איזה שעבוד היה אז? בני ישראל היו בשיא הכבוד ובשיא הפאר. שבע עשרה השנים של יעקב במצרים היו השנים הטובות ביותר?

אבל על פי דרכנו נבאר, כבר אצל השבטים הייתה הסתרה על מצוות אהבת ישראל כמו שאומר רש"י על המילים "נסעו מזה" - "הסיעו עצמן מן האחוזה", וגם עכשיו שבאו למצרים והבינו "אשמים אנחנו על אחינו", עדיין לא טרחו לתקן את הפגם כראוי כמו שרואים בסוף הפרשה את החשדנות וחוסר הקשר בין האחים ליוסף - לכן הם בעצם לא ראו שהסתרה הזאת והשכחה הזאת היא זאת שגרמה להם להגיע בכלל למצרים. ומכיוון שעניניהם היו סתומות ואטומות, הם לא השכילו לתקן את המצב ולכן המצב רק הלך והידרדר עד שהגיע לידי שעבוד וסבל נורא של כל עם ישראל.

ומכאן נבין שהצעד הראשון שלנו בדרך לגאולה שלימה הוא לפקוח את העיניים,

להבין שיש כאן חושך, שיש כאן שכחה והסתרה על המצווה החשובה והגדולה ביותר בתורה - ולהדליק את האור, אור של אהבת ישראל, שיאיר את העולם ויביא לנו את אור הגאולה במהרה בימינו אמן.

מ ש ק ה

חרף, בירך

ולגם בכוונה.

שזכות הצדיק תעמוד

השודד, חטף מידו את

בקיבוק המשקה והגביע, מזג לתוך הגביע עד גדותיו

אלכוהול ודחף את הגביע הצר לפיו. יהושע, בכוחות

שאינו יודע מהיכן באו, אזר אומץ ודחף את הגביע בכוחות

איתנים עמוק לתוך פיו וגרונו של השודד.

המשקה האלכוהולי חסם את נתיבי האוויר של השודד, שרף היטב בגרונו בעת שהגביע מנע ממנו להיפלט החוצה, ורגעים עברו עד ששולח השודד לגיהנום. יהושע פשפש בכיסיו במהירות, שלה משם את הכסף שנלקח ממנו, בתוספת סכומי כסף אדירים שגזל השודד לפני כן, ורצה להסתלק.

ומה עם גופתו של השודד? העמים אותה יהושע על עגלתו של השודד, כיסה אותה בקש והתקדם לעיר היריד. 'שם, חשב בליבו, 'אראה מה לעשות עימה'.

בהגיעו ליריד ראה יהושע התקהלות רבת: השלטונות הכריזו על פרס כספי בסך עצום למי שיביא את השודד האיום - חי או מת. יהושע הדחיר את עגלתו לתחנת המשטרה המקומית שם הציג לפניהם את זכאיתו לפרס וסיפר כיצד הרג את השודד. השלטונות אכן העניקו לו את הפרס המובטח.

הכספים שלקח מן השודד, בתוספת הפרס הכספי שקיבל הפכו אותו למיליונר ברגע אחד. רכש יהושע סחורות רבות ושולחן כמעשה גביר בעמיו באנייה שתיסע לארץ הקודש, בעוד הוא מתארגן לנסיעה נוחה בתנאים מצוינים לארץ הקודש. שם סיפר לחבריו מי הוא רבם הקדוש ומה רב כוחו להושיע את ישראל.

שומרים על קדושת ביהבנ"ם - לומדים הלכה

אסור ללמוד מקצוע

בבית הכנסת

ואם יש בדבר הצלה רוחנית

יש להיוועץ עם מורה הוראה מוסמך

(מתוך הספר: בית הכנסת כהלכה)

בברכת שבת שלום ומבורך

השביל הנכון במבוך החיים

התבודדות ומעלת התפילה הספר של הרב שלום ארוש
052-2240696

שירצה לשמוע, ואליהם צריכים אנו להאמין.

ומהי העצה שאותם אלו שכבר הגיעו לאכסדרה נותנים לנו? איך נוכל כולנו להגיע לתיקון שלנו? מהי למעשה העצה של הרמח"ל בשבילנו, להגיע לתיקון שלנו, ולצאת ממבוך החיים? עונה הרמח"ל: בואו חשבון! בואו ונחשב חשבוננו של עולם. ומסיים דבריו שם: כללו של דבר, צריך האדם להיות מתבונן בשכלו תמיד בכל זמן, ובזמן הקבוע לו להתבודדותו, מהו הדרך האמתית לפי חוק התורה שהאדם צריך לילך בו, ואחר כך יבוא להתבונן על מעשיו ואחר כך בוודאי יהיה לו בנקל לטהר את מעשיו ולהיטהר מכל דרכיו. וכמו שכתוב: "פלט מעגל גלגל" וכו', וכמו שנאמר: נחפשה דרכינו ונשובה - ברגע שאדם מפשפש במעשיו, מיד הוא חוזר בתשובה.

כי זו היא עצת כל הצדיקים, ולא רק עצתו של רבי נחמן מברסלב, שיעשה האדם חשבון נפש בעיתים קבועות לכך. כי בוודאי כל הצדיקים, שכבר ניסו ובדקו את כל הדרכים - הם יודעים שרק ההתבודדות ורק חשבון הנפש שיעשה האדם בכל יום ויום, רק העצה הזאת יכולה להועיל לו להתגבר על כל מה שצריך להתגבר.

דרך התורה נותנת לאדם חיים יפים; שלום בית; ילדים טובים; פרנסה בשקט ובישור וכו', והיא מלאה בתכנים רוחניים וחגים וכו', ויש לאדם תמיד דברים מעניינים ללמוד וכו'. בקיצור - התורה היא הדרך לחיים יפים באמת בעולם הזה, ואילו הדרך של העולם הזה והתאוות והעונות, היא טיפשית ומשאירה את האדם מרוקן ומרומה, שאחרי שהבטיחו לו "הרים וגבעות", הוא נוכח לדעת שסתם תעתעו בו ולא קיבל מאומה.

את חשבון הנפש הזה מכנה רבינו הקדוש בשם: "יישוב הדעת", וזו לשונו בליקוטי מוהר"ן תניינא - תורה י: "מה שהעולם רחוקים מה' יתברך, ואינם מתקרבים אליו יתברך, הוא רק מחמת שאין להם יישוב הדעת, ואינם מיישבים עצמן. והעיקר, להשתדל ליישב עצמו היטב, מה התכלית מכל התאוות ומכל ענייני העולם הזה, הן תאוות הנכנסות לגוף, הן תאוות שחוץ לגוף, כגון כבוד, ואז בוודאי ישוב אל ה'".

בספר "מסילת ישרים" מתאר הרמח"ל את העולם הזה כמבוך של שבילים, וכותב שמי שעדיין לא מושל ביצרו, הוא עדיין בתוך השבילים ולא ידע להבחין ביניהם, ואינו יודע את הדרך בה ילך, ואיך יגיע ליעד שלו. כל שכן שאינו יכול להדריך אחרים. אך המושלים ביצרים, שכבר הגיעו אל האכסדרה וכבר יצאו מן השבילים, יודעים אותם בביטחון, הם יכולים לייעץ למי

רבי משה בידרמן האדמו"ר השני מלעלוב זי"ע י"ג טבת

לאורם נלך הילולא דצדיקיא

עליך לברך.. והוא כבר ידברך... כך עשה וכן היה. (פרי קודש הילולים) ביום ל' תשרי תר"א עגנה הספינה בחופי עכו, שש ושמוח ירד רבינו לאדמת ארץ הקודש, ובנימה מסתורית פנה לסובבים ואמר: "יום לשנה... יום לשנה" איש לא ירד לעומק כוונתו. משם נסע לצפת ולטבריה והתעתד להגיע לכותל המערבי בירושלים, ומעידים כי ציין שאם יזכה להגיע לכותל, יחיש את הגאולה. עם הגיעו לעיר חלה מאוד ומספרים כי ציווה הרב לשאתו במיטתו אל הכותל אך פורעים ערבים שיידו אבנים מנעו מהם את הגישה אליו. וזמן קצר לאחר מכן הלך לעולמו. חלפו הימים, וביום פטירתו נפרד הרבי מבניו ותלמידיו הבטיח להם, כי יעמוד לימין צאצאיו וכל תומך בהם בכל עת, והבטיח, כי במקרה של עצירת גשמים, אם יחכו עד יום ההילולא שלו ירדו גשמי ברכה בשפע. כשכילה לדבר, עלה בסערה השמימה ביום י"ג טבת שנת ה'תרי"א, כשמלאו בדיוק ארבעה ושבעים יום לעלייתו דברי רבינו. הרב נטמן בבית הקברות בהר הזיתים ליד קבר זכריה הנביא, וכך כתוב על הקיר בסמוך פה היה ציוונו של כקש"ת הרה"צ מו"ה משה מלעלוב זצ"ל עד שנת תש"ח ואח"כ נעלם ולא ידע איש את קבורתו עד היום. לאחר פטירתו שימש בנו רבי אלעזר מנחם מנדל, כאדמו"ר השלישי של חסידות לעלוב בירושלים. ה"באר משה" מקאזניץ אמר עליו: "הרועה לראות את צורתו של משה רבינו-שיסתכל עליו".

רבי משה בידרמן נולד בשנת ה'תקל"ז, אדמו"ר השני של חסידות לעלוב, נולד לאביו הרה"ק רבי דוד בידרמן מלעלוב שבפולין. עוד בילדותו ניכרו בו גיטני קדושה. כשהיה בן שמונה למד כבר ראשונים ואחרונים עם אביו. משמלאו לו 11 שנים נהג אביו במשך שנתיים תמימות, עד היכנסו למצוות לקשור את עיניו במטפחת, בכל עת שרצה לצאת החוצה כדי שלא יזון עיניו במראות הרחוב. כשנכנס בעול המצוות אמר לו: "מכאן והלאה איך זקוק עוד למטפחת, הייתה לך מקודם נשמת עילוי ואני רציתי להמשיך לך נשמת 'יהודי טוב' והיום זכית לכך, אני לא זכיתי לנסוע לארץ ישראל ואתה סע לארץ הקודש והחש את קץ הישועה". בצעירותו למד אצל רבי ישעיה גץ בפשבורג' ולאחר מכן כיהן כרב בעיירה פשדברוד'. הרב שימש כאדמו"ר השני של חסידות לעלוב משנת ה'תקע"ד, כשמלאו לו 37, ועד יומו האחרון. בשנת ה'תרי"א, כשהוא בן 74, זכה הרב להגשים את חלומו ולעלות לארץ ישראל. בדרכו לארץ ישראל כשהגיע רבינו לאיסטנבול בדרכו לארץ ישראל, ביקש ממלווי, שבבואם לעיר לא יגלו את זהותו, אלא יישאר בבחינת יהודי פשוט. נכנסו להתארח בבית יהודי כשר ותמים, המארח היה חד עין והבחין ברבנו ובהליכותיו בקודש ועלה על כך שזה הרבי ר' משה מלעלוב. נפל האישי לרגלי רבנו והתחנן לפניו: "בן אחד יש לי ואילם הוא. יחסו נא הרבי ויתפלל בעדו!". ניסה רבנו להתחמק אך המארח לא הרפה. אמר לו רבינו: "בעוד כמה ימים נמשיך בדרכנו, שלושה ימים לאחר שנפליג בדרכנו, תן לבנך פרוסת לחם ותאמר לו: ברך נא ילדי ברכת 'המוציא' הרבי מלעלוב היה פה וגזר

קו האמונה
02-6444250

הרב שלום ארוש שליט"א
 בית כנסת מזמור לתודה ברסלב
 רחוב אהבת ישראל 11
 ימי שלישי | לאחר התפילה בנץ
 054-8424027
 עזרת נשים פתוחה
 נושא: פרשת שבוע, אמונה ועוד

תל ציון

הרב ראובן דלרנה
 בית הכנסת מזמור לתודה
 רחוב אהבת ישראל 1
 ימי רביעי | 17:30
 050-3346034
 נושא: ממשנתו של רבי נחמן

הרב אביעד קלכהיים
 בית הכנסת בריתי שלום
 רחוב הגבע 16
 ימי רביעי | 18:30
 054-4677752
 נושא: ממשנתו של רבי נחמן

הרב גלעד לוי
 בית כנסת של להב שטרית
 רחוב קיבוץ גליות
 ימי חמישי | 20:30
 058-7960046
 נושא: ממשנתו של רבי נחמן

הרב נחמן ארוש
 מושב בן זכאי
 ימי ראשון | 21:00
 050-6770619
 נושא: נושאים מפרשת שבוע

הרב נחמן ארוש
 בית הכנסת לב הנחל רחוב התקומה
 ימי ראשון | אחרי ערבית
 052-2641751
 נושא: הלכה

הרב נחמן ארוש
 בית כנסת יחזקאל רחוב ארנון 2
 ימי שני | אחרי ערבית
 054-8823996
 נושא: הלכה ואגדה

הרב נחמן ארוש
 רחוב השקד 11
 ימי שני | 20:45
 053-5466433
 נושא: היצור לקוטי מוהר"ן ופרשת שבוע

הרב שלמה גלעד
 בבית רבנו רח' עזריאל 68
 ימי רביעי | 20:30
 052-2419894
 נושא: התחזקות

הרב אברהם שמחי
 בית כנסת מגן אברהם רחוב יסמין 6
 ימי חמישי | 21:30
 052-7139801
 נושא: חסידות והלכה

הרב אור שטיין
 בבית משפחת אלייגייב
 רחוב בן חיים פאול 57
 ימי רביעי | 19:00
 054-7584591
 נושא: חסידות

הרב שלום ארוש שליט"א
 בית כנסת ע"ש חללי צהל
 רחוב הסביון 7
 ימי חמישי | 21:30
 נושא: פרשת שבוע, אמונה ועוד

עזרת נשים פתוחה

חולון

הרב בן יוחאי נאה (מגבולה)
 בית כנסת בית רבינו - אש מוהר"ן
 רחוב מפרט שלמה 102
 ימי חמישי | 21:15
 054-8400161
 נושא: ממשנתו של רבי נחמן

הרב ראובן דלרנה
 בית כנסת בית רבינו - אש מוהר"ן
 רחוב מפרט שלמה 102
 ימי רביעי | 21:30
 050-3346034
 נושא: ממשנתו של רבי נחמן

הרב שלום ארוש שליט"א
 בית כנסת היזדים
 רחוב אדוניהו הכהן 26
 ימי שלישי | 18:15
 054-7382595
 נושא: פרשת שבוע, אמונה ועוד

עזרת נשים פתוחה

הרב אילן שישפוכטיש
 חוט של חסד-מח' צרפתית
 רח' שמואל הנביא 13
 ימים א-ו | 9:15
 053-4117459
 נושא: ליקוטי מוהר"ן/חוק אמונה/הלכה

בצרפתיים

הרב נחמן ארוש
 חוט של חסד-קומה עליונה
 רח' שמואל הנביא 13
 ימים א-ה | 9:30-11:30
 נושא: דף היומי

הרב בנימין
 חוט של חסד קומה למעלה
 רח' שמואל הנביא 13
 ימי שני ורביעי | 17:00-18:00
 050-4156726
 נושא: הלכות שביעית וליקוטי מוהר"ן

ירושלים

הרב נאור דוד
 בבית המדרש מושה אורה
 רחוב קיבוץ גליות
 ימי שלישי | 21:00
 052-7631208
 נושא: התחזקות

הרב שניר שרעבי
 רחוב מעק 151
 מוצאי שבת | 20:00
 052-7138748
 נושא: גמרא

מושב אורה

הרב נחמן ארוש
 בית הכנסת משכן מהרן
 רח' מפל התנור 6
 ימי רביעי | 20:45
 054-4027240
 נושא: נושאים מפרשת שבוע

אשקלון

השיעורים בשידור חי
 מאת הרב שלום ארוש שליט"א
 בקו האמונה

ימי שלישי | 18:15
 שידור ישיר מהשיעור ביזדים

ימי שלישי | 21:15
 תוכנית "אמונה או גהינום"
 שאלות ותשובות

ימי חמישי
 שידור חוזר מהתוכנית
 "בגן האמונה" מרדיו 2000

ימי חמישי | 21:30
 שידור ישיר מהשיעור בחולון

השיעור
 שמאיר
 את העיר
 ועכשיו -
 באזור
 מגוריק!

התקשר: 052-7112396

לשמיעת לוח
 זמני השיעורים:
 התקשרו
 לקו האמונה:
 02-6444250
 בשלוחה 9 ואח"כ 1

סוד האהבה

כך מדוע לא כל הזוגות מרגישים כך? אלא שלא הייתה שם אהבה אלא משהו אחר. חז"ל מלמדים אותנו שבקשר של אהבה אמיתית האהבה גדלה משנה לשנה. והרב אליהו דסלר מלמד אותנו איך זוכים לזה ע"י נתינה שמולידה אהבה. ולדוגמא: הורים אוהבים את ילדיהם יותר מאשר ילדיהם אוהבים אותם וזאת משום שההורים מסורים לטיפול בילדיהם ובנתינה ללא תנאים מיום היוולדם. אחת הסיבות שבני הזוג מרגישים כבולים היא מחמת האנוכיות שבהם שכל צד מצפה למילוי רצונותיו. אך עפ"י חז"ל ההפך הוא הנכון, הזוג צריכים להפוך את הרצון לקבל לרצון לתת וכך תגדל האהבה.

הרב נחום דיאמנט סיפר שבאו אליו זוג בטענה שהאבא גילה כי הוא שונא את בנו השלישי והאישה מאשרת שקשה לאהוב את הילד אבל היא לא שונאת אותו. הרב פתח בפניהם את המאמר של הרב דסלר שנתינה מולידה אהבה, ומיד נתן לאבא משימות מעשיות: אתה תלביש אותו, קח אותו לטיול, תחזור איתו על האל"ף ב"ת וכו'. כמה חדשים טובים לאחר מכן פגש הרב את האב. והוא אמר: 'אין מה להשוות. אמנם יש על מה לעבוד אך איני שונא אותו. לא חלף זמן רב והתגלה כי הילד חלה בלוקמיה. עברו עליהם שבעה וחצי חודשים של ייסורי גיהנום, הקרנות כימותרפיה וכו' ברוך השם הילד הבריא לגמרי. עתה האב מכריז: 'היום אני אוהב אותו יותר מכל ילדי'.

והדבר ברור. שבעה וחצי חדשים של השקעה יומם ולילה, טיפול וטיפול, הולידו אהבה גדולה, זו כוחה של נתינה שמולידה אהבה!

בהפטרה מסופר על דוד המלך שלפני פטירתו מצווה את בנו שלמה להרוג את שמעי בן גרא על שקלל אותו קללה נמרצת כדין מורד במלכות ככתוב "ועתה אל תנקוהו כי איש חכם אתה וידעת את אשר תעשה לו והורדת את שיבתו בדם שאול".

שמעי ידע את צוואת דוד להרגו, ולכן לאחר פטירת דוד פנה אל שלמה וניסה לדבר על ליבו שיחוס וירחם עליו. 'אני כבר זקן כמה עוד נשאר לי לחיות' אמר לו. ענה לו שלמה בחכמתו הגדולה: "בנה לך בית בירושלים ואל תצא משם עד יום מותך ואם יצאת חלפת על פני נחל קדרון דע כי סות תמות".

שמעי שמח שכן לא כל כך קשה לא לצאת מירושלים 'אשב לי בנחת עד יום מותי' חשב. לאחר זמן לא ארוך ברחו עבדי שמעי לכיוון העיר גת, מיד פתח במרדף אחריהם ויצא מירושלים ושם תפסו שלמה והרגו.

יש לשאול איך שלמה לא פחד להסתכן אולי שמעי לא יצא מירושלים ונמצא שלמה עובר על צוואת דוד אביו הייתכן?

אלא יש כלל יסוד, ברגע שאדם מרגיש כבול או מוכרח הוא ניסה להשתחרר, וברגע שיהיה לו איזה פתח (כמו שברחו עבדיו) בנקל הוא יעבור אפילו על ציווי המלך!

ומסופר על זוג שאינם שומרי תורה ומצוות שחיו עשר שנים ביחד בלא נישואין וכתובה והסתדרו יפה יום אחד החליטו להתחתן, ולאחר שבעה חדשים התגרשו, מה קרה פתאום? הם הרגישו כבולים. אם

חיזוקו
מתחזקים בשמירת שבת

מלאכה בערב שבת

מלאכה הנעשית
לצורך השבת,
מותר לעשותה
כל היום
אפילו על ידי
אומן [בעל מקצוע].
לכן מותר לתקן
קצר חשמלי
או פלטה
שהתקלקלה
(בהלכה ובאגדה)

לקבלת מסרים מחזקים 052-6672221

התקדמנו!

העולם ממשיך ומתקדם לקראת הגאולה...
היכן אתה בתמונה?

היכן בפרשתינו הבן למד מאביו לומר את המילים: "התחת אלקים אני", אך בהקשר שונה.

תשובות פרשת וישב: האחים משליכים את יוסף לבור בדותן כדי לבטל את החלום. יוסף מושלת לבית הסוהר (בור) במצרים ע"י פוטיפר ושם התחיל להתגשם החלום ע"י שפתר את החלום.

הזוכה: משפחת מרטין, רכסים

al5308000@gmail.com | 02-5812252

אצבע של תודה

על אחותי הקטנה.

אמא ניגשה עם אחותי לאור החנוכה ואמרה מזמור לתודה, כולנו הצטרפנו סביבה ויחד אמרנו מזמור לתודה. מזוית עיני ראיתי איך ההשתתפות בכאבה של אחותי והתפילות עליה אט אט נוסכות בה כח ומרגיעות אותה. עצמת הבכי החלה יורדת אט אט. וככל שהמשכנו לומר מזמור לתודה כך היא נרגעה. לאחר כמה דקות שהפסקנו. ביקשה הקטנה: "תמשיכו לומר עלי מזמור לתודה, עדין כואב לי..."

איזה מתיקות, המשכנו לומר.

לאחר דקות החלה הקטנה לקפל אצבעותיה, להזיז את ידה ותוך חצי שעה חזרה היד לתפקד ללא כל נזק, שיטה או סימן כלל וכלל.

אמא סיפרה שכבר חשבה על שבר, או לכל הפחות נקה. אך בחסדי ה' הכל נעלם כלא היה.

אמרנו תודה והאצבעות תיפקדו בנס...

זה עתה סיימנו הדלקת נרות החנוכה, ופנינו לשולחן, התכנסנו בני המשפחה לערב לביבות. הערב היה עשיר תוכן ומסמלא כמובן בליווי ניחוח חנוכה. עם סיום הערב כשטעם טוב בפינו נפרדנו זה מזה ויצאנו ללילות את האורחים אל תוך הלילה עם רוחות החורף המתקרבות, החורף הירושלמי. לאחר כ-2 דקות נשמעו צעקות מכיוון דלת הבית, כשהצעקות הולכות ומתחזקות.

רצנו כל עוד נפשנו בנו לראות מה קרה. ואז נגלה לעינינו מחזה סרעיד. אצבעות ידיה של הקטנה בת השלוש נתפסו בדלת הפלדלת שככל הנראה נטרקה מעצמת הרוח. שניות מספר לקח לפתוח את הדלת. כשברקע קול בכייתה הרמות של הפעוטה. כשהדלת נפתחה מיד אמא לקחה אותה אל המים הזורמים והזרימה על אצבעותיה האדומות.

אנחנו האחים קלטנו מייד שמשהו לא כשורה קורה פה. כאב עצום כזה אפשר להבין את גודל בכייתה של הקטנה. לא הצלחנו להרגיע אותה. הבה נומר תודה לה', גיד מזמורי לתודה ונודה

לשון הרע | טבת

מי ששומר את לשונו זוכה לאור הגנוז שאי אפשר לשער.
(א.ב. של החיים)

לקבלת מסרים מחזקים - 052-6672221

פתרונות יש לשלוח עד יום שני למייל: al5308000@gmail.com או לפקס: 02-5812252 יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

עשורון

מספרים בפרשה

לפניכם כתובים מספרים שונים, כתבו מה מציין כל מספר ובאיזה פסוק מהפרשה הוא מופיע

400	17	7	110
12	70	2	40

בדיחות הדעת

אדם מתקשר לבנק ושואל את הפקיד: "מה היתרה שלי בחשבון?" עונה לו הפקיד: "5000 שקל בפלוס" "תודה" משיב האיש. לאחר 5 דקות שוב מתקשר האיש ושואל את הפקיד: "מה היתרה שלי בחשבון?" עונה לו הפקיד: "5000 שקל בפלוס" "תודה" משיב האיש. לאחר 5 דקות שוב מתקשר ושואל: "מה היתרה שלי בחשבון?" עונה לו הפקיד: "5000 שקל בפלוס" "תודה משיב האיש, אומר לו הפקיד: אתה לא חושב שאתה טרדן, עונה לו האיש: "תרגיש מה אני מרגיש כשיש לי מינוס".

העלון מוקדש לאורית בת מזל לרכואה שלמה

להקדשת העלון: 02-5308000

בהנעת הנפשיות לשיחה הבאה שלה עם היועץ כדי "לבטל את הביקור הבא" שהרי אם הילד כבר משתפר אז בשביל מה להשקיע עוד 300 ש... אמרנו "ויעץ" סליחה טעות, מבחינת ההורים הוא היה "קוסם" שהרי מה שלא עשו כל הפתרונות הקודמים הוא הצליח תוך 3 פגישות לעשות.

עבודה מקצועית עד הסוף

כך בדרך כלל קורה עם מרבית הילדים שיש להם בעיות לימודיות או התנהגותיות. ממש תהליך קבוע: מכתב מההנהלה, פגיעה אישית של ההורים, הטחת האשמות על הילד, התדרדרות נוספת, האשמות הדדיות, לחץ מבית הספר, טיפול צולע ולא מסוקד, עד...שהילד מסיים את בית הספר היסודי. נשמע לכם קצר מידי? בכלל לא, שכחתם שכל שנה היא שנה חדשה ואפשר לחזור על כל התהליך עם כל מורה נפרד. השחקן היחיד שלא התחלף במהלך השנים הוא הילד, שמשנה לשנה הוא נכנס יותר ויותר לתוך התסריט הנוראי הזה של בעיות וכישלונות. אבל אם אתם הורים אחראיים ורציניים, ולא שחקנים ותסריטאים, שרוצים את טובת הילד ואת שיתוף המצב, המשיכו לעקוב אחרי המאמרים. ואם ח"ו ישנה בעייה, תטפלו בה בצורה מקצועית, ועכשיו.

הכניסי את הברכה לבית שלך!

הרבנית ארוש תחי" בערבי חיווך מעצימים, הפרשות חלה, הלל, הודאה ולכל ישועה להזמנות: 052-3372280

הרב אבוחצירא - יועץ, מאבחן ומטפל לייעוץ טלפוני ללא תשלום בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

נכשלתי, אני לא כישלון פרק ז'

הורים יקרים, נחלק את כל התהליך הזה של כישלון והצלחה של ילד, ל-2, לפני ואחרי. לפני, הוא תהליך מניעה, או מיד כאשר אנחנו רק שמים לב בתחילת התופעה, אזי אנחנו עוצרים אותה ע"י הטיפים שכתבנו במאמרים האחרונים. אחרי, זה כאשר לצערינו הילד כבר חווה כישלונות, בכיתה או בבית, בלימודים או בהתנהגות, ורואים בצורה ברורה את חוסר היכולת שלו להצליח שוב. לצערי, במצב זה, ההורים כמעט ואינם יכולים בכוחות עצמם להרים שוב את הילד ולבצע איתו עבודה משמעותית. בשלב מאוחר זה, כבר נדרשת עזרה מקצועית יותר, וככל שנזכר מוקדם יותר, כך ייטיב לילד ולכל המשפחה. הורים יקרים, ישנו תסריט שחוזר על עצמו אצל משפחות רבות ואני רוצה להקדיש במיוחד לשם כך את המאמר הנוכחי. על אף שאני כותב אותו בצורה סאטירית, קראו אותו בבקשה בתשומת לב.

מתעוררים באמצע הסרט

לא כל הילדים שהתחילו בגיל הילדות בתור ילדים "בעייתיים" בבית הספר, אכן מסיימים כך את בגרותם... בדרך כלל, איפה שהוא "באמצע הסרט" אנו ההורים כן מתעוררים לעזור לילד בצורה מסודרת וזה בעקבות מכתב השעייה חמור או סוג של זימון ההורים לבית הספר, או שאנו מתעוררים מעצמינו כי כבר נמאס לנו מהמצב עם הילד, ואז מגיע הקטע "המחקרי". אנו מקימים "חפ"ק קדמי" והופכים לחוקרי "היחידה הארצית לבעיות ילדים". בתום תקופת חקירות ממושכת, שנינו ההורים, החוקרים המנוסים, מגיעים למסקנה הפוכה מההורים הקלאסיים שנוטים להאשים את עצמם, ואנו מגבשים עמדה: שהצד השני, דהיינו המורים וההנהלה אשמים בכל הבעיה. איך הצד השני בדיוק אשם, זו לא בעיה. מוציאים מהארכיון את כל הטעויות האפשריות שהצד השני עשו במהלך שנות חייו של הילד בבית הספר ומפילים עליו את כל האשמה. הצד השני, בית הספר, כמובן שלא נכנע, ומגייס גם הוא את כל הטיעונים האפשריים כדי לנקות את שמו הטוב מהפרשיה, תוך כדי מציאת צידוקים משפטיים מארכיון התיק האישי של הילד, להפיל דווקא את ההורים.

"ועדת חקירה ממלכתית"

מנהל בית הספר שמרגיש "נאשם" בפרשת בעיות

יועץ או קוסם

לאחר 2-3 פגישות של הילד עם היועץ, ההורים מחליטים שהוא כבר התפרנס די הצורך ואין סיבה להמשיך את המפגשים, אז הם מתקשרים לקבל את "האישור הגואל" מהמורה של הילד. "שלום, אני אמא של ... רציתי לשאול, האם הרב רואה שיפור אצל הילד מאז שהוא נמצא "בטיפול" אצל היועץ" ובאותו משפט היא חייבת גם לספר ש: "אתה לא מתאר לעצמך איזה מסירות נפש עשינו עד שהגענו אליו והוא גם עולה לנו לכל פגישה מאות שקלים..." המורה לא ממש זוכר איך בדיוק הילד "השתפר" אבל לא נעים לו להרוס לאמא את החגיגה וגם מה אכפת לו לפרגן קצת לילד, אז הוא עונה לה: "האמת, כבר שבועיים שהוא ממש לקח את עצמו בידים..." זהו, משפט זה מספיק לאמא והיא כבר אינה שומעת את ההמשך, כי כולה כבר נמצאת

כולל חצות! למי שרוצה ישועה באמת

השליחים שלך ללימוד בחצות הלילה מלווים אותך לישועה שלך מתפללים ומקדישים לילה של לימוד להצלחתך

02-5308000

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור לתעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש יד טבת תשפב: הדלקת נרות: ירושלים: 4:02 תל-אביב: 4:16 חיפה: 4:06 מוצאי שבת: ירושלים: 5:18 תל-אביב: 5:19 חיפה: 5:17 ר"ת: 5:54

פרשת ויחי

חסד של אמת

מצוה לגמול חסד עם המתים, לטפל בצרכי קבורתם וללוותם למנוחתם!

נלמד מהפסוק: "ועשית עמדי חסד ואמת אל נא תקברני במוצרים" (פרק מו-כט)

ופירש רש"י: חסד שעושים עם המתים הוא חסד של אמת, שאינו מצפה לתשלום גמול. עכ"ל. והז"ל דרשו: וכי יש חסד של שקר שהוא אומר חסד ואמת! אלא כך אמר לו יעקב ליוסף: אם תעשה עמי חסד אחר מיתתי הוא חסד של אמת. (תנחומא).

נפסק בשו"ע (ור"ד סימן שס"ב ס"ה): אין לקבור רשע אצל צדיק אפילו רשע חמור אצל רשע קל. והמקור לדין זה במשנה (סנהדרין מו.) "ולא היו קוברים אותו בקבורת אבותיו, אלא שתי בתי קברות היו מתוקנין לבין דין וכו'." עיי"ש. ובגמרא (שם מו.)

הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל מסתפק (בשו"ת אגרות משה יו"ד ח"ד סימן נו) בענין קבורת אדם צדיק שעומדות בפניו ב' אפשרויות בלבד, או להקבר בין גוים ורשעים, או אפשרות שלא להקבר כלל. איזו מהן להעדיף?

וטעם הספק שהרי ב' האפשרויות הם חיובים המפורשים בתורה. חיוב קבורה נאמר מפורש "כי קבור תקברנו" (דברים כא-כג), ואיסור קבורה בין הגויים הוא גם כן מדאורייתא, הלכה למשה מסיני, כפי שמצינו שיש לבית דין שני בתי קברות, אחד לנסקליו ונשרפין ואחד לנהרגין ולנחנקין משום שאין קוברין רשע חמור אצל רשע קל, וכל שכן יהודי [שהוא בחזקת כשרות] אצל גויים או כופרים.

וכתב רבי משה, שלכאורה נראה שחיוב הקבורה עדיף הוא מהאיסור לא לקבור בין הגויים, והטעם בזה שהרי הקבורה נועדה לכפרה כמבואר בגמרא, וכפרה זו ישנה גם כאשר קבור בין הרשעים, ואין הקבורה אצל גוים ורשעים מגרעת את כפרתו, ומכיון שכל האיסור לקבור אצל רשעים הוא משום כבודו של המת, אין זה חמור כמו העדר כפרה למת, לפיכך עדיף קבורה אף אצל רשע, לכפרה, מאשר שלא יקבר כלל ולא תהיה לו כפרה. עכ"ד.

בספר מנורת המאור (נר ג' כלל ח' ח"ג) מבואר כי המתעסק בקבורת המתים ובהספדם, גומל חסד לעצמו, מלבד החסד שעושה למתים ולקרוביהם. וכל כך למה? מפני שבהתעסקו בזה, גורם לו לשבר גאון-לבו, וליראה מן החטא, ולהלך בדרכי מצוה בזוכרו יום המיתה. כמו ששינונו באבות (פ"ג מ"א): הסתכל בשלושה דברים ואין אתה בא לידי עבירה, דע מאין באת ולאן אתה הולך..."

סייעתא מן שמיא...

מסופר על הגאון בעל ה"בית מאיר" שביקש פעם להשיא נערה יתומה ולא היו בידו אמצעים. הוא פנה לגביר מסויים וביקש את עזרתו. הלה הבטיח לתת את כל ההוצאות, אך בתנאי שילמוד משניות אחר מותו לעילוי נשמתו. ויהי לימים, למד ה"בית מאיר" את הסוגיה בגמרא "חיישינן שמא ימות", ועלה ספק בלבו שמא הגביר מת וחייב לקיים תנאו וללמוד משניות לעילוי נשמתו. לקח הבית מאיר משניות ולמד לע"נ הנדיב. וכך למד ביום הב' וביום הג' מתוך חשש שמא הנדיב מת וחייב לקיים הבטחתו.

והנה ביום הג' קיבל מכתב מיורשי הנדיב בו הם מודיעים כי הנדיב נפטר ביום פלוני, ומצאו בגנזיו התחייבות ה'בית מאיר' ללמוד עבורו פרק משניות בכל יום, ועליו לקיים ההתחייבות.

מה מאוד הופתע הבית מאיר לגלות כי היום בו נפטר הנדיב הוא בדיוק היום שבו החל מספק, ללמוד משניות לע"נ, הוא הודה להש"ת שמנע ממנו לעבור על הבטחתו בשגגה אפילו יום אחד.

גזע היחוס

חסד שבחסד...

סיפר הרב ב.ב. שליט"א: בישיבת חברון, היה ממונה מטעם הנהלת הישיבה, אברך תלמיד חכם, שיאמר באופן קבוע קדיש ו"א-ל מלא רחמים" לע"נ נדיבי הישיבה תמורת שכר שקיבל מקופת הישיבה.

יום אחד קבע את מקומו בישיבה, אברך תלמיד חכם מופלג מבוגרי הישיבה אשר נשא בעבר במשרה תורנית, ואולם כעת מצבו הכלכלי היה קשה מנשוא. בדיוק באותם ימים נתפנה תפקיד אמירת הקדיש. נשאו מנהלי הישיבה את עיניהם לאותו אברך, כראוי ביותר לתפקיד, הן מפאת היותו תלמיד חכם מופלג, והן כדי לסייע לו במצבו הכלכלי הקשה.

כשהוצע הענין בפני ראש הישיבה, הגאון **רבי יחזקאל סרנא זצ"ל**, הודיע נחרצות כי הוא בעצמו... מעונין לומר את הקדישים. הדבר גרם לתדהמה בקרב ההנהלה והתלמידים, שכן התפקיד עם כל חשיבותו, אינו הולם כמובן את כבודו של ראש הישיבה ואין זה מתאים ומקובל שראש הישיבה בעצמו יתעסק בזה. (מקובל בבתי כנסת רבים להטילו על השמש).

והנה לאחר שבועות מספר, ניגש רבי יחזקאל עצמו לאותו אברך המיועד למינוי, וביקש ממנו שיואל נא בטובו ליטול ממנו את התפקיד תמורת שכר נאה, שכן קשה לו לעמוד בנטל...

או-אז נודע הדבר: מתברר שרבי יחזקאל לא התכוון מלכתחילה לקחת לעצמו את התפקיד, אלא ביקש להעניקו לאותו אברך ת"ח בדרך מכובדת ביותר. בתבונתו הרבה חשב כיצד יעשה זאת? ע"י שיטול את התפקיד לעצמו, ואז יעבירו לאותו אברך כתפקיד חשוב שאף ראש הישיבה ראוי לקבלו... **הלמות עמלים**

עלון "איש לרעהו" פרשת ויחי הוקדש לעילוי נשמת

רבי חיים מנחם מנדל בן ר' מאיר עבי כהן זצ"ל

שי"ם היארעייט הל בכ' בטבת, ת. נ. ע. ב. ה.

לזכות המשפחה היקרה שיחיו – ברכת רוב נחת מעומקא דליבא

זכות גדולה לסייע ולתמוך בתלמידי חכמים שמקדישים עצמם ללימוד התורה בלבד!

נלמד מהפסוק: "זבולן לחוף ימים ישכון והוא לחוף אניות..." "יששכר חמור גרם" (פרק מט-יג, יד).

ופירש רש"י: שהיה זבולן עוסק בפרקמטיא וממציא מזון לשבת יששכר (תנחומא) והם עוסקים בתורה. הוא שאמר משה (דברים לג) שמח זבולן בצאתך ויששכר באוהלך, זבולן יוצא בפרקמטיא ויששכר עוסק בתורה באהלים.

פסק הטור והשו"ע (יו"ד-רמז): "ומי שאי אפשר לו ללמוד מפני שאינו יודע כלל ללמוד, או מפני טרדת הזמן, יספק לאחרים הלומדים, ותחשב לו כאילו הוא לומד בעצמו, כמו שדרשו חז"ל "שמח זבולן בצאתך ויששכר באהלך". והוסיף ה"לבוש" (שם) שהרי כמו שלגבי הלומד בתורה עצמו כתוב עליו "כי הוא חייד ואורך ימיד", כן גם לגבי המספק לאחרים כתוב עליו "עץ חיים היא למחזיקים בה..."

כתב הגאון רבי חיים פלאגי זצ"ל (בספרו **תוכחת חיים** - ויגש) במעלת מחזיקי לומדי התורה את הדברים הבאים: יחזיק התורה ולומדיה הרבה מאד, בין בגופו בין בממונו, תמיד כל הימים במיוחד מי שאין לו פנאי ללמוד מחמת טירדת סחורותיו ומזונותיו, בזה שמחזיק ביד תלמידי חכמים הלומדים בסיבתו, נחשב כאילו הוא בעצמו לומד. דכך קיימא לן בכל התורה כולה "גדול המעשה יותר מן העושה", וזה לאו דוקא במעשה הצדקה, דהוא הדין בכל מצוות שבתורה, ובפרט במחזיק תלמיד חכם גדול, המעשה יותר מן העושה.

וכן מפורש במדרש (שמו"ר נשא) שאמרו "גדול המעשה..." על המחזיק לת"ח שיעסוק בתורה וכך אמרו: "ביום השלישי נשיא לבני זבולן אליאב בן חלון". למה זכה זבולן להקריב שלישי, לפני שחיבב את התורה, והרחיב בו לפזר ממונו ליששכר, כדי שלא יצטרך שבת יששכר לפרנסה, ולא יתבטל מלעסוק בתורה, לפיכך זכה זבולן להיות שותף לתורה, והיה חברו של יששכר, ולכן הקריב אחריו ואחרי יהודה, לקיים מה שנאמר "מתן אדם ירחיב לו ולפני גדולים ינחנו".

על זבולן נאמר "שמח זבולן בצאתך". וטעון ביאור: מה פשר השמחה שנתברך בה זבולן, ומדוע הוצרך זבולן להתברך בשמחה וכי למה שיתעצב?

וביאר רבינו החיד"א זצ"ל (בספרו **ראש דוד**-וזאת הברכה) עפ"י מה שנחלקו **הקדמונים** ומהר"ש פרימו זצ"ל באופן שה"יששכר" לומד תורה שלא לשמה (למשל כדי לקנטר) שאז תורתו נעשית לו סם המות, האם גם ה"זבולן" שתומך בו בממונו יפסיד בגין לימוד זה?

לדעת הקדמונים, מכיון ש"זבולן" נתן את מעותיו על דעת שהחכם ילמד תורה לשמה, הרי בזה שלומד שלא לשמה, מפסיד רק לעצמו ואילו המחזיקו לא מפסיד מאומה אלא מקבל חלקו משלם. אך לדעת מהר"ש פרימו, גם המחזיק בממונו את החכם, מפסיד, כי אם מקור המים אכזב, מאין יצאו מים במורד. ותלה החיד"א פלוגתא זו במחלוקת רבי יצחק ורב נחמן בר יצחק בגמרא (ב"ב ט:). עיי"ש

מעשה, מובן מדוע נתברך זבולן בשמחה, שכן לדעת מהר"ש פרימו, הרי שיש על זבולן להיות ירא וחרד ביותר שמא כל עמלו ויגיע כפיו יהיה לריק כאשר ילמד החכם שלא לשמה, וזבולן שהשקיע את ממונו להיות שותף עמו בתורתו. יפסיד גם הוא את כל השקעתו.

על כן ברכו משה "שמח זבולן..." לאפוקי מסברת מהר"ש פרימו, ולהורות דהעיקר הוא כסברת הראשונים שאין זבולן מפסיד בתמיכתו, בחכם, גם אם אינו לומד כראוי, אלא בכל מקרה מרויח חלקו, כי ה' יראה ללבב דכוונתו רצויה, ולכן אמר "שמח זבולן בצאתך" על אשר "יששכר באהלך" [ובספר "איש לרעהו" ח"א (עמ' תפח-תפט) הבאנו חמשה תרוצים נוספים לבאר את פשר השמחה שנתברך בה זבולן עיי"ש].

הזכות לתת...

כאשר עלה **החזון איש** לארץ ישראל, ביקש הגאון רבי חיים עוזר גרודזינסקי זצ"ל מהגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל שימצא נדיב שיחזיק בממונו את כלכלת החזון איש, בתקופתו הראשונה בארץ. ואכן מצא רבי יחזקאל נדיב כזה שהסכים לשלוח לחזון איש סכום נכבד בכל חודש.

אחר שלושה חדשים, הגיע אותו נדיב לביקור בארץ ישראל. הוא כמובן נכנס לבקר את החזון איש, והציג עצמו כי הוא השולח... אמר לו החזון"א כי עדיין לא השתמש בכסף ששלח לו, וכי הוא מבקש ממנו רשות אם יסכים שבכסף הזה ידפיס את ספרו "חזון איש" שעומד להוציאו לאור.

כששמע כך הנדיב, הראה שאינו כל כך שבע רצון מהצעה זו (כי לא היה לו מושג בגודל חשיבות ערך הדבר), או-אז החזיר לו החזון"א מיד את כל הכסף. בשלב זה חזר בו הנדיב ואמר שמשכים שידפיס בכסף את ספרו. אך לא הועיל לו מאומה.

חזר הלה להרב אברמסקי וסיפר לו בצער את שאירע וביקש עצה איך בכל זאת יקבל ממנו החזון"א את הכסף. השיב לו רבי יחזקאל בפתגם הידוע: "כשטיפש זורק אבן לתוך בור, לא יוכלו כל החכמים להוציאה!"

וסיפר הגר"י גלינסקי זצ"ל: יהודי שהיה משולח לאסוף תרומות למען 'כולל חזון איש', שאל פעם את החזון איש: "מדוע הגבירים אומרים לי "תבוא מחר" האם אותו אדם שאומר לי כך, יהיה מחר עשיר יותר?" וענה לו החזון"א: "האיש שאומר כך, כנראה זקוק עדיין לשלוש תפילות בשביל שתהיה לו הזכות לתת..."

מעשה איש

להחזיק אברך תלמיד חכם...

בתקופה שבה עבד הצדיק **רבי סלמאן מוצפי זצ"ל** כדי להנות מיגיע כפיו פנה אל אחד מראשי הישיבות וביקשו שימצא עבורו תלמיד חכם נזקק המושלם בתורה, ביראת שמים ובמדות, כדי לתת לו, ע"י ראשי הישיבה, סך הגון מידי חודש. ובתנאי שלא יודע לאותו אברך מי המחזיק בו.

בחר ראש הישיבה עבורו את המובחר שבאברכים, ובכל ראש חודש היה מוסר רבי סלמאן לידי ראש הישיבה, משכורת מלאה והוא היה מעבירה לידי האברך.

עברו שנים, ואותו אברך עבר ללמוד במקום אחר, ועזב את בית המדרש. המשיך רבי סלמאן לתת מידי חודש את שנקבע. שאלו ראש הישיבה: "מה אעשה בכסף הרי האברך עזב?! אך רבי סלמאן בשלו: "אני ממשיך לתת". כאשר התאסף סכום נכבד ביותר, הוחלט על דעת שניהם לתיתו בעילום שם לחתן יתום תלמיד חכם צנוע, למען ירכוש לו דירה צנועה וכלים לתשמישי ביתו.

עולמו של צדיק

"וכי ניקח מהעניים את הזכות הזו..."

לפני שהיה לישיבת ראדין בית מדרש משלה, למדו הבחורים בבית המדרש העירוני והתפללו יחד עם ה"בעלי בתים". בזמן התפילות היו עוברים בין המתפללים עם שתי קופות צדקה. אחת עבור בית המדרש ואחת עבור בני הישיבה. התלוננו הבחורים לפני **החפץ חיים** שהם מרגישים מבוזים, מכיון שהעניים מכניסים רק פרוטות בודדות בקופה למענם.

אמר להם הח"ח: הרי כולם מתפללים "ותן חלקינו בתורתך". והנה הגבירים יכולים לקבל ולזכות בחלקם בתורה אף שאינם לומדים, בכך שתומכים בישיבה בנדבות גדולות, הרי זה חלקם בתורה. אולם אותם עניים שלא יכולים לתת נדבות גדולות, אלא רק פרוטות בודדות, וכי נקח מהם את הזכות הזאת של חלקם בתורה!?

מעלה נשגבה לתת צדקה לעניים מן המשובח!

נלמד, בדרך דרש ורמז, מהפסוק: "מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך"...

(פרק מט-כ)

כלומר: "מאשר" - כל אדם מישראל ילמד לקח מאשר - "שמנה לחמו" - המאכלים השמנים והדשנים ביותר, נדמו לו כך, בפרוסת לחמו הפשוטה. הוא לא דרש אוכל משובח ו"יוקרת" יותר מאשר "לחם לאכול". ברם "והוא יתן" - כאשר בא ליתן צדקה לעניים. אזי "מעדני מלך" - נתן את המאכלים הטובים והמשובחים ביותר. כך ראוי לנהוג כל אדם מישראל. לעצמו יחיה חיים פשוטים וצנועים, ואילו צדקה יתן מן הטוב והמשובח ביותר (עפ"י מש"ת).

וכך מצינו אצל הבל ש"הביא מבכורות צאנו ומחלביהן" ולכן "וישע ה' אל הבל ואל מנחתו". גם על הפסוק "כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן" (במדבר יח-יב) כותב השל"ה הק': מצוה מן המובחר, ליתן חלק לכהנים מן המובחר ביותר. וכך גם מצדקה שנותן לעניים.

וכך כותב הרמב"ם (הלכות איסורי מזבח פ"ז-יא): "הרוצה לזכות עצמו, יכוף יצרו הרע וירחיב ידו, ויביא קורבנו מן היפה והמשובח ביותר שבאותו המין שיביא ממנו..." והיינו שלא די בעצם הנתנה, אלא יש ענין שיתן בנדיבות לב, בעין טובה וביד רחבה. נתנה כזו היא לאו דוקא בכמות, אלא אף באיכות, מהיפה והמשובח שיש לו, נחשב נדיבות לב. שכן מוותר בכך מרצונו הטוב על הדבר שמחבב אותו יותר מהרגיל.

הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל שעמד על נקודה זו (בשיחות מוסר-מאמר נ) הביא דוגמא לכך ממצות הבאת ביכורים בה כתוב השתחוויה להשי"ת מה שלא מצינו בשאר מצוות של יחיד. וטעם הדבר, משום שיש במצוה זו נדיבות לב רבה של האדם. כי מטבעו, דוקא הראשית חביבה עליו יותר, ובמיוחד כאשר זה פרי עמלו שיע וטרח עליו כל השנה. ואת הראשית הזו הוא נותן לה, הרי זו נדיבות לב שאין דוגמתה [אף אם הכמות מועטת].

על כן זוכה הוא למעלת ההשתחוויה להקב"ה, אשר באה לידי ביטוי התפשטות הגשמיות, שהרי המשתחווה הוא כאומר שאינו תופס מקום בעולם כלל, והוא מוסר את נפשו וגופו לשמים.

עוד מוסיף רבי חיים: נראה כי טבע זה שהוטבע באדם שיהיה מחבב ומתקשר אל הדבר שעמל בו, הוא כדי לאפשר לו להתעלות ולהתגדל בתיתו משלו לזולתו, שכאשר יתן לו דבר החביב עליו ביותר, יתן לו בזה את לבו.

משכיל אל דל...

פעם באה עלמה אחת מבנות העניים שבעיר צאנז, אל הגאון רבי חיים הלברשטאם זצ"ל (בעל הדברי חיים) והתאוונה בפניו: "רבי! היום מתקיימת חתונת חברתי, ואין לי נעלים נאות כראוי ללכת בהם". נתן לה מיד ככל שביקשה.

ראתה זאת אחת מנכדותיו והביעה את תמיהתה: הרי כבר כמה ימים שמבקשת אני ממון לצורך נעלים חדשות, ובכל פעם יש תרוץ שאין כסף ואין צורך בכך. עתה אני רואה שיש כסף, לכן גם אני מבקשת כסף לצורך קניית נעלים כיון שישנה חתונה אצל השכן ואינני יכולה ללכת בנעלים קרועות.

השיב לה רבי חיים: "אותך יכבדו גם אם תופיעי בנעלים ומלבושים פשוטים, כיון שאת נכדת הרב. אבל עניה מסכנה זו צריכה ללבוש בגדים מכובדים כדי שיכבדוה. מקור חיים

פיזס ובקשת מחילה

מחילה גמורה לשוטרים...

קורא נאמן העביר לנו את הסיפור המעניין הבא שפורסם באחד מכתבי העת: באחד הלילות באמצע הלימוד, נדרש הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל לעיין בשו"ת "מעגל חן" אך הספר לא היה בביתו. בנו טען שהספר נמצא בספריית "מוסד הרב קוק", אולם בשעה זו הספרייה סגורה והספרן גר ב'טלז סטון'.

הרב עובדיה היה מוטרד מאוד, הוא חייב בדחיפות את הספר, שכן ביקש לערוך תשובה הלכתית המבוססת על סברא מספר זה. מעומק לבו נשא תפילה: "רבש"ע, עזור לי שיגיע אלי הספר מעגל חן".

לפתע דפיקות נמרצות בדלת. בפתח שוטרים ובידיהם צו חקירה. הם חשדו באדם שהיה מעורב בעבירה על החוק, ואדם זה, קשור לרבי עובדיה. על כן באו לשאול אותו שאלות שסייע בעדם לפענח את הפרשה. אך רבי עובדיה טען שאינו יודע דבר. הוסיפו לחקור ורבי עובדיה בשלו: אין לו כל מושג בפרשה הזו. ראו השוטרים כך והתכוונו לצאת מהחדר.

אך אז, לתדהמתם, פנה אליהם רבי עובדיה בכעס: "דעו לכם שאני לא מוחל לכם לעולם על מה שעשיתם לי... אני עוסק כעת בכתובת תשובה הלכתית ואתם בזבזתם לי זמן על שטויות..."

אחד השוטרים שהיה ליבו חם, נבהל מאוד ושאל את הבן, מה יכול לעשות כדי לזכות במחילת הרב? אמר הבן: "תשיגו לו את הספר מעגל חן שהוא זקוק לו כעת. הספרייה במוסד הרב קוק סגורה כעת, אולם המפתחות אצל הספרן בטלז סטון..."

בתוך דקות ספורות הבהבה ניידת בפתח ביתו של הספרן. הלה נבהל למראה השוטרים שביקשו ממנו את מפתחות הספרייה מתוקף חוק, שכן הספר "מעגל חן", שנמצא בספרייה, דרוש להם לצורך חקירה...

כשהמפתחות בידיהם חזרו השוטרים לירושלים, נכנסו לספרייה, שלפו את הספר, ובמהירות חזרו לביתו של הרב עובדיה. שמחתו היתה רבה כשקיבל מיד השוטרים את הספר. הוא אמר לשוטרים: "אני מברך אתכם בכל הברכות, ואני מוחל לכם מחילה גמורה". והשוטרים נשמו לרווחה.

מאז, בכל פעם שנזקק רבי עובדיה לספר שלא היה בביתו, היה אומר: "איפה השוטרים? תביאו לי את השוטרים שיביאו לי את הספר..."

החוטא לחברו עריך לפייסו ולבקש מחילתו!

נלמד מהפסוק: "ויראו אחי יוסף כי מת אביהם ויאמרו לו ישטמנו יוסף והשיב ישיב לנו את כל הרעה אשר גמלנו אותו ויצונו אל יוסף לאמר... אנא שא נא פטע אחיך וחסאתם כי רעה גמלוך ועתה שא נא לפשע..." (פרק נ-טו, טז, יז)

ופירש רש"י (מהמד"ר): "מהו ויראו? הכירו במיתתו אצל יוסף, שהיו רגילים לטעוד על שולחנו של יוסף והיה מקרבן בשביל כבוד אביו, ומשמת יעקב לא קרבן". [ובתנחומא איתא: מה ראו שפחדו? ראו בעת שחזרו מקבורת אביהם שמברך על הנס שנעשה לו בבור שהשליכוהו בתוכו].

נשאל הגר"י זילברשטיין שליט"א: איך הדין כאשר לאדם פשוט יש הקפדה [שלא בצדק] על תלמיד חכם גדול ומפורסם, האם ראוי לאותו ת"ח לבוא לביתו של הלה כדי לפייסו, או לא, משום שעלול לצאת מכך זילזול בכבוד התורה?

וטען הגר"י שלכאורה ניתן לפשוט את הספק מדברי חז"ל (במכות יא). שאמותיהן של כהנים סיפקו לרוצחים בשוגג בערי מקלט, מחיה ובגדים, כדי שלא יתפללו על בניהם שימותו [ואז יוכלו לצאת מערי המקלט במות הכהן].

והקשה הבן יהודיע: מדוע הכהנים עצמם לא סיפקו את המזון והכסות? והשיב, שאם היו הכהנים בעצמם מביאים לרוצחים את המזון, היה זילזול גדול במעמדם, וגם בזיון לכל ישראל, שהכהן הגדול הוא מאורן של ישראל וכפרתן תלויה בו ובתפלתו, והנה עתה הוא משפיל עצמו לפייס את הרוצח שלא ימיתנו בתפלתו, ולכן לא מניחים לו לעשות זאת גם אם ירצה.

מעתה י"ל גם לנידון דידן, שהדברים הם קל וחומר: ומה כהן שבאמת אשם קצת בכך שלא התפלל שלא תארע כזו רציחה, ובכל זאת אוסרים עליו להתרפס לפניו, כל שכן תלמיד חכם גדול ומפורסם, יאסר עליו לזלזל בתורתו ולפייס את האדם הפשוט שמקפיד עליו שלא בצדק. [אך דחה הגר"י לאידך גיסא, ממה שמצינו מעשה מהאמורא רב (בגמרא יומא פז עיי"ש)].

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

'מישהו מהצפון'...

"לוותר??? איך אפשר לחזור כעת הביתה? איך אפשר לאכזב ככה את הילדים???" מבטה המבולבל נע ממקום למקום. מישהו צריך לוותר כאן. זה ברור. אבל למה דווקא אנחנו? "נכון. אישר הבעל. אנחנו לא חייבים לוותר. השאלה אם אנחנו רוצים לוותר!"

קעת הגיעה תורם של הילדים. משימה לא פשוטה רבצה על כתפי האב, יהיה עליו לגייס את כל תעצומות הנפש להצליח להביא את הילדים למצב בו הם מוותרים מתוך רצון והסכמה. וואו, זה לא פשוט וכלל. אבל הוא ינסה...

במילים נעימות ומלטפות נפנה והסביר את גודל הזכות שנפלה עתה בחלקם... את עוצמתם של הרגעים הבאים... את ההזדמנות... ודברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב. התהליך הלא-פשוט הצליח עד שכולם נמנו וגמרו: חוזרים לבני-ברק. גם היו דמעות אכזבה, אשר נמחו ביד אהבת של הורים אצילים.

* * *

מיד לאחר שחזרו הביתה הלך הבן הגדול לבית הכנסת השכונתי להתפלל מנחה. הוא עדיין היה שרוי בהתרוממות רוח מיוחדת במינה, והתפילה הייתה בהתאם. מְשִׁתַּפֶּקֶת...

לאחר מכן הלך האבא לבית הכנסת השכונתי להתפלל מנחה. גם הוא עדיין היה שרוי בהתרוממות רוח מיוחדת במינה, וגם התפילה שלו הייתה בהתאם. מְשִׁתַּפֶּקֶת...

שניהם לא הבחינו בהרב פ. שניצב בפינה ועקב אחריהם.

הרב פ. מתגורר במודיעין-עילית ורק נקלע לבית כנסת זה. כאשר הבחין במקרה בתפילתו המיוחדת של הבחור החליט לברר עליו. הוא הרי מחפש שידוך עבור בתו, מוכן לשלם עבורה הון, אבל לא על כל אחד... והנה בחור שגם בבין הזמנים מתפלל כמו בתפילת 'נעילה'!

עם תום התפילה ניגש לאחד המתפללים ושאל אודות הבחור. הלה מסר לו פרטים ראשונים וציין: 'הנה אבא של הבחור. הוא עכשיו נכנס'. החליט הרב פ. לתהות מעט גם על קנקנו של האבא ולהישאר במקום גם במנין הבא. משהבחין שהתפילה של האבא דומה לתפילת הבן, החליט לברר על המשפחה הזו לעומק.

לאחר תקופת בירורים היה ברור לו: זה בדיוק מה שאני רוצה!

ובחלוף תקופה קצרה נוספת: מזל-טוב!

* * *

ורק לחשוב על כך שבמקום להתנדנד באותה תפילה בבית כנסת, היה הבחור מתנדנד על הנדנדה בצפון הרחוק... או שאבא שלו היה מתנדנד על קבר קדוש בתפילה לזיווג הגון עבור בנו... מי חלם שפירות הויתור יצמחו כבר באותו יום!

לאחר האירוסין התעניין שכן אצל האבא 'מי השדכן?' והוא ענה: 'מישהו מהצפון'...

(אמונה שלימה בשם 'מרבית שלום')

לא בכל שנה יוצאת משפחת ר. לנופש משפחתי בצפון. זה מבצע מורכב טכנית וכלכלית עבורם - משפחה ברוכת ילדים היוצאת על טפיה ומתבגריה. אולי לכן גבהו כל כך גלי השמחה, האושר וההתרגשות בבית הבני-ברקי הצנוע שלהם לְשִׁמְעַ הבשורה שהכריז אבא: 'השנה נוסעים בעזרת השם לצפון!'

הצימר שנשכר נשמע מיוחד ומבטיח: בית רעפים קטן ומטופח, חצר גדולה מסביב, נדנדות עץ ואפילו בריכה פרטית קטנה. הבית מוקף עצים ירוקי עלווה, וחלונותיו משקיפים אל נוף גלילי עוצר נשימה.

ארבעת ימי הנופש סומנו בלורד זוהר במשבצות המתאימות בלוח-השנה שעל קיר המטבח, והילדים החלו לספור את הימים עד ליום המרגש.

היום הגדול הגיע. אבא והבנים מיהרו לתפילת ותיקין. חבל על כל רגע... לנצל במקסימום... הציוד כולו הועמס לתוך הטנדר שנשכר ועד מהרה היו ההורים ואחד-עשר ילדיהם מנופפים לשלום לרחובותיה המהבילים של בני-ברק.

ואז...

* * *

ואז התפוגג הקסם המופלא באחת.

הצימר הכיל אמנם את כל מה שהובטח - אבל הוא היה תפוס עם משפחה אחרת!

בעל המקום הוזעק בדחיפות. הביט לרגע קט על הטנדר העמוס ופכר את ראשו בשתי ידי: אוי ואבוי!

הוא היה מספיק הוגן להודות מיידית שהוא אשם ב"פאשלה". המשפחה מבני-ברק אכן הזמינה את המקום, והוא בטעות מסר אותה למשפחה אחרת שהגיעה מירושלים.

בבת-אחת התנפצו כל החלומות והציפיות. אין צימר, אין חופשה, אין נדנדות ואין בריכה. אבל יש נהג טנדר שפורק חבילות בעודו מהרהר: האם ממתינה לו גם נסיעה חזרה?...

הקטנים, שלא היו מסוגלים להכיל את האכזבה פרצו בבכי. לדי המשפחה הירושלמית שכבר שהו בצימר אף הם נבהלו כהוגן. מי יודע, אולי הם יצטוו כעת לעזוב!?

* * *

רק אדם אחד לא איבד את העשתונות. הוא ניצב שם עם שיירה של אחד-עשרה ילדים, ושיירה לא יותר קצרה של מזוודות וחבילות. אבל הוא ידע שגם אם הניסיון הזה קשה. קשה מאוד אפילו. הוא עדיין 'ניסיון' שצריכים לעמוד בו בגבורת נפש.

פנה לאשתו ואמר: "אנחנו יכולים לעמוד על שלנו ולדרוש את הדירה שְׁהִזְמַנּוּ. הבעלים הרי מודה שזו טעות שלו ואנחנו היינו הראשונים שסגרנו על התאריך הזה. על פי הדין הצדק אתנו - אבל אנחנו גם יכולים לוותר!"

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון? ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ויחי

"ויחי יעקב" (מז, כח)

רש"י מבאר מדוע פרשת ויחי היא פרשה סתומה, ואומר, כי נסתמו עיניהם ולבם מצרת השעבוד. דברי רש"י דורשים באור, שהרי השעבוד התחיל רק לאחר שנפטרו יוסף ואחיו, ומדוע אומר רש"י שנסתמו עיניהם ולבם, עוד טרם התחיל השעבוד? יש לפרש על פי דברי הגמרא (ביצה לב ע"ב) "כל המצפה לשולחן אחרים עולם חשך בעדו". כשיעקב אבינו הגיע למצרים, פסק הרעב בזכותו והיה שפע גדול, וחז"ל אומרים שמשמת יעקב, חזר הרעב למצרים.

לכן אמר יוסף לאחיו: "ועתה אל תיראו אנכי אכלכל אתכם", ומאז היו האחים מצפים לשלחנו של יוסף, ועל פי דברי הגמרא, עולם חשך בעדם. זו היתה התחלת השעבוד, שכן שעבוד פרושו להיות תחת הנהגת אחרים, ובכך שהיו תלויים בחסדיו של יוסף, נסתמו עיניהם ולבם מצרת השעבוד. (תורת משה)

"ועשית עמדי חסד ואמת" (מז, כט)

יהודי הפנה שאלתו לאחד מגדולי הפוסקים: שכרו אדם לומר קדיש על נפטר בשנת האבל, שכידוע הוא חסד גדול למת, וכשהתחיל לומר, ביקשוהו לומר קדיש על נפטר אחר. האם מותר לו לכוון על שניהם, או שעליו לייחד את הקדיש לעילוי נשמת נפטר אחד בלבד? השיב לשואל: שאלה כזו יש להפנות לפוסק הוראה שידוי רב לו גם בתורת הנסתר ובקי ויודע מה פועלת אמירת הקדיש לתיקון הנשמות.

הלך אותו אדם והפנה שאלתו לפני הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל.

אחז רבי בן ציון בידו בהתרגשות והביע תמיהתו בפליאה עצומה: "פלא! לוקחים כסף עבור אמירת קדיש"? (יגילו במלכם)

"ועתה שני בניך הנולדים לך בארץ מצרים עד בואי אליך" (מח, ה)

יש כאן שני שאלות: א. מדוע רק אלו שנולדו לפני שיעקב הגיע למצרים, זכו להימנות בכלל השבטים, וגם, מדוע רק יוסף זכה לכך ולא שאר השבטים?

מבאר בספר "תורת משה נתן" רעיון נפלא ביותר: אדם שמסתובב ליד אדם גדול, הריהו הוא מחובר אליו. לעומת זה אדם שנמצא בריחוק מהצדיק ומתגעגע ויש לו כיסופים אליו, דבוק אליו הרבה יותר מזה שנמצא על ידו, הוא כל הזמן חושב עליו, וזה בלי גבולות כלל, עד כדי כך שזה שנמצא רחוק באופן פיזי נהיה ממש אחד עם האדם הגדול שהרי כל כולו דבוק בו.

בזה מובן היטב: יוסף הצדיק, באותם השנים שהיה במצרים היו לו געגועים עזים אל יעקב

אבינו עד שנהיה כבחינת יעקב עצמו מרוב שהיה דבוק בו, ולכן הבנים שנולדו לו באותה התקופה זכו להיות כשבטים עצמם שהרי נולדו מ"יעקב עצמו", אבל אותם הילדים שנולדו אחרי שיעקב כבר הגיע למצרים שאז כבר יוסף לא היה בבחינת הידבקות הגבוהה ביעקב - כבר לא יכולים להיקרא שבטים שהרי הם רק נכדים של יעקב.

"אמר ר' שמעון בן לוי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום" (קדושין ל ע"ב)

ילדון קטן, רק בן חמש, הולך לתמו ברחוב - ופתאום מופיע מולו פושע מסכן, גברתן אלים רחב ממדים. הילד, כמובן, מנסה לברוח, מפחד - אבל הגברתן כבר שם לב לזאטוט, והוא רואה לנכון לפתח בקרב מולו... נתאר לעצמנו את הסיטואציה: רחוב שקט, אמצע היום, ילדון קטן - מטר ועשרה, מולו גברתן נפוח שרירים השש אלי קרב... מי לדעתכם ינצח במלחמה הזו?

האם יש לילד ספוי בכלל לצאת שלם מהספור הזה? אם הילד משכנע שהוא מסגל לנצח, אם הוא ינסה להלם ביריב בכוחות עצמו - העסק אבוד מראש. אבל בכל זאת, יש לילד דרך אחת ברוחה לנצח בקרב הזה, לצאת בשידו על העליונה - ולהנות לראות את הגבור בורח בבקהלה...

.....

לעי"נ הרה"צ
ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ויחי

ידיו" - ולא החליף את מקומותיהם - "כי מנשה הבכור" (במחשבה תחילה)

כן הוא הדבר לגבי שאר השבטים שהסתובבו ליד יעקב - ילדו נכדים ליעקב ולא בנים ליעקב.

"וידגו לרוב בקרב הארץ" (מח, טז)

פעם שמעתי הסבר לברכה של "וידגו" לרוב, לא ממש פשט, אבל זו אמת גדולה: כששוחטים למשל פרה או תרנגולת, לא תמיד אפשר לאכול אותה, וזאת מחמת תקלה כלשהי שארעה בעת השחיטה, כגון הגרמה, חלדה, עיקור.

במקרה כזה דינה של הבהמה שהיא נבילה, ונאלצים למוכרה לגויים. את כל הבהמה השלימה הזו שהיתה שוה תרפ"ט אלפים, מוכרים במחיר מוזל לנכרי.

הבהמה אמנם היתה טהורה, נכון, אבל בשחיטה היה פנצ'ר ושוב אינה הראויה לאכילת יהודי.

בשעה טובה ומוצלחת השוחט שחט את הבהמה והכל בסדר, חלק, גלאט.

אפשר לאכול אותה? עדיין לא. הבהמה צריכה לעבור בדיקה. בדיקה חיצונית ובדיקה פנימית. ממשמשים, ואם מצאו משהו - סירכא, זה לא גלאט, לא חלק. שוב מוכרים לגוי. הבהמה היתה כשרה והשחיטה כשרה, אבל נפסלה בבדיקה.

גם כשהשחיטה והבדיקה עברו בשלום עדיין א"א לאכול עד שיכשירו אותה.

ברוך ה' כבר הכשירו את הבשר והכל בסדר, עכשיו צריכים לבשל אותו, ואם בטעות נכנס כף חלבי בן יומו אין פי שישים כנגד זה, אוי ואבויו! התבשיל נטרף, אי אפשר אפילו למוכרו לערבי, אסור בהנאה! ישר לפח האשפה.

כל זה כששוחטים פרה או תרנגולת. אבל אם לוקחים דג מהמים, צריכים רק לבדוק האם יש לו סימני טהרה - סנפיר וקשקשת. אם כן, אפשר מיד לבשל ולאכול

"ועתה שני בניך הנולדים לך... כראובן ושמעון יהיו לי" (מח, ה)

יש להבין מה היתה כוונת יעקב אבינו במלה "ועתה"? כשחלקו את ארץ ישראל לשבטים, קיבל שבט יוסף שני חלקים, אחד למנשה ואחד לאפרים. בחז"ל מובא שלעתיד לבוא, כשתחלק הארץ לשבטים, לא יקבלו בני יוסף שני חלקים, כי אם אחד, כפי שנאמר בספר יחזקאל "ושער יוסף אחד", היינו שאז יהיה ליוסף חלק אחד לשני בניו.

זאת היתה כוונת יעקב באמרו "ועתה", בזמן הזה, נחלתם של "שני בניך הנולדים לך" תהיה נפרדת, "כראובן ושמעון", אך לעתיד לבוא, נחלתם תתאחד ושניהם יקבלו חלק אחד בארץ ישראל. (משך חכמה)

"שיכל את ידיו כי מנשה הבכור" (מח, יג)

לכאורה הפסוק נסתר מיניה וביה, שכן משמע שיעקב שיכל את ידיו בגלל שמנשה הבכור, ולכאורה צריך היה להיות להפך: בגלל שמנשה הבכור היה צריך יעקב לברכו ביד ימין.

מבאר בספר הקדוש 'נועם אלימלך': "לימדה תורה דרך ארץ שניהוג אדם כבוד בחברו". שכן, כאשר ראה יעקב ברוח קודשו שאפרים יגדל יותר ממנשה ולכן החליט לברך דווקא את אפרים ביד ימין, היה אמור לשים את אפרים מימינו ואת מנשה משמאלו.

אולם פעולה זו הייתה מבישת מאוד את מנשה, שמעבירים אותו ממקומו בצד ימין, לכך רק "שיכל את

.....

צְרַחָה אַחַת בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל: "הֲצִילוּ! ה-צ-י-ל-ו!!!
 מִיִּשְׁהוּ רוֹצֵה לְהַרְגֵּנִי אוֹתִי! מִיִּשְׁהוּ רוֹצֵה לְהַזְיק לִי!!!"
 עוֹד לִפְנֵי שֶׁהַשּׁוֹמֵעַ הָרִאשׁוֹן יְחוּשׁ לְעִזְרָה - יִסְתַּלַּק לוֹ
 הַגְּבֵרְתָּן. לֹא חָסַר לוֹ לְהִסְתַּבֵּר עִם הַחֶק...
 אָמַר הִרְה"ק מְקַאמְרָנָא: הַסִּיטוּאָצְיָה הַזֹּאת, שְׁדַבְּרָנוּ
 עֲלֶיהָ? הִיא מִתְרַחֶשֶׁת בְּכָל יוֹם, כֹּל הַזְּמַן!
 תַּחֲשׁבוּ עַל מְלַחְמַת הַיִּצָר: מִצַּד אֶחָד - מְלַךְ זְקֵן,
 עַרְמוּמִי, גָּבוּר, לְמוֹד הַצְלָחוֹת וּמְפִלְפָּל... וּמִצַּד שְׁנַי -
 אֶתָּה. לְמוֹד סָבָל. לְמוֹד כְּשִׁלוֹנוֹת. חֶלֶשׁ. חָסַר כּוֹחוֹת...
 הַיִּצָר רוֹצֵה שְׁתַּפֵּל, שְׁתַּכַּשֵּׁל, הוּא רוֹצֵה שְׁתַּכַּנֵּס
 לְבִלְבוּלִים, שְׁתַּתְּעַרֵב בְּמַחְלָקַת, שְׁתַּהֲיֶה עֶצוּב,
 שְׁתַּכַּעַס... הָאֵם יֵשׁ דֶּרֶךְ בְּעוֹלָם לְנִצָּחַ בְּכוֹחוֹת עֲצֻמָּךְ?!
 מִי הַמְדַמֵּן שְׁיִנְסֶה לְהִלָּחֵם עִם הַיִּצָר בְּכוֹחוֹת עֲצֻמוֹ?!
 .....

לעי"נ האשה החשובה מרת
מריום יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ויחי

"... בכורי אתה" (מט, ג)

בגמרא (בבא בתרא קכו:) מכונה בכור לאמו שאינו בכור גם לאביו - 'בכור שוטה'. בטעם הדבר כתב היעב"ץ בצחות, מה טעם בכור זה מכונה 'בכור שוטה', שכן הוא מחויב בפדיון בחמישה סלעים, בתור פטר רחם, אולם כאשר מגיע הדבר לחלוקת ירושת האב - אינו מקבל פי שניים. אם כן, שנותן הוא ואינו מקבל - שוטה הוא... (במחשבה תחילה)

"כי באפם הרגו איש" (מט, ו)

כשהופיע הספר "שמירת הלשון" להגה"ק בעל ה"חפץ חיים" זיע"א, ליגלג מאן דהוא מדוע דווקא "שמירת הלשון"? מדוע לא יכתוב על "שמירת האף"? שמע זאת ה"חפץ חיים" ואמר ברצינות: אכן גם על האף צריך לשמור, שכן גם בעקימת אף לאות זלזול ופסילה אפשר להרוג בן אדם, ככתוב "כי באפם הרגו איש".

"גור אריה"

יהודה" (מט, ט)
ביקשו החיות להמליך עליהן מלך. ראשונה הוצע הנמר ומועדותו הונחה להצבעה בקרב החיות. המתנגדים שסירבו לקבל אותו כמלך, טענו שהוא אמנם חזק ויודע להילחם היטב, עז כנמר, אולם טבעו האכזרי ידוע, אינו יודע לחמול כשצריך, ואם כן, אינו ראוי להיות המלך. מצדדי הנמר שמעו ופנו לחפש מלך שיודע לחמול ולחוס. לבסוף מצאו את הכבש. "כמותו אין חנון ורחום בכל היער", הכריזו בגאווה על בחירתם. אלא שאז טענו חלק מהחיות שאמנם הכבש הוא רך מזוג ומתנהג תמיד במידת הרחמים, אלא שכאשר נצטרך לגבורה - לא יוכל הכבש להושיענו.

נמנו וגמרנו להמליך את הארי. גם מצטיין הוא בגבורה מחד, וגם יודע הוא להתאפק ולא לטרוף כאשר אינו רעב.

אותו. אין בעיות לא בשחיטה, לא במליחה, לא בבדיקה ואין בו איסור בשר בחלב. אם הדג טהור - הוא טהור עד הסוף, בלי פנצ'רים! יש ילד שהמלמדים כל כך נהנים ממנו, משתעשעים איתו. כזה פיינער בוחר'ל, אבל כשהוא גדל קצת והולך לשיבה קטנה, לפתע מגלים שהתחבר שם עם בחור מקולקל, מתחיל להתגלש החוצה, מאבד את הטעם בלימוד. לפעמים קורה שברוך ה' בשיעור א' וב' עדין הבחור במצב של עליה, ובשיעור ג' מתחילה לה התדרדרות. לפעמים הכל בסדר בישיבה קטנה, אבל בישיבה גדולה מתחילות הצרות... פתאום מתחשק מחשבים, ופה ושם... זו היתה הברכה שבירך יעקב את יוסף - "וידגו לרוב", שצאצאיו יהיו כמו הדגים, שסימני הטהרה שלהם הינם תמידיים, הם נשארים טהורים עד הסוף, וכך גם הצאצאים לעולם לא יתדרדרו, וישארו בקדושתם לאורך ימים. (יחי ראובן)

"האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים" (מט, א)

פעם אחת שוחח הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א בסעודה שלישית ותיאר את זמן הגאולה וכך אמר: בדורו של משיח יהיה הבלבול כה גדול בין טוב לרע, וכאשר יתברר מי הוא הטוב ומי הוא הרע, יהיה זה דומה לניפוי קמח בנפה, כאשר מניחים את הקמח בנפה ומתחילים לטלטל הנה והנה עד שכל הקמח נחבט בדפנות הנפה, הקמח הנקי עובר בחורי הנפה ואילו הפסולת נשארת בכלי. כשרואה הפסולת את הקמח הנופל מטה מטה, מיד היא מתנשאת עליו ואומרת: שפל שכמותך, לא רק שאתה נופל למטה, עוד תקבל חבטה הגונה כאשר הגיע למחוז חפצך, ואילו אני נשארת למעלה. כעבור רגע קט הופכים את הכלי על פיו והפסולת מנוערת אל האשפה. כך בדיוק יהיה באחרית הימים.

יש רק דרך אחת להנצל: צְרַחָה אַחַת בְּקוֹל רֵעַשׁ גְּדוֹל:
"אָבָא, אָבָא יָקָר, הִצִּילוּ! הִצִּיר הָרַע רוּצָה לְטָרֵף אֶת נַשְׁמָתִי! הוּא רוּצָה לְכַלּוֹת כָּל חַלֵּק טוֹב שְׁבִי! הוּא רוּצָה לְהַשְׁתַּלֵּט לִי עַל הַמֶּחַ! ה-צ-י-ל-ו-ו-ו!!! הוּא רוּצָה לְהַפִּיל אוֹתִי, אֲנִי בְּסַכְּנָה נוֹרָאָה!!! אָבָא יָקָר, תִּצִּיל אוֹתִי!"
זו, הַדֶּרֶךְ הַיְחִידָה, הַיְחִידָה מִמֶּשׁ, לְהִנָּצֵל מִהַמְּזוּמָה הַשְּׁפֵלָה שֶׁל הַיְצֵר הָרַע... לְצַעֵק לְשֵׁם!
"וְאַלְמָלָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ - אֵינוֹ יָכוֹל לוֹ."
(נְקֻדוֹת שֶׁל אוֹר - סְפִינְקָא)

לע"נ האשה החשובה מרת צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

לע"נ האשה החשובה מרת צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ויחי

"אנא שא נא פשע אחיך וחטאתם" (נ, יז)

מעשה מופלא אירע בביתו של הגאון רבי אברהם שאג זצ"ל: יום אחד הביאו לו סכום גדול של כסף שיופקד אצלו.

הוא היה שקוע בתלמודו, והניח את הכסף בין דפי הספר שבידו ולאחר שסיים את עיונו הניח את הספר בארון הספרים.

כעבור זמן, הגיע בעל הפקדון לבקש פקדונו. אך רבי אברהם לא מצא את הפקדון במקום המיועד לפקדונות.

עלה חשד בלבו שמא המשרתת שעבדה אז בביתו, היא שלקחה את הכסף...

נאלץ רבי אברהם לשלם מכספו לבעל הפקדון. והנה בערב פסח, כאשר ניקה רבי אברהם את ספריו מחשש חמץ, עלעל בדפי הספר שבו הניח את הפקדון ונפל הכסף לפניו.

חרה הדבר לרבי אברהם על שחשד במשרתת. הוא קרא לה וסיפר לה כל שאירע ובבכי גדול פייסה וביקש ממנה מחילה על שחשד בכשרים ולא נתקררה דעתו עד שאמר לה שהוא מוכן לתת לה כל מה שתבקש ממנו.

המשרתת אמרה שמוחלת במחילה גמורה אך מבקשת: מכיון שעברו כבר חמש עשרה שנה אחר נשואיה ועדיין לא זכתה לילדים, לכן מבקשת היא ברכה להפקד בזרע של קיימא...

בירך אותה רבי אברהם והבטיח לה: "לשנה הבאה לעת כזאת את נפקדת..." וכך הוה!

את המעשה סיפרה בתה של אותה משרתת שנולדה מברכה זו, והוסיפה: "אמי השתוקקה כל חייה לבוא לארץ ישראל ולהשתטח על קברו של אותו צדיק. עתה זיכני השי"ת ובאתי למלאות רצון אמי".

(עפ"י האיש על החומה)

"אנא שא נא פשע אחיך וחטאתם" (נ, יז)

כאשר נכדתו של המשגיח הגה"צ רבי דוב יפה זצ"ל נהייתה בת מצוה, ביקש רבי דוב ממנה סליחה ומחילה על כך שכאשר היתה בת ארבע... התארך בביתם והכינו לילדה ביצה לאכול, ובטעות חשב המשגיח שהכינו את הביצה עבורו ואכל ונגרם מכך צער לילדה.

זכר זאת המשגיח והמתין עד שתגדל ותהיה בת מצוה כדי לבקש את מחילה... (כי קטנים אינם בני מחילה הם).

(עבודת הימים)

א אלו שבת

בספר 'דורש טוב לעמו' הביא משל זה לבאר את השבח ששיבח יעקב את יהודה: "גור אריה יהודה", מחד הוא גיבור כארי, אולם מאידך "מטרף בני עלית", בכך שבעת הצורך הפעיל שיקול דעת ולא הפעיל את כוחו במכירת יוסף, למרות פסק הדין שאליו הגיעו השבטים. הוא ראוי למלכות.

(במחשבה תחילה)

"חכלילי עינים מיין ולבן שינים מחלב"

(מט, יב)

אמר רבי יוחנן, טוב המלבין שיניים לחבירו יותר ממשקהו חלב, שנאמר ולבן שינים מחלב" אל תיקרי "לבן שינים" אלא ליבון שינים (כתובות קי"א) מסופר על ה"סבא" מסלבודקא הגאון רבי נתן צבי פינקל זיע"א שהסביר כך גמרא זו.

נצייר לעצמינו איזו הנאה גורם אדם לחבירו בשעה שהוא משקהו חלב, ובפרט בזמן שחבירו מעולף מצמאון או קופא מקור, הלה בא ומשקה אותו חלב חם ומרווה, ויותר מזה אם נראה אדם שכד חלב על שכמו, ומחזר מידי יום ביומו על בתי עניים וחולים, ומשקה אותם בכוס חלב, כמה נעריך את האדם הזה, ובאיזה תארים של טוב ומטיב נכתיר אותו? והנה באים חז"ל ומגלים לנו, שבלא טירחה יתירה, יש לכל אדם היכולת לגמול חסד עם הבריות במידה יותר גדולה מזו, בכך שיחייך וראה להם פנים מסבירות מאירות ושמחות, ומתוך כך נראות שיניים לבנות.

וחסד זה גדולה במעלתה ממשקהו חלב.

"וידבר יוסף אל בית פרעה לאמר אם נא

מצאתי חן בעיניכם דברו נא באזני פרעה

לאמר אבי השביעני לאמר וכו' ועתה אעלה

נא ואקברה את אבי ואשובה" (נ, ד-ה)

למה נצרך יוסף לשלוח שליחים לפרעה לבקש לצאת ממצרים? וכי אינו יכול לגשת בעצמו לדבר עימו?

מתרץ הגר"ח קנייבסקי בספרו "טעמא דקרא" בשם אביו זצ"ל, שיוסף ידע שכיוון שיאמר לפרעה שברצונו לצאת ממצרים יאמר לו פרעה שאינו יכול לעזוב כי אין מי שימלא את מקומו, ואם יוסף יעזוב את ההנהגה אפי' לתקופה קצרה, יחרב ויתמוטט כל הנהגת המדינה, כי הוא אינו יכול לכלכל לבדו את מצרים.

לכן התחכם יוסף, ושלח את אנשי בית פרעה שידברו עם פרעה בשליחותו, ולהם, יתבייש פרעה לומר שכל ההנהגה תלויה אך ורק ביוסף, ועל כרחו יסכים לשלוח ממצרים...

(טעמא דקרא)

{ אז נדברו }

פרשת ויחי תשפ"ב | לסדר: "לישועתך קויתי ד'" | גליון מספר: 538

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

העלון נתרם לע"נ

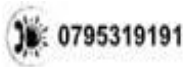
מרת שרה מתנה בת רגינה

ת.נ.צ.ב.ה

ניתן לקבל את הגיליון בשירות

קס באמצעות שיחת טלפון:

ברכת מזל טוב חמה ולבבית
לידידינו המסור האברך החשוב
הר"ר יששכר חדד שליט"א
נציג גיליון זה בעיה"ק טבריה,
לרגל השמחה השרויה במעונו,
בהולדת הבן במזל טוב, יזכה לגדלו
לתורה ולחופה ולמעשים טובים,
רוב נחת וברכות עד בלי די.

רצה שלח אנשים יקראו, כאוק, אר
הלא? קדימה!
זה הזמן להצטרף לערוץ הווט
להצטרף הלא.
אנחנו שואף קבול בציוויה הלא
הלא!

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!

בנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

תודה מראש!!!

כרע רבץ כארי... למה האריה כל הזמן רובץ?? למה הוא לא אז??

כשיעקב אבינו מברך את יהודה... הוא ממשיל אותו לאריה... כרע רבץ כאריה וכלביא מי יקימנו!!
באמת מעניין: האריה בדרך כלל רובץ... לא אז... כל פעם שהייתי בגן חיות וראיתי את האריה רובץ התחשק לי לזרוק עליו אבן... נו...
תזוז כבר... לפחות תשאג... באנו לפה... טרחנו... רצינו כ"כ לראות אותך... עומדים פה עשרות אנשים ומחכים שתזיז את עצמך... נו...
תכבד את המעמד.. אבל לא!!! הוא רובץ כמו בלוק... ולא זכור לי שראיתי אריה במצב אחר... תמיד הוא רובץ...
וכאן תמיד מתעוררת השאלה: הרי הסעיף הראשון בשו"ע זה "יתגבר כארי לעמוד בבוקר..." הוי עז כנמר... **ונגיד כארי** לעשות רצון
אביך שבשמים. מה אעשה שהאריה בגן חיות דווקא די מזכיר לי את זה שמתהפך על הצד השני במיטה... האריה ממש לא מעורר בי
עידנות... המראה שלו רק מרדים אותי יותר... **אז מה באמת הפשט בזה???**
מצד אחד יש פסוק "כרע רבץ כארי וכלביא מי יקימנו" ומצד שני בלעם מברך אותנו: "הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא..." **אז**
תחליט: אריה זה סמל לרביצה... או סמל להתגברות כ-ארי??
התשובה היא ככל הנראה: שזה שתי תכונות שהולכות ביחד!!!
את האריה אי אפשר להזיז... הוא לא מושפע מלחץ חברתי... אין לו מישוה שנושף לו בעורף ומפעיל אותו... הוא לא מפחד מאף
אחד ולכן הוא רובץ כ"כ הרבה... כי אין מי שילחיץ אותו...
אבל דווקא בגלל זה!!! ברגע שהאריה כן!!! כן מחליט משהו... ברגע שהאריה החליט שמהו פה צריך לקרות אז הוא קם מרבעו!!!
וברגע שהוא קם מרבעו... זה עד הסוף... הוא לא ינוח ולא ישקוט... זה להילחם על החיים ועל המוות... וזה יהודה!!! וזה יהודי!!!

כבר נכתב בגיליון זה שיוסף נקרא מלך ויהודה נקרא מלך... מילא יוסף... כולנו יודעים איך הוא נהיה מלך... מדובר היה
בתהליך ממושך איך "שלח מלך ויתירוהו... שמו אדון לביתו..." אבל יהודה? איפה מצינו שהכתירו את יהודה למלך??
מתי היה טקס ההכתרה? **התשובה היא:** שאף אחד לא הכתיר את יהודה למלך!! יהודה הוא מלך וגור אריה מצד עצמו!!!
אם כעת רצון ה' לרבוץ... לא יעזור כלום!!! כרע רבץ כאריה!!! אתה יכול להביא עליו את כל העולם... להפעיל עליו לחץ
חברתי... מה לא... והוא לא יזוז מילימטר מהעמדה שלו!! כי הוא אריה!!! הוא מלך!!! לא מעניין אותו מה אחרים
עושים... הוא מסתכל על אחרים כמו אותם אלו שמגיעים לגן חיות ומנסים להפעיל את האריה... והאריה מסתכל עליהם
ואומר להם: חברה... תרגעו- אני אריה!!! אם אני החלטתי להישאר יהודי מיושן עם פלאפון כשר וחסום... אתם יכולים
לקפוק על הראש ואני לא אזוז מהעמדה שלי מילימטר!!! יהודה לא חושש על הריטינג שלו... הוא לא רואה צורך לדפוק
הופעה ולהראות גבורה... הוא מצידו רובץ... אתה רוצה לצחוק עלי שאני חלש?? תצחק... אתה רוצה לחשוב שאני
פרמיטיבי ולא מבין מהחיים שלו... תחשוב... לאריה לא איכפת שיראו אותו רובץ... לא מזיז לו... **אבל דווקא בגלל זה!!!**
דווקא בגלל עוצמת היציבות הזו של גור אריה יהודה שלא איכפת לו מה חושבים עליו... כשאתה נוגע לו בעקרונות שלו
והוא מחליט לקום מרבעו זה רציני... הוא קם כמו אריה מרבעו וכעת שום חומה לא תרתיע אותו... כמו שאף אחד לא
הצליח להקים אותו מרבעו... כך אף אחד לא יוכל לכופף אותו כשהוא החליט לצאת למאבק...

באופן כללי אנחנו רואים את זה בהתנהלות של החרדים נגד החילונים... החרדים בדרך כלל מצטיירים כחלשים... הם
בדרך כלל לא מתעקשים... אפשר לנצל אותם... בקיצור: רובצים!!! "רחל לפני גוזיזה נאלמה..." מטיחים בהם... עושקים
מהם תקציבים והם מכופפים את הראש... ואז פתאום מנסים לנגוע להם בציפור נפשה של היהדות... ואז לפתע האריה
קם מרבעו!!! ואז החילוני מגלה מול עיניו אריה שכול שברגע שהוא קם מרבעו, הוא לא יחזור לרבעו עד שלא תשיב לו
את העקרונות שעליהם הוא רובץ... מסתובב לו יהודה בן יעקב... אף אחד לא מכיר אותו בתור איש מאי... כל השכנים
מכירים אותו כאיש נינוח אדיב ונחמד... והנה יום אחד הוא מגיע למצרים ופתאום נוגעים לו בציפור נפשו... רוצים לקחת
לו את בנימין שהוא ערב עליו... פתאום האריה קם מרבעו... יוצא מפיו שאגה מקפידת דם שמשתקת את כל מצרים...
כמה בעיטות בקרקע וכל מצרים נעשית תלמים תלמים... רגע... איפה כל זה היה עד היום?? אנחנו כבר שנים מכירים
את יהודה... בחיים לא ידענו שיש לו בכלל כח?? כן... האריה עד עכשיו רבץ כי לא נגענו לו בנקודה... ליהודה יש גבורה
אדירה והוא אף פעם לא עושה בה שימוש איפה שלא צריך... אבל אל תעזי לנגוע לו בנקודה... כי אז האריה יקום מרבעו
ואז הוא נהיה מסוכן...

זו העוצמה של יהודי עובד ה'... זה כ"כ מפעים לראות את זה... מדובר ביהודי עדין... לא חם מזג... משדר נינוחות... אף
פעם לא מפגין עוצמה וכח... תמיד הכל באוירה טובה ובידידות... דעתו מעורבת עם הבריות... כמה נאים מעשיו... אבל
יש גבולות!!! יש מקום שבו אם אתה נוגע לי... אני יוצא לקרב חיי... כן... החכמה היא לשמור את השאגות ואת היציאה
לקרב למקומות הנכונים באמת... אגב: המלבי"ם אומר שזה אחד ההבדלים בין מלכות יוסף ליהודה... שמלכות יוסף זה
שליטה בכח ועוצמה!!! ואילו מלכות יהודה זה "מי השילוח ההולכים בנחת..." כרע רבץ... אתה יכול להשפיל את דוד המלך
ולשפוך את דמו והוא לא יעשה לך כלום... תולעת ולא איש... אבל תעזי לעשות משהו נגד מלכות שמים?? בבת אחת דוד נהפך
לאריה... וארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם... לבקרים אצמית כל רשעי ארץ להכרית מעיד ה' כל פועלי און... הוי כמה שזה
מטעה... כמה שדוד ויהודה והאריה מטעים... אני מזהיר אותך חילוני: אל תתחיל עם האריה הזה שרובץ... איך אומרת הגמ' בשבת
(י) תתחיל עם מי שאתה רוצה... עם אדומי, עם ישמעאל... רק אל תתחיל עם תלמיד חכם... כלביא יקום...

אתה אדם טוב?? יש לך טוב לב שנספך?? המאמר הזה בשבילך...

יוסף הצדיק היה פיקח גדול... מבין מספר אחד בכלכלה... והכי הכי: מבין בייחסי אנוש... אבל בסוף פרשת יוגש... יש שתי מילים שאני חושב שזו הפיסגה!!!! פסגת הפקחות של יוסף בהתנהלות מול ייחסי אנוש... תנחש מה הם שני המילים?? **ויאמרו החייתנו!!!**

אתה קולט מה המשמעות של שני המילים האלו?? אתה יודע באיזה סיטואציה זה נאמר??

אני אסביר בקצרה את הרקע: מדובר פה בעם שלם שסובל מתת תזונה... אספסוף מתוסכל מסתובב סביב עצמו ומחפש אוכל ולא מוצא... אנשים חסרי אונים ומסתמא גם חסרי מעש... ותחשוב שכולם גם יודעים להצביע ששם ממול... אתה רואה שם את הארמון המפואר... יושב שם איש אדוני הארץ- יוסף... והוא יושב על בוחטות של אוכל ובוחטות של כסף...

נו... אתה יודע מה השלב הבא??? זה עניין של שבוע שבועיים... חודש חודשיים... עד ש... ש... שקורה פה במקרה הטוב האביב הערבי... (למי שזוכר לפני 42 שנה) ובמקרה היותר גרוע פורצת מלחמת עולם... למי שיודע כל המהפכות את כל המלחמות עולם שגבו מרחץ דמים... מאיפה הכל התחיל?? ממשבר ומצוקה אמיתית שפקדה את כל שכבות העם... וברגע שיטתה תחושה שהספק והמזון נמצאים בידיים של ההנהגה שלא משחררת בקלות... מכאן ועד כאוס פנימי ומרחץ דמים הדרך קצרה... במצב שכזה... את אף אחד לא מעניין מהי האמת... את אף אחד לא מעניין שיוסף קצה זה טוב וצדיק... ההמון המוסת פורץ את הארמון וצועק: אתה הורג אותנו!!!! ויוסף במקרה הטוב יצא משם חי... (פרטים נוספים בספרי ההיסטוריה)

ואילו כאן?? יוסף כמנהיג לא רק שורד את התקופה הקשה ביותר בהיסטוריה העולמית... ולא רק שאף אחד לא רואה בו כאויב חיוני... אלא לאורך כל הדרך יוסף מקשיח עמדות ודורש תשלומים יקרים... והעם משתף פעולה... והכי הכי: **ויאמרו החייתנו!!!! אומרים תודה!!!!**

רבש"ע: עוד אומרים ליוסף תודה?? איך יוסף?? איך עשית את זה? תשאל כל חבר עירייה... כל מנהל מוסד... כל גבאי קופת צדקה... מה שתעשה ומה שלא תעשה... כמה שתהיה מסור ונדיב... כשהעם נמצא במצוקה... כולם יצעקו עליך **אתה הורג אותנו**... ואילו כאן כולם זוכרים להגיד ליוסף **החיית אותנו**... איך?? איך עשית את זה יוסף?? הרי אותנו ללמדו שאין סיכוי... אם אתה עומד מול ציבור מתוסכל... תמיד יקללו אותך... באמת איך??

אז הנה!!! כאן יוסף מלמד אותנו יסוד שהוא קריטי בעיקר בשביל אנשים עם לב ענק!!!

כן... יוסף כל כולו נתניה... כל הסיבה שהוא בכלל במצרים זה רק בשביל להחיות עם רב... יוסף מצידו פותח את כל האוצרות ומתחיל לשפוך עם כל הלב... לפזר עם כל הלב... טרם יקראוני ואני אענה עוד הם מדברים ואני כבר שופך... **אבל לא!!!** למרות שיוסף כ"כ טוב לב... אבל יוסף יודע להתאפק!! יוסף יודע לבלום את עוצמות הטוב לב שלו... ואם תשים לב: אנשים מגיעים ליוסף בתת תזונה ויוסף מתייחס אליהם בקרירות... סליחה... פה זה מכולת... אתם רוצים לחם? אני רוצה תשלום... רגע... סליחה יוסף... הרי יש פה אנשים שאם לא תתן להם לחם הם ימותו... (ולמה נמות נגדך אם אפס כסף??) מה... אם הם לא ישלמו... אתה מצידך תתן להם למות מול העיניים שלך?? **ברור שלא!!!** ברור שאם יוסף היה רואה שאנשים מתפגרים לו מול העיניים... הוא היה נותן להם אוכל בחינם... כי ס"ס יוסף הוא המשביר וכל כולו טוב "להחיות עם רב"... בשביל זה הוא יוסף... **אם ככה... אז סליחה על הביטוי:** למה יוסף עושה "פוזות" על מצרים?? תביאו כסף... תביאו מקנה... תמכרו את הבית שלכם... ואז הוא מעביר אותם לערים מקצה גבול מצרים ועד קצהו... (תחשוב מה שזה: יש כאן משפחה שכבר מאתים שנה גרים בקהיר... פתאום יוסף מעביר אותם דירה לקצה השני של מצרים... למה?? מכתום לי את הבית שלכם בשביל לחם, לכן מגיע לכם גלות) **מה זה? למה לעשות ככה לאנשים רעבים? מה התשובה???** **אם אני לא אעשה את זה לכם!!!! אתם תעשו את זה לי!!!**

אם אני לא אזכיר לכם כל הזמן שאני פה עושה לכם טובה... אתם תחשבו שאני האיש הכי רע... אם אני לא אדאג להזכיר לכם **שאני מחיה אתכם**... אני כמו ידי אגרום לכם שתצרחו עלי: **אתה הורג אותנו!!!** אין לי ברירה... אנחנו נמצאים כעת בתקופה מאוד רגישה... אני רוצה להחיות אתכם ועם כל הלב... אבל זה רק בתנאי שאתם תזכרו ולא תשכחו לרגע להגיד: **החייתנו!!!** אז זהו!! שאת הנקודה הזו אנשים עם לב טוב מתקשים לעכל... עד שיום אחד הם מבינים את זה בדרך הקשה... לדוגמא: אשת חיל שמקפידה מאוד שתמיד תמיד יהיה אוכל מבושל ותמיד יהיה בגדים מכובסים ומגוהצים ותמיד יהיה נקי מסודר... **אני חושב שזה לא טוב!!!** כי האשת חיל הזו... אמנם כל הכבוד לה... אבל אם רק פעם בשנתיים לא תהיה ארוחת צהרים, ובעלה יצעק עליה... איפה ארוחת צהרים? כמה שזה יהיה מכוער מצידו... אני דווקא אגונן עליו מה את רוצה... הרגלת אותו שתמיד הכל דופק ותתמיד הכל יש... אז הנה... הצלחת!! עד כדי כך שהוא שוכח להגיד תודה ולומד רק להתלונן... ולכן כל פעם שאשתי לא עומדת בעומס ולא הספיקה לעשות משהו אני מודה לה... תודה רבה!! היום אני אמנם **לא קבלתי** ארוחת צהרים... אבל **את קבלת** היום בעל בן אדם! כי בזכות הארוחת צהרים שהיום לא דפקה... קבלתי תזכורת שזה לא מובן מאליי!! ואני לגמרי בעד... אני בעד מידי פעם לערוך תזכורות... (כן... כל מי שנתן בנדבת לב בית כנסת למישהו בחינם... צריך מידי פעם לקבוע שם עובדות בטח גם במחיר של אי נוחות... כי אחרת ירקו לו בפרצוף) מי לנו טוב לב יותר מיוסף הצדיק... הפקחות הגדולה ביותר שלו... שלמרות שהוא המשביר לכל עם הארץ והוא דאג שילד אחד לא ימות מרעב... אבל הוא דאג להזכיר לכולם שבינו שזה לא מובן מאליי!! הוא הצליח לגרום לכולם לדעת שמה אומרים?? **תודה!! החייתנו!!!** אל תשכח שבעוד שבוע בפרשת שמות... פתאום יקום מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף... בטח... אם אין את יוסף שיזכיר לו שזה לא מובן מאליי... אין שום סיבה שהוא ידע את יוסף.

ואת זה יוסף הבין... **יש הרבה אנשים טובי לב שלא מבינים את זה**... הם נותנים את כל הנשמה שלהם... ולא מבינים למה אח"כ מעבירים אותם בפרך ולא זוכרים להכיר טובה ליוסף שהקיז דמו...

אין בעיה... אם אתה שלם עם זה... אם אתה מוכן נפשית לאופציה שבמקום להכיר טובה... יעבדו אותך בפרך... בסדר... אז זהו שאני לא!!! כשאני עושה טובה למישהו והוא אח"כ לא יודע את יוסף אלא חושב שאני עובד אצלו בפרך... אני מאוד לוקח את זה ללב... אז לי אין רשות ולא הגון מצידו לעשות אותו כזה מושחת... אני חייב לטובתו ולטובתי מידי פעם לרענן לו את הזכרון שאני עושה איתו חסד!!! אל תשכח... בעוד שבוע בדיוק פתאום יקום מלך חדש אשר לא ידע את יוסף... בטח... בשביל לדעת את יוסף צריך מידי פעם ריענון!!! אם יוסף לא רוצה שמצרים יעבדו אותו בפרך... הוא צריך בעדינות להזכיר להם מסר חשוב לחיים!!! תזכור את הסימון!! "ויאמרו החייתנו!!" תדאג שיגידו לך את זה... אז חלק בלתי נפרד מהטוב לב של יוסף... שהוא דאג שהשני יסאר אנושי ויזכור להגיד תודה...

זה נותן כח... מוריד עוד ועוד מהעול הכבד... ישלם ה' פעלכם ותהי משכורתכם שלימה מעם ה'... ההכנסות קודש להוצאות ההכרחיות של גיליון זה... ואם אוסיף בנימה אישית: על הדרך התרומות הולכות ישירות לעוד שקט נפשי מהעול הכספי שמואד נחוץ להמשך זיכוי הרבים וזה נוקף לזכותכם, (מה שבטוח: התרומות לא מתקוות לא לפרסומת... לא לממן את הרבב והמשרד והנופש של מוציא הגיליון, ואפילו לא לגרפיקה, ההוצאות קודש! ישירות לצורך מטרת זיכוי הרבים.)

אבל עדיין וקוקים אנו לתרומות ו... והרבה...

העלויות של גיליון זה מסתכמות ביותר מ-10.000 שקל מידי חודש!!! בשבילנו זה הההההה... כן... אני לוקח בחשבון שיש כאלו ששומעים ש... ש"זה הכל"!!? והסכום הזה ממש לא מרגש אותם במיוחד... אבל בשבילנו... אנשים פשוטים... בשבילנו סכומים כאלו זה מעל ומעבר... אדרבה, מי שאצלו זה לא הרבה כסף... שיקום!!! שיוזם... שיטול על עצמו חלק מההוצאות שבשבילנו זה הר גבוה ומעיק... (כמובן שבזכות התורמים חלק מהסכום כבר ממומן... אבל עדיין... יותר מחצי עדיין לא.)

אגב: אני מוכרח לומר... שלשבת פה כעת מול המקלדת ולבקש תרומות מנדיבי עם זו הרגשה מאוד מאוד לא נעימה... מאוד מביכה... וארץ לי הרבה זמן לכתוב את השורות הקצרות האלו... (הרבה יותר משאר המאמרים בעלון...) **והנה ככה: אפשר שאלה אישית??** אתם... בעלי המוסדות וראשי הכוללים והישיבות שיוצאים כל כמה חודשים לאסוף כסף בחו"ל... **יש לי שאלה אישית אליכם:** אתם רוצים להגיד לי שכל פעם שאתם יוצאים לאסוף כסף... אתם מרגישים את החוסר נעימות שאני עכשיו מרגיש...?? **אל תגידו לי את זה...** אם ככה אתם מרגישים... אז... אז רבות... נדיבי עם... מהר לתרום להם... ועם כל הלב... תחשבו: אם אני יושב פה בביתי מול המקלדת ובכל זאת פני משתנים ככרום... אז מי שנאלץ להתיישב פה מולכם פנים מול פנים ומבקש תרומה... מהר לתת לו הרגשה טובה... מהר להוציא את הפנסק צ'קים ועם מאוד פנים...

אני לא מסוגל לחשוב שזו ההרגשה שהם מרגישים על בסיס קבע... ונא לא לשכוח!!! לנו אמנם קשה לבקש... כי אנחנו יהודים ביישנים בני ביישנים... אבל זה לא סתירה שלתורם יש את הזכות להיות שותף...

אז אנא... תתרמו לי... תשארו בעול האלפי שקלים שלי... אבל דווקא בהזדמנות זו, תרשו לי להיות ל-פה לאותם ראשי כוללים וישיבות שהחוסר נעימות שלהם הרבה יותר גדולה משלי... אוהו... כעת... כעת לאט לאט חוזר לי הצבע ללחיים... אחרי שביקשתי גם בשביל החזקת תורה של אחריים... אני מרגיש כבר יותר נוח... זה ממש בבחינת "לעולם לישתף איניש בהדי ציבורא..." עכ"פ כל תרומה או הוראת קבע מתקבלת בשמחה... ובהכרת הטוב אישית על עול נוסף שמורידים מאיתנו...

למענה אנושי ממוקד בנושא זה ניתן להתקשר לפלאפון: 052-7683095

(לכל הקשור לתרומות, ה"ק, לקבלות להחזר מס, תרומות מחו"ל וכדו' בבלא הג'ל...)

יברככם ד' בכל מכל כל!! תודה!!

תאמר לי מה הנתונים שלך ואומר לך תפקידך..

בפרשת השבוע מגיעים הרגעים המרטיטים ביותר.. ששנים עשר שבטי י-ה עומדים למרגלות מיטתו של ישראל סבא... והוא מברך כל אחד מהשבטים... באותו מעמד נשגב יורד לעולם הפסוק הנצחי שכל השבטים עומדים ומכריזים: שמע אבינו ישראל ה' אלוהינו ה' אחד!!! ויעקב אבינו מפטיר ואומר: בשכמל"ו, בקיצור: המעמד הנשגב ביותר!!!!

אבל למרבה התדהמה... אם תשים לב... תכל'ס... בשורה התחתונה מה יעקב אבינו מברך את השבטים?? על מה הוא מדבר איתם? מה הנושא??

כמעט כל הנושא הוא איכשהו סביב השטח הגאוגרפי שכל אחד מהשבטים הולך לקבל בנחלה... **זה הנושא!!!** יעקב מברך את יהודה שיהיה לו נחלה משופעת ביי... "אוסרי לגפן עירה ולשורקה בני אתוננו..." ואת נפתלי הוא מברך ש"אילה שלוחה"- זו בקעת גינוסר שהיא קלה לבשל פירותיה... זבולון לחוף אניות ישכון... ואשר שמנה לחמו...

רבש"ע: אנחנו נמצאים פה ברגעים הכי נשגבים!!! שישראל סבא מוסר כעת לבניו את כל היעוד של התיקון השלם.. אז מה הקשר עכשיו לדבר על בקעת גינוסר ועל כיבס ביין לבוש... מה הקשר עכשיו להגיד לזבולון שהולך להיות לו נוף של ים מהמרפסת?? וכי זה הנושא עכשיו??

ואתו סיפור בדיוק עם משה רבינו. וזאת הברכה אשר בך משה איש האלוקים... לפני מותו... מה הברכה?? תעין בפרשת וזאת הברכה ותראה שזה פחות או יותר אותו נושא... משה רבינו מפרט בדיוק איזו נחלה תהיה לכל שבט... (יש כמין חלוקת עבודה בין משה רבינו ליעקב אבינו... ישנם שבטים שיעקב אבינו לא פירט את הנחלה שלהם כמו יוסף ודן... אז משה רבינו מפרט שמבורכת ארצו של יוסף ממגד וממגד... ודן יזנק מן הבשן וכו'...) **ושוב אותה שאלה:** גם יעקב אבינו לפני מותו וגם משה רבינו... כלונו מבינים שמדובר ברגעים הכי מרוממים שכעת זה אמור להיות הנושאים הכי מהותיים שעומדים בכבשוננו של עולם. ותכל'ס, גם יעקב וגם משה רבינו מדברים על פיתוח הנגב והגליל... ועל חוף ים ושמנה לחמו... מה הפשט בזה???

וכצפוי!!! התשובה היא מאוד ברורה:

שללא ספק... כשיעקב אבינו מודיע לכל אחד מהשבטים מהי הנחלה שלו... הוא לא מתכוין כ"כ לנחלה, הוא בעיקר מתכוין להראות לכל שבט מה השליחות היחודית שלי בתיקון השלם! רק מה?? הוא רומז לו באמצעות הנחלה שלו!!! כלומר: כשיעקב אבינו אומר זבולון לחוף אניות ישכון... עיקר כוונתו לנווט את זבולון לעבודת ה' היחודית של זבולון שהיא מתאפיינת בבחינה של חוף ימים... כלומר: כל שבט קיבל נחלה שמאפיינת ומותאמת בדיוק לסוג השליחות שה' יעד לו...

וממילא... כשיעקב אבינו רוצה להגיד לנפתלי ולזבולון וליהודה וכו' מה התפקיד שלהם... הוא מראה להם איזה סוג נחלה הם קיבלו מה' ולפי זה הם כבר מבינים מתוך אופי וסוג הנחלה שלהם מה השליחות הפרטנית שלהם בעולם... ואפשר להאריך בנושא זה ואכ"מ...

עד כאן פשוט!! ברור שזה היה הנושא בברכה של השבטים...

אבל כאן מתעוררת שאלה מאוד פשוטה:

אני לא מבין: אם יעקב אבינו לפני מותו רוצה להגיד לכל שבט מה השליחות שלו בעולם... אז שיגש ישר לעניין!!! שידבר ברור!! למה הוא צריך לדבר ברמזים של נחלות?? מה רע שיעקב אבינו יקרא לזבולון ויניח לו את הדברים על השלחן... תקשיב זבולון!!! השליחות שלך בעולם זה לעסוק בפרגמטיא ולפרנס את יששכר... **אבל לא!!!** יעקב לוקח את זבולון לחוף ים ומראה לו שהוא ל-חוף ימים תשכון וירכתו עד צידון... ועכשיו זבולון צריך לנחש ולהבין מהמאפיין של הנחלה שלו שאם זו הנחלה שקבלתי אז כנראה שזה זה התפקיד שלי... מה העניין?? למה לדבר ברמזים?? למה ללכת סחור סחור?? **למה אי אפשר לדבר ברור??**

אם התפקיד של בנימין זה להישאר תמיד בכולל אז שיעקב אבינו יגיד לו מפורשות: תקשיב בנימין!! אתה צריך להישאר אברך כל החיים... לך אסור לצאת מהכולל... אז למה גם יעקב אבינו וגם משה רבינו אומרים לו את זה בצורה עקיפית... הם אומרים שהנחלה שלו ידיד ה' ישכון לבטח עליו ובין כתפיו שכן ובנימין זאב יטרף... והוא מזה אמור לנחש ולהוציא שאם הנחלה היא שם כנראה שזה התפקיד שלי? למה לדבר ברמזים?? מי מפריע ליעקב אבינו לשים את הדברים על השלחן??

אז זהו!!! שכאן טמון יסוד מאוד חשוב:

יעקב אבינו מלמד אותנו שאדרבה ואדרבה...

הנתונים שלי זו האמירה הכי מפורשת מה השליחות שלי!!!

אם אתה רוצה לדעת מה השליחות שלך... תסתכל ימינה ושמאלה ותראה מה הנתונים שלך... מה המיקום שלך... איפה ה' שם אותך... איזה משפחה ה' נתן לך ומה הרקע שלך... **הנה! כאן השליחות שלך!**

כלומר ככה: מגיע יהודי ושואל... חצי מתלונן... רבש"ע: מה התפקיד שלי בעולם? מה השליחות שלי בעולם?? אני לא יודע... אף אחד לא אמר לי... אני מחכה שמישהו יגיד לי בצורה מפורשת מה השליחות שלי בעולם...

עונה לו יעקב אבינו: בני היקר... סליחה... מאיפה זבולון ובנימין ויהודה ידעו מה התפקיד שלהם בעולם? וכי אני אמרתי להם פעם בפירוש מה התפקיד שלהם?? לא!!! רק מה?? **הודעתי לכל אחד מה הנחלה שלו!!! מה הנתונים והאפשרויות שיש לנחלה שלו...** וזהו... מכאן ואילך כל אחד הבין

לבד שאם זה הנתונים שלי... אז העבודת ה' שלי היא לפי הנתונים... מאיפה אשר ידע שהתפקיד שלו זה בחינה של "והוא יתן מעדני מלך"?? כי... כי נתתי לו נחלה ששמנה לחמה... אם זה הנתונים שלו... זה מה שיש לו... אז ממילא הוא הבין שבזה הוא צריך לעבוד את ה'... מאיפה בנימין יודע שהוא צריך להיות אברך?? כי עשיתי אותו שכן של ה'... העמדתו לפניו נתונים של חופף עליו כל היום ומזה הוא הבין שזה התפקיד שלו... זאת אומרת: הנתונים שלי זו האמירה שלי משמים! הנתונים שה' נתן לי הם הם התמרוך דרך שלי והם אמורים לגלות לי מה השליחות שה' מצפה ממני... **בא נסכם את זה במילה אחת:**

תאמר לי מה הנתונים האישיים שלך

ואומר לך מה תפקידך בעולמך...

וזו הסיבה שיעקב אבינו לא אומר לשבטים בפירוש מה השליחות שלהם... **לא!!! פרנציפ לא!!!** יעקב אבינו עקרונית לא מוכן להגיד לכל שבט אחד שתיים שלוש מה התפקיד שלו... הוא פורש לפני כל אחד מה הנתונים שלו... יעקב אבינו מגלה לכל שבט מהי הנחלה שלו... מה הם האפשרויות שלו... ולפי הנתונים שלך אתה כבר תבין לבד מה השליחות שלך...

ופה הטעות הגדולה שלנו!!! יש כאלו שמתעקשים קודם להחליט על דעת עצמם מה התפקיד שלהם בעולם... ואז!!! אחרי שמיודעו כבר החליט מה השליחות שלו בעולם... כעת הוא מתחיל לבדוק האם זה מתאים לנתונים שה' העמיד לפניו... כעת הוא מתחיל לברר האם גם הרבש"ע קלע לטעם שלו... ואם לא... אז מה הפלא שהוא מתמלא במרמור ובתסכול למה לא הולך לו בעבודת ה'... סליחה אדוני... החלטת על דעת עצמך מה ה' רוצה ממך... ואח"כ אתה מתלונן שלא הולך לך בעבודת ה'?? **אז זהו שלא!!! זה עובד בדיוק הפוך...**

אתה רוצה לדעת מה העבודת ה' שלך?? קודם תסתכל ימינה ושמאלה ותבחון טוב טוב מה הנתונים שה' הציב לפניך... **ולפי זה!!!** תדע לזהות מה השליחות שלך... את המסר הזה צריך לזכור: אל תצפה שה' יתגלה אליך ויגיד לך מה הוא רוצה... למה?? **כי הוא כבר התגלה אליך...** איפה הוא התגלה אליך?? **בנתונים שלך...** הוא נתן לך את היכולות האלו ואת החולשות האלו... ושם הוא רוצה אותך ומשם!!!

אם היינו מבינים את היסוד הפשוט הזה היינו חוסכים המון עגמות נפש בחיים... אני אתן לך דוגמה קלאסית: התקשר אלי בחור... יש לי שתי בעיות בעבודת ה'!!! הבעיה הראשונה היא שיש לי חברותא בחור שכל הזמן מפטפט... לא רציני... בכלל לא בקטע של הלימוד ואני רק מתבטל איתו... האם אני צריך להשלים עם זה או להחליף חברותא?? אמרתי לו: ברור שתחליף חברותא... מה קרה... כולא חברותא...

טוב... סיימנו עם בעיה אחת... כעת עוברים לבעיה השנייה בעבודת ה':

לפנינו!!!!

אז כמובן שכאן כמובן יש כל מיני שטחים אפורים שמי שניח מאוד רוצה סמארטפון... תמיד יהיה לו רשימת הוכחות שה' העמיד לפניו נתונים שהוא חייב את המכשיר הזה... ועל זה נאמר: כי ישרים דרכי ה'... ופושעים יכשלו בם... כמובן שהדברים הם לא שחור ולבן... וזה עלול להיות מאוד תלוי באיך שאנחנו רוצים לקרא את המפה...

אבל אני לא מדבר על הפושעים שיכשלו בם... אני כעת מדבר על הצדיקים שילכו בם... על אותו אחד שמאוד מאוד לא רוצה להחזיק מייל אפילו חסום בבית... והוא מפחד מאוד שה' יכריח אותו בכח...

אני חושב שאין טעם לחשוש... ולמה?? כי ממה נפשך... אנחנו עושים רצון ה'!! ואם ה' רואה את הרצון הטהור שלך וה' החליט לתת לך ללכת בדרך הטהורה הזו... אז תסמוך על הרבש"ע שהוא יספק לך את הנתונים המתאימים שלא תצטרך את זה... ואם אחרי הכל... ואחרי שאתה כ"כ לא רוצה את זה... ה' בכל זאת יעמיד אותך בפני נתונים מוגמרים שאתה חייב את זה... אז זה מה שה' רוצה... מה אתה רב עם הרבש"ע?? ושוב... גם פה יש שטח אפור מסוים של מסירות נפש... שלמרות שלפי כל הנתונים ה' מורה לי שאני יכול להורות לעצמי היתר... אני בכל זאת מפגין לו נאמנות ולא נופל בזה... אבל לפחד מזה??

לחשוש שהרבש"ע יתקע לי מקלות בגלגלים של עבודת ה'?? זה סתירה מינייה וביה!! אדרבה... הנתונים שה' מעמיד בפנינו זה גופא השליחות שלנו כאן בעולם!! ויש כאלו שמוכנים לעשות הכל בעבודת ה'... רק שה' לא יכתוב לי את הנתונים... כי אני רוצה להחליט...

אתה יודע מי זה היה?? דור המדבר!! למה הם לא רצו להיכנס לארץ?? כי הם ידעו שברגע שנכנסים לארץ... ה' לוקח את נפתלי ומעמיד אותו בפני נתון עובדתי שנקרא אילה שלוחה... זה הנתון שלך וזה התפקיד שלך... ואילו את בנימין ה' לוקח ומעמיד אותו מול נתון שנקרא חופף עליו כל היום... רגע... כשהייתי במדבר אני הייתי מחליט לבד מה עבודת ה' שלי... אז למה לי להיכנס לארץ ופתאום ה' יחליט לי??

אם ככה... לא רוצים... לא רוצים להתחתן עם הרבש"ע... לא רוצים להיכנס לארץ ישראל... לא רוצים שה' יכתוב לנו את הנתונים... אנחנו רוצים להחליט לבד כמו ישיבחר... וזה היה העוון של דור המדבר...

כעת תבין מה זה חובת הארץ!! מה פירוש לחב את הארץ?? מה... אנחנו מחבבים את האדמה?? את הלאום? מה התשובה??

בארץ ישראל ה' קובע את הנתונים!! בחיי הנישואין ה' מציב עובדות בשטח ולפי זה אתה מבין מה השליחות שלך... אתה מוכן לחב את זה?? אתה מוכן לתת לרבש"ע להגיד לך מה הוא רוצה?? חובת הארץ!!

וכשלא אז לא טוב...

ואז יום אחד אל תשאל מה קרה...

יום אחד התחתנתי... ברגע שהתחתנתי... אתה יודע מה קרה??

פתאום ה' העמיד בפני כל מיני נתונים מסוימים!! תקשיב... זו האשה שלך... זה הילדים שלך... זה המצב הפיננסי שלך... זה המשפחה שלך... ואלו הם הנתונים!! פתאום גיליתי כל מיני מפריעים חדשים... אני רוצה ללמוד... ויש פה אשה שה' נתן לי... אני רוצה עכשיו לעשות שטייגן... ומה אעשה... יש לי מפריעים... יש לי תינוק קטן בבית שה' שלח אותו ל... להפריע לי... רגע... מה עושים כעת עם כל המפריעים האלו?? הופה!! כאן הייתי פתאום צריך לעשות סוויץ בראש... ולהבין שכעת זה לא מפריעים!! זה נתונים שה' נותן לי וה' רוצה שאני אעבוד אותו עם הנתונים האלו... כשהחברותא פטפט... זה היה מפריעים... אבל כשהילד שלי מתעורר באמצע הלילה... זה מפריעים? לא!! זה נתונים שה' נתן לי!! וה' רוצה אותי שאני אעבוד אותו... וכשאני לא מקבל את זה ומתעקש להילחם נגד הנתונים שה' נתן לי... אני פה המפריע לעבודת ה'... זו הסיבה שבחור ישיבה שרוי בלא תורה... כי תורה זה הוראות מגבוה!! ה' קובע את הנתונים ואני לפי זה מבין מה השליחות שלי... זה תורה!! זה בית של תורה... בית של תורה זה בית שמוכן לקבל הוראות מה'... כן ה'... מה הם הנתונים שאתה נותן לנו... ולפי זה אנחנו נפעל... הנה לך בית של תורה... בית שפועל על פי נתונים שה' מכתוב... אבל בחור ישיבה?? הוא מכתוב את הנתונים... הוא קובע את הנתונים לפי איך שמסתדר לו ובצדק... כשמשוה בנתונים לא מסתדר לבחור ישיבה הוא קורא לזה מפריעים (ושוב בצדק...) ואילו אחרי החתונה... פתאום ה' מציב עובדות בשטח... מעמיד כל אחד ואחד מאיתנו מול הנחלה הקבועה שלו... מול הנתונים הלא משתנים שלו...

לאחד הקב"ה מעמיד נתונים מסוימים שאתה תהיה אברך כל החיים... אתה ידד ה'... חופף עליו כל היום... ואילו לשני ה' מעמיד נתונים של זבולון לחוף ימים ישכון... לאחד ה' מעמיד נתונים של שבט אשר... חיי רווחה... שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך... הנתונים שלו זה לעבוד את ה' כמו אשינע ידד... ואילו יש אחד שהנתונים שלו ושל האופי שלו זה להיות שבט לוי שלא נוטל חלק בארץ ועזב חשבונות הרבים וכו' וכו'...

בקיצור: אחרי החתונה פתאום לא אנחנו קובעים את הנתונים אלא ה'!! ה' מעמיד בפנינו נתונים... ולפי הנתונים שה' נותן לנו... לפי זה אנחנו יודעים מה השליחות שלנו בעולם...

יש כאלו שלחוצים... מה יהיה אם בהמשך החיים לא יהיה לי אפשרות להמשיך להקפיד על איזה עניין מסוים בעבודת ה'?? או יש נערות סמינר שמפחדות מה יקרה אם בהמשך החיים בעלי לא יוכל להמשיך ללמוד בכלל?? עצם החשש הזה נובע מתפיסה שאני קובע מה העבודת ה' שלי!! ואני מפחד שפתאום יבא הרבש"ע ויתקע לי מקלות בגלגלים... ה' פתאום יעמיד בפני נתונים שלא מתאימים לעבודת ה' שלי...

אז זהו! שזה מתחיל בדיוק הפוך!! לא אנחנו קובעים מה העבודת ה' שלנו... אלא ההיפך... ה' קובע ומחליט מה העבודת ה' שלנו...

ואיך הוא קובע?? לפי הנתונים שהוא מעמיד

ההורים שלי!! אני לא מסתדר איתם... לאמא שלי חשוב שאני אתלבש טוב ושאני אראה טוב ואבא שלי ככה... ואני רוצה אחרת... מה עושים עם ההורים שאני לא מסתדר איתם בעבודת ה'?? (לא היה מדובר באמר לו אביו חלל שבת... תהיה רגוע) עניתי לו בציניות: אותו דבר כמו השאלה הקודמת... מקודם אמרתי לך תחליף חברותא... ועכשיו אני אומר לך... תחליף הורים...

אה... הבנת מה ההבדל בין חברותא להורים??

חברותא אפשר להחליף... אבל הורים אי אפשר להחליף!!

ממילא הורים זה חלק מהנתונים שה' נתן לי!! ואם ההורים רוצים כן וכך... אין כזה דבר אני לא מסתדר עם ההורים בעבודת ה'... אדרבה... זו העבודת ה' שלך - להסתדר עם ההורים... עם חברותא אתה לא חייב להסתדר... כי חברותא זה לא בהכרח נתון שה' הביא לך... אתה יכול בכל רגע נתון להחליף אותו ולא כך הורים... הבנת את הנקודה??

ההורים שלי זה הנתונים שלי... החולשות שלי זה הנתונים שלי... האופי שלי זה הנתונים שה' נתן לי ומעתה: כעת נשאלת שאלת המיליון: מי יגלה לי מה השליחות שלי בעולם?

הנה!! תעבוד את ה' עם הנתונים שהוא נתן לך!!

תסתכל ימינה ושמאלה... תבדוק טוב טוב מה הנחלה שה' נתן לך... איזה אובייקטים ה' הצמיד אליך (מסוג הדברים שזה מה שיש ואתה לא יכול לשנות... יתכן שאם חברותא אי אפשר בשלב זה להחליף... אז אין הכי נמי... הנתון שלך כעת זה החברותא הזה...) וכך תדע מה ה' רוצה...

זו בדיוק הסיבה למה השרוי בלא אשה שרוי בלא תורה!!

בחור בדרך כלל עושה הרבה יותר שטייגן מאברך... בחור מתפלל הרבה יותר בכוונה ומסתמא בכל דבר בעבודת ה' הוא יותר טוב מאדם נשוי...

אז למה בכל זאת המתמיד הזה שרוי בלא תורה?? מסיבה פשוטה: בחור מעצב לעצמו את עבודת ה' שלו איך שהוא רוצה... כשאני הייתי בחור... הייתי מתמיד ועוידב משהו משהו... ואז מידי פעם הגיעו לי כל מיני מפריעים!! אצל בחור ישיבה יש מושג שנקרא מפריעים!! מה זה מפריעים?? אני רוצה לקום מוקדם לשחרית... אז יש לי חברי חדר "מפריעים..." מה עושים עם מפריעים?? מסלקים אותם... או שהם מסתלקים מהחדר שלי... או שאני מסתלק... בקיצור: צריך להילחם נגד המפריעים... ואז הגיעו עוד מפריעים... מה יש?? חברותא לא טוב... אז צריך לסלק או להסתלק גם מהמפריע הזה... ואז אני לא מסתדר בישיבה... יש לי מפריעים בישיבה... אז עוברים לחיזוק... כדי שלא יהיו מפריעים... כי אני רוצה לעבוד את ה'... וצריך שלא יהיו מפריעים... ובאמת השתדלתי להחזיק חזק ולא לתת למפריעים שיפריעו לי!!!

וכמובן שהיו תקופות שהיו לי מפריעים ו... ובאמת לא הצלחתי ללמוד מספיק ולא לעשות שטייגן... וזה זכור לי כתקופות קשות...

כשהצלחתי להתגבר על המפריעים היה טוב...

כמה חשוב לזכור את שמות בעל

המימרות??

יש תנא דבי אליהו מאוד מעניין: (ח"ב פט"ז): 'רבי ישמעאל בן אלישע אומר: מה שיוכל אדם ללמוד בעשר שנים, יכול הוא לשכחה בשתי שנים, הא כיצד? אם אדם יושב ששה חדשים בטל ואינו שונה הוא אומר על הטהור טמא ועל הטמא טהור, ואם הוא יושב י"ב חודש בטל ואינו שונה הוא מחליף דברי חכמים של זה בזה...' שמות לב לדרוג של הדברים??

משמע שלהתבלבל בין טמא לטהור זה פחות גרוע מלהתבלבל בין רב לשמואל... שאם ששה חודשים הוא לא למד... אז נו... הוא כשה"כ שוכח בין טמא לטהור... נו... לא נורא... אבל אם הוא ממשיך להתבלבל עוד ששה חודשים... כאן הוא כבר מחליף דברי חכמים זה בזה... הוא מתבלבל בין רבי יוחנן לרבי לקיש ובין רב לשמואל... **ונמנן שזה תמוה מאוד:** בינינו... וכי מה יותר חמור? מי שמתבלבל בין טמא לטהור או מי שמתבלבל בין רב לשמואל? פשיטא שלהתבלבל בין טמא לטהור זה שאלה של אפרושי מאיסורא... לעומת זאת ההחליף דברי חכמים זה בזה... מה כבר יכול להיות? נו... אז פעם הוא ידע שממירא זו היא 'אמר רב יהודה אמר רב' וכעת הוא מתבלבל ואומר את אותה מימרא בדיוק בשם 'אמר ר"י אמר שמואל נו. מה כ"כ נורא?

והתשובה פשוטה: סו"ס אל תשכח שפעם זה היה תורה שבעל פה ולגמרי בעל פה!! ומעתה: אם צורבא מרבנן לא ילמד ו' חודשים והוא יתבלבל בדבר משנה, ויאמר על טמא שהוא טהור, זה לא כ"כ נורא... למה?? כי בטח יהיה מי שיעמיד אותו על טעותו ויפריש אותו מאיסור... אבל אם יבא אותו צורבא מרבנן ויעיד מתוך העתקת השמועה הלוקיה שלו ש'אמר רב יהודה אמר

שמואל', (בו בזמן שלא שמואל אמר את זה אלא רב) פה מתחילה סכנה אמיתית!!! כי כאן עלול להתפתח סוגיה שלימא בגמ', כי יש סתירה בדברי שמואל... ומי אמר שמואל הכי, והאמר שמואל... בקיצור: יביאו מימרא שמשמע ששמואל אמר ככה... ואילו מודעינו המבולבל אמר בשם שמואל ההיפך בדיוק... ואז יש פה קושיה ורייד שלם בסוגיה!! ומכרח הקושיה יהיו מוכרחים להעמיד אוקימתא, וכך יפסק להלכה, (ותחשוב שכל האוקימתא הוה מתבססת רק על טעות... של מה?? של שמות!!!! שאותו צורבא כשה"כ התבלבל בין רב לשמואל... כי אם רב אמרה ולא שמואל, אז לא קשה מידי ואין מקום לכל האוקימתא הזו... ותחשוב שבמשך יותר מאלף שנה כלל ישראל לדורותיו נוהג להלכה שמתבססת כל כולה על טעות... של מה?? של החלפת שמות!!!! לכן באותם דורות היה כ"כ חמור להתבלבל בין שני חכמים... הרבה יותר מלהתבלבל בין טמא לטהור... זו הסיבה, שאם תשים לב הגמ' עושה המון עסק משרשרת העדויות, מי אמר בשם מי, כדי לאמת ולוודא את העתקת השמועה, (לפעמים זה אפילו מייגע, אמר אמר אמר ואמר לה אמר וכו'... ומי אמר לה משמיה ליה, ומנן אמר לה... יכול להיות עמוד שלם בגמ' שעסק בהצלת מידע, איוו היא המימרא היותר אמינה ומדויקת שנאמרה בשם רבי יוחנן ומי אמרה...)

ומעתה: כעת יש מקום לדון: בדרונה אנו, שהגמ' כבר מודפסת מול עינינו, ואנחנו לא מתבססים על 'כי אתא רבין' ולא 'כי אתא רב דימי', האם זה נכון לומר שאצלנו הקנאות ליכור בכל מימרא מי אמר אותה, זה הרבה פחות גורלי וקריטי לתוצאה והמסקנה המעשית של הסוגיה...? אז כמובן שגם היום בודאי יש עניין לדעת מי אומר מה ולו בשביל 'כל האומר דבר בשם אומר מביא נאולה לעולם', אבל צ"ע האם יש מקום לומר שיש הבדל מהותי בין פעם להיום! שאם בזמן חז"ל מישהו היה מתבלבל בין ר' יוחנן לר' הונא זה היה ממש 'ותגלו למקום מים הרעים וישתו התלמידים... השמות היו פרט קריטי בידיעת התורה... ואילו היום זה כבר הרבה פחות קריטי?? וצ"ע...

קבוצת הבחורים התורנים לעליה למקדש באמצע זמן חורף...

והפעם הגיע תורם לעלות לירושלים... כן... בישיבה קטנה יודפת יש תורות קבועה כל שבוע מי עולה השבוע לירושלים... כמובן שיש את התאריכים הקבועים שהישיבה כולה עולה לירושלים... אם זה בתור שימוש ת"ח אצל הסנהדרין... אם זה יזמה קבוצתית של נזירות (בדרך כלל בקיץ)... אבל סתם ככה באמצע הזמן כל בחור שיש לו איזה סיבה אישית שהוא צריך לעלות לירושלים צריך להודיע שבועיים מראש... ונכנס לרשימת התורנות... וכמובן שהישיבה גם דואגת לספק את התנאים המתאימים!!! אל תשכח שבתוך הישיבה יש כל מיני בחורים... חלקם יותר טהורים... חלקם פחות... ובחור שרוצה לעלות לירושלים צריך להיערך בהתאם!! צריך להקצות לו מקום יותר סטרילי בפנימיה... לדוגמא: יש פה בחור בישיבה שנקרא יואב... שיהיה בריא... איזה בלגן נהיה בישיבה בגלל... הסיפור שלו ככה: הוא גר באיזה כפר נידח... (מהסוג שקוראים את המגילה ב"א י"ב) ויש לכפר הזה שתי כניסות שיש חזקה שאחד מהם טמא בטומאת מת ואחד טהור... ולא יודעים מה טמא ומה טהור... נו... והיות וספק טומאה ברה"ר טהור... אז אותו בחור... הראש ישיבה עשה לו הסדר ברור: שהוא צריך לבחור שביל אחד שרק דרכו הוא נכנס ויוצא לכפר... כי ברגע שהוא עובר רק בשביל אחד אז בייחס לשביל הזה נקודתית יש ספק טומאה וברה"ר טהור... והנה... השבוע הוא הגיע לישיבה... הניח את התיק בפנימיה... בא להיכנס לחדר אוכל... ופתאום נשמע צווחה!!! הוא פתאום נזכר... שהפעם הוא שכח ויצא דרך השביל השני... (כי בחודשים האחרונים אין בישיבה חסה... בגלל שזה ספיחין... ואם של יואב אמרה לו שכדי לו ללכת שם ממול... שם גדל 'כרפס שבהרים' והוא גדל פרא בהרים ואין כיצא בו נשמר ומסמיל זה הפקר ואין בזה לא איסור ספיחין ולא שמור ונעבד ובטח הבחורים ישמחו לקבל חסה טהרה ומותרת ככה באמצע פנימיה... יואב באמת הלך והביא בשמחה רבה חסה ואפילו נוסבר וחלולוגות הוא מצא שם... ומרוב התלהבות הוא שכח שבשביל זה אסור לו לעבור) ובקיצור: יואב נכנס לחדר אוכל... ופתאום הוא נזכר שהפעם הוא חזר לישיבה דרך השביל השני!! אוי אוי... באותו רגע הוא בחזקת טומאת מת... (כי כעת מהם נפטר הוא טמא, כי יצא שהוא עבר בשני השבילים שאחד מהם בודאי טמא...) איזה בלגן נהיה מזה בישיבה... חצי מהשיעור שלו נכנסו לבידוד של טומאת מת... הזאת ג' ו'... (אגב: דווקא החסה שהוא הביא נשארה טהורה... לא רק בגלל שהיא לא הוכשרה... אלא בגלל שהיא עצמה עברה רק בשביל אחד... גם חלק מהתיק שלו נשאר טהור... כי רק החולצות והמצעים שהוא לקח בשני השבילים טמא... אבל היה שם חולצה חדשה וגם מגבת חדשה שהיא עברה רק בשביל אחד... בקיצור: אל תשאל) עכשיו: תחשוב שבמקביל... כל שבוע יש פה בחורים שאמורים לעלות לירושלים... אתה מבין לבד שבחורים כאלו צריכים פנימיה קצת יותר סטרילית!!! עם בחורים קצת פחות מאתגרים שמי יודע מאיפה הם חזרו ואיזה ספק טומאה הם הולכים להנחית עלינו... (בקיצור: זה כמו שבתקופה האחרונה אין לנו כ"כ מודעות להזירות מקורונה... אנחנו לא ככזה מסתובבים עם מסיכה בקאמות... אבל בכ"ז מי שרוצה לטוס לחו"ל בשבוע הקרוב... הוא פתאום נן מסתובב עם מסיכה... למה?? כי הוא יודע שהוא צריך לעבור בדיקה ורק זה חסר לו שפתאום יתברר שהוא מאמט... על אותו משקל... מי שאמור לעלות לירושלים לוקח מרחק... הקורונה מאוד מסחיסת בפרט הזה...)

בקיצור: כל שבוע יש בערך חמשה או ששה בחורים שיש להם "שבת נסיעה" לבית המקדש... כל בחור והסיפור שלו... כל תקופה והמאורעות שלה... והשבוע!!! דבר ראשון המתמיד של הישיבה הצורבא מרבנן הבה"ח יחונתן הלוי משיעור ג'... הגיע התור שלו לעלות לשמירה במקדש!!! כן... זה לא פשוט... שמירה במקדש זה משמר כל הלילה... מערב עד בוקר... עומדים פרחי לוייה בשמירה של כבוד בעשרים ואחד מקום... אבל!!! יש הבדל עצום בין שמירת המקדש בחורף לבין הקיץ... שמירה במקדש בחודש בלילי סיון תמוז זה לא סיפור... זה נראה כמו משמר ליל שבועות... כשה"כ לעמוד חמש או שש שעות באויר נעים... לגרום כמה עשרות פלוגות של ב"ש ובה"ח וזהו... הגיע הבוקר... איש הר הבית כבר פותח את שער המוקד... אבל בלילי טבת הארוכים... מדובר בלילה ארוך של יותר משתיים עשרה שעות!!! ולעמוד שתיים עשרה שעות בכפור של חמש מעלות ופחות... זה... זה לא פשוט... לא כל אחד מפרחי לוייה מתאים לכוז משימה... בשביל זה בוחרים עם פינצטה את הבחורים הלויים הכי מרוסמים... העוייבידים שכבר מתאמנים תקופה ארוכה מידי ערב להיות 'עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות' (לא לחיים ככה מתחילים מעריב בנוסח ספרד... כן... עובדים עם זה... מתאמנים עם זה...) ובחורים אותם אחד מעיר ושנים מישיבה... אז הבה"ח יונתן נבחר להיות אחד מפרחי לוייה שהיו העומדים בבית ה' בלילות... אבל לא סתם... אלא בלילי טבת הארוכים... הוא בא להיפרד מהראש ישיבה... והראש ישיבה ליווה אותו עם דמעות בעיניים: שתזכה לעמוד בבית ה'... שאיש הר הבית יראה אותך עומד על משמרך... (שחללה וחס לא תרדם בשמירה אחרת 'אומרים מה קול בעורה... קול בן לוי לוקה ונגדי נשרפים שנרדם לו על משמרו... אוי לאוהה בוששה)... טוב... זה הבחור הראשון...

אבל יש עוד ארבעה בחורים שהצטרפו איתו לעליה לירושלים... גם אביתר משיעור א' עולה לירושלים... מה יש?? יש לו סיבה מוצדקת!!! יש למשפחה שלו יום טוב... כן... הוא מצאצאי בני פרעוש שהתנדב עצים לעזרה בתחילת בית שני... והיום של הקרבן עצים שלהם זה א' טבת... כן... בגללם אין מעמד בא' טבת... (ענין תענית...) עכ"פ לאבייתר יש שתי תאריכים בשנה שהוא יוצא מהישיבה ברשות... תאריך אחד זה א' טבת שאז כל המשפחה עולה לירושלים... והתאריך השני זה באזור ר"ח אב שכל בני המשפחה יוצאים לכרות עצים למערכה... זה אמנם תקופה של ביטול תורה אבל אח"כ בט"ו באב הם עושים סעודה לסיום הביטול תורה ואבייתר חוזר לישיבה ומשתדל לחזור לשטייגין... אז זה הסיפור של אבייתר...

והבחור השלישי זה יענקי... יענקי שיהיה בריא... הוא צריך לעלות לבית המקדש לכבוד הבר מצוה של אחיין שלו... מה יש?? אחות שלו נישאה לכהן ומסמילא יש לו אחיין כהן!!! ובשבוע הבא יש לו בר מצוה... ולכבוד המעמד הוא אמור ללכת להר הבית... שם יש סנהדרין קטנה של ישראל שהם ועדת הקבלה של הכהנים... והם צריכים לבדוק אותו ולשלול ממנו את התשעים מומין שפוסלים בכהונה... ובעזה"ש אם הכל יהיה בסדר... הוא יצא משם עטוף בלבנים ולמחרת הוא יקריב מנחת חינוך בשעה שהלויים שרים בדוכן... וזה מעמד מאוד מאוד מרגש!!! כל המשפחה המורחבת... כולם מגיעים לירושלים... יענקי לא יכול לוותר... הוא חייב גם להשתתף במעמד הזה ובסעודה שתהיה אח"כ ש"ל נמצא פסול בזרעו של אהרן... האמת היא שהראש ישיבה עשה קצת פרצופים... מה... עכשיו לכל בר מצוה של אחיין אתה תעלה לי לירושלים?? אבל הוא הניח לו בגלל שהוא בריא... (זה באמת מאוד מרגש שהאחיין הוא כהן... אבל אם הוא בעצמו היה כהן... הראש ישיבה לא היה נותן לו... אולי תשכנעו אותו...) עד כאן הבחור השלישי - יענקי...

והבחור הרביעי שלימי... עדיף שנקצר בסיפור... הוא עולה כעת לירושלים להקריב חטאת ו... וגם אשם תלוי... למה??? עזוב... בעקרון גם את זה היה אסור לי לגלות... מה שבטוח... צריך ללמוד הלכות שבת!!! אחרת אתה אמנם תהיה מהחבורה המאושרת שעולה לירושלים... אבל תהיה הכבשה השחורה... (אתה יודע למה קוראים לזה כבשה שחורה?? כי מי שמגיע למקדש להקריב שלמים... הוא מקריב כבש, או עז, או פר, או איל, פרה, ברגע שהוא מקריב כבשה ודווקא נקבה... זה קצת חשוד... זה נראה שזה חטאת... לכן יש מושג שנקרא כבשה שחורה... אי לכך: אני מאחל לך שתעלה לירושלים... אבל לא בתור כבשה שחורה...) אולי בשבוע הבא גם נמשיך ללוות את החבורה... אולי בהזדמנות אחרת.

איך מקבלים טעם בתפלת שחרית שגרתית?

ברשותך קורא יקר: לא נעים לי לפתוח שוב את הנושא... אבל תפילה!!! תפילת שחרית בעיקר... קשה... קשה לי להתפלל על חשק והתלהבות ואני לא מצליח... אני באמצע לסגור את הסוד איך להתפלל ביום יום עם חשק והתלהבות...

אתה יודע מה?? בא נציג את השאלה ככה... בא נחלק את כל היהודים שמתפללים לשלוש קבוצות... לצורך העניין נחלק את זה לפי דקות של שיעור... **יש את הקבוצה** של השעה ועשרים או שעה וחצי תפילה!!! **יש את הקבוצה** של העשרים וחמש דקות!!! **יש את הקבוצה** של החמישים וחמש דקות... הבנת מה אמרתי?? אני אפרט:

יש את אלו שמתפללים שחרית עשרים וחמש דקות... זה אותם אלה שהם לא בקטטטטט של התפילה והם מגיעים לטטיבלאך בשביל לסמן יום... הם מגיעים באמצע ומטיסים את התפילה... עליהם אני לא מדבר... כי אני חושב שאני נמצא ברמה אחת יותר מהם... **מאידך**: יש את אותם אלו שמתפללים שחרית הכי שגרתית באזור השעה ועשרים (או יותר...) וגם עליהם אני לא מדבר... כי זה כבר עוייבדים גדולים... זה אנשים יש להם התלהבות וחיות מיוחדת בתפילה והתפילה שלהם באמת נראית משהו אחר לגמרי... ובאמת אין הרבה אנשים כאלו... בקיצור: זה גדול עלי... אני לא שם... אני לא שייך, **לא לקבוצה** של העשרים וחמש דקות וגם לא לקבוצה של השעה וחצי... **אבל אני רוצה לדבר על הסוג הממוצע** על אותם אלו שמתפללים בממוצע חמישים וחמש דקות (פלס מניס...) הסוג הזה זה הסוג המוכר שרוב האנשים הרציניים והייתיים אומרים אפילו התלמידי חכמים והרבנים מסוגים וסוגים... זה אנשים שהתפילה שלהם זה תפילה... יש להם צורה של תפילה... זה אנשים שקובעים מקום לתפילתם... האנשים האלו... הם מצד אחד לא מחפשים לעשות וי על התפילה... ומאידך הם גם לא מתפללים בהתלהבות ויצאת דופן... הם אנשים נורמליים... והם בדרך כלל מתפללים חמישים וחמש דקות (או עוד עשר דקות נוספות בשני החישים)... ואני מסוקרן דווקא בייחס לאנשים האלו:

מה הם עושים בתפילה?? **מה הם** עושים מידי יום בשעה התמימה שהם מתפללים?? מילא העוייב הגדול שמתפלל שעה וחצי ויותר... עליו אין לי שאלות... גם אם הוא יתפלל שעתים וחצי אני מבין מה יש לו לעשות שם... הוא באמת עושה שטייגן בתפילה... אדם מניחו בקרן זווית זו ומוצאו בקרן זווית אחרת מפני כריעות והשתחוואות... אבל הסוג הזה של החמישים וחמש דקות זה דווקא סוג די מאופק... אתה לא רואה שהם מגיעים להיכלות גבוהות בתפילה... לא פורצים בבכי ולא מדיעים מרוב תשוקה... אבל הם כן מתפללים בנחת, כמונה מעות, ולא נראה שעוד שניה הם הולכים להתפוצץ מחוסר עניין... **למען ה' מה הם!!! מה הם עושים שעה תמימה בתפילה??**

תבין: אני מדבר פה על אנשים מבוגרים ברמה שכבר ארבעים שנה ככה מתפללים!!! ובדיוק זה מה שאני רוצה להבין: מה הם עושים בשעה הזו מידי בוקר במשך ארבעים שנה?? האם גם הם יושבים על קוצים כמוני...?? האם גם הם רק מתביישים להטיס את התפילה כמו שאני מתבייש?? **לא! לא נראה שזה ככה**... לא נראה שהם זעים באי נוחות... מצד שני: אני גם לא רואה את ההתלהבות היוצאת דופן שלהם... אז מה כן??

האם הבנת את השאלה שלי??

אני מדבר פה על רבבות אלפי ישראל... האנשים היראים והשלימים והשקולים שבנינו שמתמא בכללם רוב התלמידי חכמים ואנשי מעשה שמידי יום מתפללים שעה תמימה שחרית ולא נראה שנמאס להם... לא ניכר עליהם עצבנות וחוסר עניין... ואני פשוט רוצה לסגור להבין מה הם עושים בתפילה?? כי אני רואה את עצמי שייך לכה"פ לסוג הזה... ואני מבין שהם כן עושים פה משהו!!! ואני רוצה לדעת מה הם עושים??

אז חשבתי על זה הרבה... התבוננתי בהם הרבה... ניסיתי לחדור אליהם פנימה... והגעתי לאיזושהי מסקנה... (אם טעיית תעדכן...)

הגעתי למסקנה מרתקת שלא פחות ולא יותר: תפילה זו **עבודה!!!** שמעת?? תפילה זו עבודה... כעת שים לב: אני לא מדבר כעת על עביידיה... לא עבודה בקמ"ץ וגם לא בסג"ל... אני מדבר על עבודה בפת"ח... מה שנקרא ברוסית ראבוטה... (על משקל: חיפוש עבודה...)

תפילה זו עבודה!!! לעבודה יש שפה משלה... בעבודה יש מושג שנקרא מוסר עבודה... בעבודה יש שעות עבודה... בעבודה יש מה שנקרא קדימה לעבודה... שלום... כל טוב... אני הולך לעבודה!!!

תפילת שחרית זה עבודת ה'!!! אני הולך לעבוד **אצל** ה'... והיות ותפילה זו עבודה... אז צריך להגיע לעבודה בזמן... יש הקפדה להגיע בזמן... הבוס מגיע ראשון לראות אם העובדים הגיעו בזמן... הבוס גם מתמלא את העבודה העובדים החרוצים שהגיעו ראשונים...

האם הבנת מה חידשתי פה?? הבנת לאן אני חותר??

החידוש הוא שמשום מה היה תמיד תקוע לי בראש שתפילה זה עביידיה... (לא עבודה...) ממילא התפילה נתפסה אצלי כמשהו שקשור אלי... אני צריך להרגיש... להתחבר... להתרגש... להתלהב... להתמלא בכיפוסים... **ותכלס זה לא!!!** ביום יום זה לא עובד!!! פרץ של רגשות זה משהו שמגיע פעם ב... בחיי השיגרה הנורמליים אין פתאום ריגושים חזקים... כמו שלא כל יום הוא יום הולדת ולא כל יום פורים... ככה לא כל יום מתרגשים עד כלות הנשמה...

אז מה כן יש כל יום?? עבודה!!! לעבודה כן הולכים כל יום כל יום!!! ותפילת שחרית מנחה וערבית של יום יום זה עבודה!!! כן... כמו שיש סדרנים שעובדים באושר עד והעבודה שלהם מתחילה בשש... וכמו שיש עובדי עירייה שהעבודה שלהם מתחילה בשמונה...

אז ליהודים יש עבודה בשעה מסוימת... שבע או שמונה בבוקר... הולכים לעבודה!!! מה העבודה?? עבודת ה'!! אל תצפה לריגושים מיוחדים... אל תצפה לאיזה עביידיה מי יודע מה... אז מה כן?? עבודה!!! הבוס רוצה לראות מוסר עבודה... רוצה לראות אותך ניצב כאן בזמן- בעבודה!!! **ולענ"ד זה הסוד הצבאי** של כל אותם יהודים יראים ושלימים שמתפללים כבר ארבעים שנה שעה תמימה מידי בוקר תפילת שחרית... לא!! אתה לא רואה פה עוייבדים מופלגים... אבל אתה כן רואה פה מוסר עבודה... יש כאן בן אדם שכבר ארבעים שנה מגיע לעבודה!!! הוא מגיע... דופק... הוא מתפלל מה שצריך להתפלל... והוא לא מטיח...

וכאן אני רוצה לעצור ולהסביר: אני יודע שידידי החסיד ויזניץ כעת רוצה לבלוע אותי... שתהיה בריא... זה מה שהעליתי בחכנתך?? מכל ההליגע תפילה... הליגע פסוד"ז... מה יצא לך??

שהולכים לעבודה???

כן... אני יודע שמי שאחוז במקום יותר מרומם... בשבילו מה שאני אומר זה יבוש אחד גדול... זה רק ירידה... במקום להלחיב את הלבבות בתפילה אני עושה את הפעולה ההפוכה... אני לגמרי מיישב את העסק והופך את זה לעבודה מתכתימת... אבל לא!!! ידידי היוזניצאי... אל תטעה... אל תבין אותי לא נכון!!!

ברור שיש לאן להתקדם!!! ברור שמי שמגיע לתפילה על תקן של עבודה יש לו עדיין מה לראות בעביידית התפילה היוזניצאית (שכנראה לא תהיה לי בריה אלא לעבור אצלכם איזה קורס ריענון... להרטיב קצת את התפילה היבשה שלי) אבל אל תשכח... שבטטיבלאך של בית הלל יש או שעה וחצי תפילה בהתלהבות **אונן!** טיסה בשמי הארץ של עשרים וחמש דקות תפילה... **למה אין משהו באמצע??** למה אין את היהודי הזה שאמנם לא זכה להתפלל בהתלהבות שעה וחצי... אבל לפחות שיתפלל כמו בן אדם?? **אתה יודע למה אין את**

המשהו הזה באמצע??

הנה!!! זו הנקודה!!! דבר ראשון צריך לדעת שתפילה זו עבודה!!! אחרי שאתה כבר אווז בעבודה... כעת אפשר להתקדם לשלב הבא... לשלב של עבודה-- **שלב**... קודם כל שיהיה מוסר עבודה... קודם שיהודי ידע שתפילה זו עבודה... ולעבודה צריך להגיע ולדפוק!!! נקודה!!!

אחרי שיש מוסר עבודה... כעת יש קידום בעבודה... לאט לאט אפשר להתקדם בעבודה ולהגיע לעבודה בשלב... ואותו דבר לצד השני... אם קרה וההתלהבות שלך בתפילה ירדה... (ס"ס אם תפילה זה מהדברים שצריכים חיזוק... על כרח שיש גם הם ריפיון... קורה שההתלהבות קצת ירדה בתפילה) השאלה לאיפה יורדים... אם עד עכשיו היתה לי התלהבות עצומה בתפילה ועכשיו אני צונח... לאן!!! לאן אני צונח?? לתפילת בזק של לפניך מערכת לניתוב תפילות... לתפילת שחרית ומנחה צמודים הקש אחת... לתפילת שחרית בכביש עוקף שליח ציבור הקש 2... וכו' וכו'??

אז זהו שלא!! יש משהו באמצע... יש משהו שנקרא עבודה!!! תפילה זו עבודה... וגם אם ירדת מהרמה של עביידיה בשלב עדיין יש פה עבודה!! ולעבודה צריך להגיע!!! אתה תמשיך לקום בשעה שבע ותלך להתפלל... ומקסימום תתפלל תפילה קפואה... בלי התלהבות מיוחדת... ואז אדון אז נדברו יגש אלך וישאל אותך: תגידי לי: מה אתה עושה שם שעה שלימה בתפילה?? אתה תענה לו... כן... לפני חודשים לא היית שואל אותי... היית רק רואה באיזה התלהבות התפללת... היית מבין הכל... אבל היות וכעת אני בשבוע של ריפיון... אז העבודה בשלב ירדה... אבל לכה"פ העבודה נשארה!!! נשארת עובד אצל הבוס בורא עולם... וסליחה... אל תדבר איתי באמצע התפילה כי אני באמצע עבודה!!! (כן... יש כאלו שמדברים באמצע התפילה... אתה יודע למה הם מדברים?? כי הם לא קולטים שיש פה עבודה!!! הם אולי קולטים שיש פה עביידיה בשלב... אבל מה זה סותר לפטופטים... אם הם היו קולטים שאנחנו בעבודה... הם היו מבינים שחלק מהשיחות מוקלטות לצורך בקרה ושיפור השירות... ואין כזה דבר סתם לפטט באמצע העבודה)

עכשיו: שלא תבין לא נכון! אני לא באמת חושב שיש חילוק אמיתי בין עבודה ל-עבודה בשלב... (זה אולי נשמע טוב... אבל זה בעיקר לשון מושאלת...)

אני בעיקר מתכוין לומר שהעבודה בשלב הבסיסית זה להבין שיש בוס שאנחנו עובדים אצלו!!! כן... ההבנה המתכתית הזו היא הבסיס של עבודה בשלב... ואל תזלזל בהבנה הזו... **כי אם תשים לב**: יש הרבה כאלו שמאוד קשה להם לקבל את זה... יש כאלו שמוכנים להתפלל לה' מהבוקר עד הלילה... רק אל תגידי להם את מה שאמרת עכשיו... אל תגידי לי שיש פה **עבודה!!!** ולמה לא?? למה אתה כ"כ נרתעים מההגדרה המתכתית הזו??

כי אם תפילה זה עבודה... אז צריך מוסר עבודה... ומוסר עבודה זה משהו שדורש ממני להיכנע... ולהיכנע זו עבודה ש... שאתה יודע איך קוראים לה?? עבודה בשלב!!! אני מוכן להתנדנד הכי חזק... אני מוכן להפעיל כח פיזי כמה שאתה רוצה... אבל אל תגע לי בלב... אל תעביד את הלב שלי... אל תדרוש ממני מוסר עבודה!!!

אז זהו!!! אז בדיק מה שהתחדש לי... מוסר הבסיס של תפילה זה להפנים שזו עבודה! ברגע שקלטתי שאני מגיע פה לעבוד אצל ה'... פתאום למרבה ההתפעל התחלתי פתאום להתחבר... התחלתי להרגיש טעם מסוים בתפילה שאולי הוא אור בקצה המנהרה... מה קרה פתאום שהתחלתי להתחבר לתפילה??

פשוט מאוד: עד היום משום מה הייתי בטוח שאני צריך להתרגש... להתלהב... להרגיש... ודי... כמה פעמים אני כבר יכול להתאכזב מעצמי... כמה פעמים ניסיתי להצית את הרגשות שלי ללא הצלחה... אבל ביום שהבנתי שתפילה לא שייכת לי!!! תפילה זו עבודה!!! אני לא צריך להתרגש... אדרבה... הרבש"ע צריך להתרגש... אני צריך לרגש אותו... אני פה בשביל לעבוד אותו!!! אז קדימה... מתחילים לעבוד... ברגע שניגשתי לתפילה ממקום של עבודה... פתאום זה עובד... בטח שזה עובד...

תבין: פעם כשהייתי אומר "לא בגבורת הסוס יחפץ... רוצה ה' את יריאיו" רציתי להתרגש... רציתי להרגיש שאני עוייבד... וזה לא עבד...

אבל ברגע שהתחלתי לעבוד בעבודה של ה'!!! וכעת צריך להגיד לא בגבורת הסוס יחפץ... אז עבדתי... אמרתי... וזה דווקא עובד מצוין...

צריך להגיד... והנה אמרתי... צריך לעבוד והנה עבדתי... כעת על הדרך אני פתאום מגלה שאני אפילו מתרגש בטעות... כ... כי אני עובד ה'...

קלטת את המהפך בראש?? כעת יש סיכוי בלאט לאט שמשוה יתחיל לבעור בי מבפנים... אם אני אהיה עקבי עם זה יכול להיות שאני אצליח להתקדם עם זה ואני לא רק אעבוד אצל ה'... (אגב: זה לא קורה לבד... הההרהרה שכל אותם נבבות שמתפללים שעה תפילה... הם לא התקדמו כי הם לא השקיעו בזה יותר... כמובן שיש כאלו שלפי הבחינה שלהם זה לא העביידיה שלהם... אבל אם אנחנו כן רוצים... אז כמובן שצריך להמשיך להשקיע) אלא גם אני אהיה עוייבד... אבל לבנתיים אין לי עיניים גדולות... אני כעת מסתפק בעבודה!! העיקר שזכיתי להתקבל לעבודה!!! אשר בחר בנו מכל העמים וקרבנו מלכנו לעבודתך... כ"כ פשוט!!!

גיליון מס' 453 פרשת ויחי
תשפ"ב שנה עשירית

גליון זה יוצא לכבוד שמחת הבר מצוה של הבה"ח **שאול כץ** נ"ו לעד נתנדב ע"י הוריו הרב **דוד כץ** וב"ב שליט"א יה"ר שיזכו לראות רב נחת דקדושה מכל צאצאיהם ויזכו לברכת יעקב אבינו דבר בעתו מה טוב אכיה"ר

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

עלי שי"ח בני שילשים

מצות הסנדקאות שרבינו מחזיק בה בכל עוז, גם בימי חולשה, מביאה איתה גם מקרים מרגשים והיסטוריים. כך למשל, בימים האחרונים התרחש במעונו של רבינו אירוע מעניין. רבינו שימש כסנדק לתינוק, דור שלישי ברציפות. כי לפני כעשרים שנה רבינו היה הסנדק של אבי הבן, ולפני למעלה מחמישים שנה רבינו היה סנדק לסבא של התינוק, שכיום הוא אחד ממקורבי רבינו. וכל שלושת הדורות שרבינו שימש להם כסנדק עמדו זה לצד זה והתברכו מפי רבינו שליט"א שיזכו להרבה נחת. אשרי עין ראתה כל זאת. (מפי הגר"י אפשטיין).

מעניני הפרשה

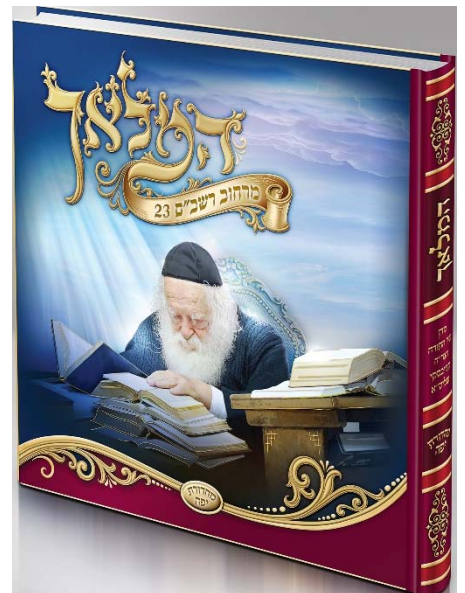
"ויכל יעקב לצות את בניו... ויגוע ויאסף אל עמיו" (בראשית מט, לג)
בגמ' (תענית ה:) א"ר יוחנן יעקב אבינו לא מת, א"ל וכי בכדי ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא וקברו קברייא, א"ל מקרא אני דורש וכו' מה זרעו בחיים אף הוא בחיים.
וברש"י (ד"ה מקרא אני דורש) והאי דחנטו חנטייא סבורים היו שמת. עכ"ל.
שאלתי לרבינו מרן שר התורה שליט"א, מהא דאיתא בגמ' (ב"ב יז.) ת"ר ששה לא שלט בהן מלאך המות, ואלו הן אברהם יצחק ויעקב וכו'. ופירש"י שם אלא מתו בנשיקה עפ"י שכינה. עכ"ל.
וא"כ צ"ב דלכאן' סתרי אהדדי דבמס' ב"ב מבואר דיעקב מת בנשיקה, ובמס' תענית איתא דיעקב אבינו לא מת.
ותי' מרן שליט"א (בכתב, טבת תשנ"ט): **אף שלא מת אבל עלה לשמים ע"י נשיקה.**

נשלח ע"י השואל - הרב אברהם ישעי' פרידליס

הערות הקוראים

בשבוע שעבר פירסמתם מאמר נפלא לזכרו של דודי הצדיק ר' ישי מנדל זצ"ל, ברצוני להעיר כי היה שם קטע שנכתב לא בצורה מדויקת, וסותר את הנהגתו של רבי ישי זצ"ל, שכביכול ביקש לקנות קבר במקום אחר וכו', כי הוא מעולם לא ביקש לעצמו שום דבר. והסיפור האמיתי היה, שרבי ישי קנה לפני הרבה שנים בבית החיים פונביז' שני חלקות, לו ולזוגתו. אחרי שנים רבות נפטר הגאון רבי גדליה זצ"ל וקנה לו חלקה בבית החיים, ואח"כ ביקשו מר' יש רשות להעביר את המקומות של ר' ישי וזוגתו, שיהיה על יד רבי גדליה, ועל ידם קנה גם ג"כ הגאון רבי דוב וינטרוב זצ"ל שביקש להיות טמון לידם. בידי מסמכים וקבלות ששילם ר' ישי על החלקות החל משנת תשנ"ב, ויש את המכתב של ישיבת פונביז' משנת תשס"ד, שכותבים לר' ישי "שבהסכמתכם החלפנו את החלקות"

המלאך יצירת המופת המונמטלית שרואה אור בימים אלו

נותנת הצצה להיכלו של 'המלאך' - מלכי רבנן הגדול ביותר שהיה בדורות האחרונים רשכבה"ג מרן שר התורה רבינו חיים קניבסקי שליט"א, אשר עוד דורות ידובר על הזכות להלך תחת אותם השמים עימו.
ביצירה שולבו סיפורים מפעיימים ומעשים מרוממים ביותר אשר ירוממו את הקורא טפח וטפחיים מעל הקרקע וימלאו את ליבו ברוממות בדרכי ה' ובדרכי הצדיקים עין לא ראתה. לצידם של העובדות המשלהבות את הנפש עומדות לנוכח עיני הקורא מראות קודש שלא נחשפו עדיין לצד תמונות הוד של רבינו במעגל השנה ועוד ועוד.
התמונות הנדירות והמעשיים גם יחד ילוו בצידה לדרך מדורי 'אורח חיים' להידבק בדרכי 'ובהיכל המלך' אשר בהם יובאו ניצוצי אור בהירים השווים לכל נפש.
הדבר ברור כי הקורא בכל גיל ורמה שהיא לאחר עיון קל בספר יחוש רצון עז להידבק בדרכי בצדיקים והוא ספר מוסר חי לצד ספר קריאה מרתק ..
נראה שעדיין לא נראתה יצירה כזאת בשוק הספרים זה עידן ועידנים והיא הולכת להיות רבת המכר המומלצת ביותר ע"י הורים ומחנכים.

ניתן להשיג בכל חנויות הספרים המובחרות

מאמצים נוספתה
< לחם וחלב >
138 ש"ח לחודש

ושטר הפרנסה
אצלכם בבית!

קרון החירום "להחיות אלפי נפשות" - נוס' קרון 5900
לבקשת רשכבה"ג מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

צדיק גוזר: "יוכפלו מזונותיכם"

ועד הרבנים לעניני צדקה בארה"ק ☎ 1-800-22-36-36

שָׁגִים קְדֻמוֹנִיּוֹת

על גדולי הדורות

מובא בספרי רבינו

הגאון רבי שלמה סובל זצ"ל

נלב"ע י"ג טבת תש"ח

ב'ספר הזכרון' שחיבר רבינו, ב'דברים הקשים לשכחה', (שחיברו רבינו במלאות השלושים להסתלקות אמו ע"ה, שנת תשל"ג) אות ט"ו, מביא נדון רחב בענין המניח מלבושיו תחת מראשותיו, באלו אופנים גורם לשכחה, ומביא את דברי השו"ת שלמת חיים בזה.

גם בדרך אמונה (פ"ז ממתנות עניים צה"ל אות נ"ז) מצטט רבינו את השו"ת שלמת חיים, בענין אם אפשר לסמוך על תנאי במנהגי מצוה, וכן בענין צירוף כלים לענין חיוב חלה, מביא רבינו בדרך אמונה (פ"ו מביכורים הט"ז בבאור ההלכה) מדבריו.

דעת נוטה

כשהחל בן רבנו הגרי"ש, להדפיס את מכתבי רבינו שהשיב במשך עשרות שנים לשואלים, הציע רבינו שיקראו לסדרת הספרים 'דעת נוטה', והראה שבתשובות שהשיב רבי יוסף חיים זוננפלד בספר שלמת חיים, הוא מדגיש בהרבה מתשובותיו 'שאינן כאן אלא דעת נוטה'... כלומר שאינו רוצה שיסמכו מדבריו הלכה קבועה, משפט זה מצא חן בעיני רבינו והוא קבע במילים אלו את הספרים הנודעים, ועי' חולין צ' ב' (הקדמת דעת נוטה, חלק א').

זקן שלא קמים מפניו

לרבינו שליט"א, היה קשר אישי עם להבחל"ח רבי שמואל ז"ל, ורבי שלמה העריך וכיבד אותו מאוד. וסיפר רבינו שפעם שאל אותו רבי שלמה, האם זקן שנכנס לבית הכנסת ויודע שלא יקומו מפניו, עובר משום 'לפני עיור' כי מכשיל את הקהל בעשה, והשיב לו שכיון שמהני מחילה, עליו למחול וכך לא יכשלו.

הוסיף רבי שלמה ושאל את רבינו - האם יש לכם מקור שמחילת הזקן מועילה, ענהו: הלא זיקנה דיליה היא... ובודאי יכול למחול (מפי הגר"א מן).

מי נט"י שחרית

פעם דנו לפני רבינו אודות מי שיש עליהם רוח רעה מחמת שהיו תחת המיטה שישינו עליה, והנדון היה אם אפשר להשתמש בזה לשימושים אחרים ולא לאכילה, כגון לנטילת ידים וכדו', הראה רבינו לשו"ת שלמת חיים סימן כ"ה שהגרי"ח התיר לו לכבות במים שיש בהם רוח רעה, אם פרצה שריפה עי"ש.

הטלית המקורית שבה התעטף מן רבי יוסף חיים זוננפלד ומצויה כיום בידי אחד מניניו, בירושלים עיה"ק.

דרוש לפרשת וארא

סח חתן רבינו, הגר"ש שטינמן שליט"א: זכורני כילד צעיר, הגיע לשבות בעירנו 'כפר סבא' רבי שלמה זצ"ל ונשא מדברותיו, ואבי מורי הגרא"ל שטינמן זלל"ה, שהיה באותו ביהכנ"ס האזין לדבריו, וזכורני שאחרי התפילה חזר הביתה ואמר כשחיוך על שפתיו, 'היום המגיד תלה את נדון הקל וחומר שלמדו חנניא מישאל ועזריה, וקושיית המהרש"א (פסחים נ"ג:) במחלוקת רמב"ם וראב"ד פ"ו מתשובה ה"ה (ראה בהוספות לספר מהרי"ל דיסקין עה"ת, לפרשת וארא, אות כ"ז).

הגאון הירושלמי רבי שלמה סובל זצ"ל היה שקדן גדול ועמל בתורה באופן נפלא, בילדותו התייתם מהוריו וגדל בבית היתומים 'דיסקין' שבירושלים, בשהותו שם היה מעמיק ומדקדק בהלכה, ואת שאלותיו היה מריץ לגאוני ישראל, כך זכה ליחס מיוחד מאת בעל 'צפנת פענח' הגאון מרוגאצ'וב, שענה לו על כל שאלותיו, ובהרבה מהם היה פותח את המכתב, בענין שאלתו, 'מה רוצה'... (כי לגאון שכמותו כל השאלות היו פשוטות), וכן זכה להתכתבות של כאלף תשובות עם הגרי"ח זוננפלד זצ"ל רבה של ירושלים, שבענותנותו היה כותב בהרבה מתשובותיו כי 'אין כאן אלא דעת נוטה', בעשור האחרון לחייו של הגרי"ח (תרפ"ב - תרצ"ב), הגרי"ח קיצר מאוד בתשובותיו כפי שייראה המעיין.

לימים הדפיס את שאלותיו ותשובות הרבנים, שו"ת 'שלמת יוסף' מהגאון הרואצ'ובר, ושו"ת 'שלמת חיים', מהגרי"ח זוננפלד.

תמונה כמעט יחידה של רבי שלמה זצ"ל, שסייב להצטלם (באדיבות בני המשפחה)

נהנה מדרשותיו

רבי שלמה זצ"ל היה בנוסף מגיד מישרים נודע, ובפעמים ששהה רבינו שליט"א בירושלים אחרי נישואיו, היה נהנה לשמוע את דרשותיו של רבי שלמה זצ"ל, והיה נהנה לחזור על אמריו.

בנוסף, הכיר רבינו היטב את רבי שמואל סובל ז"ל בנו של רבי שלמה, כי למד עם רבינו יחד בישיבת לומז'א בפתח תקוה. רבי שמואל נפטר בעודו צעיר לימים. בשנים המאוחרות, כשבנו של רבי שמואל הגיעו והציגו את עצמם, היה רבינו מאיר להם פנים באופן מיוחד (מפי הגר"י אפשטיין שליט"א).

חבר נעורים. רבי שמואל סובל ז"ל

מתשובות הגרי"ח למד לקצר

במסורת משפחת רבינו שליט"א ידוע, כי עוד מצעירותו חיבב רבינו את הספרים הנ"ל, והיה נהנה מסגנון תשובותיו הקצרות של הגרי"ח ז"ל. לימים עת נעשה רבינו לגדול המשיבים בדור, אחז בדרכו של הגרי"ח שתפס את אומנות הקיצור, וכך יכל להשיב לכל שואל, אך בקיצור נמרץ.

סדרי הלימוד השנתי

נציין דבר פלא, כי בסוף שו"ת שלמת יוסף, ערך רבי שלמה ז"ל לוח, ובו תוכנית שנתית ללימוד כל התנ"ך לפי סדר של שני פרקים ליום, וכן לוח שנתי עם תוכנית ללימוד כל הש"ס, והוא מפרט את ההספק היומי כל יום בשנה. רבינו נוהג לסיים בכל שנה את התנ"ך ואת הש"ס (בתוך שאר סדריו) במתכונת די דומה למה שהכין הרב סובל. ויתכן שהרעיון לקוח משם.

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובהיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה-4310

(מערכת וארכיון "דברי שי"ח" שומרת לעצמה את כל

הזכויות ואין להעתיק ללא רשות).